

Przewodnik Poznaj Krainę św. Anny

www.annaland.pl

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
Publikacja opracowana przez Biuro Zarządu Stowarzyszenia Kraina św. Anny. Publikacja współfinansowana
ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi IV LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Publikacja bezpłatna

Wydaje się nam, że znamy nasze najbliższe sąsiedztwo, powiat czy region i że niewiele nas może zaskoczyć. Tymczasem nasza wiedza często okazuje się bardzo pobieżna. I mało kto tak naprawdę wie, jakie niepowtarzalne skarby kryje przydrożna kapliczka czy najbliższe wzgórze.

Lektura przewodnika „Poznaj Krajinę św. Anny” uświadamia nam, jak wielkie bogactwo tradycji, kultury, zabytków kryje się obok nas. Nie w Krakowie, Toruniu, Gnieźnie czy Gdańsku, ale w każdej niemal opolskiej wsi. W jednej mamy do czynienia ze średniowieczną budowlą sakralną, gdzie indziej ze wspaniałymi przykładami polichromii, w innym miejscu możemy poznać piękną legendę przekazywaną z pokolenia na pokolenie.

Po takiej lekturze chce się wsiąść na rower czy w samochód i zwiedzać, odkrywać, poznawać.

Przewodnik jest dedykowany zarówno Opolanom, którzy wolny czas chcieliby poświęcić na zgłębianie tajemnic swojego sąsiedztwa, swojej małej ojczyzny, jak i turystom przyjezdnym, którzy zatrzymali się na Opolszczyźnie, bo urzekła ich tutejsza przyroda, gościnność mieszkańców, barwność tradycji.

Można więc potraktować ten przewodnik jako doskonałą lekturę, ale i wskazówkę, dokąd warto zjechać z głównych tras i co zobaczyć.

A gdy się do tych wrażeń krajoznawczych doda przeżycia kulinarne, piękną przyrodę i miłe towarzystwo, to już niewiele więcej do szczęścia potrzeba...

- kościół zabytkowy
- kaplica
- krzyż, grobowiec
- krzyż przydrożny
- dzwonnica
- pomnik
- cmentarz
- Amiens
- park o odnalezionych
- park o odnalezionych
- park o odnalezionych
- park o odnalezionych
- park o odnalezionych
- park o odnalezionych
- park o odnalezionych
- park o odnalezionych
- muzeum, izba
- muzeum, izba
- muzeum, izba
- muzeum, izba
- muzeum, izba
- muzeum, izba
- muzeum, izba
- muzeum, izba
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- zamek
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt
- most, wiadukt

Charakterystyka przyrodnicza Krainy św. Anny

Strzelce Opolskie, Izbicko), Pradolinę Wrocławską (gm. Krapkowice), Kotlinę Raciborską (Zdzieszowice, Gogolin, Walce). Oś Niziny stanowi rzeka Odra biegnąca z południowego wschodu na północny zachód.

Garb Chełmu jest wyjątkowym miejscem pod względem geologicznym. Szczególny zachwyty wzbudzają dobrze zachowane skamieniałości. Obok popularnych skamieniałości małży i ramienionogów spotkać można prawdziwe rarytasy. Takim niewątpliwie był żyjący tylko w triasie **amonit o nazwie Ceratites**, znaleziony w *Gąsiorowicach*. Skamieniałości amonitów pochodzące z morza triasowego są rzadko spotykane przez geologów. Nazwa tych wymarłych pod koniec kredy głowonogów pochodzi od boga starożytnych Egipcjan - Amona, którego przedstawiano ze skręconymi rogami o kształcie podobnym do wyglądu tych zwierząt. U większości z nich muszla jest zwinięta spiralnie. Nieliczne okazy amonitów spotykane były w naszych kamieniołomach w okolicy Góry św. Anny. Bogactwo skamieniałości, zwłaszcza fauny, zawdzięczamy zalegającemu na naszym terenie Morzu Germańskiemu, które szumiało tutaj przez 15 milionów lat. Morze swym zasięgiem obejmowało niemal całą Polskę (bez Karpat), Niemcy (bez Alp), Holandię oraz wschodnią Francję i Anglię. Jakies 245 mln lat temu na skutek podnoszenia się poziomu wód oceanicznych obszar ten został zalany wodą. W tym okresie Opolszczyzna znajdowała się na wysokości zwrotnika Raka, tj. ponad 3 tys. km na południe od współczesnego położenia. Utworzone morze było ciepłe i płytkie, w dodatku z oceanem Tetydy łączyły je tylko trzy wąskie cieśniny, które czasami nawet zanikały. Płytkie morze, którego głębokość nie przekraczała 10 metrów, umożliwiało bardzo bujny rozwój glonów skałotwórczych (gromadzących wapień), koralowców sześciopromiennych, mszywiolów, małżów, ślimaków i ryb. Takie położenie oraz specyficzny klimat przyczyniły się to do niewielkiej wymiany wody, stąd organizmy, które się w niej rozwijały, cechowały się znaczną odrębnością. W nauce mówi się o takich organizmach **endemity**. I właśnie z tych endemitów dziś najbardziej znany jest **opolski trias**. Samych bezkręgowców, zupełnie nowych dla nauki, naliczono tu 120 gatunków.

Kraina św. Anny, chociaż nie jest żadną jednostką geograficzną, cechuje się pewną wyjątkowością zarówno geograficzną, jak i przyrodniczą. Występują tu obszary wyżynne i nizinne, bowiem znajduje się w obrębie dwóch prowincji: Niziny Środkowopolskiej i Wyżyny Polskich. Centralną częścią Krainy św. Anny jest Garb Chełmu, obejmujący zachodnią część Wyżyny Śląskiej. Trzon Garbu stanowią skały wapienne powstałe ok. 250 mln lat temu. W miejscowości Góra św. Anny zachowały się natomiast słupy bazaltowe i tuf wulkaniczny, będące świadkami po erupcji wulkanu, który tu miał miejsce ok. 27 mln lat temu. Z trzech stron Garb Chełmu otoczony jest Niziną Śląską. W jej obrębie wyróżnia się mezoregiony: Równinę Opolską (gminy: Jemielnica,

Wapień muszlowy

Garb Chelmu znany jest z najstarszych w świecie raf koralowych. Te liczące 240 mln lat korale odkryto w kamieniołomie w Tamowie Opolskim, Górażdżach i Kamieniu Śląskim. Wspólną cechą organizmów żyjących w Morzu Germańskim była specyficzna budowa ciała. W zdecydowanej większości zawierały one podstawowy składnik skał wapiennych, tj. węgiel wapnia nazywany kalcytem. Ten składnik znajdował się głównie w wapiennych elementach szkieletowych: wewnętrznych bądź zewnętrznych (muszle) zwierząt.

Na terenie Garbu spotykamy tzw. wapienie krynoidowe (trachitowe), które powstały z drobnych fragmentów liliowców nazywanych po łacinie Crynoidaea: stąd nazwa tych wapieni. Liliowce były zwierzętami występującymi masowo w olbrzymich podwodnych koloniach. Ciało kopalnego liliowca przypominało budową roślinę kwiatową. Składało się z kielicha, łodygi nazywanej trochitem i bocznych odrostów łodygi, utrzymujących zwierzę w osadzie dennym. Po śmierci ciało rozpadało się na bardzo drobne fragmenty, dając początek wapieniom. Na naszym terenie zachowały się kompletne (jest to wielka rzadkość z uwagi na tendencję do rozpadania) kielichy liliowców. Zbiory z okolicznych kamieniołomów przechowywane są w Muzeum Geologicznym we Wrocławiu. Skamieniałości można również oglądać w sali edukacyjnej Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych w Górze św. Anny.

Znaleziono również skamieniałości triasowych gadów. Kopalne szczątki wymarłych notozaurów, pierwszych gadów ziemnowodnych, znane są m.in. z osadów triasowych tego regionu. Wiemy, że miały opływowy kształt, a kończyny zakończone pięcioma palcami. Mierzyły ok. 3 - 4 m długości oraz posiadały charakterystyczną długą i cienką szczękę ze spiczastymi zębami przystosowanymi do połowu ryb. Innym wymarłym gadem był tanystrof, który pojawił się w późnym triasie, ok. 220 mln lat temu. Zamieszkiwał płytkie wody i tereny przybrzeżne. Był drapieżnikiem odżywiającym się zarówno rybami, jak też owadami czy drobnymi gadami. Jego dziwaczne 6-metrowe ważące 80 kg ciało z długą 3-metrową szyją i nieco krótszym ogonem utrudniało pływanie. Stąd też najprawdopodobniej czatował na brzegu lub na płytkiej mieliźnie na swoje ofiary. Z okolic Gogolina, Krapkowic i Zakrzowa pochodzą znaleziska zębów rekinów. Powszechnie występujący Hybodus osiągał długość około dwóch metrów, miał wydłużony, opływowy tułów z dwiema płetwami grzbietowymi zwiększającymi jego sterowność. Każda z tych płetw miała duży kołec płetwowy, mogący służyć do obrony. Jama gębowa wyposażona w zęby chwytające była niewielka, polował prawdopodobnie na ryby, a niektóre gatunki także na bezkręgowce. Bardzo ciekawą grupę stanowiły ryby dwudyszne, których zęby są dwukrotnie większe, o dziwo, niż triasowych rekinów. Ciekawostką jest przystosowanie się tych ryb do okresów zaniku wody w zbiornikach, jak i sposób zdobywania pokarmu.

Notozaur morski (gad triasowy)

Ryby dwudyszne zębami wyrwały rośliny wodne i polykały je. Wbrew pozorom nie były roślinożercami. Ryby te trawiły tylko drobne zwierzęta, które znajdowały się na nich. Aby przeżyć niekorzystny okres braku wody, oddychały za pomocą przekształconego pęcherza pławnego, który pełnił funkcję prymitywnych płuc. Mało tego, potrafiły przebywać wędrówki w celu poszukiwania wody. Gdy się to nie udawało, otaczały się kokonem i zagrzebywały w mule. Potrafiły tak czekać nawet kilka lat na powrót wody. Przedstawiciele ich żyją do dzisiaj. Znanych jest co najmniej 6 gatunków. Ciekawym znaleziskiem są zęby mamuta włochatego, które znaleziono w rezerwacie Biesiec. Mamuty włochate były wyłącznie roślinożerne, żywiły się przede wszystkim różnymi gatunkami traw. Osiągały 2,75 do 3,4 m wysokości

Charakterystyka przyrodnicza Krainy św. Anny

i 4 do 6 ton masy. Pożywienie zrywały chwytną trąbą i rozcierały je dużymi trzonowcami. Ciosy mamutów osiągały do 5 metrów długości i służyły prawdopodobnie do odkopywania roślin spod śniegu podczas zimy. Znalezione ząb to właśnie trzonowiec pochodzący od młodego osobnika - ząb mleczny.

Annogórski wulkan

Ślady dawnego wulkanu można znaleźć na Górze św. Anny. Obiektami, które niejako zabezpieczyły dowody na istnienie wulkanu są: m.in. rezerwat geologiczny (zobacz rezerwat) i posadowiony na pozostałości dawnego komina wulkanu klasztor franciszkanów. Zarys wierzchołka Góry św. Anny ładząco przypomina stożek wulkaniczny, czyli górę utworzoną przez wypływającą i zastygającą lawę. Jest to jednak złudne myślenie. Klasztor zbudowany na szczycie tej niewielkiej góry jest osadzony tak naprawdę na najlepiej zachowanej pozostałości po wulkanie - tzw. twarżelcu wulkanicznym. Skala ta, opierając się wszelkim możliwym w późniejszym czasie procesom niszczącym, jest w rzeczywistości fragmentem dawnego komina wulkanicznego. Okres, w którym nastąpiła erupcja wulkanu, jest znany. Było to 28-23 mln lat temu. W wyniku naprężenia wzdłuż uskoków wypłynęła spod skorupy ziemskiej lawa, będąca płynną skałą o temperaturze ok. 1100°C. Podstawę wulkanu tworzyły kilkudziesięciometrowe skały: margle i piaskowce, które zostały utworzone w kredzie i przykryły starsze utwory triasowe. Magma z głębokości ok. 50 km wydołała się do komory magmowej, która znajdowała tuż

Stłupy nelenitowe przy ścieżce dydaktycznej w rezerwacie geologicznym

Tuf wulkaniczny w rezerwacie geologicznym

pod wulkanem. Następnie, przez komin pełniący funkcję przewodu łączącego zbiornik z kraterem, wylewała się na zewnątrz. Tym wylewom towarzyszyły gwałtowne wyrzuty strzepów lawy, które zastygały w czasie lotu. Najdrobniejszy materiał osadzał się w postaci tzw. tufów wulkanicznych. Materiał wydobywał się przez wiele tysięcy lat do momentu opróżnienia komory. W wyniku wytworzenia próżni utworzony wcześniej stożek zapadł się, porywając za sobą skały budujące jego podstawę. Jeszcze przez jakiś czas po erupcji krążyły roztwory powulkaniczne, które wchodziły w reakcję z innymi skałami. W ten sposób utworzył się jaspis, który dziś możemy podziwiać w rezerwacie geologicznym. Czasami w pustkach pomiędzy skałami wytrącały się minerały. Następne miliony lat to zacieranie śladów wulkanu, zniszczenie góry wulkanicznej, erozja skał kredowych i częściowe odsłonięcia skał trasowych. Zwiedzając Górę i jej największe atrakcje, tj. grotę lurdzką, amfiteatr skalny, rezerwat przyrody „Góra św. Anny”, dostrzec możemy wychodnie skalne. Nie jest to jednak efekt natury, lecz gospodarcza działalność człowieka. Gdzie było to możliwe, tam człowiek zagospodarowywał bazyalty i wapienie dla swoich potrzeb.

Odra

W bezpośrednim sąsiedztwie drugiej co do wielkości rzeki w kraju znajduje się połowa gmin Krainy. Są to Krapkowice i lewobrzeżne Walce oraz prawobrzeżne Zdziessowice, Gogolin i Tarnów Opolski. Wędkarze mogą złowić tu: brzanę, jazia, miętusa, suma, piskorza. Uregulowanie Odry oraz rolnicze wykorzystanie żywnych madów przyczyniło się do znacznego wylesienia przyrzecznych lasów. Najbardziej cenny przyrodniczo las łęgowy objęto ochroną w postaci obszaru chronionego krajobrazu jako OCHK Łęg Zdziessowicki. Tylko jego niewielki fragment znajduje się na terenie naszej Krainy, w gminie Zdziessowice. Nazwa obszaru sugeruje,

że mamy do czynienia z obszarem łągowym. Jednak niezupełnie tak jest, ponieważ na tym terenie występują różne zbiorowiska leśne. Największą powierzchnię zajmuje grąd, który powstał w wyniku sukcesji łągow. Zmiana ta została wywołana regulacją Odry i, co za tym idzie, zmianą stosunków wodnych.

Las łągowy jest siedliskiem, które jest kształtowane przez okresowe zalewanie i zasilanie żyznym materiałem naniesionym przez rzekę. Drzewostan budują tu dorodne jesiony i olchy oraz domieszkowo występujące dęby szypułkowe, graby pospolite i jawory. Warstwa krzewów jest bardzo dobrze rozwinięta i składa się głównie z czerechwy zwyczajnej, jarząba pospolitego i chronionej kruszyny pospolitej.

W skali kraju łągi są niezwykle cennymi siedliskami, albowiem odznaczają się jednym z najwyższych wskaźników biologicznej produkcji, dużą różnorodnością gatunkową i liczebnością organizmów żywych. Najpiękniej ten las wygląda w okresie wiosennym. Swe piękno ukazują kobierce różnobarwnych roślin, które pojawiają się na krótki czas. Resztę życia spędzają pod ziemią w utajeniu, w postaci różnych organów podziemnych. Takie rośliny nazywamy geofitami. Są nimi: śnieżnobiało kwitnąca śnieżyczka przebiśnieg i czosnek niedźwiedzi oraz występująca masowo kwitnąca kokorycz pełna, a także cebulica dwulistna, pierwosnek wyniosły, śnieżyczka przebiśnieg. łągi są miejscem łągowym ponad 70 gatunków ptaków. Najciekawsze to: trzmielojad, który jest nielicznym ptakiem łągowym na Śląsku, gniazdujący w trzciniowisku perkoz dwuczuby, sowy: puszczyk i sowa uszata, zimorodek oraz dzięcioły: zielonosiwy, czarny, średni, białogrzbiety, a także jastrząb i myszołów. Równie interesująca jest roślinność starorzeczy Odry. Spotkać w nich można grzybień białe, grązela żółtego oraz znaną z kilkunastu stanowisk w województwie osokę aloesowatą. Bardzo ciekawe pod względem przyrodniczym starorzecze, z licznymi rzadkimi gatunkami roślin i wymierającymi zbiorowiskami roślinnymi, znajduje się w niedalekim sąsiedztwie Łęgu Zdziesszowickiego w pobliżu Straduni.

Dzięcioł czarny

Wody podziemne

Ciekawostką jest położenie wielu gmin na jednym z 14 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Polski. Zbiornik noszący nazwę „Opole – Zawadzkie” jest największym zbiornikiem wód podziemnych woj. opolskiego i jednym z najcenniejszych w kraju złóż wód w utworach triasu. Zbiornik stanowi podstawę zabezpieczenia w wodę dla ludności zamieszkującej obszar między Odrą a Małą Panwią.

Stawy utrackie

Ciekawym przyrodniczo obszarem Gminy Izbicko jest położony w miejscowości Utrata kompleks zbiorników wodnych o powierzchni 138 ha (największy ze zbiorników ma 72 ha), utrudnionym ze względu na hodowlę. Na dawnych mokradłach utworzono dawniej 13 stawów hodowlanych o historycznych nazwach „Wielki” (Grosser), Neu-Teich, Brzerycie, Tarlisko, Mittel-Teich, Wiess-Teich, Hubertus-Teich, Alt-Teich, Damm-Teich, Gawlitzka-Teich, Buniok, Lang-Teich, Winkel-Teich. Największym zbiornikiem, jak sama nazwa wskazuje, jest pierwszy wymieniony, który potem miejscowa ludność nazwała „Utrata”. W latach 80. państwowe przedsiębiorstwo, dokonując modernizacji przekształciło znacznie układ stawów. Pomimo modernizacji stawy utrackie są miejscem niezwykle urokliwym z bogatą awifauną. Z ciekawych ptaków spotkać tu można: bąka, trzmielojada, błotniaka stawowego, wodnika, krętogłowa, zimorodka, lerkę, kłaskawkę, świerszczaka, strumieniówkę, mucholówkę białoszyją, dziwonię i bardzo już rzadką sowę pójdzkę. W okolicznych lasach gniazda zakłada bocian czarny. Z roślin chronionych spotkać można kotewkę orzecha wodnego.

Przyroda Parku Krajobrazowego „Góra św. Anny”

Park Krajobrazowy „Góra św. Anny” utworzony został w 1988 r., obejmuje Garb Chelmu, tj. zachodnią część Wyżyny Śląskiej. Ciągnie się on z północnego zachodu na południowy wschód na odcinku ok. 20 km i średniej szerokości 5 km. Najwyższym wzniesieniem Garbu Chelmu, a zarazem całej Wyżyny Śląskiej, jest Góra św. Anny (400 m n.p.m.). Znaczną część Parku Krajobrazowego stanowi obszar ochrony habitatowej (SOO)

Charakterystyka przyrodnicza Krainy św. Anny

Natura 2000 o symbolu PLH 160002. Obejmuje obszar 5.051 ha. Najbardziej na północny zachód wysunięta jest Ligocka Góra Kamienna (326 m n.p.m.), na południowy wschód od niej leżą: Biesiec (350 m n.p.m.), Wysocka Góra (385 m n.p.m.), Góra św. Anny (400 m n.p.m.), Stoki (308 m n.p.m.) i Bukowy Bór (308 m n.p.m.). Budowa geologiczna Garbu jest dość skomplikowana i zróżnicowana. Najstarsze utwory położone są na zróżnicowanej głębokości (od kilku do kilkuset metrów). Są to skały karbonu dolnego, tj.: łupki, piaskowce i mułowce, które odsłaniają się na powierzchni jedynie w miejscowości Zyrowa. Trzon Garbu budują utwory triasu środkowego, zwanego muszlowym, czyli wapienie i dolomity, które występują na terenie całego Parku. Utwory triasu środkowego pokrywają trzeciorzędowe ropy, muły, piaski i żwiry. Wyjątkiem jest sama Góra św. Anny, gdzie ok. 28-23 mln lat temu miały miejsce erupcje wulkanu jako konsekwencja powstania w tym miejscu głębokiego uskoku. Pozostałością po wulkanie są dziś występujące w kilku miejscach odsłonięcia skał bazaltowych i stożki tufów wulkanicznych. Góra św. Anny była na Śląsku najdalej wysuniętym na wschód wulkanem. Współczesny krajobraz Garbu Chełmskiego ukształtował się pod wpływem lodolodu skandynawskiego, który nasuwał się tu dwukrotnie (630 tys. lat temu i 300 tys. lat temu). Wynikiem zlodowaceń są pozostałości w postaci margli lodowcowych, glin i piasków oraz różnej wielkości okruchów skalnych (głazy narzutowe). Zlodowacenie północnopolskie nie dotarło na Opolszczyznę, mimo to wywiezany z pól lodowych drobny pył przyczynił się do powstania m.in. na terenie Parku grubych pokryw lessu.

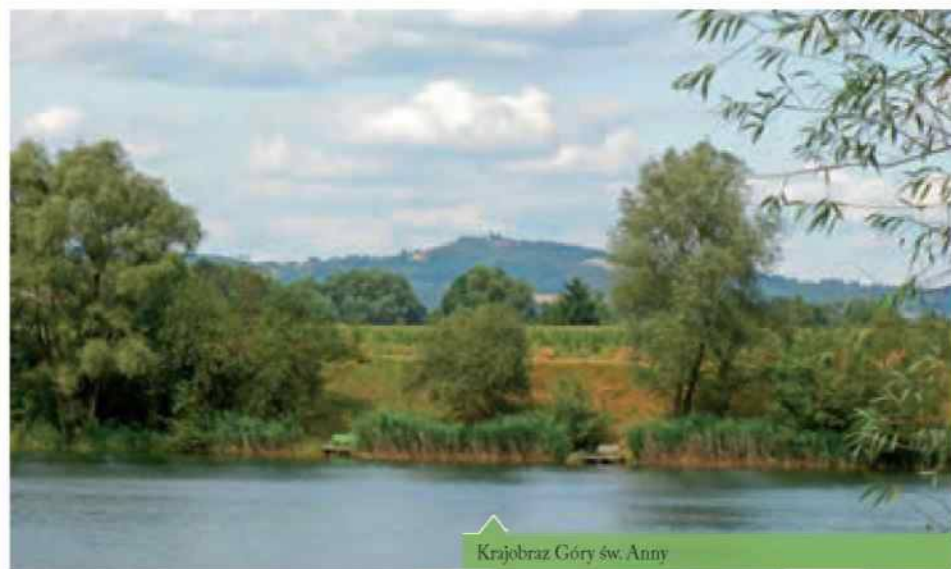
Unikatowe w skali Polski walory geologiczne parku spowodowały, że nadano mu status geoparku krajowego.

Rezerwat na obszarze Parku Krajobrazowego „Góra św. Anny”

W dawnym wyrobisku po eksploatacji bazaltu i wapieni w Górze św. Anny utworzono w 1971 r. rezerwat geologiczny „Góra św. Anny”. Pomimo niewielkiej powierzchni, wynoszącej zaledwie 2,58 ha, posiada on szczególnie ciekawą i skomplikowaną budowę geologiczną oraz ciekawą roślinność. Przedmiotem ochrony jest strefa kontaktu wulkanitów ze skałami osadowymi triasu i kredy. Zjawiska wulkanizmu bazaltowego związane są z trzeciorzędowymi ruchami tektonicznymi, jakie zachodziły w Sudetach. W celu umożliwienia odbywania zajęć edukacyjnych na terenie całego wyrobiska utworzono profesjonalną ścieżkę dydaktyczną wyposażoną w tablice obrazujące specyfikę tego miejsca. Dobrą ilustracją budowy geologicznej regionu jest kamieniołom położony w sąsiedztwie rezerwatu „Ligota Dolna” na Ligockiej Górze Kamiennej.

Na północno-zachodnim i południowo-zachodnim zboczu na powierzchni 4,90 ha w 1959 r. utworzono rezerwat cisły w celu ochrony pozostałości ciepłolubnych (kserotermicznych) zbiorowisk roślin.

Krajobraz Góry św. Anny

Rezerwat „Ligota Dolna”

Unikalny obiekt florystyczny i faunistyczny, w którym występują tu 3 zbiorowiska roślinne: murawa naskalna, niska i luźna murawa kserotermiczna i murawa kserotermiczna uboga, a także zespół zarośli krzewiastych z ligustrem pospolitym, śliwą tarniną, szklakiem pospolitym, głogiem jednoszyjkowym i dziką różą. Prawdziwymi rarytasami są: rozchodnik biały, len austriacki - typowy gatunek stepowy, szparag lekarski, chaber miękkowłosy, goździk kartuzek, przegorzan kulisty. Z roślin chronionych należy wymienić dziewięciśiła bezłodygowego i orlika pospolitego.

Nasi przodkowie przypisywali dziewięciśiłowiu czarodziejską moc - moc dziewięciu sił albo inaczej dziewięciu tajemnych mocy. Naukowcy częściowo potwierdzili lecznicze właściwości rośliny. Być może niedługo okaże się,

Lej krasowy w rez. Ligota Dolna

że słynny chiński korzeń żeńszeń ustąpi miejsca dziewięciśiłowiu, pozyskiwanemu oczywiście z uprawy.

W pewnym stopniu do zachowania tej roślinności przyczyniło się nie tylko położenie, ale również istniejące na tym terenie jeszcze przed II wojną światową szybowisko należące do hr. Elizabeth von Francken-Siersdorff. W latach 30. za sprawą żyrowskiej hrabiny powstała szkoła szybowcowa. Po dwóch latach istnienia lotniskiem zainteresowali się wojskowi i ustanowili tam lotnisko zapasowe dla bombowców Luftwaffe. W maju 1945 r. w Ligocie Dolnej, miejscowości położonej u stóp Góry Kamiennej, na bazie przedwojennej szkoły szybowców utworzono Cywilną Szkołę Pilotów i Mecha-

ników, która wykształciła wielu znanych lotników. Szkoła na początku 1963 roku została zamknięta. Zasobne w złoża węgla nie oparło się również eksploatacji. Na północnym stoku pod koniec XIX w. rozpoczęto wydobywanie wapieni metodą odkrywkową.

Wówczas pobudowano szybowy piec wapienniczy, który dzisiaj stanowi cenny zabytek architektury przemysłowej. W 1938 r. podczas szkolenia pilot szybowca uderzył w piec, ponosząc śmierć. To tragiczne zdarzenie zostało upamiętnione przez ozdobienie pieca płaskorzeźbą Ikar z rozłożonymi skrzydłami. Piec służył do wypалу kalcytu (główny składnik kamienia wapiennego) w celu otrzymania tlenku wapnia popularnie nazywanego „wapnem palonym”. Ponowne wydobywanie wapieni rozpoczęto w 1956 roku. Miąższość eksploatowanych do 1992 roku wapieni wynosiła 18 m.

Z chwilą utworzenia rezerwatu wokół kamieniołomu utworzono filtr ochronny, który mimo wszystko został przez zakład naruszony. Niszczenie roślinności oraz emitowane przez zakład pyły miały niekorzystny wpływ na zachowanie zbiorowisk muraw kserotermicznych. To wszystko zdecydowało o zaprzestaniu działalności w obrębie Kamiennej Góry.

Dziewięciśił bezłodygowy

że słynny chiński korzeń żeńszeń ustąpi miejsca dziewięciśiłowiu, pozyskiwanemu oczywiście z uprawy.

W pewnym stopniu do zachowania tej roślinności przyczyniło się nie tylko położenie, ale również istniejące na tym terenie jeszcze przed II wojną światową szybowisko należące do hr. Elizabeth von Francken-Siersdorff. W latach 30. za sprawą żyrowskiej hrabiny powstała szkoła szybowcowa. Po dwóch latach istnienia lotniskiem zainteresowali się wojskowi i ustanowili tam lotnisko zapasowe dla bombowców Luftwaffe. W maju 1945 r. w Ligocie Dolnej, miejscowości położonej u stóp Góry Kamiennej, na bazie przedwojennej szkoły szybowców utworzono Cywilną Szkołę Pilotów i Mecha-

Ligota Dolna. Piec wapienniczy z płaskorzeźbą Ikar

Charakterystyka przyrodnicza Krainy św. Anny

Kwaśna buczyna niżowa

W 1997 r. utworzono rezerwaty: „Lesisko”, „Boże Oko” i „Grafik”, a w 2001 r. – „Biesiec”. Na stokach południowych Garbu Chełmskiego położony jest rezerwat „Lesisko”, gdzie ochroną objęto fragment buczyny z udziałem dębów i modrzewi. Malowniczość i łatwa dostępność tego obszaru sprawia, że jest on najbardziej ze wszystkich rezerwatów leśnych narażony na wpływ człowieka. Rośnie tu większość występujących w Parku chronionych i rzadkich roślin leśnych. Pomiędzy Leśnicą a Czarnocinem usytuowany jest rezerwat „Grafik”.

Nazwa rezerwatu nawiązuje do znajdującego się w rezerwacie głazu upamiętniającego tragiczną śmierć syna hrabiego von Renarda. W rezerwa-

cie dominuje 130-letni buk rosnący na grubej warstwie lessu. Na zachód od miejscowości Klucz położony jest rezerwat „Boże Oko”. Nazwa pochodzi od kapliczki znajdującej się w pobliżu rezerwatu. Teren ten jest również niezwykle malowniczy. Suche doliny o szerokich dnach i głębokie parowy o stromych zboczach oraz leje krasowe dodają mu swoistego uroku. Dominuje tu również buk w wieku 135-155 lat. W domieszce zaś występuje modrzew, świerk, grab, brzoza i sosna.

Rezerwat „Biesiec”

Rezerwat obejmuje dwa wzniesienia: Biesiec i Wysocką Górę z malowniczymi wychodniami wapienia. Przedmiotem ochrony jest las bukowy z udziałem licznych chronionych i rzadkich roślin. Rośnie w nim: zanokcica skalna, paprotka zwyczajna, czerniec gronkowy, wawrzynek wilczełyko, miodownik melisowaty, lilia złotogłów, konwalia majowa, śnieżyczka przebiśnieg i storczyki: kruszczyk szerokolistny, kruszczyk rdzawoczerwony oraz żłobik koralowy.

Flora Parku liczy 832 gatunki roślin naczyniowych reprezentowanych przez 88 rodzin i 408 rodzajów. Najwięcej gatunków rodzimych rośnie w lasach i na łąkach. Zanotowano tu występowanie aż 35 gatun-

ków chronionych i 26 gatunków górskich. Najpiękniejszymi przedstawicielami owadów są motyle, występujące w dużym skupieniu na Ligockiej Górze Kamiennej. W latach 60. ubiegłego wieku w ciągu wielolet-

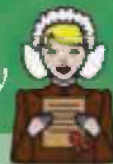
Rezerwat „Biesiec”

nych badań naliczono tu ich prawie 600 gatunków. Jednak, podobnie jak na terenie całego kraju, obserwuje się zmniejszenie liczby gatunków. Obecnie stwierdzono występowanie 86 gatunków (164 w Polsce) i 567 nocnych (ok. 3 tys. w kraju). W rezerwacie florystycznym i nie tylko spotkać można motyle chronione: pazia żeglarka, modraszka arion i czerwonończyka nieparka.

Najliczniej występującymi gadami są jaszczurki, rzadsze natomiast są węże: gniewosz plamisty i żmija zygzakowata. Na terenie parku dotychczas zaobserwowano 126 gatunków ptaków, w tym 83 lęgowe. Na szczególne wyróżnienie zasługuje grupa ptaków drapieżnych: krogulec, puśtułka, kobuz oraz sowy: płomykówka, puszczyk,

Wiekowe buki w rezerwacie „Biesiec”

Wawrzynek wilczelyko

Lilia złotogłów

Paź królowej (*Papilio machaon*)

Przeostojnik trawnik na rozchodniku ostrym

pójdźka i uszatka. Z ciekawszych ptaków lęgowych należy wymienić: muchołówkę białoszyją, gołębia siniaka, pliszkę górską, dudka, jarzębatkę, ortolana, derkacza oraz dzięcioły: czarnego i zielonosiwego. Z gatunków objętych ochroną największymi osobliwościami Parku są: popielica, orzesznica i gronostaj. Duża liczba potencjalnych kryjówek letnich i zimowych sprawia, że mają tu miejsca hibernacji i rozrodu nietoperze: borowiec wielki, nocek duży, gacek brunatny i szary, mopek Barbastella, mroczek późny i pozłocisty oraz karlik malutki.

Atrakcje przyrodnicze okolic Kamienia Śląskiego

W sąsiadującym z miejscowością Górażdże Lesie Kanapeje, w bliskim sąsiedztwie kamieniołomów, które obecnie są eksploatowane, znajduje się rezerwat przyrody „Kamień Śląski”. Powstał w celu zachowania lasu mieszanego ze stanowiskiem chronionego prawnie jarzęba brekinii nazywanego brzękiem.

Brekinia

Brekinia jest jednym z pięciu gatunków drzew, które podlegają w całej Polsce ochronie gatunkowej. Drzewo to rośnie tylko na zachodzie i południu kraju i jest to jego największe skupisko na Opolszczyźnie. Jarząb jest gatunkiem długowiecznym, może rosnąć nawet do 300 lat! Osiąga, jak na drzewo, niezbyt imponujące rozmiary – maksymalnie 20 m wysokości i 60 cm średnicy pnia, ale i tak pod względem rozmiarów jest największym spośród innych gatunków jarząbów. Sama biologia brekinii skazuje go niejako „z natury” na rzadkość. Drzewo po 15 latach osiąga dojrzałość, wytwarza jednak stosunkowo mało owoców. Dotarcie na głębę nie spowoduje kiełkowania, ponieważ utrudnia go gruba ściółka i obfite runo. Gdy się to uda, to nadal młode drzewo natrafia na przeszkody w postaci braku dostępu do światła. Młody, wyrosły z nasienia osobnik może wytrzymać w ocienieniu kilka lat, później jednak, by żyć - potrzebuje światła. Tylko śmierć towarzyszącego mu drzewa spowoduje powstanie życiodajnej, świetlnej luki. Brzęk jednak nie pozostał bierny wobec przeciwności losu, wykorzystując podobnie jak wiele innych gatunków drzew mechanizm polegający na wyrastaniu z szyi korzeniowej podziemnych pędów.

Susel móręgowany

Z nich, w odległości do kilku metrów od drzewa macierzystego, wyrastają odrośla. Takie drzewka, połączone pod ziemią z matczym brzękiem, mogą żyć i w dużym ocienieniu, bo fizjologicznie są częściami jednego dużego osobnika, który koronę ma wysoko w drzewostanie. Gdy jednak coś stanie się macierzystemu drzewu, mogą zająć jego miejsce.

Do połowy XX w. susel móręgowany zasiedlał jedynie okolice Strzelec Opolskich, w tym poniemieckie lotniska w okolicach Kamienia Śląskiego. Jeszcze w latach 50., jak opowiadają mieszkańcy tych okolic, którzy jako dzieci wypasali krowy na

Jarząb brekinia, rezerwat przyrody „Kamień”

Charakterystyka przyrodnicza Krainy św. Anny

Buławnik czerwony

i obecności drapieżników. Wiele wskazuje na to, że susły bardzo polubiły nowe miejsce – „Po prawie 30-letniej przerwie susły moregowane zadomowiły się w regionie na dobre”. Suszeł moregowany to gryzoń zaliczany do rodziny wiewiórkowatych. Popularne powiedzenie „śpi jak suszeł” nie bierze się znikąd. Susły zapadają bowiem w hibernację, która trwa – zależnie od położenia geograficznego i warunków atmosferycznych – od 5 do 8 miesięcy (okres zimowy). Susły nie przesypiają tego okresu kamiennym snem, budzą się co jakiś czas na kilkanaście godzin. Na owe przerwy w „śnie” zużywają bardzo dużo energii, gromadzonej skwapliwie późnym latem. Okres hibernacji jest dla zwierząt ciężkim etapem cyklu rocznego. Jedynie skuteczne i długotrwałe żerowanie pozwala rozbudować tkankę tłuszczową na tyle, by mogły przetrwać ten okres.

W kompleksie leśnym między Kamieniem Śl. a Górażdżami rosną storczyki. Są nimi kruszczyki: rdzawo-czerwony, szerokolistny i buławniki: czerwony i wielkokwiatowy oraz częściej spotykane w naszej Krainie storczyki: gnieźnik leśny i podkolan biały. Storczyki to jedna z najciekawszych grup w świecie roślinnym. Koją się zwykle z tropikami albo z powszechnie występującymi kwiatami doniczkowymi w kwaciarniach. Strąki storczyka wanilii wąskolistnej, odpowiednio spreparowane, stały się najbardziej znaną przyprawą. W naszym kraju stanowią zaledwie 2% ogółu flory naczyniowej. Rabunkowe pozyskiwanie storczyków wynikające z fascynacji tymi roślinami, jak również wzrastające zanieczyszczenie środowiska i zagospodarowanie ich miejsc występowania dla potrzeb uprawy i przemysłu doprowadziło do faktu, że występujące w Polsce storczyki ze względu na zagrożenie wyginięciem są objęte ochroną prawną. Niezwykle skomplikowany jest proces rozmnażania tych roślin. Potrzebują wielu lat od momentu wysiania, by po raz pierwszy zakwitnąć i wydać nasiona – u niektórych gatunków trwa to nawet kilkanaście lat! Mimo że wytwarzają olbrzymie ilości nasion (w jednym owocu może ich być nawet 2–3 miliony), tylko znikoma część z nich trafia na podatne podłoże z odpowiednim dla gatunku grzybem, gdzie będzie mogła wykiełkować. W optymalnych warunkach storczyki wytwarzają kwiaty. Czasem taki kwiat pojawia się raz na kilka lat, czasem w ogóle jest niewidoczny, bo zakwita pod powierzchnią ziemi, np. storzan bezlistny. Nasiona dojrzewają w owocu w zależności od gatunku od 3 do 20 miesięcy.

Rezerваты przyrody i inne atrakcje przyrodnicze w gminie Strzelce Opolskie

Rezerwat leśny **Pluźnica** obejmuje ok. 3 ha buczyny niżowej. Powstał w 1957 r. w celu zachowania fragmentu lasu mieszanego o charakterze naturalnym. Jest to las świeży z dominującym bukciem i niewielkim udziałem graba. Najciekawszymi gatunkami ptaków są: siniak i dzięcioł czarny.

Rezerwat **Tęczynów** o powierzchni około 34 ha ma zaledwie 10 lat i został utworzony w celu zachowania żywej buczyny niżowej i grądu subkontynentalnego. Wiekowy 140-letni drzewostan bukowy miejscami wykazuje dużą różnorodność gatunkową. Występuje tu nieliczne buławniki czerwony i gnieźnik leśny. Rośnie tu wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin: kopytnik pospolity, lilia złotogłów, miodownik melisowaty, konwalia majowa, przytulia wonna, czerniec gronkowy. Królową wśród tych kwiatów jest lilia złotogłów, symbol niewinności. Harcerze wykorzystali motyw trójpłatkowego kwiatu lilii jako swoją odznakę – lilijkę. Starożytni Grecy wierzyli natomiast, że lilia powstała z kropel mleka, które uroniła bogini Hera. Niektórzy przypisują jej nawet magiczne właściwości.

Gmina Jemielnica posiada obszar chronionego krajobrazu. Zwyczajowo obszary chronionego krajobrazu obejmują duże obszary, większe niż parki krajobrazowe, i reprezentują charakterystyczny krajobraz danego regionu. OCHK Lasy Stobrawsko-Turawskie chroni niemal całe zlewnie Smotrawy, Stobrawy, Brynicy, Budkowiczanki i Jemielnicy. O bogactwie przyrodniczym tego obszaru stanowią wspaniałe bory na piaskach sandrowych, lasy łęgowe porastające obszary zalewowe oraz liczne stawy śródleśne.

Najpiękniejsze kompozycje krajobrazowe - dzieło człowieka i natury

Kalwaria na Górze św. Anny

Na obszarze naszej Krainy znajduje 16 założeń pałacowo - dworsko - parkowych, a w powiecie strzeleckim 9. Największym i z pewnością najpiękniejszym założeniem jest przypałacowy park w Strzelcach Opolskich o powierzchni ok. 65 ha. Obecnie park pełni funkcję parku miejskiego i zabytkowego, wpisanego do rejestru. Zlokalizowany jest w centrum miasta. Założycielem parku był właściciel majoratu strzeleckiego, pan na zamku, hrabia Andreas Maria von Renard. Wieloletni pobyt w Anglii i zetknięcie się z nowym trendem w sztuce ogrodowej zainspirowały hrabiego do utworzenia parku angielskiego w swoich włościach. W celu realizacji swoich planów zatrudnił ogrodnika Schmidta, ucznia twórcy olbrzymiego założenia krajobrazowego w Mużakowie (Bad Muskau), księcia Pucklera - Muskau. Anton Schmidt był również projektantem okazałego parku w Tarnowie (małopolska). W późniejszym okresie z realizacją inwestycji związany był chyba najslawniejszy projektant mużakowskiej szkoły Carl Eduard Adolph Petzold, który zaprojektował blisko 200 parków w całej Europie! Strzelecki park powstawał w pierwszej połowie XIX w., prace polegające na osuszeniu bagnistej terenu, usypanie odpowiednio ukształtowanych skarp i wzniesień, wytyczeniu układu kompozycyjnego oraz nasadzeń trwały przez prawie trzydzieści lat. Nad założeniem parku pracowało około 100 osób, a koszt założenia był wysoki - 200 tysięcy marek niemieckich. W celu przyspieszenia efektu wysadzano dojrzałe egzemplarze rodzimych gatunków z pobliskich lasów w dorzeczu Małej Panwi, a także zgodnie z ówczesną modą posadzono rzadkie drzewa pochodzące z różnych kontynentów. Nie lada wyczynem było przesadzenie lipy szerokolistnej, którą z Jemielnicy przewieziono przy udziale 16 wół.

Do dziś zachowało się wiele cennych egzemplarzy. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na pewną ciekawostkę, a mianowicie w tym parku rośnie najwyższy w Polsce wiąz górski - ma 37,5 m. W części południowo-wschodniej parku spotkać można owocniki chronionego grzyba lakownicy lśniącej, nazywanego grzybem nieśmiertelności. Jego właściwości lecznicze są już dawno udowodnione i stosowane w medycynie naturalnej. U nas młode owocniki pojawiają się na pniakach, a także u podstawy pni żywych drzew, głównie dębów i buków w okresie letnio-jesiennym.

Rogów Opolski. Park

Park przypałacowy w Rogowie Opolskim

Stanowi doskonałą oprawę dla renesansowego zamku, został założony w XVIII w. Obecnie jego powierzchnia wynosi 20 ha. W urokliwym parku dominuje drzewostan składający się z rodzimych gatunków. Na uwagę zasługują okazałe dęby szypułkowe o obwodach od 430 do 570 cm. W oparciu o analizę przyrostów rocznych jednego z powalonych dębów przypuszcza się, że drzewa zostały posadzone na początku XX w.

Charakterystyka przyrodnicza Krainy św. Anny

i mają ok. 90 lat. Okazałe 150-letnie buki zwyczajne, jeden z nich osiągnął 510 cm. Z gatunków egzotycznych na uwagę zasługuje rosnący na boisku tulipanowiec amerykański o obwodzie wynoszącym 260 cm.

Park przypalacowy w Izbicku

Pochodzi z XIX w., zajmuje powierzchnię ok. 10 ha. Rosną tu ponad 200-letnie pomnikowe dęby szypułkowe, jesiony i wiąz, wszystkie przekraczające 430 cm obwodu. Tuż za parkiem znajdują się stawy, na których rośnie kotewka orzech wodny, gatunek wymierający w Polsce.

100-letni dereń szwedzki w Lichym

Park podworski w Lichym

Ten niewielki naturalistyczny park został założony z końcem XIX w. Dominuje tu drzewostan lipowy. Na uwagę zasługuje egzemplarz miłorzębu dwuklapowego i dwie lipy drobnolistne. Tuż przy budynku mieszkalnym od strony drogi rośnie ponad 100-letni dereń szwedzki.

Park pielgrzymkowy

Zajmujący około 49 ha powierzchni park stanowi roślinną oprawę dla rzadkiego w Polsce założenia manierystyczno-barokowego z początku XVIII w.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej 14 kwietnia 2004 r. wpisał krajobraz kulturowy Góry św. Anny: kalwarię annogórską, kompleks klasztorny, amfiteatr i rezerwat geologiczny na listę polskich Pomników Historii. Kalwaria obejmuje jednorodny zespół 37 kapliczek kalwaryjskich rozplanowanych wzdłuż dróg kalwaryjskich, które przybrały kształt elipsy. Część parkowa kalwarii to rozległe aleje zbudowane z wiekowych drzew, głównie lipy drobnolistnej. Wiele z tych egzemplarzy ma charakter pomnikowy. Najcenniejszą z punktu widzenia przyrodniczego jest Aleja Jana Pawła II, prowadząca z Góry św. Anny na Górę Oliwną w Porębie. Dominuje tutaj lipa, znacznie rzadziej, bo na 10 drzew, spotkać można jesion, klon pospolity, a również jawory, buki, robinie akacjową i dęby szypułkowe. Aleja ma długość 1350 m i szerokość ok. 22 m (przy trzech rzędach) oraz ok. 10-12 m (przy dwóch rzędach). Wiele z tych drzew osiąga rozmiary kwalifikujące je do ochrony pomnikowej. Rośnie tu ponad 60 drzew o obwodzie powyżej o 300 cm.

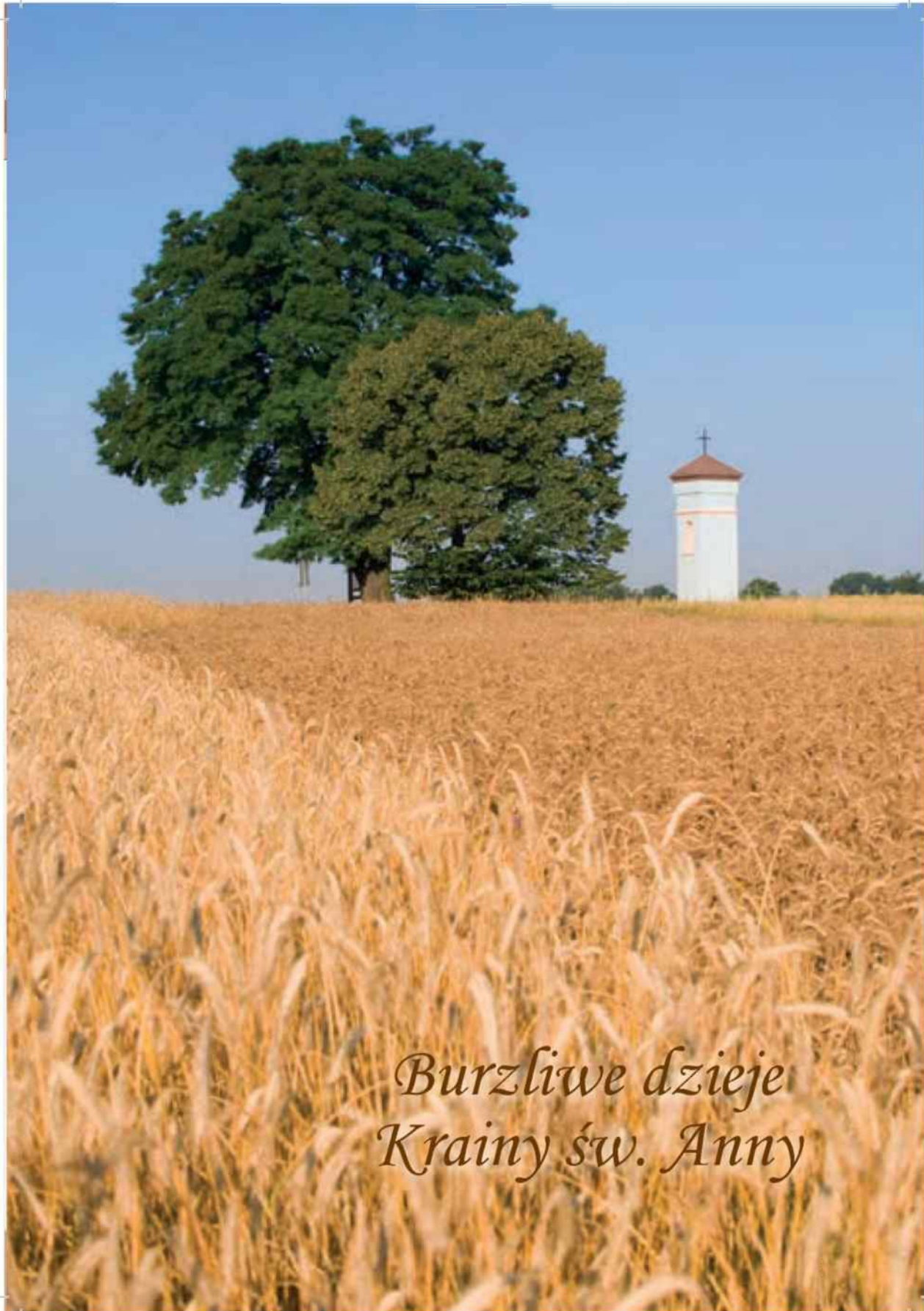
Założenie parkowe wokół amfiteatru w Górze św. Anny

Powstało po 1938 r. Wprowadzono tu głównie zgodnego z siedliskiem buka zwyczajnego. Jest to stosunkowo młody drzewostan bukowy z domieszką krótkowiecznej brzozy brodawkowatej, graniczący z fragmentami starej buczyny storczykowej. Spotyka się tu chronione storczyki, tj.: buławnik mieczolistny, buławnik wielkokwiatowy. W całym kompleksie rosną tanowo kopytnik pospolity i marzanka wonna.

Przydrożne aleje czereśniowe są niewątpliwie dużą atrakcją krajobrazową okolic św. Anny. Głównie koncentrują się one w gminie Leśnica, Zdieszowice, Strzelce Opolskie, Walce. Na początku maja przydrożne aleje oblepione białymi kwiatami stanowią niepowtarzalny widok. Niezwykłych wrażeń estetycznych dostarcza niejako uzupełniająco zmieniająca się z roku na rok mozaika żółtych pól rzepaku. Stare drzewa czereśniowe do dnia dzisiejszego są pomologiczną zagadką, która czeka na rozwiązanie.

Aleja czereśniowa na Górze św. Anny

*Burzliwe dzieje
Krainy św. Anny*

Burzliwe dzieje Krainy św. Anny

Zamki, miasta i klasztor

Obszar obecnych powiatów krapkowskiego, strzeleckiego i opolskiego zajmuje miejsce w samym sercu Górnego Śląska – nie tylko w wymiarze geograficznym, ale również duchowym. Jego symboliczne centrum stanowi Góra Chelmska, swą szerzej znaną nazwę – Góra św. Anny – zawdzięczająca słynącej łaskami późnośredniowiecznej figurze, przechowywanej w miejscowym sanktuarium. Ta święta góra Górnoszlazaków, od kilkuset lat pozostająca miejscem kultu łączącym ludzi wielu języków, w ubiegłym stuleciu stała się areną rozdzierającego krainę konfliktu. Dziś stanowi symbol pojednania.

W cieniu Góry Chelmskiej toczyły się nierzadko burzliwe losy krainy, która wielokrotnie zmieniała swą polityczną przynależność. Jej najwcześniejsze dzieje trudno rekonstruować z uwagi na skromną ilość źródeł. Na podstawie archeologicznych znalezisk jedynie częściowo odtworzyć można kalejdoskop pradziejowych ludów i kultur. U schyłku pierwszego milenium powoli zaczyna się wyłaniać się nieco bardziej ostry obraz. W końcu IX w. Śląsk został prawdopodobnie uzależniony od państwa wielkomorawskiego, by po jego upadku przejść pod zwierzchność czeską. Około 990 r. ziemie zamieszkujących Śląsk plemion słowiańskich, wśród nich obecnych na interesującym nas obszarze Opolan, zdobyte zostały przez władcę Polan, Mieszka. W ramach państwa Piastów podporządkowano je stolicy biskupiej we Wrocławiu. Chrześcijaństwo musiało tu docierać jednak już wcześniej, w dobie zależności od Czech, a być może w czasach zwierzchności wielkomorawskiej. Jak kruche było władztwo Piastów i powierzchowne wpływy chrześcijaństwa w społeczeństwie, okazało się w roku 1034, gdy w wyniku społecznego buntu przywrócono dawne pogańskie kultury. Kronikarz Gall Anonim pisał: „Albowiem niewolnicy powstałi na panów, wyzwoleńcy przeciw szlachetnie urodzonym, sami się do rządów wynosząc, i jednych z nich na odwrót zatrzymali u siebie w niewoli, drugich pozabijali, a żony ich pobrali sobie w sprośny sposób i zbrodniczo rozdrapali dostojęństwa. Nadto jeszcze, porzucając wiarę katolicką - czego nie możemy wypowiedzieć bez płaczu i lamentu - podnieśli bunt przeciw biskupom i kapłanom Bożym i niektórym z nich, jakoby w zaszczytniejszy sposób, mieczem zgładzili, a innych, jakoby rzekomo godnych lichszej śmierci, ukamienowali”. Na domiar nieszczęść, wykorzystując zamęt, ziemie Piastów najechał czeski książę Brzetysław, pałac m.in. gród w Opolu i na kilkanaście lat włączając Śląsk do swego państwa. Rywalizacja czesko-polska wpływać miała na losy Śląska przez większą część wieków średnich, czyniąc krainę niespokojną rubieżą.

Drogi Śląska i innych ziem piastowskich zaczęły się rozchodzić po śmierci Bolesława Krzywoustego, kiedy na mocy jego testamentu państwo podzielono na dzielnice wyznaczone poszczególnym synom. Śląsk przypadł najstarszemu, Władysławowi, który miał też pełnić funkcję seniora, sprawującego zwierzchnią władzę nad

Widok na Górę św. Anny

całością piastowskiego terytorium. W wyniku konfliktu z młodszymi braćmi książę musiał uchodzić z kraju. Dzięki interwencji cesarza Śląsk odzyskali jego synowie. Zachodnią część z Wrocławiem objął Bolesław Wysoki, natomiast w Raciborzu usadowił się Mieszko zwany Płatonogim. Ten zręczny władca po śmierci swego bratanka Jarosława w początkach XIII w. opanował także ziemię opolską, tworząc tym samym księstwo opolsko-raciborskie – rdzeń przyszłego Górnego Śląska (tej ostatniej nazwy zaczęto używać w XV wieku).

Z tych burzliwych czasów pochodzi bulla papieża Hadriana IV wystawiona w 1155 r. i zawierająca opis granic diecezji wrocławskiej i biskupich posiadłości. Wśród tych ostatnich wymieniony został Ujazd.

Miejscowość ta związkom z Kościołem zawdzięcza swój późniejszy miejski status.

Trzynaste stulecie to dla ziem śląski okres pomysłowego rozwoju, zakłóconego poważniej jedynie najazdem Mongołów w 1241 roku. Napływ osadników z Zachodu, przyjmowanie nowoczesnych metod uprawy roli, hodowli i nowych rozwiązań prawnych sprzyjało cywilizacyjnemu awansowi. Do najważniejszych zjawisk należały lokacje miast, a także wsi na prawie niemieckim. Oznaczało to ustanowienie lokalnego samorządu, co stwarzało wcześniej niespotykane możliwości.

Głównymi inicjatorami lokowania miast byli miejscowi książęta. Za sprawą Bolka I Opolskiego przed 1290 r. prawa miejskie uzyskały Strzelce. Ten sam książę zlecił przed rokiem 1294 lokację Krapkowic. Już w 1223 r. biskup wrocławski nadał prawo niemieckie Ujazdowi. Konkurencyjna lokacja księcia Władysława Opolskiego z połowy XIII w. w sąsiednich Sławięcicach zakończyła się niepowodzeniem. W akcję lokacyjną włączyła się również szlachta – prawdopodobnie za jej sprawą miejski status uzyskała Leśnica (jako miasto wzmiankowana po raz pierwszy w 1382 roku).

Ruiny zamku biskupów wrocławskich w Ujeździe

Kościół pw. św. Marii Magdaleny w Jasionej

Do połowy XIV w. na Górnym Śląsku ukształtowała się sieć miast, którą zmodyfikowała dopiero era przemysłowa. Były to jednak ośrodki małe, a co najwyżej średnie, nie dorównujące skalą, poziomem zamożności mieszkańców czy politycznym znaczeniem miastom Dolnego Śląska. Jeszcze w końcu XVIII w. posiadały po części drewnianą zabudowę, a ludność nierzadko utrzymywała się z uprawy roli i hodowli.

Obok dworu książęcego i miasta ważnym ośrodkiem kultury był średniowieczny klasztor. Na Śląsku szczególną rolę odegrały opactwa cystersów, z reguły fundowane przez piastowskich książąt. Zgromadzenie to powstało na przełomie XI/XII w. w Burgundii jako

gałąź zakonu benedyktynów. Jego założyciele postulowali powrót do pierwotnej surowości mniszego życia w myśl zasady ora et labora (módl się i pracuj). Starszy z dwóch klasztorów cystersów na Górnym Śląsku powstał po połowie XIII w. w Rudach niedaleko Raciborza, dokąd za sprawą fundacji księcia Władysława Opolskiego ściągnęli mniisi z małopolskiego Jędrzejowa. Po kilku dziesięcioleciach opactwo okrzepło już na tyle, by założyć swą filię. Przed rokiem 1285 grupa rudzkich zakonników utworzyła, prawdopodobnie z inicjatywy grupy możnych, konwent w Jemielnicy. Przypuszcza się, że pierwotnie klasztor zlokalizowano przy kościele pw. św. Jakuba (obecnie kościół cmentarny Wszystkich Świętych). Przenosiny w obecne miejsce na początku XIV w. związane były z fundacjami budynków klasztornych i nowej świątyni przez księcia opolskiego Bolka I i jego syna księcia strzeleckiego Alberta. Władcy wiązali zapewne z mnichami nadzieje na kolonizację rozległych pustkowi na lewym brzegu Małej Panwi. Powstanie opactwa, choć nie dorównywało ono skalą i zasobnością swym dolnośląskim odpowiednikom czy nawet klasztorowi w Rudach, z pewnością znacząco przyczyniło się do gospodarczego ożywienia okolicy. Cystersi rozwinęli m.in. hodowlę ryb i pszczelarstwo.

Burzliwe dzieje Krainy św. Anny

Zamki, miasta i klasztor

Trzynasty wiek dał także początek nowym zgromadzeniom zakonnym, dostosowanym do działalności w miejskim środowisku – franciszkanom i dominikanom. Oba zakony założyły swe klasztor w Opolu. W szeregi stanowiących intelektualną elitę Kościoła dominikanów wstąpił urodzony w Kamieniu Śląskim Haycynth Odrowąż, działający w Polsce i na Rusi pod koniec XVI w., później beatyfikowany i obecnie czczony jako Święty Jacek.

Przez niemal całe trzynaste stulecie książęta górnośląscy zdołali zachować swą niezależność, włączając się do rozgrywek o tron krakowski. Wobec wzmocnienia sąsiadów i postępujących podziałów terytorialnych utrzymanie tego stanu stawało się coraz trudniejsze. U schyłku wieku Piastowie z linii opolskiej złożyli hołd lenny królowi Czech, Wacławowi II, aspirującemu do polskiej korony. Akt ten powtórzony został w 1327 roku wobec Jana Luksemburskiego. Przesądziło to na kilka stuleci o związkach politycznych z ziemiami czeskimi. Układ zawarty w 1335 roku w Trenczynie, w którym Kazimierz Wielki uznał prawa Jana do zhołdowanych księstw, oznaczał jedynie zaakceptowanie faktów.

Związki z Pragą miały swój ważny wymiar kulturowy. Stolica Czech pod rządami cesarzy z dynastii Luksemburgów, zwłaszcza zaś Karola IV, stała się metropolią o europejskiej randze. Pierwszy w Europie Środkowej uniwersytet przyciągał także złaknionych wiedzy Ślązaków. Piastowscy książęta często bywali na praskim

dworze, a świadectwem artystycznych kontaktów są liczne dzieła sztuki – wśród nich malowidła ścienne w dawnym prezbiterium kościoła w Jasionej pod Zdzieszowicami (przekształconym później w kaplicę boczną), zdradzające wyraźne wpływy czeskie.

Pierwsze chmury zaczęły zbierać się nad ziemiami górnośląskich Piastów u końca XIV w. Ambitny książę Władysław Opolczyk, który dzięki zażyłości z andegawęńskimi władcami Węgier uzyskał godność węgierskiego palatyna, namiestnika Rusi Halickiej i wielkorządcy Polski, swymi ryzykownymi posunięciami sprokował interwencję króla polskiego. W roku 1396 wojska Jagiellny wkroczyły na teren księstwa, zajmując m.in. Strzelce, oblegając Opole i pozbawiając księcia władzy.

Prawdziwa burza nadciągnęła jednak w konsekwencji spalenia na stosie podczas soboru w Konstancji w 1415 r. profesora uniwersytetu praskiego, Jana Husa. Cztery lata później jego zwolennicy przejęli władzę w czeskiej stolicy. Śląsk stał się zapleczem antyhusyckich krucjat i celem wypraw odwetowych. W 1428 r. wkraczającej armii husyckiej poddali się niektórzy książęta górnośląscy – przede wszystkim sprzyjający im Bolko V opolski. Nie zapobiegło to zniszczeniu Strzelce, Krapkowic, Ujazdu i Leśnicy. Ucierpiał także klasztor w Jemielnicy.

Praga przestała świecić swym złotym blaskiem. Ślązakom zamknięto dostęp na tutejszy uniwersytet. W tej sytuacji wzrosło znaczenie Krakowa, dokąd swe kroki w poszukiwaniu nauki coraz częściej kierowali mieszkańcy księstwa opolskiego. Piotr Gaszowiec, pochodzący prawdopodobnie z Rozmierzy, w latach 1464–65 pełnił funkcję rektora krakowskiej Akademii. Z samych Strzelce pochodziło w XV w. trzydziestu jej studentów.

Ustąpienie wojsk husyckich ze Śląska nie oznaczało końca czasów zamętu. Przez kolejne dziesięciolecia trwały spory o czeską koronę, w których śląskie księstwa odgrywały aktywną rolę, udzielając swego wsparcia poszczególnym pretendentom. Po okresie panowania Macieja Korwina, króla węgierskiego, który opanował także część ziem Korony św. Wacława, księstwa śląskie przeszły w 1490 pod zwierzchnią władzę Jagiellonów, stając się tym samym częścią dynastycznego imperium obejmującego poza ziemiami czeskimi także Węgry i państwo polsko-litewskie. Burzliwe piętnaste stulecie przyniosło istotne zmiany ustrojowe. Ukonstytuował się sejm śląski, któremu podporządkowano sejmiki poszczególnych księstw. Śląsk zaczynał stanowić całość nie tylko w wymiarze kulturowym, ale także politycznym.

U schyłku wieków średnich księstwo opolskie znalazło zdolnego gospodarza w osobie księcia Jana II Dobrego. Konsekwentnie skupując ziemie swych sąsiadów przywrócił on jedność terytorium podlegającego wcześniej

Obraz przedstawiający św. Jacka

kolejnym podziałom. Pod koniec życia przejął także księstwo raciborskie. Zasłynął przede wszystkim jako twórca Ordunku górnego z 1528 r., uchodzącego za pierwsze prawo górnicze. Obok gwarzków dokument wymienia także kowali i kuźników. Kuźnice, zajmujące się wytopem metali, istniały m.in. w Centawie, Sławięcicach, Dębskiej Kuźni i Czarnowąsach.

Bezpotomna śmierć Jana Dobrego oznaczała koniec piastowskiego panowania w Opolu. Potomkowie Mieszka Płatoniego utrzymali jeszcze na ponad sto lat władzę w Cieszynie.

Ołtarz i tron – czas wyznaniowych konfliktów

Jemielnica. Kościół pogrzebowy

Konflikty na tle wyznaniowym, które na Śląsku, podobnie jak i na innych ziemiach Korony św. Wacława, rozpoczęły się wraz z wojnami husyckimi, miały rozgorzeć na nowo w szesnastym stuleciu. Powszechne niezadowolenie ze stanu późnośrednio-wiecznego Kościoła spowodowało szeroki oddźwięk na wystąpienie Martina Lutra w 1517 roku. Idee reformacyjne wcześniej zaczęły przenikać na Śląsk z pobliskiej Saksonii, spotykając się z pozytywnym przyjęciem wśród mieszczaństwa i szlachty. Sędziwy książę Jan Dobry z niepokojem informował o szerzących się nowinkach religijnych. Wierność kościołowi rzymskiemu nie przeszkodziła mu jednak wskazać jako swego spadkobiercę Georga Hohenzollerna von Brandenburg-Ansbach, zwanego Pobożnym – głównego promotora protestantyzmu na Górnym Śląsku. Objęcie owego dziedzictwa stanęło pod znakiem zapytania wskutek interwencji Ferdynanda Habsburga, zasiadającego na tronie czeskim i z tego tytułu sprawującego zwierzchnią władzę nad księstwami śląskimi. Ostatecznie margraf Georg otrzymał w roku 1531 księstwa opolskie i raciborskie w zastaw. Ten wykupiony został przez króla z rąk syna Georga w roku 1552.

Habsburgowie, władcy Świętego Cesarstwa Rzymskiego, skupili w swoich rękach godności królów Czech i Węgier w roku 1526, kiedy ostatni monarcha z dynastii Jagiellonów, Ludwik, poległ w bitwie z Turkami pod Mohaczem. Odtąd kierunki habsburskiej polityki, w której wir wciągnięte zostały ziemie śląskie, określone były przez próby powstrzymania tureckiej ekspansji oraz zmagania z opozycją stanów, niechętnych próbom centralizacji władzy i często sprzyjającym protestantyzmowi.

Luteranizm zaczął zapuszczać korzenie również w cieniu Góry Chełmskiej. W Krapkowicach ewangelickie życie religijne zaczęło rozwijać się już w 1537 r. Na terenie Strzelec i okolicznych wsi ekspansji protestantyzmu sprzyjał ród von Redern. Sytuacja wyznaniowa była niezwykle zróżnicowana, bowiem o przynależności parafii decydował nie książę, lecz patron – z reguły miejscowy pan feudalny. Niejednokrotnie przez siebie sąsiadowały ze sobą wsie katolickie i ewangelickie. Przy dawnej wierze trwały cysterska Jemielnica i niegdyś biskupi Ujazd. Większość starych śląskich rodów szlacheckich przeszła jednak na protestantyzm, jak fundatorzy luteraniskiej świątyni w Szymiszowie – Jan Krzydłowski i jego żona Ludmiła z domu Strzela. Wzniesiony w 1607 roku kościół, przed dokonaną w latach 1909-11 przebudową, stanowił unikatowy na tym terenie przykład poszukiwania przez ewangelicką społeczność własnych architektonicznych rozwiązań. Prosta, jednoprzestrzenna budowla adaptowana została do potrzeb głoszenia Słowa Bożego, będącego istotą luteraniskiego nabożeństwa.

Przebieg reformacji na Śląsku charakteryzowała ostrożność we wprowadzaniu nowinek religijnych i usuwaniu elementów średniowiecznej tradycji. Wraz z ogólną sytuacją polityczną pozwalało to przez długi czas uniknąć konfrontacji z opowiadającymi się po stronie kościoła rzymskiego Habsburgami. W 1609 r. śląscy luteranie uzyskali od Rudolfa II gwarancje swobody kultu zawarte w tzw. Liście majestatycznym. Wkrótce sytuacja zaczęła się jednak zaostrzać. Eskalacja nastąpiła w 1618 roku, kiedy przeciw cesarzowi powstał Czesi, a sejm śląski zdecydował o udzieleniu im militarnej pomocy. W 1620 roku powstańcy zostali rozgromieni w bitwie pod Białą Górą. Nie oznaczało to jednak końca wojny, która przejść miała do historii pod nazwą 30-letniej jako jeden z największych kataklizmów w dziejach Europy Środkowej.

Burzliwe dzieje Krainy św. Anny

Zamki, miasta i klasztor

Śląskim luteranom mimo porażki udało się zachować nadane w 1609 roku swobody. Punktem zwrotnym stało się wkroczenie na Górny Śląsk duńskich wojsk generała Mansfelda w 1626 roku. Po ich wyparciu przez cesarskiego generała Wallensteina Habsburgowie przystąpili do działań rekatołicyzacyjnych. Protestantom odbierano kościoły, przepędzano kaznodziejów. Represje spadły także na ewangelicką szlachtę, pozbawianą majątków, a czasem nawet skazywaną na wygnanie. Wielkie znaczenie osiągać zaczęły katolickie rody obcego pochodzenia, szybko awansujące w habsburskiej służbie. Wśród nich szczególną rolę przypadła Oppersdorffom i Gaschinom. Ci ostatni przybyli na Górny Śląsk około połowy XVI w. z Polski, z ziemi wieluńskiej. Za wierność Kościołowi i cesarzowi wynagrodzeni zostali tytułami baronów, a następnie hrabiów cesarstwa. W swoich rękach skupili spore majątki na terenie księstwa opolskiego. W 1631 roku nabyli Żyrową, w kolejnych latach weszli w posiadanie Poręby z Górą Chełmską oraz Polskiej Cerekwi. Dobra te uzyskały status majoratu, co oznaczało ich dziedziczność i niepodzielność. Za sprawą swych właścicieli stały się jednym z najważniejszych centrów kontrreformacyjnego katolicyzmu na Górnym Śląsku.

Tymczasem pokój westfalski z 1648 r., kończący wojnę trzydziestoletnią, przypieczętował los górnośląskich ewangelików. W księstwach dziedzicznych, a do takich należało także opolsko-raciborskie, pozbawieni zostali oni wszystkich świątyń i możliwości publicznego sprawowania kultu. Odmowa powrotu na łono kościoła rzymskiego oznaczała represje, często wygnanie. Obok nierzadko brutalnego przymusu rozwinięto jednak także całe spektrum środków perswazji. Ośrodkami katolicyzmu promieniującymi na całe księstwo, a nawet poza jego granice, stały się opactwo w Jemielnicy oraz cerekwicko-żyrowski majorat Gaschinów. W roku 1675 cystersi powołali do życia bractwo św. Józefa na wzór podobnej konfraterni funkcjonującej w ich dolnośląskim klasztorze w Krzeszowie. Była to największa instytucja tego typu w skali całego Górnego Śląska. Święty Józef zyskał w XVII w. bezprecedensową popularność jako wzór katolickiego ojca rodziny, patron dobrej śmierci oraz monarchii habsburskiej. Wzniesiona przy kościele klasztornym ok. 1714 r. kaplica bracka stała się celem licznych pielgrzymek. Ośrodek pątniczy ukształtował się również na Górze Chełmskiej, gdzie od początków XVII w. przechowywano w starszej o ponad sto lat kaplicy figurę św. Anny Samotrzec, ofiarowaną przez Mikołaja Kochcickiego, starostę Ujazdu. Hrabia Melchior Ferdynand von Gaschin podjął starania o założenie przy miejscu kultu klasztoru. Po odmowie raciborskich dominikanów w 1655 r. fundację zgodziła się przyjąć małopolska prowincja reformatów (odłam franciszkanów). W kolejnych latach powstały drewniane budynki klasztorne, a zakonnicy objęli opieką duszpasterską licznie przybywających pielgrzymów. Idea założenia na Górze św. Anny kalwarii zrealizowana została przez bratanka fundatora klasztoru – Georga Adama. W latach 1700-1709 wzniesiono trzydzieści trzy kaplice wzorowane na starszym o sto lat założeniu małopolskiej Kalwarii Zebrzydowskiej. Zespół zaczął funkcjonować zgodnie z intencjami fundatora dopiero w roku 1763, kiedy po latach sporów zgodzili się go objąć reformaci, sprawując posługę w językach niemieckim, morawskim i polskim.

Annogórska kalwaria to najbardziej efektowny, ale nie jedyny element barokowego pejzażu sakralnego okolic Góry Chełmskiej. W Jemielnicy po roku 1733 rozbudowano klasztorny kościół, wznosząc, wbrew obowiązującemu niegdyś u cystersów zakazowi, wieżową fasadę. W Wysokiej powstała kolumna Trójcy Świętej, a w Leśnicy, Izbicku i Walcach pomniki św. Jana Nepomucena – praskiego kanonika, zamęczonego u schyłku XIV w., wyniesionego na ołtarze w roku 1729, patrona przywoływanego przeciw żywiołowi wodnemu i oszczerstwu, opiekuna ziem czeskich oraz sakramentu spowiedzi. Z kolei przed kościołem w Ujeździe stanęła statua św. Józefa. Nikt, kto przybył w te okolice, nie mógł mieć wątpliwości, że przebywa w kraju katolickim. O wierności Rzymowi świadczyły i inne fundacje. Ołtarz cmentarnego kościoła w Leśnicy ozdobił piękny obraz pędzla Martina Antona Lublinsky'ego (1636-1690), wybitnego malarza działającego w morawskim Olomuńcu. Ofiarowując leśnickiej świątyni swe dzieło, wzorowane na cudownym wizerunku Madonny z Dzieciątkiem w rzymskim kościele Ś. Maria in Vallicella, artysta wyraził przywiązanie do swego rodzinnego miasta. Na uwagę zasługuje również skromny drewniany kościół w Olszowie, któremu nadano wezwanie Matki Boskiej Śnieżnej, nawiązując tym samym do bazyliki Santa Maria Maggiore w Rzymie,

Kalwaria na Górze św. Anny

według legendy wzniesionej w miejscu, gdzie zgodnie ze wskazaniem samej Marii ukazała się plama śniegu. Legenda ta przedstawiona została w obrazie ołtarza głównego górnośląskiej świątyni. Do najpiękniejszych przykładów barokowych nastaw ołtarzowych należą obiekty w kościele św. Wawrzyńca w Strzelcach, dzieło wrocławskiego warsztatu Christopa Königera z 1712 r., oraz w kościele cystersów w Jemielnicy, wykonany w 1734 przez osiadłego w Niemodlinie Michaela Kösslera. Kościoły, kaplice, figury i ołtarze stanowią wymowne świadectwa tryumfu wspieranego przed wiedeński dwór katolicyzmu.

Wielkie przebudzenie – pałace i wielkie piece

Sojuszowi ołtarza i tronu kres położyła aneksja większej części Śląska przez króla Prus, Fryderyka Wielkiego, dokonana w wyniku pierwszej wojny śląskiej (1740-1742). Hohenzollern skorzystał z zamętu po śmierci cesarza Karola VI, który nie pozostawił męskiego potomka. Ryzykowna wyprawa władcy drugorzędnej dotąd państwa, jakim były Prusy, zakończyła się spektakularnym sukcesem. Mimo prób odzyskania utraconej prowincji, jakie dwukrotnie podejmowali austriaccy Habsburgowie, Fryderyk obronił swój stan posiadania. Dla Górnego Śląska nastąpiła nowa era.

Król Prus wprowadził swobodę ewangelickiego kultu, nie chcąc jednak zrazić katolików, nie zwolnił początkowo śląskich protestantów ze świadczeń na rzecz kościoła rzymskiego. W pierwszym okresie nie wolno im było również wznosić kościołów tam, gdzie istniały już katolickie świątynie parafialne – musieli zadowolić się tzw. domami modlitwy, prostymi, bezwieżowymi konstrukcjami. Jedną z nich powstała w Strzelcach. Konflikty Fryderyka z przedstawicielami Kościoła wynikały nie z programowo antykatolickiej postawy króla, lecz z podejrzeń o prohabsburskie sympatie części kleru. Mimo zmiany sytuacji nie ustała aktywność na polu sztuki sakralnej. Kościół klasztorny w Jemielnicy doczekał się nowych ołtarzy bocznych, wykonanych w pracowni Johanna Georga Lehnera w Opawie na Śląsku Austriackim. Na Górze św. Anny rozbudowano założenie kalwarii.

Pruski monarcha podjął wysiłki na rzecz zwiększenia potencjału górnośląskich peryferii, szansę upatrując w podniesieniu liczby mieszkańców. Na polu kolonizacji inicjatywa państwowa ustępowała jednak zdecydowanie prywatnej – większość nowych osiedli założona została przez szlachtę. Na tereny Górnego Śląska przybywali m.in. uchodzący z monarchii habsburskiej protestanci, jak bracia morawscy, którzy stworzyli swą kolonię w Pawłowiczkach.

Równoległe z postęпами kolonizacji w regionie rodził się przemysł. W okolicach Góry św. Anny już wcześniej wypalano wapno – teraz aktywność ta nabierała większego rozmachu. Nie bez znaczenia dla tego obszaru pozostał też rozwój hutnictwa. Do powstałej w 1754 roku huty w Ozimku sprowadzano rudę m.in. z Tarnowa Opolskiego. Do pionierów przemysłu należał hrabia Philipp Colonna (1755-1807), właściciel dominium strzeleckiego, absolwent renomowanych uniwersytetów w Halle i Geryndze. Już w 1782 r. zlecił budowę w pobliżu Staniszc Wielkich wielkiego pieca „Colonowska”. Produkty należących do hrabiego fabryk cieszły się sporą renomą. Serce górnośląskiego przemysłu miało jednak bić we wschodniej części krainy, gdzie u schyłku XVIII w. jak grzyby po deszczu wyrastały kolejne wielkie zakłady. W roku 1792 rozpoczęto budowę Kanału Kłodnickiego, umożliwiającego splawianie węgla z kopalni „Król” w Królewskiej Hucie (obecnie Chorzów) i „Królowa Luiza” w Zabrze do Koźła i dalej Odrą na zachód. Na odcinku 46 km zainstalowano osiemnaście śluz. Prace trwały trzydzieści lat.

Po okresie nieraz bolesnego dostosowywania do realiów monarchii pruskiej nastąpił okres stagnacji związany z panowaniem następców Fryderyka Wielkiego – Fryderyka Wilhelma II i Fryderyka Wilhelma III. Słabość państwa obnażona została podczas wojen napoleońskich. W październiku 1806 armia pruska poniosła klęskę pod Jeną i Auerstedt, a miesiąc później Francuzi wkroczyli na Śląsk. Na Górnym Śląsku walki toczyły się m.in. o twierdzę w Koźlu. Porażka okazała się brzemienią w skutki. W roku 1810 w związku z koniecznością spłaty narzuconej przez Napoleona gigantycznej kontrybucji, król zdecydował się na sekularyzację majątków kościelnych. Położyła ona kres funkcjonowaniu klasztorów w Jemielnicy oraz na Górze św. Anny. Przegrana wojna uświadomiła władzom konieczność gruntownej reformy państwa, kontynuowanej po ostatecznym upadku Napoleona w 1815 roku. Wprowadzono miejski samorząd, zniesiono poddaństwo, ustanowiono Provincję Śląską (Provinz Schlesien), w ramach której ziemie górnośląskie zorganizowano w rejencję opolską. W 1812 r. doszło do równouprawnienia Żydów. W kolejnych dekadach ich liczba w Krapkowicach, Leśnicy, Ujeździe i Strzelcach znacząco wzrosła. W drugiej połowie stulecia we wszystkich miastach z wyjątkiem ostatniego żydowska społeczność stopniowo topniała.

Burzliwe dzieje Krainy św. Anny

Zamki, miasta i klasztory

Konsekwencją wojny z Napoleonem było również pojawienie się na Górnym Śląsku księcia Friedricha Ludwiga von Hohenlohe-Ingelfingen (1746-1818). Generał, obarczony odpowiedzialnością za klęskę pod Jeną, osiadł w swym majątku w Sławięcicach. Odtąd zajął się inwestycjami przemysłowymi. Jego potomkowie należeli do najpotężniejszych w regionie magnatów węgla, cynku i stali. W rękach rodziny znalazł się także Ujazd – centrum terytorium, które w 1861 roku podniesiono do rangi księstwa.

Zaangażowanie w rozwój przemysłu starych arystokratycznych rodów stanowiło górnośląską specyfikę. Wśród nich znaleźli się także pochodzący z Francji Renardowie. Spadkobierca Philippa Colonna, właściciel Strzelca, hrabia Andreas von Renard (1795-1875) należał do największych producentów stali w regionie.

Swę powstanie zawdzięczała mu huta w Zawadzkich. Ze śląską arystokracją wiąże się również dzieje koksowni w Zdzeszowicach, której budowę rozpoczęto w 1929 roku z inicjatywy koncernu Schaffgotschów. Ród ten wzbogacił się, dziedzicząc majątek niezwykłego przemysłowca – Karla Godulla, który dzięki swym talentom z prostego urzędnika stał się jednym z najbogatszych ludzi w państwie pruskim.

Wyrazem bogactwa, a zarazem związków z dawną, rycerską tradycją stały się licznie powstające rezydencje pałacowe.

Ważnego impulsu cywilizacyjnego dostarczył regionowi rozwój kolei. Główna linia łącząca Berlin i Wrocław z górnośląskim okręgiem przemysłowym przez Kędzierzyn oddana została do użytku w roku 1846. W kolejnych dziesięcioleciach Strzelce zyskały połączenie z Fosowskimi i Tarnowskimi Górami, Opolem, Bytomiem i Kędzierzynom. W 1896 r. uruchomiona została linia z Gogolina do Krapkowic i Prudnika. Leśnica na połączenie kolejowe musiała czekać aż do roku 1934.

Dokonujący się w imponującym tempie rozwój Krainy miał swoją cenę. W latach 1847-48 na Górny Śląsk spadła epidemia tyfusu plamistego i zaraza ziemniaczana, powodująca katastrofalny głód. Od marca 1848 r. przez Prowincję Śląską zaczęła się przetaczać fala Wiosny Ludów, która ogarnęła całą monarchię Hohenzollernów. Do niepokojów doszło też w Krapkowicach, gdzie porządek przywróciło wojsko. Efektem rewolucji było nadanie Królestwu Prus konstytucji, a także liberalizacja polityki wobec kościoła katolickiego. Ten ostatni pod wodzą biskupa wrocławskiego Heinricha Förstera działał z nowym rozmachem. W roku 1860 sanktuarium na Górze św. Anny ponownie objęli franciszkanie. Ks. Bernard Bogedain, radca szkolny rejencji opolskiej od 1848 roku, wprowadził do wszystkich szkół język polski. Prawa językowe słowiańskiej ludności Górnego Śląska znalazły obrońcę także w osobie ks. Józefa Szafranka. Problem ten nie był jednak podnoszony w kontekście jakiegokolwiek polskiego programu narodowego. Działacze tacy jak Józef Lompa czy Karol Miarka podkreślali swą lojalność wobec państwa pruskiego i doceniali jego cywilizacyjne osiągnięcia.

Rajska Plac na Górze św. Anny

W kleszczach nacjonalizmów

Kwestia językowa oraz relacje państwo-Kościół miały stać się centralnymi problemami wraz z budową niemieckiego państwa narodowego przez Otto von Bismarcka. Wraz z utworzeniem Cesarstwa Niemieckiego po zwycięskiej wojnie z Francją w latach 1870-71 zaostrzył się kurs Berlina wobec katolickich Górnoślązaków. Zainicjowana przez kanclerza Bismarcka antykościelna polityka wywołała opór większości zarówno słowiańsko, jak i niemieckojęzycznych mieszkańców regionu, konsolidujących się wokół katolickiej Partii Centrum, od 1877 r. wygrywającej regularnie wybory do Reichstagu w okręgu strzeleckim, podobnie jak w większości pozostałych okręgów górnośląskich. Franciszkanie ponownie opuścić musieli annogórski klasztor (w latach 1874-87), a biskup Förster zmarł na wygnaniu. Kulturkampf załamał się w końcu lat 80. Odrodzenie kościoła znalazło swój wyraz w fali budownictwa sakralnego. W latach 1904-07 powstała m.in. imponująca świątynia pw. św. Wawrzyńca w Strzelcach.

Antykościelny kurs podważył zaufanie Górnślązaków do państwa niemieckiego. Podobne skutki przyniosło usunięcie polskiego ze szkół powszechnych w roku 1872. Konsekwencje nie dały na siebie długo czekać. Polska agitacja narodowa, dotąd przyjmowana przez ludność regionu ze sporą rezerwą, zaczęła padać na podatny grunt. Od roku 1903 polski obóz, prowadzony przez charyzmatycznego Wojciecha Korfańtego, wzięwszy rozbrat z Partią Centrum, zaczął odnosić polityczne sukcesy. Podniesienie kwestii przynależności państwowej Górnego Śląska nie byłoby jednak możliwe, gdyby nie załamanie się europejskiego porządku politycznego w wyniku wojny lat 1914-18. Przegrana Niemiec i upadek monarchii otwarły drogę do konfrontacji nacjonalizmów niemieckiego i polskiego. Decyzją mocarstw o przynależności krainy zdecydować mieli jej mieszkańcy w plebiscycie wyznaczonym na 20 marca 1921 r. Głosowanie poprzedziła brutalna kampania, w której obie strony nie unikały przemocy. Plebiscyt przyniósł zwycięstwo stronie niemieckiej w stosunku 6:4. W okręgu strzeleckim minimalnie wygrała Polska, w kozielskim i opolskim wyraźnie Niemcy. Na niekorzystne dla siebie propozycje podziału obszaru plebiscytowego Polacy zareagowali podjęciem działań zbrojnych w dniu 3 maja 1921 r. W wyniku ofensywy insurgencji w krótkim czasie osiągnęli linię Odry, paląc po drodze pałac w Izbicku, zajęli także Górę św. Anny. Ta ostatnia stała się areną najbardziej zaciętych walk podczas zakończonej sukcesem niemieckiej kontrofensywy. Konflikt, w którym po obu stronach brali udział zarówno Górnślązacy (po niemieckiej m.in. hrabia Hyacinth von Strachwitz z Kamienia Śląskiego), jak i żołnierze spoza regionu, położył cień na życiu społeczności Krainy przez cały okres międzywojenny. Ostatecznego podziału obszaru plebiscytowego dokonano w czerwcu 1922 roku. Okolice Góry św. Anny wróciły do państwa niemieckiego. Symbolem tragedii rozdartej krainy stał się kościół św. Anny w Nikiszowcu koło Katowic – w polskiej części Górnego Śląska. Jego budowniczy – ks. Paweł Dudek – zrealizował tu ideę świątyni „zastępczej” dla kultu św. Anny szczególnie bliskiego sercu proboszcza, któremu podział 1922 roku uniemożliwił kontynuowanie corocznego pielgrzymowania na Górę Chelmską.

Góra św. Anny, święte miejsce dla górnśląskich katolików różnych języków, stała się odtąd polem nacjonalistycznej manipulacji. W latach 1934-36 u podnóża skały na południowy wschód od bazyliki władze hitlerowskie wzniosły amfiteatr, który służył hałaśliwym spotkaniom nazistowskiej organizacji SA, konkurencyjnym wobec uroczystości religijnych. W kolejnych latach na skale powstało mauzoleum poległych w walkach 1921 roku żołnierzy niemieckiej samoobrony. W ten sposób narodowi socjaliści zawłaszczyli tradycję walk o niemiecki Górny Śląsk.

Analogicznej operacji dokonały polskie władze komunistyczne po II wojnie światowej. W 1945 roku wysadzono niemieckie mauzoleum, a dziesięć lat później w jego miejsce wzniesiono pomnik zaprojektowany przez Xawerego Dunikowskiego, poświęcony pamięci polskich powstańców. Dwa totalitaryzmy pozostawiły zatem swój ślad w duchowym sercu Górnego Śląska. Ich wspólny mianownik stanowił nacjonalizm, brak zrozumienia i tolerancji dla różnorodności regionu. Tragicznym skutkiem były represje wobec członków Związku Polaków w Niemczech w czasach rządów nazistowskich, a od roku 1945 wypędzenia, wysiedlenia i upokarzająca akcja weryfikacji narodowościowej. W roku 1936 władze nazistowskie dokonały zmian nazw miejscowości o słowiańskim rodowodzie – Ujest (Ujazd) zwany był odtąd Bischofstal, Deschowitz (Zdzieszowice) Odertal, a Leschnitz (Leśnica) Bergstadt. Po roku 1945 zacierano natomiast wszelkie ślady niepolskiej przeszłości, pozabawiając Górnślązaków na długi czas możliwości nauki języka niemieckiego.

Przemiany po roku 1989 pozwoliły podjąć wysiłki na rzecz usunięcia skutków tej polityki. Symbolem nowej postawy jest coroczna pielgrzymka mniejszości narodowych i etnicznych, która utartym od wieków szlakiem przybywa do annogórskiego sanktuarium, które ponownie łączy Górnślązaków.

Zimowy krajobraz Góry św. Anny

*Najważniejsze zabytki
Krainy św. Anny*

Gmina Tarnów Opolski

♦ Kościół pw. św. bp. Marcina

tel. (+48) 77 464 57 63 , 77 464 58 58

Pierwotny kościół, wzmiankowany w połowie XV w., był wielokrotnie przebudowywany, obecny powstał w latach 1913-1916 z inicjatywy księdza Czesława Klimasa, śląskiego działacza narodowego, proboszcza tarnowskiej parafii w latach 1895-1937. Wyposażenie świątyni pochodzi z XVIII w. i XIX w. Legenda mówi, że w miejscu (w lesie) zwanym „Księżymi Dołami” ukrywał się podczas najazdu szwedzkiego ksiądz z wiernymi. Na pamiątkę tego wydarzenia postawiono w tym miejscu krzyż oraz tablicę.

Kościół w Tarnowie Opolskim

Kosorowice

Legenda o zamku

Według legendy w pobliżu wsi miał istnieć zamek książęcy. Istnieje podanie ludowe, według którego księżna podczas polowania zgubiła bardzo kosztowną bransoletę. Uczciwym znalazcą okazał się chłop z Kosorowic. W podziękę księżna zwolniła mieszkańców od płacenia pańszczyzny, natomiast kmicz Gołąb został obdarowany przez księcia dużym kawałkiem lasu.

Kościół w Raszowej

Raszowa

♦ Kościół pw. Opatrzności Bożej

tel. (+48) 77 46 44 069

Kościół w Raszowej istniał już w XIII w. Obecny jest trzecim kościołem we wsi. Wybudowany został pod koniec XIX w. w stylu neobarokowym.

Legenda o zamku z wieżą

We wsi - według przekazów - miał w dawnych czasach istnieć zamek z wieżą. Właścicielem zamku był pan dziedziczny, który zamieszkiwał go wraz ze swoim zięciem. Byli oni bardzo bogaci - mieli złoto oraz kosztowności.

Jednak dla swoich poddanych nie byli dobrzy, dręczyli ubogą ludność, naśmiewali się nawet z Boga, który postanowił ukarać ich za pychę. To ponoć Bóg sprawił, że zamek wraz z bogactwem zapadł się pod ziemię. Do dziś nikt nie odkrył skarbu, a dusze ludzi tam pogrzebanych czekają na zbawienie. Jediną szansą na wybawienie i odkrycie skarbu jest spełnienie następującego warunku: rolnik, który urodzi się z bliźniaczej ciąży, musi orać to pole wołem, który również urodzi się z bliźniaczej ciąży.

Przywory

♦ Figura św. Jana Nepomucena

Ufundowana przez Josepha von Tenczyn w 1917 r.

Nakło

♦ Kościół pw. śś. Piotra i Pawła

tel. (+48) 77 46 44 175

Kościół z lat 1938-1940, swoim wyglądem przypomina kilkunastowieczną budowlę kamienną.

Przywory.
Figura św. Jana Nepomucena

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Kąty Opolskie. Kapliczka dzwonnica

Kąty Opolskie

♦ Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa

tel. (+48) 77 464 33 85

Kościół z końca lat 30. XX w. z nietypową, ośmiokątną wieżą.

♦ Kapliczka - dzwonnica

Kapliczka z 1737 r. zbudowana z fundacji Mateusza Recalą - karczarza z Prószkowa.

Miedziana

Wieś założona w 1773 r. przez pochodzących z Czech i Moraw kolonistów króla pruskiego.

Walidrogi

Wieś została założona w 1773 r. przez kolonistów pruskich, pochodzących głównie z Czech i Moraw. Nazwę osady Schulenburg utworzono od nazwiska ówczesnego ministra von Schulenburga.

Kościół w Walidrogach

Gmina Izbicko

Borycz

Borycz. Kapliczka przydrożna

♦ Kapliczka przydrożna

Położona w środku wsi, na skrzyżowaniu, powstała w 1. połowie XIX w. Wewnątrz znajduje się obraz Matki Boskiej Różańcowej namalowany w stylu barokowym, na blasze. Obok kapliczki stoi piękny kamienny krzyż. Prawdopodobnie kapliczkę wybudowali bracia Warzechowie, którzy w latach 20. XX w. byli właścicielami młyna. Podania głoszą, iż brat, który wybudował młyn, grając w karty, przegrał posiadłość i wyjechał do Ameryki Północnej.

♦ Żeliwny krzyż z „Pon Bóczkiem”

Nad brzegiem rzeki Jemielnica, na drzewie, od dziesięcioleci wisi stary krzyż żeliwny, z którym związana jest tragiczna historia. Otóż w dawnych czasach przy rzece biegła ścieżka, którą od młyna do młyna wędrowali młodzi ludzie, by uczyć się zawodu młynarza. Właśnie w pobliżu tego miejsca, koło huty żelaznej, utopił się jeden z nich. Na pamiątkę tego tragicznego wydarzenia został w hucie odlany żeliwny krzyż, który zawisł na drzewie.

♦ Krzyż drewniany na „Łysej Polanie”

Krzyż ustawiony jest w lesie przy drodze asfaltowej z Grodziska do Boryczy na tzw. Łysej Polanie. Nazwa pochodzi od piaskowego pagórka, położonego w sąsiedztwie lasu, gdzie prawie nigdy nic nie rosło i nie nadawało się pod uprawy rolne. Obecnie rosną tu jedynie sosny i różne krzewy. Krzyż miał powstać w miejscu pochowania zmarłych żołnierzy francuskich z okresu wojen napoleońskich (1807-1813). Z miejscem tym związanych jest kilka legend. Jedna z nich mówi o Białej Damie przechadzającej się wokół krzyża, inna o postaci, wokół której biegają nawet w dzień dzikie psy.

Łysa Polana. Krzyż drewniany

Borycz. Krzyż żeliwny

Izbicko

♦ Kościół pw. św. Jana Chrzciciela

tel. (+48) 77 461 72 93

Kościół w Izbicku istniał już XIV w. Obecny wybudowany został w 1852 r. z wykorzystaniem starych murów. W 1908 r. kościół powiększono o transept i nowe prezbiterium oraz przebudowano jego wieżę. Ołtarz główny jest w stylu neogotyckim. Kościół posiada kilka cennych zabytków: kielich z 1701 r. ufundowany przez Zygmunta Antoniego Zeleńskiego, krucyfiks barokowy i obrazy: Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz św. Jana Chrzciciela. W południowej części zewnętrznego muru kościoła znajduje się renesansowa płyta nagrobna z XVII w. z płaskorzeźbą chłopca.

Kościół w Izbicku

Renesansowa płyta nagrobna

♦ Posąg św. Jana Nepomucena

W północnym rogu ogrodzenia placu kościelnego stoi piękny posąg kamienny św. Jana Nepomucena z kartuszem herbowym Larischów. Posąg został poświęcony 16 maja 1723 r.

♦ Krypta grobowa

Krypta grobowa znajduje się w podziemiach kościoła. Pochowano tam szczątki właścicieli dóbr Izbicka. W trumnach spoczywają: Luisa Gräfin von Strachwitz (1840-1918), Hans Graf Strachwitz (1866-1929), w murze krypty spoczywa Hyacinth Graf von Strachwitz (1835 -1871).

♦ Pomnik Trójcy Świętej

Rokokowy pomnik Trójcy Świętej z 1629 r. na prywatnej posesji w środku wsi, przy OSP Izbicko.

♦ Pałac w Izbicku

tel. (+48) 77 456 19 00, www.palacizbicko.pl

Pierwszy pałac - przepiękną rezydencję w stylu barokowym z ogrodem i parkiem francuskim - strawił pożar w 1748 r. Odbudowany w stylu klasycystycznym około 1812 r. spłonął po raz kolejny. W połowie XIX w. powstała neobarokowa budowla, która przetrwała do 1921 r., kiedy to podczas III powstania śląskiego pałac został ograbiony i podpalony. W latach międzywojennych, po wielu trudnościach, rodzina von Strachwitz pałac odbudowała już w innym kształcie. Według przekazów rodzinnych do 1945 r. w pa-

Pałac w Izbicku

Ekspozyty Izby Śląskiej w Izbicku

lacu miał być przechowywany miecz katowski, którym w 1497 r. w Nysie ścięto księcia opolskiego Mikołaja II. W czasie ucieczki właścicieli na Zachód miecz katowski zaginął. Przez wiele lat po 1945 r. w byłym pałacu Strachwitzów znajdowała się szkoła rolnicza. Obecnie pałac (od 2003 r.) stanowi własność prywatną i jest jednym z nielicznych odrestaurowanych obiektów na ziemi strzeleckiej. Służy on jako wspaniałe miejsce do organizacji różnego typu konferencji, zjazdów, wesel, balów itp.

♦ Izba Śląska

Izbę można zwiedzać po wcześniejszym umówieniu tel. (+48) 77 461 72 84

Izba Śląska znajduje się w ZSGI - Publicznej Szkole Podstawowej w Izbicku. Są tu zgromadzone sprzęty rolnicze, gospodarstwa domowego, codziennego użytku, fotografie, obrazy, dokumenty itp.

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

♦ Karczma „Na środku ziemi”

W centrum wsi znajduje się restauracja, w której niegdyś mieściła się karczma. Związana z nią jest ciekawa opowieść. W 1794 r. wraz ze świętą w karczmie zatrzymał się na posiłek król pruski Fryderyk Wielki. Po biesiadzie król postanowił zabawić się w niecodzienny sposób. A ponieważ był znany z dziwnych zagadek, kazał zawołać karczmarza i tak do niego powiedział: „Zadam ci trzy pytania. Jeżeli odpowiedzi mnie będę zadawał, to ci zapłacę dobrze za wszystko. Jeśli nie, to nie otrzymasz zapłaty”. Pytania brzmiały: ile liści ma to

Krośnica. Kościół parafialny

duże drzewo lipowe, które rośnie przed karczmą? Gdzie jest środek ziemi? Ile ja mam włosów na głowie? Na to karczmarz przed najjaśniejszym panem odpowiedział: „Lipa ma tyle liści, ile szypulek. Środek ziemi jest dokładnie w miejscu karczmy, ponieważ ziemia jest okrągła i dla każdego jej centrum jest tam, gdzie właśnie przebywa. A mój król na głowie ma dokładnie 3 miliony 257 tysięcy włosów”. Król Fryderyk Wielki był bardzo zaskoczony odpowiedziami karczmarza. Gospodarz został wynagrodzony po królewsku, a miejsce od tej pory nosi nazwę „Karczma na środku ziemi”.

Krośnica

♦ Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa

tel. (+48) 77 461 76 73

e-mail: parkrosnica@wiara.pl, www.nspj-krosnica.pl

Kościół w Krośnicy, wybudowany społecznie przez mieszkańców, powstał dopiero w latach 30. XX w. Wcześniej wierni należeli do parafii w Raszowej. Jego konsekracja odbyła się w 1932 r. Warto zwrócić uwagę na zegar umieszczony na wieży kościelnej, kopułę konfesji nad głównym ołtarzem oraz malowidła.

♦ Studzienka „Krośnickie źródło”

Źródło bijące w lesie, którego właściwościami od wielu wieków przypisuje się walory lecznicze.

Krośnica. Źródelko

Otmice

♦ Kapliczka „wieżyczka”

Kapliczka obecnie jest zlokalizowana przy wejściu na plac szkolny. Wcześniej znajdowała się przy leśniczówce, skąd miała być przeniesiona z lasu, z miejsca pochówku Mongołów. Według przekazów kapliczka była tu ustawiona już w XIII w., kiedy to ziemię śląską najechały hordy mongolskie. Jednak wystawienie nietypowej kapliczki słupowej (w kształcie ośmiościennego słupa), nakrytej kopułą przypominająca czapkę mongolską, przypisuje się właśnie Mongołom. Zbudowana jest z kamienia i otynkowana. Według legendy osiem ścian ma symbolizować ośmiu poległych Mongołów. Zapewne kapliczka nieraz była przebudowywana, co naruszyło jej pierwotny kształt. Inna wersja mówi, że kapliczka powstała w czasie wojny 30-letniej (1618-1648) na pamiątkę poległych żołnierzy protestanckich dowodzonych przez Ernsta von Mansfelda (ok. 1580-1626). Z kolei z innych przekazów wiemy, że kapliczka została ustawiona na pamiątkę zmarłych w 1812 roku żołnierzy napoleońskich w czasie ich odwrotu z Rosji.

♦ Izba Śląska

tel. (+48) 77 461 72 83

Izbę można zwiedzać po wcześniejszym umówieniu.

Izba Śląska znajduje się w ZSGI – Publicznej Szkole Podstawowej w Otmicach. Działa oficjalnie od 1997 r. Są tu zgromadzone liczne eksponaty śląskie takie jak sprzęty codziennego użytku, gospodarstwa domowego i rolnego, dokumenty, zdjęcia, itp.

Otmice. Kapliczka tatarska

Otmice. Wnętrze Izby Śląskiej

Od XVII w. kościół stał się filią parafii w Kamieniu Śląskim. W 1982 r. Poznowice odzyskały status parafii. Obecny, murowany, kościół został wybudowany około 1800 r. w stylu klasycystycznym.

Poznowice

♦ Kościół pw. Archaniola Michała

tel. (+48) 77 461 73 80

W tej małej miejscowości kościół powstał na przełomie XIII/XIV w. Niegdyś była to duża parafia, jednak w wyniku wojen i wyludnienia Poznowice straciły status parafii.

Kościół w Poznowicach

Sprzęcice

Kapliczka św. Jacka w Sprzęcicach

♦ Kapliczka pw. św. Jana Nepomucena

Niewielka kapliczka z XVIII w. z figurą św. Jana Nepomucena we wnętrzu.

♦ Kaplica pw. św. Jacka

Z przekazów ludowych wiemy, że w miejscu, gdzie stoi obecna kaplica, miał być niegdyś drewniany kościół. Wioska przez wieki należała do jezuitów z Opola, którzy mieli tu odprawiać nabożeństwa, lecz z niewiadomych przyczyn część wiernych udawała się na nabożeństwa aż do klasztoru cysterskiego w Jemielnicy. W 1. połowie XIX w. ludność wybudowała samowolnie kaplicę, a kapłan odmówił jej poświęcenia, co stało się przysłowiową „kością niezgody”.

Siedlec

♦ Posąg św. Jana Nepomucena

We wsi przy drodze kamienna figura św. Jana Nepomucena z 1746 r. na czworobocznym postumencie z kartuszem herbowym rodu von Strachwitz.

♦ Posąg św. Floriana

Kamienny posąg św. Floriana z 1797 roku na skrzyżowaniu ulic Wiejskiej i Floriana

♦ Pomnik poległych i zmarłych w 1921 roku powstańców śląskich

Naprzeciw posągu św. Jana Nepomucena znajduje się mogiła zbiorowa powstańców śląskich zmarłych i poległych w czasie III powstania śląskiego. Zostało tu pochowanych 42 powstańców śląskich - w tym 22 walczących w I Batalionie Pszczyńskim.

Siedlec. Posąg św. Floriana

Suchodaniec. Kapliczka

Suchodaniec

♦ Kapliczka przydrożna

Przy skrzyżowaniu w środku wsi znajduje się kapliczka z wieżyczką z małym dzwonem z XVIII w. na szczycie. Wewnątrz kapliczki barokowa figura św. Jana Nepomucena.

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

♦ Dzwon zmarłych

Dzwon zmarłych znajduje się w Suchodańcu na tak zwanej Kolonii Haleńsko. Na słupie z drewna jest umieszczony dzwon, który oznajmia, że ktoś odszedł do wieczności.

Utrata

♦ Dzwon zmarłych

Przy głównej drodze w środku wsi znajduje się tzw. dzwon zmarłych. Umieszczony na słupie dzwon jest napędzany ręcznie. Do dziś zawiadamia mieszkańców wsi, że ktoś odszedł do wieczności. Obok stoi drewniany krzyż z ukrzyżowanym Chrystusem.

Utrata. Dzwon zmarłych, słup dzwonnicy - sygnaturka

Suchodaniec. Dzwon zmarłych na Haleńsku

Gmina Strzelce Opolskie

Blotnica Strzelecka

♦ Pałac i park

Pałac pochodzi z XIX w. Wokół niego powstał park przypałacowy. Część miejscowości oraz zabytkowy park zostały zniszczone przez tornado w sierpniu 2008 r. Do 1945 r. właścicielami pałacu była rodzina von Posadowsky – Wehner. W czasie III powstania śląskiego w 1921 r. w pałacu mieścił się sztab powstańczy. Po 1945 r. do lat 90. XX w. w obiekcie znajdował się Uniwersytet Ludowy.

Blotnica Strzelecka. Pałac

Od wielu lat w pałacu odbywają się plenery malarskie i rzeźbiarskie, w czasie których artyści z kraju i zagranicy tworzą swoje dzieła.

♦ Grobowiec rodziny von Posadowsky – Wehner

Przy wjeździe do pałacu za bramą z lewej strony znajduje się grobowiec rodziny Posadowsky – Wehner, właścicieli majoratu: Blotnica Strzelecka, Płużnica Wielka, Warmątowice i Centawa. Na zewnętrznych tablicach są umieszczone personalia dziesięciu spoczywających tu osób.

Grobowiec Posadowskich w Blotnicy Strzeleckiej

Grodzisko

♦ Kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej

tel. (+48) 77 463 64 60

Kościół w Grodzisku wcześniej był drewniany, pod koniec XVIII wieku spłonął. Obecny został wzniesiony w latach 1812-1814. Z budową nowego kościoła wiąże się legenda, przekazywana z pokolenia na pokolenie. Mówi ona, że wyznaczonym miejscem na kościół były grunty położone przy drodze do Kadłuba, w miejscu dzisiejszego cmentarza. Tutaj wierni z Grodziska, Kadłuba i Osieka zwozili i składowali materiał potrzebny na budowę. Ale, o dziwo, jeleń z pobliskich lasów nocą na swoim porożu przeniósł materiał budowlany i składał go w miejscu obecnego kościoła. Kiedy to się co jakiś czas powtarzało, wierni zrozumieli, że taka jest wola boska i świątynia musi stanąć w centrum wioski. Do najcenniejszych zabytków będących na wyposażeniu kościoła należy kielich mszalny z 1638 r., neogotycka monstrancja z XIX w. oraz obraz z starego ołtarza głównego św. Agnieszki i obraz św. Walentego w ołtarzu bocznym. Ciekawostką jest, że kościół nosi wezwanie św. Katarzyny Aleksandryjskiej, dlatego nie obchodzi się tu typowego odpustu, a jest on organizowany zawsze 14 lutego w dniu św. Walentego.

♦ Kult św. Walentego

Kult św. Walentego w Grodzisku jest znany od XVII w. Dowodzi tego piękny kielich mszalny z 1638 r., na którym jest umieszczone imię oraz obraz Świętego zawieszony na ołtarzu bocznym. Ożywienie kultu nastąpiło w XIX w, gdy w okolicznych wioskach zapanowała zaraza. Od końca XIX w. dzień 14 lutego każdego roku jest prawdziwym świętem. Do kościoła przychodzą parafianie oraz przyjeżdżają wierni i czciciele Świętego z całej okolicy, by modlić się do niego o zdrowie i wstawiennictwo. W tym uroczystym dniu we wszystkich mszach świętych uczestniczy około półtora tysiąca wiernych.

♦ Izba Tradycji

tel. (+48) 77 463 64 92, www.nspgrodzisko.wodip.opole.pl, nspg@op.pl
Izbę Tradycji można zwiedzać po wcześniejszym umówieniu.

Znajduje się ona w Niepublicznej Szkole Podstawowej. Są tu zgromadzone pamiątki po mieszkańcach, takie jak sprzęty gospodarstwa domowego i rolniczego, wyposażenie domu, stroje, obrazy, zdjęcia, kroniki itp.

♦ Jędrynie

♦ Dęby z czasów napoleońskich (1807-1813)

Z pokolenia na pokolenie przekazywana jest opowieść o dębach posadzonych przy drogach w Jędryniach. Z przekazów ustnych wiemy, że w Jędryniach miał przebywać sam Napoleon w momencie, kiedy Śląsk znalazł się pod jego okupacją. Na pamiątkę tego pobytu żołnierze posadzili dęby wokół wsi. Rosną tu one do dziś.

♦ „Serca” na polach

Na wiosnę wokół Jędryni można zobaczyć posiane na polach „serca z krzyżami”. Jest to bardzo rzadki i piękny zwyczaj symbolicznego zasiewu zboża w kształcie serca z krzyżem. Od wielu lat zwyczaj ten przekazywany jest z pokolenia na pokolenie. Według tradycji chrześcijańskiej ma to chronić zbiory przed zniszczeniem oraz sprawić, aby były obfite.

Jędrynie. „Serca” na polach

♦ Kadlub

www.kadlub.com

♦ Kościół pw. Chrystusa Króla

tel. (+48) 77 463 64 97, www.parafiakadlub.pl

W kościele uwagę zwracają piękne freski. W prezbiterium w latach 30. XX w. namalowano fresk przedstawiający adorację Chrystusa Króla przez mieszkańców Kadłuba. W 1952 r. w ołtarzach bocznych zostały namalowane obrazy Najświętszej Marii Panny i św. Józefa, ich autorem jest wybitny i znany na Śląsku malarz oraz konserwator zabytków, Łukasz Mrzygłód (1884-1952). Dziełem tego artysty są również freski drogi krzyżowej, św. Cecylii i Chrystusa Dobrego Pasterza umieszczone na ambonie.

Widok na Kadlub

♦ Zamek Strachwitzów

Zamek w Kadłubie został wybudowany według planów wrocławskiego architekta H. Lauterbacha przez Alfreda Grafa Strachwitz (1898-1979) pod koniec lat 20. XX w. Budowla została tak zaprojektowana, aby swym wyglądem przypominać zamki z czasów średniowiecza, co według właścicieli miało podkreślić rangę rodu Strachwitz. Obecnie od 1964 r. w zamku Strachwitzów znajduje się ośrodek opieki społecznej.

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

♦ Cmentarz „Choleraberg”

W zachodniej części sołectwa, w lesie, znajduje się zbiorowa mogiła ofiar zarazy z XIX w. Pochowano tu 21 mieszkańców z Kadłuba i 2 z Boryczy.

♦ Kapliczka Anioła Stróża

Kapliczka obecnie znajduje się przy ulicy Zamkowej przed wejściem na cmentarz parafialny. Pierwotnie była usytuowana przy starej drodze prowadzącej na pola - między leśniczówką a rzeką w pobliżu siedziby Strachwitzów, właścicieli dóbr kadłubskich. Kapliczka została ufundowana w 1936 r. przez hrabiów Alfreda i Gabrielę von Strachwitz jako podziękowanie za ocalenie córki z wypadku.

Kadlub. Obelisk na „Cholerabergu”

Kapliczka Matki Boskiej Piekarskiej w Osieku

Osiek

♦ Kapliczka Matki Boskiej Piekarskiej

Stara kapliczka w centrum wsi, według przekazów ustnych pochodzi z XVIII w., chociaż na wieżyczce jest wyryty rok 1887.

Kalinowice

♦ Dzwonek zmarłych

Jest nielicznym zachowanym zabytkiem naszych wielowiekowych wiosek - „dzwonek zmarłych” w Kalinowicach

istniał już na przełomie XVIII/XIX wieku.

♦ Kapliczka „szwedzka”

Ważne: Kapliczka znajduje się na terenie prywatnym

Obecna kapliczka została zbudowana w XIX wieku w miejscu wcześniej istniejącej, mniejszej kaplicy z XVII w. Według przekazów ustnych mieli tu być pochowani żołnierze szwedzcy biorący udział w wojnie 30-letniej (1618-1648).

♦ Wieś ziemniaka, jabłek i owiec

Ciekawostką jest to, że w Kalinowicach po raz pierwszy w XIX w. z inicjatywy Elsnera von Gronow zaczęto uprawiać ziemniaki na skalę przemysłową. Wyhodowano znakomitego ziemniaka do celów gorzelnicznych, zwanego „*Howora*”, ziemniaki do konsumpcji oraz gatunki jabłek o nazwie „*Wilhelm*” i „*Elsner von Gronow*”. Oprócz uprawy owoców i warzyw Elsner von Gronow zajmował się również hodowlą owiec.

Dzwonek zmarłych w Kalinowicach

Kalinów

♦ Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

tel. (+48) 77 404 83 25

Pierwotnie obiekt miał być postawiony z drewna, potem wybudowano murowany kościół, obecny zaś został wybudowany w XV w. w stylu gotyckim. W wieku XVIII i XX w. kościół przebudowano z częściowym zatarciem cech gotyckich. W podziemiach i koło świątyni są pochowani ewangelicy oraz katolicy właściciele dóbr. W prezbiterium zachowało się gotyckie sklepienie krzyżowo - żebrowe. Najcenniejszym zabytkiem jest monstrancja z 1723 r. ufundowana przez Johanna i Annę von Kalinowski oraz późnobarokowy (z XVIII w.) ołtarz główny z Matką Boską i Dzieciątkiem.

Ligota Dolna

♦ Izba Tradycji Lotniczych w Ligocie Dolnej

tel. (+48) 77 461 75 15

Informacje oraz klucz można uzyskać u sołtysa.

Izba Tradycji Lotniczych oficjalnie została otwarta w 2009 r. Nawiązuje ona do lotniska oraz szkoły szybowcowej, które mieściły się tu przed i po II wojnie światowej.

Ligota Dolna. Wnętrze Izby Lotnictwa

Niwki

♦ Kapliczka pw. św. Jana Nepomucena

W centrum wsi, w pobliżu głównej drogi, znajduje się kapliczka murowana z 1820 r. Według przekazów ludowych w pobliżu kapliczki mieli być pochowani żołnierze napoleońscy, którzy zmarli z wycieńczenia.

♦ Krzyż kamienny

Przed wieloma laty w pobliżu Niwek żywioł zniszczył plody rolne. Gradobicie ominęło gospodarstwo Figurów, którzy w podzięce w 1889 r. ufundowali wotywny krzyż.

Pluźnica Wielka

tel. (+48) 77 462 33 20

♦ Kościół pw. św. bp. Stanisława i Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny

Obecna murowana świątynia została wybudowana w XVI w. w miejscu drewnianej, natomiast wieża kościoła pochodzi z XVIII/XIX w. (także zastąpiła drewnianą). Kościół wybudowany został w stylu późnogotyckim, w następnych latach przebudowany był trzykrotnie, co sprawiło, że częściowo zatarte zostały cechy charakterystyczne dla pierwotnego stylu. W kościele został ochrzczony jeden z najslawniejszych synów ziemi strzeleckiej – franciszkanin, misjonarz papieski w Stanach Zjednoczonych, założyciel osady Panna Maria w Teksasie, I prezes Polonii Amerykańskiej - Leopold Moczygamba (1824-1891).

♦ Pochowani bez nagrobka

Z końca XIX w. pochodzi ciekawa historia o dwóch mieszkańcach oraz małżeństwie. Anton Schmiga i Franz Moczygamba z Pluźnicy Wielkiej mieli znaleźć w lesie hrabiowskim skarb - dużo monet. Niestety, musieli się podzielić nim z ówczesnym właścicielem posiadłości. W zamian za zatrzymanie skarbu hrabia polecił im wystawić przydrożne krzyże. Krzyż od strony Strzelec Opolskich postawił Franz Moczygamba, a przy kościele (już nieistniejący) Anton Schmiga. Anton Schmiga (1810-1892) był karczmarzem we wsi. W 1838 r. ożenił się z Franciską z domu Moisa (1820-1896). Mimo że Anton i Franciska mieli trzynaścioro dzieci, dość dobrze im się powodziło. Prawdopodobnie przyczyną ich dobrobytu był fakt, że Anton wcześniej znalazł skarb. Małżonkowie już za życia zdecydowali, że po śmierci nie będą mieć grobów na cmentarzu, ponieważ uznali, że nie są godni mieć nagrobków. Oboje zostali pochowani w przejściu pomiędzy wieżą kościelną a świątynią. W ten sposób Schmigowie chcieli po śmierci pokutować za grzechy.

♦ Groby carskie

Na cmentarzu znajdują się mogiły żołnierzy rosyjskich, którzy służyli w armii cesarskiej podczas I wojny światowej.

Podborzany

♦ Kapliczka pw. św. Barbary

Na skrzyżowaniu przy lesie znajduje się piękna kapliczka zbudowana z czerwonej cegły. Została postawiona w 1879 r. przez rodzinę Mathejka. Po śmierci syna Josefa na wojnie prusko-francuskiej (1870-71) jego cały posąg został przekazany na zbudowanie kapliczki. Wewnątrz znajduje się obraz św. Barbary, w gablocie jest pamiątkowa biała poduszka zmarłej Anny Mathejki (1932-1952). Naprzeciw kapliczki, wśród drzew, stoi krzyż kamienny z 1906 r. ufundowany przez Josefa i Annę Kaniów.

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Rozmierka

Jest to jedyna wieś w Polsce o takiej nazwie. Pochodzi ona od rozdzielienia, rozmierzenia, podzielenia.

♦ Kapliczka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej

Najpierw pod koniec XVIII w. powstała dzwonnica. W latach 1922-1923 dobudowano część sakralną. W środku znajduje się stary obraz Matki Boskiej Częstochowskiej przywieziony z pielgrzymki do Częstochowy oraz barokowo-ludowa figura św. Jana Nepomucena. Obok kapliczki stoi kamienny krzyż.

♦ Dwór, zabudowa folwarczna i kapliczka

Dwór pochodzi z końca XVIII wieku (obecnie w rękach prywatnych). Do dziś zachowała się zabudowa folwarku z 1896 r. oraz spichlerz z XVIII w. na byłym folwarku Pulow. Przy drodze rozgraniczającej dwa były folwarki stoi słupowa kapliczka z XIX w. Według przekazów w miejscu tym dokonano zbrodni, a kapliczkę wystawiła rodzina ofiary.

Rozmierz

Jedyna wieś w Polsce o takiej nazwie. Pochodzi ona od rozmierzenia, podzielenia.

www.rozmierz.pl

♦ Kościół pw. Archanioła Michała

tel. (+48) 77 463 38 25

Świątynia w Rozmierzy istniała już XIV w. W środku są ołtarze i figury barokowe, na suficie zaś umieszczono malowidła, przedstawiające trzy tajemnice różańca. W prezbiterium znajduje się gotyckie kamienne tabernakulum. W kaplicy Matki Boskiej Bolesnej wisi tablica z nazwiskami poległych w wojnach napoleońskich (1813 r.). Na wieży są trzy nowe dzwony z 2008 r., w tym jeden ufundowany przez potomków śląskich emigrantów z Teksasu, z hrabstwa Bandera.

♦ Rzeka Rozmierz

Woda w rzece Rozmierz jest miernikiem płodności gleby, ponieważ wskazuje na lata urodzaju i nieurodzaju. W latach urodzaju woda w rzece całkowicie wysycha, natomiast w latach nieurodzaju przybiera. Często nazywana jest „wodą głodową”. Już w dawnych czasach była opisywana jako ciekawostka. Wzdłuż rzeki od XVI w. do połowy XX w. istniały aż cztery młyny. Jeden z nich, leżący w Rozmierzy, nosił nazwę Lisi, kolejne występowały pod nazwami: na Łąkach, Nocon (obecnie mała turbinowa elektrownia wodna).

♦ „Grodzisko” – dawna osada

Tak zwane „grodzisko” jest położone w północno – zachodniej części wsi nad rzeką Rozmierz. Powstało w XIII w. na resztkach osady z III/IV wieku. Jest to mały pagórek o powierzchni 300 m² przy rzece Rozmierz. W bezpośrednim sąsiedztwie istniała wcześniej osada kultury łużyckiej. Jest to jedno z najlepiej zachowanych grodzisk w powiecie strzeleckim.

♦ „Serca” na polach

Na wiosnę wokół Rozmierzy można zobaczyć posiane na polach „serca z krzyżami”. Według tradycji chrześcijańskiej ma to chronić zbiory przed zniszczeniem oraz sprawić, aby były obfite.

♦ Izba Pamięci

Od kilku lat w Rozmierzy i w innych miejscowościach odbywają się wystawy związane z historią tej wsi. Inicjatorem gromadzenia pamiątek na poczet przyszłego muzeum był sołtys Stefan Witoń (1943-2009) oraz jego żona Róża, która po śmierci męża nadal zbiera eksponaty do muzeum. We wrześniu 2010 r. ekspozycja została otwarta na stałe w budynku „Caritas” koło Kościoła.

Rozmierz. „Serca” na polach

 Nie ma ona sztywnych godzin otwarcia. Wszelkich informacji na temat godzin otwarcia udziela sołtys wsi. Zwiedzać można w każdą pierwszą niedzielę miesiąca od godz. 14.00 do 16.00, natomiast grupy zorganizowane po uprzednim uzgodnieniu terminu z sołtysem wsi.

Roźniątów

♦ Źródło roźniątowskie

Jest to jedno z najciekawszych źródeł na Śląsku Opolskim. Zlokalizowane jest we wsi pomiędzy dwiema wiejskimi drogami w kierunku Biadacza. Duży staw to źródła rzeki Roźniątów, która po 4 400 m za Szymiszowem wpływa w wapienne otwory skalne, tzw. ponorze. Woda ze źródła niejednokrotnie wysychała na przestrzeni lat. Jeszcze w XX w. nad rzeką istniały trzy młyny wodne. Źródło jest siedliskiem licznej flory oraz fauny wodnej i podwodnej. Nad jego brzegami rosną stare wierzyby i inne gatunki drzew.

Miejsce to znane jest z legend. Jedna mówi, że w czasach przedchrześcijańskich miało być to święte źródło, nad którym odprawiano modły do bóstw pogańskich. W jego okolicach zawsze rosły zielone rośliny, a pobliski las dębowy zwany był świętym gajem. Inna legenda mówi o pałacu i jego skarbach. W miejscu obecnego źródła miał stać przepiękny pałac, który zniknął ze wszelkimi bogactwami w dość w tajemniczych okolicznościach. Otóż, dawno, dawno temu, gdy jeden z mieszkańców dowiedział się o tajemniczym pałacu i skarbach weń ukrytych, rozpoczął mozolne poszukiwania. Kiedy dokopał się do ogromnej skrzyni, o północy wytrysnął wielki strumień wody i zakrył wszystko. Poszukiwacz zaś został porwany przez masy wody i przepadł bez wieści.

♦ Ruiny roźniątowskie

Od zamierzonych czasów nad Roźniątowem góruje wzgórze widoczne ze wszystkich stron. W dawnych czasach między Roźniątowem i Strzelcami Opolskimi rozciągał się las Lipicze, niegdyś uznawany za miejsce straceń przestępców skazanych na śmierć. W 1701 r. stracono tu Bartosa za zamordowanie pustelnika Ferdynanda von Tracha na Górze św. Anny. Natomiast w 1704 r. święto mieczem Georga Folwarcznego za zabicie człowieka. Właśnie dlatego ta góra owiana jest złą sławą.

Stojąca tu obecnie kamienna ruina związana jest z innymi historiami. Pierwsza mówi o tym, że w 1838 r. Eufemia Gräfin von Renard nakazała wybudować tu kaplicę ku czci św. Floriana. Natomiast druga wersja mówi, że właściciel dóbr strzeleckich Andreas Graf von Renard wystawił tzw. sztuczne ruiny i kaplicę gotycką. Jedna z legend opowiada też o śpiących rycerzach zanurzonych w górze. W XIII w. drogą obok góry roźniątowskiej przemieszczało się wiele orszaków rycerstwa śląskiego. Działo się to w czasach najazdu hord mongolskich na Śląsk. W tej okrutnej walce wielu rycerzy poległo. Legenda głosi, że to właśnie na górze roźniątowskiej miała się zebrać armia rycerstwa ze Śląska pod sztandarami św. Jadwigi Śląskiej. Rycerze „zanurzyli się” we wnętrze góry roźniątowskiej i oczekują na dzień, kiedy nastąpi ostateczna bitwa narodów, podczas której śpiące wojsko śląskie doprowadzi do decydującego zwycięstwa.

Zjawy rycerzy - kościotrupy uzbrojone od stóp do głów, gotowe do walki, z jedną nogą w strzemieniu - przez wiele stuleci budziły strach i przerażenie wśród miejscowej ludności. Według przekazów ustnych, od czasu do czasu nocujący na tej górze wędrowcy o północy mieli słyszeć odgłosy kopyt koni tupiących wewnątrz wzgórze roźniątowskiego.

♦ Kościół pw. Narodzenia Matki Boskiej

tel. (+48) 77 461 77 88, kościół można zwiedzić po wcześniejszym umówieniu.

Jest to współczesna świątynia, poświęcona w 1985 r. W prezbiterium znajduje się krzyż z pięknym drewnianym korpusem Chrystusa z XV/XVI w., pochodzącym z kościoła św. Krzyża (rozebranego w 1874 r.) w Strzelcach Opolskich.

Roźniątów. Izba Tradycji

Roźniątów. Kościół pw. Narodzenia Matki Boskiej

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Sucha

♦ Kościół pw. św. Bartłomieja

tel. (+48) 77 463 63 16

Kościół w Suchej istniał już na początku XIV w. jako parafialny. Po wojnie 30-letniej (1618-1648) do 1980 r. był filią parafii Rozmierz. Obecny budynek jest wzniesiony w XVI w., później kilkakrotnie przebudowany w 1820 r. i 1959 r. W świątyni są barokowe ołtarze oraz przepiękna płyta nagrobna Piotra Strzeli. Na drewnianej wieży kościelnej znajduje się jeden z najstarszych dzwonów na Śląsku z 1396 r. oraz drugi z XV w.

♦ Krypta grobowa

W środkowej części nawy głównej kościoła znajduje się wąskie wejście do starego grobowca. W ciasnym podziemnym miejscu jest umieszczonych kilkanaście drewnianych trumien. W jednej są pochowane dwie osoby, w innej kobieta z dzieckiem, a także zwłoki kobiety ściętej - jej szyję owinięto płótnem. Obecnie krypta jest niedostępna do zwiedzania.

♦ Płyta nagrobna Piotra Strzeli

Płyta znajduje się w kruchcie przy głównym wejściu do kościoła. Na płycie umieszczony jest wizerunek Piotra Strzeli w pełnym ekwipunku wojennym - zmarł on 8 stycznia 1600 r. Płyta jest jedną z piękniejszych zachowanych na ziemi strzeleckiej.

♦ Kapliczka z XIX wieku

Przed wejściem na plac kościelny stoi mała murowana kapliczka, z którą wiąże się legenda. Dawno temu podczas jednej z wojen rycerz spotkał swojego krajana, od którego dowiedział się, że jego narzeczona jest niewierna. Żołnierz natychmiast wrócił do wsi i poprosił proboszcza, żeby narzeczoną wypowiadać. Tak się też stało. Jednak rycerz po spowiedzi chciał się dowiedzieć od narzeczonej, z kim go zdradzała. Narzeczona odmówiła odpowiedzi na pytanie. Wściekły rycerz wpadł w furię i ściął jej głowę. Na pamiątkę tego wydarzenia w tym miejscu obecnie stoi kapliczka.

♦ Rzeka Sucha

Rzeka Sucha jest jedną z ciekawszych wód w okolicy. Swoje źródła ma w małym stawie, w szczelinach skały wapiennej. Jej zasilanie zależy od opadów atmosferycznych. W XIX w. była znacznikiem zbiorów rolnych. Więcej wody w korycie oznaczało niższe zbiory, mniej wody wyższe zbiory. Kiedyś na całej długości rzeki istniało kilka młynów wodnych.

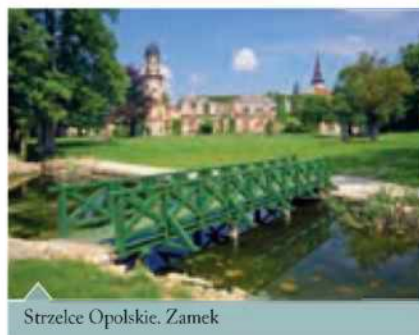

Strzelce Opolskie

www.strzelceopolskie.pl

♦ Ruiny zamku strzeleckiego

Zamek w Strzelcach istniał na przełomie XIII/XIV w. za czasów księcia opolskiego Bolka I. Za czasów księcia Alberta (XIV w.) zamek był siedzibą księstwa strzeleckiego. Na przełomie XIX/XX w. zamek strzelecki odwiedzał kilkakrotnie pruski cesarz Wilhelm II, uczestnicząc ze swoją żoną w polowaniach. Po 24 stycznia 1945 roku (w końcówce II wojny światowej) zamek został zdewastowany i spalony przez żołnierzy Armii Czerwonej. Obecnie znajduje się on w ruinie - jest w posiadaniu prywatnego inwestora, który zapowiedział jego odbudowę.

Strzelce Opolskie. Zamek

♦ Brama zamkowa

Od strony ulicy Zamkowej stoi brama wjazdowa do byłego zamku. Została wybudowana w połowie XIX w. w stylu późnego klasycyzmu. Po bokach, we wnękach, znajdują się piękne kamienne posągi późnobarokowe z XVIII w., przedstawiające św. Jana Nepomucena i św. Floriana.

♦ Ruiny murów miejskich

Przy ulicy Opolskiej naprzeciw kościoła Bożego Ciała do dziś zachował się fragment murów miejskich zbudowanych z kamienia wapiennego. W pobliżu jest ustawiony obelisk na pamiątkę nieistniejącej już kaplicy św. Andrzeja, gdzie zostali pochowani członkowie rodziny von Renard.

♦ Park strzelecki

Obecny park miejski powstał w połowie XIX w i został zaprojektowany w stylu angielskim. Pod koniec XIX w. park został obsadzony około 10 tys. drzew i krzewów. Dorodne drzewa ściągano z odległych krańców ziemi strzeleckiej, na bagnach założono stawy i kanały wodne. Jest to jeden z najpiękniejszych parków południowej części Polski. Znajduje się w nim ścieżka dydaktyczna „Szlakiem hrabiego Renarda”, wyposażona w tablice z mapkami oraz opisami trasy.

Park w Strzelcach Opolskich

Ratusz w Strzelcach Opolskich

♦ Ratusz i rynek strzelecki

Ratusz strzelecki istniał już w XV wieku. Został kilkakrotnie zniszczony przez pożar – w 1754 r., 1826 r., 1827 r. i w 1945 r. Średniowieczny układ rynku zatracił swój charakter, kiedy ratusz i zabudowa rynku zostały spalone przez wojska Armii Czerwonej. Częściowo zachowała się pierzeja północna, wschodnia i południowa. W 2007 r., w czasie remontu, pracownicy odkryli w kuli, na szczycie wieży, skarb – starą tubę z dokumentami i monetami. Mimo że w 1945 r. żołnierze Armii Czerwonej kulę przedziurawili pociskami z broni palnej, tuba była w dobrym stanie. Ratusz jest jednym z piękniejszych obiektów

zabytkowych w mieście. Na jego górnej kondygnacji znajduje się galeria widokowa, a na pierwszym piętrze ekran widokowy, na którym można zobaczyć panoramę miasta. Wejście na wieżę ratuszową jest możliwe w każdy weekend.

♦ Pomnik Myśliwca z psem i fontanną

Pomnik jest jednym z nielicznych postumentów w Polsce upamiętniających myśliwego i psa. Powstał w czasach niemieckich w 1929 r. Z jego powstaniem wiąże się anegdota. Naprzeciwko ratusza niegdyś znajdował się urząd skarbowy. Wtedy to powstała humoreska, że burmistrz szczuje urząd skarbowy psem po to, aby ten wydawał dobre decyzje dla miasta. Niebawem urząd skarbowy przeniósł się do nowego budynku przy obecnej ulicy Jordanowskiej. Pomnik do dziś jest najbardziej znanym i rozpoznawalnym symbolem miasta, z którym wiąże się także jego nazwa wywodząca się od „strzelców” - łowców książęcych, którzy urządzali w okolicy polowania.

♦ Pomnik Piety Śląskiej

Pomnik powstał w 2005 r. i poświęcony jest ofiarom wojen i przemocy. Niegdyś stał tu pomnik ku czci „wyzwolicieli”.

Pomnik Myśliwca w Strzelcach Opolskich

♦ Kościół pw. św. Wawrzyńca

tel. (+48) 77 461 24 42, email: parafia@parafia-strzelce.pl

Kościół wzmiankowany był już pod koniec XIII w. (1271 r., 1290 r.) - pierwotnie drewniany, następnie murowany. Obecny został zbudowany w latach 1903-1907 w stylu neobarokowym, po wyburzeniu starego barokowego kościoła z XVIII w. W prezbiterium znajduje się piękny barokowy ołtarz główny oraz ambona, po bokach cztery barokowe ołtarze. Po prawej stronie kościoła, pod chórem, znajdują się krypty grobowe szlachty przeniesione tu ze starego kościoła. Obok kościoła stoi baszta – dzwonnica, grota lurdzka, natomiast

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

z tyłu, na byłym cmentarzu, znajduje się lapidarium. Przed wejściem do świątyni jest ustawiony krzyż z piaskowca, który pochodzi z 1906 r. i przedstawia scenę ukrzyżowania. Naprzeciw plebanii znajduje się grób ks. Karla Lange (1870-1945), brutalnie zamordowanego przez Sowietów. Obecnie jest prowadzony proces beatyfikacyjny wielkiego proboszcza.

♦ Baszta obronna – dzwonnica

Przy kościele św. Wawrzyńca stoi wieża obronna z XV/XVI w., która od XVII w. pełniła rolę dzwonnicy.

♦ Drewniany kościół cmentarny pw. św. Barbary

 tel. (+48) 77 461 24 42, parafia@parafia-strzelce.pl
Kościół można zwiedzać po wcześniejszym umówieniu.

Strzelce Opolskie.
Kościół św. Wawrzyńca

Pierwsza wzmianka o tym kościele pochodzi z 1505 r. Drewniany kościół został prawdopodobnie zbudowany lub przebudowany w latach 1683-1690. Jego konstrukcja powstała bez użycia gwoździ. Wewnątrz znajduje się barokowy ołtarz z obrazem św. Barbary, patronki dobrej śmierci.

♦ Groby carskie

Na cmentarzu znajdują się trzy mogiły żołnierzy armii carskiej pochodzące z czasów I wojny światowej

♦ Kapliczka Wniebowstąpienia

Jedna z najstarszych kapliczek w powiecie strzeleckim, została poświęcona 17 maja 1667 roku w dniu święta Wniebowstąpienia Pana Jezusa. Usytuowana jest w pobliżu kościoła pw. św. Barbary, przy ogrodzeniu blisko drogi nr 94.

♦ Kościół pw. Bożego Ciała

 tel. (+48) 77 461 24 42, e-mail: parafia@parafia-strzelce.pl

Kościół św. Barbary
w Strzelcach Opolskich

W 1826 r. kościół został poświęcony dla ewangelickiej społeczności strzeleckiej. Świątynię zbudowano według planów Ernsta Samuela Friedla z wykorzystaniem uwag i propozycji architekta i mistrza budowlanego Christophera Worbsa z Friedlec Wielkich (Gross Strehlitz). Wieża - dzwonnica pojawiła się około 1888 r. Od 1982 r. kościół, jako katolicki, należy do parafii św. Wawrzyńca w Strzelcach Opolskich.

♦ Cmentarz ewangelicki

Przy ulicy Marka Prawego znajduje się stary cmentarz ewangelicki z zachowanymi kilkoma nagrobkami. Według przekazów z przodu cmentarza mają być pochowani dwaj szwedzcy żołnierze, którzy zmarli w czasie wojny trzydziestoletniej (1618-1648). Przez wiele stuleci w mieście krążyła opowieść, że zmarli żołnierze ukazywali się w nocy ludziom – stali tak jakby byli na wojnie - w wysokich butach na nogach, w wielkim kapeluszu na głowie, z karabinem na ramieniu i szablą u boku.

♦ „Centrum Browar”

 www.centrumbrowar.pl, tel. (+48) 77 462 11 08

Piękny stary budynek dawnego browaru ze słodownią dziś stanowi ciekawe dziedzictwo techniczne i architektoniczno-krajobrazowe miasta. Z uwagi na kamień wapienny, z którego został wybudowany, jest interesującym przykładem architektury regionalnej. Obecnie mieści się tu centrum rozrywki wraz z restauracją, pokojami gościnnymi, kregielnią, bilardem, sauną, siłownią, solarium, miejscami zabaw dla dzieci.

Cmentarz ewangelicki w Strzelcach Opolskich

♦ Izba Pożarnictwa, ul. Zakładowa 1, teren straży pożarnej (państwowej i OSP)

 Wystawę można zwiedzać we wszystkie dni tygodnia po wcześniejszym umówieniu się (tel. 602 763 898)

W izbie pożarnictwa jest zgromadzonych ponad 800 eksponatów. Organizowane są także pokazy pożarnicze na dawnym sprzęcie.

Izba Pożarnictwa w Strzelcach Opolskich

Szczepanek

Kościół w Szczepanku

♦ Kościół drewniany pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny i św. Jadwigi

 tel. (+48) 77 463 23 16, 462 51 31
e-mail: pichen@neostrada.pl, www.jemielnica.opole.opoka.org.pl
Kościół można zwiedzać po wcześniejszym umówieniu.

Przy drodze wojewódzkiej stoi piękny mały kościół drewniany w stylu barokowym. Został on wzniesiony w XVII w. w Polskiej Nowej Wsi, gdzie stał do 1960 r. Potem przeniesiono go do Szczepanka. Został tu odbudowany pod przewodnictwem cieśli Antoniego Piontka. W kościele można zobaczyć wiele obrazów i figur sztuki sakralnej.

Szymiszów

♦ Kościół pw. św. Szymona i Judy Tadeusza

 tel. (+48) 77 461 77 88, kościół można zwiedzać wcześniej umówieniu.

Świątynia została wybudowana w 1607 r. jako protestancka. Pierwotnie kościół funkcjonował pod wezwaniem Trójcy Przenajświętszej i służył jako dom modlitwy i miejsce pochówku. Jest to jedyny kościół w stylu późnorenansowym w powiecie strzeleckim. Wewnątrz ołtarze neogotyckie, w prezbiterium dwa duże obrazy z 1912 r., namalowane przez Iwo Schreibera z Wrocławia. Na uwagę zasługuje sklepienie świątyni i portal z herbami (wejście do kościoła) oraz witraże ufundowane przez dawnych właścicieli. Przed wejściem do kościoła znajduje się krzyż z XIX w. ustawiony na pamiątkę społeczności rzymskokatolickiej, która ze Strzelca uczęszczała na nabożeństwa do Szymiszowa w czasie „Kulturkampf”. Na zewnętrznym murze kościoła utworzono lapidarium oraz znajduje się tam Pieta.

♦ Krypty grobowe

W kościele pod dzisiejszą kaplicą przedpogrzebową znajduje się stara krypta grobowa właścicieli wsi: von Krzydłowski, Warlowski, Skal, Tenczin. Między innymi w niej miały spoczywać szczątki człowieka ścigniętego mieczem. Z lewej strony przed prezbiterium jest druga krypta, w której spoczywa Alfred Graf von Strachwitz (1868-1936) i jego córka Agatha (1915-1936). W 1945 r. ich trumny zostały ograbione przez żołnierza sowieckiego, którzy ten akt wandalizmu przypłacił życiem – zmarł od trującego jadu. Obecnie krypty nie są udostępniane do zwiedzenia.

♦ Pałac i park

Pałac został zbudowany w XVII wieku, w stylu barokowym, na miejscu starego zamku. Pałac posiada dziedziniec i arkady z krużgankami w stylu późnorenansowym. Obiekt w 1921 r. został zniszczony przez powstańców śląskich, potem odbudowany. Właścicielami posiadłości do 1945 r. były między innymi rodziny: Kalinowski,

Kościół w Szymiszowie

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Strzela, Krzydłowski, Warłowski, Tenczin, Strachwitz. W otoczeniu pałacu nad rzeką Rożniątów rozciąga się piękny park ze starym drzewostanem. Kiedyś między kościołem a pałacem miał przebiegać tunel podziemny. Na terenie parku w 1818 r. znaleziono urny o niezwykłej piękności z epoki brązu, z okresu halszackiego, kultury lużyckiej.

Szymiszów. Pałac i park

Gmina Jemielnica

Barut

Barut. Krzyż partyzancki na Polanie Śmierci

♦ Śląski Katyń

Na krańcach dzisiejszych województw opolskiego i śląskiego, głęboko w lesie między Barutem a Dąbrówką na tak zwanym Hubertusie we wrześniu w 1946 r. władze komunistyczne dokonały zbrodni na polskich partyzantach. W miejscu tym funkcjonariusze UB i NKWD wysadzili w powietrze stodołę z kilkudziesięcioma partyzantami NSZ z oddziału „Bartka”. Była to jedna z najpodszybszych i prowokacyjnych zbrodni komunistycznych w Polsce. Do dziś śledztwo nie zostało zakończone. Miejsce jest nazywane śląskim Katyńem.

Centawa

www.centawa.ovh.org

Do dziś we wsi zachowało się wiele typowych domów śląskich zbudowanych z kamienia wapiennego, zwróconych szczytem do drogi.

♦ Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny

tel. (+48) 77 463 21 35

Świątynia została zbudowana w XVI w., w stylu gotyckim, pod koniec XIX w. była gruntownie odnowiona i przebudowana z elementami neogotyckimi. W prezbiterium i nawie głównej uwagę zwraca przepiękny sufit kasetonowy z wczesnego renesansu, zdobiony motywami roślinnymi, ufundowany w 1585 r. przez Magdalenę Centawską. Z pierwotnego wyposażenia gotyckiej świątyni nie zachowały się ołtarze. W 1950 r. zastąpiono je nowymi obrazami namalowanymi przez Łukasza Mrzygłoda (1884-1952) z Paczyny. Pod kościołem znajduje się krypta grobowa, w której spoczywają właściciele dóbr. Przepiękną miedzianą trumnę z XVII w., w której była pochowana Dorothea Barbara Larisch von Slewitz (1665-1689), można obejrzeć w Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu.

Kościół w Centawie

Gąsiorowice

www.gasiorowice.pl

♦ Kapliczka pw. św. Sebastiana

Kapliczka powstała w XVII w. Zbudowana została jako wotum dla św. Sebastiana. Według przekazów ludowych, gdy w okolicy szalała zaraza, ludzie modlili się do niego o jej ustąpienie. Tak też się stało, a w podziękę wystawiono kapliczkę wotywną. W corocznej procesji dziękczynno-błagalnej wierni idą z obrazem Świętego do kościoła w Jemielnicy. Patronem wsi Gąsiorowice jest właśnie św. Sebastian.

♦ Zabudowa wiejska

Gąsiorowice są jedną z nielicznych wsi o tak dobrze zachowanej tradycyjnej zabudowie śląskiej. Domy i budynki gospodarcze są zbudowane z kamienia wapiennego, ozdobionego ceglą w szczytach wnek okien i drzwi. Wiele obiektów jest wpisanych do rejestru zabytków.

♦ Źródło gąsiorowickie

Tuż przy głównej ulicy znajduje się źródło, które od niepamiętnych czasów wybija z ziemi.

♦ Wioska zieleni i wody

Staw w Gąsiorowicach

Wieś Gąsiorowice położona jest wśród malowniczych lasów nad wodami rzeki Jemielnica. Charakterystyczną cechą Gąsiorowic są również stawy rybackie, które do dzisiejszych czasów służą mieszkańcom jako miejsce wypoczynku i rekreacji.

Kapliczka pw. św. Sebastiana w Gąsiorowicach

Jemielnica

♦ Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP

tel. (+48) 77 463 23 16, 77 462 51 31, pichen@neostrada.pl, www.jemielnica.opole.opoka.org.pl

Jemielnica to stara miejscowość istniejąca już w XIII w. Do 1810 r. byli związani z nią cystersi, którzy wnieśli wielki wkład w rozwój ziemi strzeleckiej, między innymi nowoczesną metodę uprawy roślin, produkcję piwa i innych trunków. Dzięki nim na opolskiej ziemi rozwinęło się również budownictwo sakralne.

♦ Klasztor i kościół pocysterski

Zabudowa cysterska z kościołem i klasztorem powstała już XIII w. Do 1617 r. budynki klasztoru i kościoła były zbudowane z drewna. Po wielkich pożarach w latach 1617, 1643 i 1733 zbudowano murowany kompleks (klasztor i kościół) według projektu architekta Fryderyka Gansa. Po kasacji klasztoru w 1810 r. znajdował się tu urząd sądowy, depozytowy i plebania. Od 1833 r. pocysterski klasztor i kościół jest własnością parafii. Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny to jeden z największych i najpiękniejszych obiektów sakralnych na ziemi strzeleckiej.

♦ Święty Wojciech w Jemielnicy

Starodawne podanie głosi, iż w IX wieku św. Wojciech, przejeżdżając przez Jemielnicę, nauczał pogan religii chrześcijańskiej. Nie przez przypadek odbyło się to w tzw. pogańskim świętym gaju. Według legendy świątynię Boga Wojny św. Wojciech zamienił w kaplicę, natomiast bożka pogańskiego, znajdującego się w świątyni, św. Wojciech wrzucił do stawu. Bożek odnalazł się w 1644 r. podczas prac ziemnych wykonywanych na tym terenie, a wtedy opat pełniący swoją posługę kazał wystawić kaplicę w miejscu, w którym odnaleziono metalowy posąg bożka.

♦ Kościół pogrzebowy pw. Wszystkich Świętych

Pierwotnie był to kościół parafialny (do 1812 r.). Jego początki sięgają XIII w. Na uwagę zasługują freski z XV w., należące do najcenniejszych na ziemi strzeleckiej. Świątynia została wybudowana w stylu gotyckim.

Kościół i klasztor pocysterski w Jemielnicy

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

♦ Posąg św. Jana Nepomucena

W środku wsi, w pobliżu kościoła parafialnego i pomnika ofiar wojen, stoi posąg św. Jana Nepomucena. Pomnik pochodzi z 1765 r. i jest wykonany w stylu rokokowym.

♦ Mogiła żołnierzy francuskich na „Zawodziu”

Mogiła żołnierzy napoleońskich w Jemielnicy powstała na cmentarzu ofiar zmarłych w trakcie zaraz. W czasie wojen napoleońskich (1812-1813) do Jemielnicy sprowadzono dziesiątki rannych i chorych żołnierzy francuskich, którzy, mimo leczenia, masowo umierali na tyfus. Żołnierze byli grzebani na „Zawodziu”, gdzie, według podań, mogiła liczyła około 500 zwłok. W czasie plebiscytu w 1921 r. przebijający w Strzelcach Wielkich żołnierze francuscy na pamiątkę tych tragicznych wydarzeń pozostawili pomnik.

Kościół pogrzebowy pw. Wszystkich Świętych w Jemielnicy

Piotrówka

Na szczególną uwagę zasługuje przestrzenny układ zabudowy wsi, który zalicza się do tzw. ulicówek. Do 1945 roku miejscowość była zamieszkała przez ewangelików pochodzenia morawskiego oraz niemieckiego. Po roku 1945 zostali oni przymusowo wysiedleni, a na ich miejsce przybyli tu Polacy z Kresów.

♦ Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP

tel. (+48) 77 463 84 25

Obecny kościół w Piotrówce został wybudowany w 1892 r. przez ewangelików, którzy po 1945 r. opuścili wioskę, po czym nastąpiła wymiana ludności i kościół przejęli katolicy. W 1946 r. powstała parafia wyodrębniona z parafii jemielnickiej. W pobliżu kościoła zachował się pomnik mieszkańców poległych na frontach podczas I wojny światowej (1914-1918).

Kościół w Piotrówce

Gmina Ujazd

Ujazd

♦ Kościół pw. św. Apostoła Andrzeja

tel. (+48) 77 463 70 10

Kościół w Ujeździe istniał w 1285 r. Sama miejscowość była wzmiankowana już w 1145 r., a w 1223 r. bp wrocławski Wawrzyniec (bp 1207-1232) ulokował miasto na prawie niemieckim. Obecny kościół został wybudowany w 1613 r. z fundacji Nikołausa von Kochtitzkiego. W 1647 r. dobudowano dwie wieże drewniane, obiekt przebudowano w XVIII w., a w 2. połowie XIX w. dobudowano wieże murywane w stylu neogotyckim. W kościele zachowały się obrazy, renesansowe i barokowe figury oraz renesansowe płyty nagrobne. Obok kościoła stoją dwie figury kamienne: św. Józefa z Dzieciątkiem Jezus z 1749 r. i św. Jana Nepomucena z XVIII w.

Ujazd. Kościół parafialny

Ze świątynią wiąże się stara legenda. W kwietniu 1785 r. odbyła się tu uroczystość pogrzebowa śląskiego bohatera, generała von Cosel. Gdy kondukt pogrzebowy z trumną generała powoli zbliżał się do kościoła, ludzie nagle mieli zobaczyć zjawy żołnierzy w mundurach na niebie. Były to duchy poległych i zmarłych wojaków, którzy zginęli w bitwach pod komendą generała. Przybyli oni z nieba, żeby oddać ostatni hołd swojemu dowódcy. Kilka tygodni po pogrzebie znów miała się pojawić zjawa armii na niebie, ale już razem z generałem von Cosel, który prowadził swoje wojsko do walki.

♦ Zamek w Ujeździe

Kiedyś zamek był przepiękną rezydencją. Został wzniesiony w XIII w. przez biskupów wrocławskich, którzy od czasu do czasu na nim przebywali. W połowie XV w. budowla została sprzedana księżętom opolskim. Od XVI w. do 1945 r. zamek znajdował się w rękach prywatnych różnych rodów – Dluhomil, Kochtitzki, Mettich, Praschma, Sobek, Posadowski, Schönaich-Carolath, Francken-Sierstorpf, Welczek oraz księżęcego rodu Hohenlohe-Ohringen. W XVII w. obiekt został gruntownie przebudowany w stylu renesansowym przez Nikolausa von Kochtitzkiego, ówczesnego właściciela ziemi ujazdowskiej. W 1945 r. został zniszczony przez żołnierzy Armii Czerwonej. Od tego czasu zamek znajduje się w ruinie.

♦ Kościół pątniczny pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny na „Studzionce”

Kościół został wybudowany w latach 1858-1862 w miejscu drewnianej kaplicy z 1749 r. W 1862 r. papież Pius IX (1792-1878) udzielił kościołowi pełnomocnictwa na odpust zupełny, przypadający w pierwszą niedzielę po 2 lipca i w ciągu następnym siedmiu dni. Z kopią obrazu Matki Boskiej Jasnogórskiej wiąże się taka opowieść: otóż w XVIII w. zaginiony obraz wraz kielichem liturgicznym został odnaleziony właśnie w źródle pod Ujazdem i od tego czasu jest otoczony należną czcią przez wiernych. Pragną się tu pomodlić i zaczerpnąć wody z cudownego źródła, żeby uzyskać pomoc i ulgi w życiu doczesnym. Według legendy woda ze źródła leczy wzrok.

Kopia obrazu Matki Boskiej Jasnogórskiej w Studzionce

♦ Spichlerz

Stary spichlerz pochodzi z XVIII w. Stoi w północno-wschodnim narożniku rynku miasta. Nie jest zagospodarowany.

Zabytkowy spichlerz w Ujeździe

♦ Targi panińskie w Ujeździe (Heiratsmarkt)

W okresie międzywojennym, aż do wybuchu wojny w 1939 roku ujazdowski Heiratsmarkt był bardzo popularny na Opolszczyźnie i Górnym Śląsku. Przy drogach stały tablice z napisem „Fahr nach Ujest zum Heiratsmarkt”. Wedle tradycji, dzień przed targami przebrana para młoda jeździła po okolicy strojną bryczką i zapraszała mieszkańców do zabawy. Targi zaczynały się od procesji i mszy świętej w kościółku pątnicznym w Studzionce. Legenda głosi, że z tutejszego „cudownego źródła” pili wodę narzeczeni, by przypieczętować swoją miłość. Po nabożeństwie młodzi udawali się na tzw. „Kaczy Rynek”, a stamtąd w orszaku do parku na zabawę. Taniec kotylionowy łączył ich nieraz na całe życie. Obecnie tradycja jest odtwarzana w pierwszy weekend maja.

Jaryszów

♦ Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny

tel. (+48) 77 463 74 24

Świątynia istniała w 1260 r., a Jaryszów już wtedy był parafią. Obecny kościół został wybudowany w XV w. w stylu gotyckim. W 1922 r. powiększono go, co spowodowało zniekształcenie jego pierwotnej architektury.

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Klucz

♦ Kościół drewniany pw. św. Elżbiety Węgierskiej

tel. (+48) 77 463 71 63

Kościół można zwiedzać po wcześniejszym umówieniu się.

Kościół w Kluczu istniał już na pewno na początku XIV w. Jak wyglądał pierwotnie, nie wiemy. Obecny został wybudowany lub przebudowany w 1748 r. W kościele znajduje się wiele dzieł sztuki religijnej i kościelnej w różnym stylu – gotyk, barok, rokoko. Znajduje tu się również obraz „Chrystus na Krzyżu” autorstwa Michała Willmanna – obecnie kopia. W 2004 r. na suficie odkryto stare piękne malowidła przedstawiające czterech doktorów kościoła.

♦ Uroczystość Bożego Ciała

Od wielu pokoleń w Kluczach w uroczystość Bożego Ciała mieszkańcy układają na trasie procesji tzw. „kwietne” dywany z kwiatów i roślin polnych.

♦ Legenda o powstaniu wsi Klucz

Do dziś znana jest legenda mówiąca o pochodzeniu nazwy miejscowości. Już nikt nie pamięta, z którego wieku pochodzi. „Przez osadę przejeżdżała księżna dóbr w otoczeniu swoich znajomych. W pewnym momencie księżna spostrzegła, że zgubiła klucze od swojej posiadłości. Rycerze jej towarzyszący natychmiast rozpoczęli poszukiwania. Jeden z nich odnalazł klucze obok małego domu. Księżna ku wielkiej radości powiedziała: Niech mieszkańcy nazwą osadę Kluczami”.

Wnętrze kościoła św. Elżbiety Węgierskiej w Kluczu

Niezdrowice

♦ Cmentarz żydowski

Obecnie cmentarz należy administracyjnie do sołectwa Niezdrowice. Dawnej należał do żydowskiej gminy w Ujeździe, gdzie znaleźli miejsce spoczynku Żydzi z tej gminy. Cmentarz jest położony w głębi lasu, około kilometra od drogi z Ujazdu do Kędzierzyna – Koźła, w pobliżu wioski Niezdrowice. Cmentarz został założony w 1822 r. Ostatni znany pochówek miał miejsce w 1881 r. W czasach nazistowskich (1933-1945) kirkut częściowo zniszczono. Na cmentarzu zachowały się 32 nagrobki kamienne w inskrypcjami niemieckimi i hebrajskimi. Jest to jeden z najlepiej zachowanych kirkutów na ziemi strzeleckiej.

Olszowa

♦ Kościół drewniany pw. Matki Boskiej Śnieżnej

tel. (+48) 77 463 71 63

Olszowa. Drewniany kościół

Obecnie jest kościołem filialnym parafii Klucz. Świątynia w Olszowej została wniesiona w XVII w., w 1748 r. kościół zbudowano na nowo lub przebudowano. Znajdują się w nim liczne piękne obrazy i figury sztuki sakralnej. Ciekawostką jest to, że obraz Matki Boskiej Śnieżnej, wiszący w prezbiterium, jest największym obrazem w Polsce. Wokół kościoła znajduje się mały cmentarz.

♦ Uroczystość Bożego Ciała

Od wielu lat w Olszowej, w uroczystość Bożego Ciała, mieszkańcy układają na całej trasie procesji tzw. „kwietne” dywany z kwiatów i roślin polnych.

Zimna Wódka

♦ Kościół drewniany pw. św. Marii Magdaleny

tel. (+48) 77 463 71 63

Obecnie jest kościołem filialnym parafii Klucz. Świątynia istniała zapewne w XVI w., w latach 1524-1701 należała do ewangelików, potem katolików. Obecny kościół został przebudowany albo zbudowany w 1748 r. Ma wyposażenie barokowe lub barokowo-ludowe. W świątyni znajdują się liczne obrazy i rzeźby. Na wieży wisi gotycki dzwon z XV w. Kościół usytuowany jest na niewielkim wzniesieniu w środku wsi. W 2007 r. przy kościele znaleziono gotycką chrzcielnicę, która obecnie znajduje się w świątyni przy ambonie.

♦ Uroczystość Bożego Ciała

Od wielu lat w Zimnej Wódce, w uroczystość Bożego Ciała, mieszkańcy układają na trasie procesji tzw. „kwietne” dywany z kwiatów i roślin polnych.

Zimna Wódka.
„Kwietne” dywany

Gmina Leśnica

Leśnica

www.lesnica.pl

♦ Kościół pw. Trójcy Świętej

tel. (+ 48) 77 461 53 64

Kościół dostępny do zwiedzania po wcześniejszym umówieniu.

Leśnica. Kościół pw. Trójcy Świętej

Kościół ulegał kilkakrotnym pożarom w 1451 r., 1711 r. i 1843 r. Za każdym razem podejmowano trud jego odbudowy. Zachowała się w nim klasycystyczna chrzcielnica, ambona, kilka obrazów i rzeźb z XVIII i XIX w. oraz piękna kamienna płyta nagrobna z XVII wieku z czeską inskrypcją, przedstawiająca Fryderyka von Schlewitz, wójta dziedzicznego Leśnicy i jego żonę Helenę von Bogdanowską, zwaną także Heleną von Schneckenhaus. Można także zobaczyć żelazną płytę z 1571 r. z inskrypcją i herbami Jana von Kochtitzkiego oraz jego żony Faustyny von Jordan, a przy lewym bocznym rogu ołtarza oraz

w kruchcie położone są kamienne płyty nagrobne z dwiema nieznanymi postaciami.

♦ Kościół cmentarny pw. Najświętszej Marii Panny

Kościół ten powstał w XV w. i obecnie jest świątynią cmentarną. Kiedyś był to drugi kościół na tzw. cmentarzu cholerycznym. Wokół kościoła położony jest cmentarz, na którym zachowało się wiele pięknych nagrobków dawnych mieszkańców.

♦ Rynek leśnicki

Na leśnickim rynku można zobaczyć dużo starych kamieniczek pochodzących z końca XIX w. i początku XX w.

♦ Posąg św. Jana Nepomucena

Pomnik św. Jana Nepomucena jest ustawiony w rynku leśnickim. Pochodzi z XVIII w. (wykonany przed 1746 r.). Figura wykonana jest w stylu rokokowym. Jej autorstwo przypisuje się Johannowi Melchiorowi Österreichowi.

♦ Cmentarz żydowski

Jest to jeden z najlepiej zachowanych cmentarzy oraz nielicznych pomników kultury żydowskiej na ziemi strzeleckiej. Miejsce wiecznego spoczynku powstało w 1837 r. po zakazie chowania zmarłych Żydów w Strzelcach. Do dziś zachowały się w całości lub częściowo 34 nagrobki.

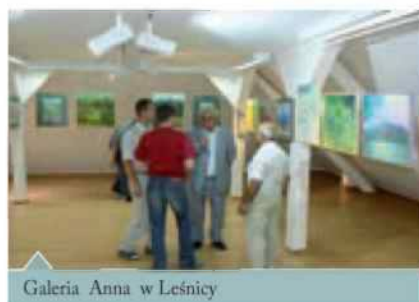
Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

♦ „Siedem Źródeł”

Przy drodze do Leśnicy znajduje się ciekawe, niezamierzające źródło krasowe nazywane „Siedem Źródeł”. Jego urok sprawia, że chętnie zatrzymują się przy nim strudzeni pielgrzymi. Tryskająca woda zasila potok Padół, który kiedyś napędzał młyny leśnicze, a teraz zaopatruje Leśnicę w wodę.

♦ Galeria sztuki „Anna”

W starym, wyremontowanym spichlerzu znajduje się galeria obrazów gromadząca prace powstałe w trakcie plenerów malarskich na Górze św. Anny.

Galeria Anna w Leśnicy

Wystawa czynna jest w każdy weekend w godzinach 14.00-18.00 lub po wcześniejszym umówieniu się pod numerem telefonu 77 461 53 91.

Czarnocin

Śląska Sz wajcaria

Miejscowość wraz z okolicą nazywana jest „Śląską Sz wajcarią”. Wynika to z położenia wśród lasów, jarów na pagórkowatym terenie, gdzie występują cieki wodne oraz z charakterystycznej zabudowy wiejskiej.

♦ Pomnik „Filio” w rezerwacie „Grafik”

W tym miejscu został śmiertelnie ranny Hippolith Maria Graf von Renard (1831-1854), który podczas polowania oddawał się pieszcotom ze swoją żoną Laurą von Henckel Donnersmarck (1838-1931). W miejscu tragedii jego ojciec kazał ustawić pomnik z wymownym napisem „Filio” – czyli synowi.

♦ Kapliczka „Boże Oko”

Wśród bukowego drzewostanu od wieków znajduje się kapliczka „Boże Oko”, która była wielokrotnie przebudowywana i odnawiana. Jest to jedna z najstarszych kapliczek na ziemi strzeleckiej. Na jej temat od pokoleń przekazywane są dwie legendy. Pierwsza mówi o myśliwym, który nieraz bywał na polowaniach ze swoim psem. Jednak pies niejednokrotnie sam powracał na miejsce obecnej kapliczki. Zaciekawiony leśniczy poszedł kiedyś za psem i zobaczył symbol Bożego Oka. Druga legenda z 1485 r. mówi, że na wzniesieniu, gdzie znajduje się obecna kapliczka, kilka razy pojawiała się św. Anna, która potem miała udać się w kierunku Góry św. Anny – wtedy nazywanej Górą św. Jerzego. Od tego czasu św. Anna z góry spogląda na mieszkańców ziemi strzeleckiej. Dla upamiętnienia tego wydarzenia wybudowano w XV w. kapliczkę nazywaną „Boże Oko”.

Kapliczka Boże Oko

Dolna

www.dolna.com.pl

W Dolnej do dziś zachowało się wiele domów i budynków gospodarczych typowych dla Śląska. Budynki mieszkalne i gospodarcze są wybudowane z kamienia wapiennego. Pochodzą przeważnie z końca XIX w. i początku XX w.

♦ Kościół pw. św. Piotra i Pawła

tel. (+48) 77 461 50 88

Dostępny do zwiedzania po wcześniejszym umówieniu.

Kościół w Dolnej pochodzi z przełomu XIII i XIV w. Jest jedną z nielicznych świątyni gotyckich na ziemi strzeleckiej, choć styl ten w wyniku przebudowy został częściowo zatarty. Ciekawostką jest, że parafia obchodzi tzw. mały odpust w czasie uroczystości św. Piotra i Pawła oraz wielki (od 1880 r.) podczas święta Matki Boskiej Szkaplerznej. Przed wejściem do świątyni stoi krzyż kamienny z nazwiskami poległych i zaginionych w czasie I i II wojny światowej, pochodzących z Dolnej.

Kapliczka pw. św. Jana Nepomucena w Dolnej

♦ Kapliczka pw. św. Jana Nepomucena

Kapliczka pochodzi z połowy XIX w. Kto był jej fundatorem, nie wiadomo. Po wielu latach w 2008 r. kapliczka została przeniesiona z pierwotnego miejsca na drugą stronę drogi. W środku kapliczki jest piękna figura św. Jana Nepomucena.

Kadłubiec

♦ Młyn wiatrakowy z XIX w. (ruina)

Młyn powstał w XIX w., wiatrak jest typu holenderskiego. Usytuowano go we wschodniej części wsi, tuż przy autostradzie A4. Wiatrak jest jednym z nielicznych zachowanych tego typu obiektów na ziemi strzeleckiej. Z młynem wiatrowym wiąże się tragiczna historia. Według przekazów ustnych łopaty wiatraka uderzyły dziecko właściciela wiatraka, które zostało porwane i poniosło śmierć na miejscu. Od tego czasu zdjęto skrzydła wiatraka.

Poręba

W tej malowniczo położonej małej wsi znajduje się kilka kaplic kalwaryjskich, należących do szlaku kalwaryjskiego Góry św. Anny. Sama wieś ma nietypową zabudowę, tzw. łańcuchową, położona jest bowiem w wąskiej dolinie wśród starego drzewostanu nad potokiem Padół. Pośrodku wsi znajduje się kościół Najświętszej Marii Panny oraz Dom Opieki im. Edmunda Bojanowskiego.

Pod koniec czerwca w okolicy święta Piotra i Pawła (29 czerwca) w Porębie odbywa się regionalny przegląd koni rasy śląskiej. Hodowcy z całego Śląska przyjeżdżają do Poręby na pokazy i wycenę koni.

Lichynia

♦ Kapliczka - dzwonnica pw. św. Jana Nepomucena

Kwadratowa kapliczka z końca XVIII w., nakryta daszkiem namiotowym, nad którym nadbudowano drewnianą sześcioboczną dzwonnice. Jest to jedyna takiej konstrukcji kapliczka - dzwonnica na ziemi strzeleckiej.

Zalesie Śląskie

♦ Kościół pw. św. Jadwigi Śląskiej

tel. (+48) 77 461 52 10, www.zalesie.k-k.pl

W kościele zachowało się gotyckie prezbiterium z około 1400 r. z dwiema głowami, służącymi jako wsporniki sklepienia w prezbiterium. Przy wejściu do świątyni znajduje się kamienna kropielnica gotycka (dawna chrzcielnica). W czasie wojny trzydziestoletniej (1618-1648) kościół został splądrowany i uszkodzony. W XVIII i XIX w. świątynię doposażono.

Zalesie Śl. Prezbiterium w kościele św. Jadwigi Śląskiej

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Wysoka

♦ Kościół pw. św. Floriana

tel. (+48) 77 404 83 25

Pierwotnie kościół był wybudowany w stylu gotyckim, następnie w stylu renesansowym i neobarokowym. W kościele można zobaczyć różne style zabudowy. W dawnym prezbiterium umieszczona jest krata zamknięta (obecnie kaplica Najświętszej Marii Panny) z 1602 r. wykonana w stylu renesansu. W zwieńczeniu znajduje się namalowane obustronnie Drzewo Życia z Chrystusem na krzyżu. Jest tu również piękna renesansowa ambona z płaskorzeźbą tzw. snu św. Jakuba oraz kilka obrazów i rzeźb barokowo - ludowych. Uwagę zwraca również kamienna czara dawnej chrzcielnicy z XVI w.

♦ Kolumna Trójcy Świętej

Na skrzyżowaniu dróg do Wysokiej, Kadłubca i Ligoty Górnej stoi przepiękna kamienna kolumna Trójcy Świętej. Powstała ona w 1748 r. w stylu późnobarokowym jako wotum wdzięczności za ocalenie od zarazy. Na trójkątnym postumencie znajduje się inskrypcja, kartusz herbowy, a na szczycie rzeźba Trójcy Świętej. Jest to jedna z nielicznych takich kolumn na ziemi strzeleckiej.

♦ Powieszeni właściciele wsi

Legenda głosi, że w XV w. właściciele Wysokiej zostali powieszani w lesie koło wsi, a ich zamek wyburzony. Właściciele – rabusie ponieśli taką karę za napady rabunkowe na kupców.

Raszowa

♦ Kościół pw. Wszystkich Świętych

tel. (+48) 77 482 00 01, www.raszowa.pl

Obecny kościół w Raszowej powstał w 1791 r. w stylu barokowym. Ołtarz główny, także barokowy, jest ozdobiony rzeźbami świętych i aniołami.

Kościół w Raszowej

Widok na Górę św. Anny

Góra św. Anny

Góra św. Anny (407,6 m n.p.m.), zwana również Górą Chelmską, stanowi najwyższe wzniesienie na Wyżynie Śląskiej. Swoją sławę zawdzięcza zespołowi klasztoru i kalwarii, tworzących jedno z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych Górnego Śląska, oraz roli, jaką odegrała podczas polsko-niemieckich walk o przynależność regionu w 1921 r. Góra św. Anny stała się również popularnym motywem literackim, pojawiając się m.in. w poemacie ks. Norberta Bonczyka „Góra Chelmska”, w książkach Zofii Kossak - Szczuckiej czy Horsta Bienka.

Rozwój ośrodka kultu związany jest ściśle z drewnianą figurą św. Anny Samotrzeciej, ukazującej św. Annę z małym Chrystusem na prawym ramieniu i małą postacią Marii na lewym. Rzeźba, datowana na koniec XV w., należy do najstarszych przedstawień tego typu na Śląsku. Pomyślana została jako relikwiarz – specjalny otwór na relikwie wydrążony został w głowie św. Anny.

Figura trafiła na Górę Chelmską za sprawą Kocheckich z Ujazdu, nie jest jednak znana dokładna data jej przekazania. Umieszczono ją w kaplicy ufundowanej około 1480 r. przez Krzysztofa i Mikołaja Strzałów. Z czasem jej pojawienie się na górze

Figura św. Anny Samotrzeciej

obrosło licznymi legendami. Według jednej z nich rzeźba miałaby stanowić dar hiszpańskiego arystokraty, który powracał przez Śląsk z wojennej wyprawy. Ciągące wóz woły wjechały na szczyt i nie chciały ruszyć w dalszą drogę. Hiszpan ufundował wówczas kościół i pozostawił w nim figurę, która znajdowała się wśród jego łupów. Inna legenda, przytoczona przez Zofię Kossak - Szczucką w książce „Rok Pański”, mówi o odnalezieniu figury w polu przez orzącego chłopca.

Powstanie i rozwój ośrodka pątniczego przypada na okres kontrreformacji. W latach wojny 30-letniej (1618-1648) Góra Chełmska znalazła się w dominium katolickiego rodu von Gaschin (Gaszyńskich). Hrabia Melchior Ferdinand, po nieudanej próbie sprowadzenia do swych dóbr dominikanów, ufundował w 1655 r. klasztor reformatów prowincji małopolskiej. Zakonnicy, należący do reformistycznego ruchu w zakonie franciszkańskim, osiedlili się przy gotyckim kościele w drewnianych budynkach klasztornych. W latach 1659-1673 świątynię rozbudowano tak, by spełniała wymogi określone w statutach małopolskiej prowincji zgromadzenia. W efekcie powstał prosty kościół o jednej nawie i węższym prezbiterium. W roku 1781 późnobarokowej przebudowy dokonał budowniczy Christoph Worbs. W 1868 roku dodano przedsionek i wieżę zegarową. W 1786 przed kościelną fasadą powstał tzw. Rajski Plac, rozbudowywany w roku 1804 i 1886.

Plany zastąpienia drewnianych zabudowań klasztoru murywanymi powzięto już w końcu XVII w., jednak do ich realizacji przystąpiono dopiero w 1733 r. Zakonnicy trzykrotnie zmuszeni byli opuścić swą annogórską siedzibę: wskutek sekularyzacji klasztorów w roku 1810 w monarchii pruskiej, w czasie Kulturkampf (1874-87) i podczas II wojny światowej (1941-45).

Bazylika św. Anny na Górze św. Anny

Góra św. Anny.
Kapliczka kalwaryjska

Kalwarię na Górze Chełmskiej ufundował hrabia Georg Adam von Gaschin. W 1700 r. zlecił wybudowanie trzech większych i trzydziestu mniejszych kaplic Domenicowi del Signore, który z zadania wywiązał się do roku 1709. Wzorem dla annogórskiego założenia stała się starsza o wiek Kalwaria Zebrzydowska. Na Górnym Śląsku powtórzono podstawowe cechy małopolskiego modelu: malownicze usytuowanie kaplic na wzgórzach, odwzorowanie odległości między jerozolimskimi stacjami Męki Pańskiej i wierność topografii Jerozolimy. Twórcy założenia przekonani byli o boskim pochodzeniu koncepcji – na wmurowanej w kaplicę Grobu Chrystusa tablicy ukazano wylaniającą się z obłoków dłoń Boga z cyrkiem.

Reformaci zgodzili się objąć kalwarię opieką duszpasterską dopiero w 1763 r. dzięki staraniom hrabiego Antona von Gaschin. W kolejnych dekadach założenie rozbudowano. W 1781 r. powstała kaplica Świętych Schodów (gradusów), zaprojektowana przez rzeźbiarza Johanna Nitsche z Opawy. Artysta ten jest także autorem płyty nagrobnej z całopostaciowym wizerunkiem hrabiego, wmurowanej nad wejściem do kaplicy św. Marii Magdaleny. W XIX i XX w. kościół i kaplice uzyskały nowy wystrój i wyposażenie. W latach 1957-63 pochodzący z Glucholaz Josef i Georg Mitschke wykonali utrzymane w neobarokowej stylistyce malowidła, sztukaterie i ołtarz główny klasztornej świątyni. W zwieńczeniu tego ostatniego umieszczono figurę św. Anny Samotrzeciej.

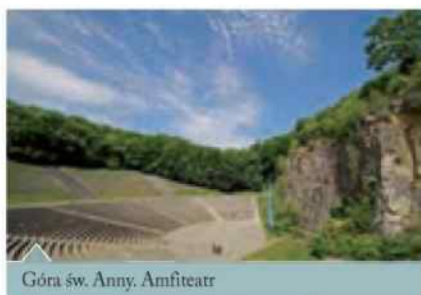
Nowego znaczenia Góra św. Anny nabrała po wydarzeniach z maja 1921 r., kiedy stała się areną najcięższych walk w polsko - niemieckich zmaganiach o przynależność Górnego Śląska. Po dojściu do władzy narodowych socjalistów, w 1934 r. rozpoczęto budowę amfiteatru, który służyć miał organizowanym przez SA ceremoniom.

W latach 1937-38 na sąsiedniej skale wzniesiono według projektu monachijskiego artysty Roberta Tischlera rotundę,

Bazylika św. Anny. Ołtarz główny

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Góra św. Anny. Amfiteatr

krzyżowej, bo często celowo nastawiali głośniki na daleki zasięg, aby zagłuszyć pobożne pieśni pielgrzymów”. Ostatnia w czasach nazizmu pielgrzymka w dniu Świętych Piotra i Pawła w 1940 roku skupiła 140 tysięcy osób. Mszę celebrował arcybiskup wrocławski kardynał Adolf Bertram, a błogosławieństwa udzielił ks. Carl Ullitzka, zwany niekoronowanym królem Górnego Śląska, uważany za największego w regionie przeciwnika hitlerowskiego reżimu. Na Górę św. Anny w święto Podwyższenia Krzyża Świętego pielgrzymował co roku ostatni nie nazistowski starosta opolski hrabia Michael von Matuschka. Aresztowany po zamachu na Hitlera, został skazany na śmierć i stracony w Berlinie 14 września 1944 r. Jego ostatnie słowa brzmiały: „To szczęście umierać w dniu Podwyższenia Krzyża”.

W roku 1945 rotunda - mauzoleum została wysadzona w powietrze. W jej miejscu według projektu Xawerego Dunikowskiego wzniesiono w 1955 r. socrealistyczny pomnik Czynu Powstańczego. Zyskał on formę czterech potężnych filarów zdobionych scenami, stanowiącymi obowiązującą w tych czasach wykładnię historii Śląska.

Góra św. Anny jest znana przede wszystkim z pielgrzymek i uroczystości religijnych, jedne z największych świąt to odpust Świętej Anny (26 lipca), pielgrzymka mężczyzn (29 czerwca), święto Aniołów Stróżów (koniec sierpnia) oraz połączone z nocnym nabożeństwem (ze świecami) święto Podwyższenia Krzyża Świętego (ok. połowy września).

mieszczącą sarkofagi bojowników Selbstschutzu, poległych w 1921 roku w walce z polskimi powstańcami. W ten sposób stworzono miejsce narodowego kultu konkurencyjne wobec annogórskiego sanktuarium. Horst Bienek, gliwicki pisarz, w „Podróży w krainę dzieciństwa” wspominał: „W dniu pielgrzymki naziści lubili organizować wielkie parady, aby udowodnić, że potrafią zmobilizować więcej ludzi niż Kościół. I chociaż ludzie posłusznych partii przywozili nawet z Dolnego Śląska, ich liczba była o wiele niższa niż liczba pielgrzymów – Gauleiter Bracht kipiał podobno za każdym razem z wściekłości. Ich piosenki docierały czasami do drogi z wściekłości. Ich piosenki docierały czasami do drogi z wściekłości. Ich piosenki docierały czasami do drogi z wściekłości.”

Święto Podwyższenia Krzyża Świętego

Góra św. Anny. Ekspozyty w Muzeum Klasztornym

Leśnica. Muzeum Czynu Powstańczego

Harmonogram pielgrzymek znajduje się na stronie www.swanna.pl

Obiekty wystawiennicze i muzeum

♦ **Wystawa Zbiorów Misyjnych i Klasztornych** (w budynku przyklasztornym) na Górze św. Anny

udostępniona do zwiedzania codziennie oprócz poniedziałków w godz. 9.30-15.30 lub po umówieniu telefonicznym 77 463 09 26 albo zgłoszeniu na e-mail: osrmis@poczta.onet.pl

♦ **Muzeum Czynu Powstańczego** jest filią Muzeum Śląska Opolskiego, posiada zbiory związane z powstaniami śląskimi oraz wystawę przyrodniczą. Czynne jest codziennie oprócz poniedziałków.

tel. 77 461 54 66, e-mail: odzial@muzeum.opole.pl
Góra św. Anny, ul. Leśnicka 28
www.muzeum.opole.pl

Gmina Zdzeszowice

www.zdzeszowice.pl

Starodawna nazwa osady, na której terenie leży obecnie miasto, to Solownia. Nazwa prawdopodobnie związana była z solą przeładowywaną tu na tratwy płynące ku morzu. Od XII w. pojawia się już nazwa Zduiechowicz. W okresie międzywojennym rozwinął się tu wielki przemysł koksowniczy – produkuje się koks, oleje techniczne, benzynę syntetyczną. Zakłady zostały rozbudowane w latach 50. XX w. Zdzeszowice otrzymały status miasta w 1962 r. i nadal się rozbudowują. Zniszczone podczas II wojny światowej miasto zabytków ma niewiele – kapliczkę dzwonną z XIX w. z rzeźbą Jana Nepomucena i budynek z 1920 r – pierwotnie kościół, a obecnie siedziba władz miasta.

Spacerując główną ulicą, podziwiamy współczesną architekturę „młodego” miasta. Jego rangę podnosi dworzec kolejowy, którym to przybywają rzesze turystów i pielgrzymów udających się na Górę św. Anny, oddaloną od miasta o 6 km.

Kościół wraz budynkiem Urzędu Miejskiego w Zdzeszowicach

Zdzeszowice. Prom na rzece Odrze

Najciekawszym turystycznie obiektem jest prom drewniany. Jest to ponad 100-letnia ręczna przeprawa promowa przez Odrę. Przy głównej drodze znajduje się pomnik upamiętniający powódź z 1997 r.

Ciekawą imprezą cykliczną w Zdzeszowicach jest górski maraton rowerowy, odbywający się w drugi weekend maja.

Zyrowa

www.zyrowa.com

Nazwa wsi pochodzi od imienia Żyro, jej istnienie jest wzmiankowane już w 1302 r. jako wsi klasztornej (cysterskiej). Właściwie ma się wrażenie, że znajdujemy się w malutkim miasteczku. Można natknąć się na kolorowe i pięknie zadbane posesje, równiuteńkie chodniki, a skwery mają przyciętą trawę. Zabytki w Żyrowej to przede wszystkim pałac z zabudowaniami - zabytkowa brama wjazdowa prowadzi na teren rozległego przypałacowego parku z okazami unikatowych drzew pamiętających dawną świetność.

Pałac rodziny von Gaschin w Żyrowej

Kościół pod wezwaniem św. Mikołaja w Żyrowej

Tuż przy murach można natknąć się na najstarszy zachowany budynek we wsi – plebanię z XIV w. Pałac jest wczesnobarokowy w zabudowie czworobocznej – aktualnie w rękach prywatnych i w trakcie remontu. Planowane jest w nim utworzenie centrum hotelowo-konferencyjnego. Obecnie obiekt nie jest udostępniany do zwiedzania. W sąsiedztwie pałacu zlokalizowano kościół gotycko - barokowy z 1300 r. pod wezwaniem św. Mikołaja. Tu spoczywają właściciele Żyrowej – Żyrowscy

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Kozi Rynek w Żyrowej

włą zwierząt leśnych: jeleni, danieli, muflonów, ptactwa oraz stadnina koni.

Do ciekawostek zaliczyć można pomnik poświęcony kozie – żywicielce wielu śląskich rodzin. Stoi on na placu, gdzie dawniej zganiano wszystkie kozy ze wsi i skąd wyruszały one na wypas.

Obok pomnika stoi historyczny „woziwoda” – ręczny wózek z beczką na wodę, pamiątka z przeszłości, gdyż wodociągi we wsi powstały dopiero w latach 70. XX w.

i Gaschinowie, ich krewni i ostatni właściciele pałacu rodzina von Francken - Sierstorff. Przy kościele są dwa pomniki przyrody – klon, którego wiek określono na 220 lat i cis jagodowy.

W centrum wsi rośnie tzw. „dąb cesarski” z 1911 roku, upamiętniający wizytę cesarza Wilhelma II.

Nieopodal pałacu w dawnych zabudowaniach folwarcznych znajduje się gospodarstwo agroturystyczne z hodo-

Kapliczka - studzionka w Żyrowej

Oleszka

Ma udokumentowaną ponad 700-letnią tradycję wsi cysterskiej. Nazwę swą wywodzi od drzewa olszy (obecnie do wsi prowadzi droga lipowa). Wśród lip stoi kapliczka powstała dla upamiętnienia poległych podczas wojny 30-letniej żołnierzy.

To idealna wieś na odpoczynek i relaks – spokój i cisza wokół. Liczne ścieżki i trasy spacerowe prowadzą wokół Góry św. Anny. Jedna z nich doprowadza nas do rezerwatu przyrody „Ligota Dolna”. Dodatkową atrakcją wsi jest prywatny ogród botaniczny udostępniany do zwiedzania turystom i przybyszom. To tu spod kapliczki Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wyruszyła w 1875 r. pierwsza piesza pielgrzymka na Górę św. Anny, a sama kapliczka została rozbudowana przed II wojną światową i służy mieszkańcom jako kościół.

Kościół w Jasionej

Jasiona

Nazwa pochodna od nazwy drzewa – jesionu. Wieś położona jest wśród lasów, przy trasie kolejowej Opole – Kędzierzyn-Koźle. Odkryte ślady osady pochodzą z czasów rzymskich. Koniecznie należy wejść do tutejszego neobarokowego kościoła św. Marii Magdaleny i obejrzeć 600-letnie polichromie oraz dwuprzęsłowe prezbiterium z XIV w. – uchodzi ono za najcenniejszy zabytek architektury gotyckiej na Śląsku. Cały kościół ma wystrój barokowy. Na skrzyżowaniu dróg stoi kapliczka, która ma ostrzegać przechodniów, aby zachowali ostrożność, bo w tym miejscu często dochodzi do wypadków.

Krępna

Swą nazwę wywodzi od suchej wyniosłości nad bagnami lub, jak twierdzą inni, od zbójców, którzy napadali i krępowali przejeżdżających tędy kupców. Zlokalizowana jest tuż nad prawym brzegiem Odry, gdzie niegdyś istniała przeprawa, a obecnie znajduje się stara śluza z 1894 r. i jaz z elektrownią wodną.

Kapliczka wotywna w Krępnej

Krępna to wieś, w której pozostały wyrobiska po wydobyciu żwiru, są one wypełnione wodą, zarybione, stanowią doskonale weekendowe zaplecze wypoczynkowe.

We wsi spotykamy kapliczki wotywno – najokazalsza nosi imię św. Piotra i Pawła i znajduje się w centrum wsi. Niegdyś służyła jako kapliczka modlitewna oraz jako dzwonnica. Kościół wybudowano tu dopiero w latach 90. ubiegłego wieku.

Rozwadza

Wieś, która swą nazwę wzięła od imienia Rozwadz, istniała już w XIII w. Podobnie jak Krępna jest miejscowością położoną na dawnym szlaku handlowym, przy przeprawie przez Odrę. Wieś przeżyła w swej historii przemarsz wojsk tatarskich

i napoleońskich. Uwagę zwraca urozmaicone ukształtowanie terenu wokół miejscowości – od wysokiego wąwozu, którego środkiem przebiega kręta droga z Krapkowic do Kędzierzyna – Koźła, po rozległe poldery nadodrzańskie, na których powstały stawy rybne.

Kościół poewangelicki w Rozwadzy

W Rozwadzy znajduje się interesujący kościół poewangelicki, obecnie jest on w rękach prywatnych. Mieści się w nim galeria sztuki.

W centrum wsi znajdują się również ruiny pałacyku z parkiem, niestety, prywatny właściciel nie remontuje obiektu. Mieszkańcy wsi słyną z organizacji Dni Rozwadzy, które połączone są z wojewódzkim konkursem pieczenia kołocza śląskiego. Impreza ta odbywa się w trzeci weekend maja.

Konkurs wypieku kołocza śląskiego w Rozwadzy

Januszkowice

www.jeziorosrebrne.pl
tel. (+48) 77 406 44 60, kom. 602 711 774

Wioska ma ponad sześćsetletnią historię. Najbardziej znana w całej okolicy jest z dobrze zagospodarowanych wyrobisk zwanych jeziorkami. Na weekendy zjeżdża tu mnóstwo turystów. Na tzw. Lesianach powstał kompleks agroturystyczny „Srebrne Jezioro”, który zapewnia latem miły pobyt, a plaże i zaplecze żywieniowe zapraszają do dłuższego wypoczynku. Dochodząc nad Odrę, poobserwować możemy służę i przepływające barki. Zwiedzanie wsi to przede wszystkim oglądanie przydrożnych kaplic i krzyży wotywnych. Dawniej samodzielną wsią, a obecnie „dzielnicą” Januszkowic są Wielmierzowice. Tu znajdują się ruiny dworu.

Januszkowice. Zabytkowa służa na Odrze

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Gmina Walce

Walce

www.walce.pl

Położona na dawnym szlaku bursztynowym wieś po raz pierwszy pojawia się w zapisach ok. roku 1228 w formie Walchi, następnie Walcz. Była własnością zakonu norbertanek w Czarnowasach. Od XVI w. kroniki mówią już o właścicielu i zamku. Właściciele zamku utracili dobra z tytułu zadłużenia, parcelacja majątku doprowadziła do rozkwitu i rozbudowy wsi. W budynkach pałacu znajdowała się szkoła rolnicza dla dziewcząt, ale zabudowania nie przetrwały wojny. Pałac uległ zniszczeniu (w podziemiach był skład amunicji, który wybuchł). Godny podziwu jest też stary, pięknie odremontowany dom z XVIII w. o konstrukcji szachulcowej. Spacerując po wsi, na pewno przystaniemy przed kapliczkami wotywnymi, pomnikiem poległych czy przed głazem narzutowym upamiętniającym powstanie wsi.

Nad wsią góruje okazały zabytkowy, neogotycki kościół z dzwonem spiżowym z XVI w., barokowym

Walce. Dom z XVIII w.

Walce. Kościół pw. św. Walentego

Walce. Izba tradycji, www.naszewalce.pl

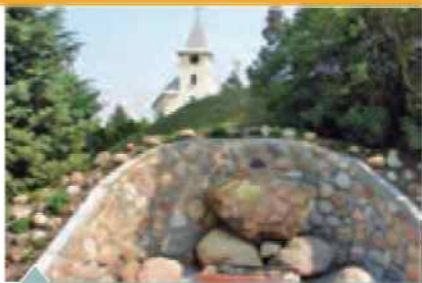
lichtarzami i ołtarzami. Jego patronem jest Święty Walenty. Co roku 14 lutego, w dniu św. Walentego obchodzony jest odpust parafialny.

Dzięki zaangażowaniu mieszkańców w pomieszczeniach Gminnego Ośrodka Kultury w 2003 r. powstała „Izba tradycji”. Zgromadzono w niej liczne sprzęty codziennego użytku, gospodarstwa domowego i rolnego.

Dobieszowice

Po raz pierwszy wieś o nazwie Dobieschiesi wzmiankowano w 1267 r. Nazwę swą wywodzi od właścicielki Anny Dobierzewskiej. Wybudowany folwark funkcjonował znakomicie, a okoliczne pola dawały wysokie plony. Na przestrzeni wieków wieś zmieniała właścicieli, ostatni to rodzina Deloch. Nad miejscowością góruje bryła nowego kościoła, wybudowanego 20 lat temu. Przed kościołem znajduje się obelisk upamiętniający wojnę 30-letnią i poległych w okolicy Szwedów. Z ciekawostek warto odnotować, że w 1938 r. drużyna z Dobieszowic, grająca w palanta, zdobyła wicemistrzostwo Niemiec.

Dobieszowice. Kapliczka (obelisk szwedzki)

Rozkochów

Rozkochów. Ruiny pałacu

Ponad 700-letnia wieś, do XVI w. klasztorna, następnie do 1945 r. majątek wsi był we władaniu bogatych rodów arystokratycznych. Ostatni właściciele to ród von Seherr-Thoss. Wieś ma zabytkowy kościół pw. św. Katarzyny – z wystrojem o różnorodnym stylu. Znajduje się tu żeliwna płyta z płaskorzeźbą sądu Salomona. Za kościołem stoją stare zabudowania klasztorne. W otoczeniu starego parku widoczny jest zniszczony i opustoszały pałac.

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Zabierzów

Pierwotna nazwa to Sabierowo. Dziś typowo rolnicza wieś, w której rytm życia nadają kolejne pory roku i prace związane z uprawą roli. W centrum wsi stoi kaplica dzwonna. Swoje 720 lat istnienia mieszkańcy upamiętnili w formie kamienia z okolicznościowym napisem.

Zabierzów. Kapliczka dzwonna

Brożec. Tablica upamiętniająca wizytę J. Ratzingera

Brożec

Nazwę tłumaczy się od słowa bróg – kupa, stóg. Od 1282 r. Brożec funkcjonuje w prawie niezmienionej formie do dziś. Na początku wsi witały nas dwa krzyże upamiętniające wydarzenia z dawnych lat. Stąd pochodzi arcybiskup polski Alfons Nossol, a wieś odwiedzał jego wielki przyjaciel – papież Benedykt XVI. Upamiętnia ten fakt tabliczka umieszczona w przedsionku kościoła. Świątynia jest obiektem barokowym z 2. połowy XVIII w. Ze starych zabudowań dotwały do dziś zabudowania folwarczne – spichlerz, stodoły, chlewnia.

Grocholub

To miejscowość z 800-letnią historią. Wieś przestrzenna ma dużo domostw i budynków gospodarczych typowych dla budownictwa z początku ubiegłego wieku - obecnie prawie stuletnich. Poszczególne części wsi mają swoje nazwy – Wygoda, Małe Stronie, Zbytek. W centralnej części wsi jest zabytkowa kaplica z dzwonnica. Na bocznych jej ścianach umieszczono zegary, które przypominają o upływie czasu. Dalej stoi półkolista pomnik z wysoką figurą Jezusa, poświęcony ofiarom I wojny światowej. Natomiast w pobliżu natknąć się można na drugi krzyż – pomnik poświęcony najbardziej znanemu mieszkańcowi – Adolfowi Baronowi, który przez 34 lata pełnił funkcję burmistrza w Krapkowicach. Krzyży pokutnych i przydrożnych kapliczek jest we wsi więcej.

Grocholub. Dzwonnica

Stradunia

Stradunia. Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa

www.stradunia.pl

(+48) 77 466 03 24

♦ Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa

Tak jak i inne okoliczne wsie pierwotnie należała do zakonu sióstr norbertanek - zapisy o niej znajdziemy w roku 1228. Udokumentowane badania dowodzą jednak, że w miejscu dzisiejszej wsi już 5000 tysięcy lat temu istniały osady ludzkie. W obecnej zabudowie możemy wyróżnić poszczególne funkcje wsi. Stanowią je: budynki najdawniejsze, luźno rozmieszczone domostwa chłoporobotników dawnego folwarku oraz zabudowa XX-wieczna, położona wzdłuż głównej drogi do Opola. Kościół powstał na początku XX w. w miejscu, które przyniosło się jednemu z mieszkańców. Charakterystyczne są trzy zegary

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

na wieży pokazujące upływ czasu, pory dnia i czas dla nas samych. Przed kościołem stoi figura św. Marka Ewangelisty z głową lwa u stóp, a na terenie placu kościelnego usytuowano piękny nowy pomnik poświęcony mieszkańcom, którzy zginęli podczas I i II wojny światowej.

Wieś ma jeszcze jedną wielką naturalną atrakcję – przepiękne starorzecze Odry z jej roślinnością łąkowo – bagienną i nadrzeczną, w której uwijają się ptactwo wodne i roje owadów.

Gmina Gogolin

Gogolin

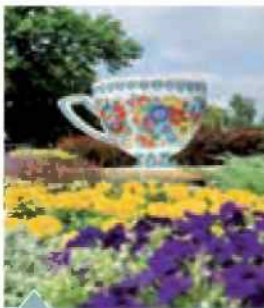

Gogolin. Pomnik Karolinki i Karliczka przy Gminnym Centrum Kultury

pomnik poświęcony bohaterom śląskiej piosenki – **Karolince i Karlikowi**. Obok pomnika ustawiono filizankę ozdobioną tradycyjnymi śląskimi motywami kwiatowymi.

Do obiektów, na które należałoby zwrócić uwagę, można zaliczyć budynek dawnej parowozowni pełniący obecnie funkcję hali targowej oraz zabytkowe piece wapiennicze. Na uwagę zasługuje neogotycki kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z początku XX w. oraz kościół ewangelicki z 1808 r. Będąc w Gogolinie warto wybrać się do położonej wśród łąk kapliczki *Na bagnie*, poświęconej Matce Bożej. Znajduje się przy niej źródelko, z którego woda ma cudowne właściwości. Według miejscowego podania dzięki tej wodzie wzrok odzyskało hrabiowskie dziecko rodziny von Gaschin. Atrakcyjnym miejscem w Gogolinie jest żydowski kirkut, na terenie którego zachowały się macewy. Gogolin słynie z licznych imprez kulturalnych, do największych zaliczyć można Dni Gogolina połączone z Festiwałem Śląskiego Kołocza i kuchni śląskiej, Zniwniok i świąteczne jarmarki. Co dwa lata organizowane jest też Święto Pieśni Ludowej.

Atrakcją jest też pięciokilometrowa trasa Nordic - Walking, na której odbywają się mistrzostwa regionalne w tej dyscyplinie.

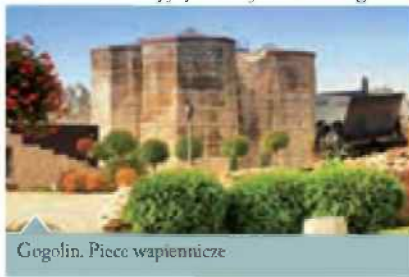

Gogolin. Filizanka w centrum Gogolina ozdobiona tradycyjnymi śląskimi motywami kwiatowymi

Wykopaliska archeologiczne potwierdziły, że ponad 4 tysiące lat temu teren Gogolina był już zamieszkały. Znalaziono tu liczne narzędzia użytkowe i ceramikę. Pierwsze zapisy o miejscowości pochodzące z 1223 r. można znaleźć w księgach sądowych, w tekstach dotyczących zmniejszenia dziesięciny płaconej przez chłopów.

Układ zabudowy miasta wskazuje na dawną zabudowę wiejską. Patronem miasta jest św. Urban – patron rolników. Kult Świętego jest żywy, corocznie odbywa się procesja z jego figurą drogami wśród pól.

Centrum miasta to głównie budynki z początku XX w. i budynki nowe. W centralnym punkcie znajduje się

Gogolin. Piec wapiennicze

Malnia

Nazwa miejscowości, pojawiająca się w dokumentach ok. 1300 r., w prawie niezmienionej formie przetrwała do naszych czasów. Wieś zmieniała obecnie charakter i jest w zasadzie osadą podmiejską, w której funkcjonuje m. in. hotel, piekarnia i restauracja. Najcenniejszym zabytkiem jest jednak dwupoziomowy kościół wkomponowany w naturalne zbocze. W dolnej części znajduje się nowoczesny kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, w górnej części – drewniany kościółek pw. św. Franciszka przeniesiony tu spod Kluczborka. Z Malni pochodzi błogosławiony o. Józef Cebula, męczennik obozu koncentracyjnego.

Badania archeologiczne na terenie Malni potwierdziły istnienie na tym terenie cmentarzyska rzymskiego. Odkryto tutaj też ślady osadnictwa, zabytki z tego okresu znajdują się w muzeach w Opolu i Bytomiu.

Chorula

Wykopaliska prowadzone na terenie Choruli dowodzą, że w tym miejscu istniała już w VII-X w. osada. Znalezione z miejscowego cmentarza kultury łużyckiej znajdują się w muzeum w Bytomiu. W XVII w. w miejscowości powstał zamek, pozostały po nim resztki ruin. Legenda głosi, że zamek miał podziemne połączenie za zamkami w Rogowie Op., Otmęcie i Kamieniu Śl. W pozostałości muru widoczny jest zarys krzyża. Miejscowa legenda mówi, iż zamurowano tam ludzi.

Drewniany kościół w Malni

Chorula. Centrum Aktywizacji Wiejskiej

W 1985 r. w Choruli wybudowano nowy kościół, do którego kamień węgielny wmurował obecny papież Benedykt XVI. Ciekawym obiektem, który warto obejrzeć jest budynek dawnej szkoły, pełniący obecnie funkcję Centrum Aktywizacji Wiejskiej. Budynek jest ozdobiony śląskimi motywami kwiatowymi.

Na terenie miejscowości znajdują się zakłady Górażdże Cement SA.

Górażdże

Nazwa wsi funkcjonuje w zapiskach archiwalnych już od 1297 r., ale jej szybki rozwój nastąpił dopiero na początku XIX w. wraz z wybudowaniem pierwszych pieców szybowych do wypalania wapna. Miejscowość leży bowiem w pobliżu bogatych złóż kamienia wapiennego. Dziś miejscowość ma charakter osiedla przyzakładowego. W Górażdżach znajduje się nowoczesny obiekt Centrum Konferencyjnego „Górażdże”, przed którym znajduje się figura dinozaura. Zakłady Górażdże Cement SA są mecenasem wykopalisk paleontologicznych w Krasiejowie. Wieś otaczają lasy sosnowe. Na terenie kopalni Górażdże znajduje się dwukilometrowa **ścieżka edukacyjna**, prowadząca przez czynną kopalnię wapienia.

Kamionek

Nazwa pochodzi od znajdujących się tu pokładów wapienia. Wieś liczy prawie 500 lat. Charakterystycznym obiektem w miejscowości jest budynek dawnej szkoły, który po kapitalnym remoncie został zamieniony na dom spokojnej starości. W centrum wsi zlokalizowana jest również kaplica i staw ze studnią, z którą wiąże się legenda. Podczas wojen szwedzkich mieszkańcy przykryli studnię głazem tak, aby spragnione wody wojska nie zostawały długo we wsi. Zmęczeni żołnierze za brak wody zemścili się i wymordowali mieszkańców. O studni zapomniano. Dopiero pod koniec XIX w., kiedy to susza spowodowała dotkliwe braki wody, przypomniano sobie o podaniach i legendarnej studni. Po poradę udano się na Górę św. Anny, gdzie franciszkanie zalecili mieszkańcom pielgrzymkę do Ujazdu, aby przeprosić Matkę Boską. Inni mieszkańcy w tym czasie oczyszczali dno stawu. Kominiarz, który podszedł do pracujących, zauważył dziwnie zawilgocenie leżącego głazu. Po jego usunięciu odnaleziono studnię, o którą dba się do dziś. Elementem ozdobnym w Kamionku jest kwiatowa ornamentyka śląska pojawiająca się m. in. na budynku przedszkola.

Kaplica w Kamionku

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Kamień Śląski

Pierwsze zapiski o miejscowości pojawiają się w 1104 r. w kronice Galla Anonima. W Kamieniu Śl., u rodziny Odrowążów, gościł wówczas książę Bolesław Krzywousty. Pierwotnie miejscowość jest zapisywana jako Camen. Od wieków, w krajobrazie miejscowości dominuje malownicza bryła zamku. Staraniem Kurii Diecezjalnej w Opolu i przy osobistym zaangażowaniu ks. arcybiskupa Alfonsa Nossola, odbudowano zrujnowany zamek. Mieści się w nim obecnie Centrum Konferencyjno – Naukowe Wydziału Teologii Uniwersytetu Opolskiego oraz ośrodek rekolekcyjny. W pałacu znajduje się kaplica św. Jacka Odrowąża.

W zamku wychował się także błogosławiony Czesław i błogosławiona Bronisława. Zamek otoczony jest

Kamień Śląski. Sebastianium Silesiacum

parkiem krajobrazowym. Przyległe zabudowania folwarczne wyremontowano, tworząc w nich centrum rekreacyjno – rehabilitacyjne – Sebastianium Silesiacum, specjalizujące się w leczeniu wodą metodą ks. Sebastiana Kneippa. W centrum wsi znajduje się barokowa świątynia pw. św. Jacka i błogosławionych Czesława i Bronisławy. Przed kościołem – figura św. Jana Nepomucena. Przykościelna plebania wraz z ogrodem spełnia dodatkowo funkcję miejsca spotkań wiejskich. W miejscowości znajduje się obelisk poświęcony współpracy polsko – niemieckiej, pomnik upamiętniający rocznicę 900-lecia powstania wsi oraz pomnik poświęcony ofiarom wojen światowych. Jest też ogromny głaz narzutowy. Wędrując przez Kamień można spotkać krzyże przydrożne i kapliczki dziękczynne fundowane przez mieszkańców. Obok sanatorium znajduje się płyta lotniska, które wiele lat pełniło funkcję lotniska wojskowego. Obecnie na terenie realizuje się program reintrodukcji susła moregowanego. W okolicy Kamienia Śl. znajdują się też nieczynne stare piece wapiennicze. Miejscowość otacza las mieszany, w którym znajdują stanowiska jarzębu brekinii oraz rezerwat.

Kamionek. Ozdobny talerz

parkiem krajobrazowym. Przyległe zabudowania folwarczne wyremontowano, tworząc w nich centrum rekreacyjno – rehabilitacyjne – Sebastianium Silesiacum, specjalizujące się w leczeniu wodą metodą ks. Sebastiana Kneippa. W centrum wsi znajduje się barokowa świątynia pw. św. Jacka i błogosławionych Czesława i Bronisławy. Przed kościołem – figura św. Jana Nepomucena. Przykościelna plebania wraz z ogrodem spełnia dodatkowo funkcję miejsca spotkań wiejskich. W miejscowości znajduje się obelisk poświęcony współpracy polsko – niemieckiej, pomnik upamiętniający

Kamień Śląski. Brama dzwonów

Kamień Śląski. Sanktuarium św. Jacka. Centrum Kultury i Nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Zakrzów

Słynie z tzw. „zakrzowskiej szpicy”. W lesie za wsią, na najwyższym wzniesieniu w gminie, znajduje się 5-metrowa wieża kamienna. Z miejscem tym związanych jest wiele legend. Jedna z nich mówi, że wieża to pozostałość zamku, którego właścicielem był bogaty, ale chciwy właściciel. Pewnego dnia, gdy w zamku odbywała się uczta, zapukał do niego wędrowiec-żebrak, prosząc o kromkę chleba. Został poszczuty psami. Rozzålony, przeklął pana i jego zamek. Tego samego dnia piorun uderzył w zamek, wszyscy biesiadnicy zginęli, a z budowli pozostała tylko kamienna wieża. Po pewnym czasie w pobliżu wieży zaczęły się pojawiać tajemnicze zjawy: biała dama i czarny pies, trzymający w pysku dwa płonące zamkowe klucze.

Dąbrówka

Dąbrówka to najmniejsza wioska w gminie Gogolin. Pierwszy raz wzmiankowana w 1361 r. jako Dombrowcam. W 1615 roku cesarz sprzedał Dąbrówkę Jerzemu Redernowi. W 1783 roku wioska liczyła 55 mieszkańców, a w 1845 roku liczba ta zwiększyła się do 115. Patronem Dąbrówki jest św. Jan Nepomucen. W centrum wioski znajduje się kaplica zbudowana w latach trzydziestych. Architektura wiejska to typowe zabudowania gospodarstw wiejskich nawiązujące do tradycji domów śląskich.

Obrowiec

Zapisy o wsi pochodzą z połowy XIV w. Legendy mówią, że należała ona do templariuszy. Był tu zamek, który często zmieniał właścicieli, a w 1945 roku został spalony. To wieś, w której mamy najwięcej dowodów dawnego osadnictwa. Prowadzone w różnych latach badania archeologiczne i znaleziska potwierdzają bytność człowieka na tych terenach już 4 tysiące lat temu. Znalezione monety z wizerunkiem cesarza rzymskiego dowodzą pobytu karawan kupieckich. Inne przedmioty pochodzą z epoki brązu. Dzisiejsza wieś to przewaga nowej zabudowy z lat 70. ubiegłego wieku. Ciekawym miejscem jest odkopane stare grodzisko na rzece Odrze – prawdopodobnie strażnica przy przeprawie przez Odrę.

Gmina Krapkowice

Krapkowice

Obecne miasto powstało z połączenia w 1962 r. dwóch miejscowości – Krapkowic i Otmętu. Niegdyś były to dwa grody powstałe być może jeszcze w czasach starożytnych, położone przy bursztynowym szlaku. Krapkowice pełniły rolę osady rybackiej i flisackiej, położonej na lewym brzegu Odry, a Otmęt - położony na przeciwległym brzegu rzeki - był osadą rybacką i rolniczą. Poprzez wieki obie te miejscowości rozwijały się i rozbudowywały. Krapkowice przekształciły się w typowe miasto z rynkiem, ulicami otoczonymi murami miejskimi. Otmęt miał, oprócz górującego na skarpie zamku, typowo wiejski wygląd. Prawa miejskie otrzymały Krapkowice ok. roku 1275 z rąk księcia opolskiego Władysława. Rozwój miasta przyspieszyły dwa ważne wydarzenia z 2. połowy XIX w. - postawienie mostu na Odrze w 1887 r. i wybudowanie kolei w 1896 r. oraz rozwój przemysłu (powstały tu zakłady obuwnicze „Bata” i zakłady celulozy). W związku z tym w mieście można spotkać wiele zabytków techniki:

Krapkowice. Most z kładką

Krapkowice. Piec wapienniczy

nieczynny most kolejowy (obecnie jest na nim kładka dla pieszych), dawne zakłady papiernicze z piękną wieżą zegarową z czerwonej cegły, dwa piece wapiennicze.

Krapkowicki rynek posiada typowo średniowieczną zabudowę, pośrodku znajduje się fontanna - placząca Meluzyna.

Wokół stare kamieniczki, jedna obok drugiej, ułożone na obwodzie prostokąta. Najstarsza, narożna, późnobarokowa, usytuowana szczytowo, pochodzi z XVIII w.

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Wieża zegarowa
Zakładów Papierniczych

Najstarsza budowla miasta – późnogotycki kościół pw. św. Mikołaja o charakterze obronnym, był wzmiankowany po raz pierwszy w 1330 r. Z tego okresu zachowało się w prezbiterium kamienne sklepienie krzyżowo – żebrowe.

Zabytkiem Krapkowie jest późnorenesansowy zamek. Kiedy cesarz Ferdynand na skutek walk toczonych z Turkami popadł w ogromne długi, został zmuszony oddać miasto w zastaw Joachimowi Buchcie z Otmętu za jedynie 6500 talarów. W 1582 r. cesarz Rudolf II sprzedał miasto Hansowi von Redern za 1600 talarów. To Redernom zawdzięczamy dzisiejszy wygląd architektoniczny Krapkowie. Ród w 1678 r. wybudował zamek 2-piętrowy, 4-skrzydłowy z dziedzińcem pośrodku. Zamek krapkowiecki nie był zamieszkały, ponieważ właściciele mieli swoją siedzibę w Rogowie Opołskim. W 1765 r. linia Redernów wygaśa, a ostatnia dziedziczka rodu sprzedała swój majątek grafowi Haugwitzowi. W latach 1806-1807 znajdowała się w nim tkalnia. Podczas wojen napoleońskich (oblężenie

Kozła) utworzono w nim szpital polowy dla wojsk francuskich. Wtedy zamek został doszczętnie zniszczony. Po pożarze miasta w 1854 r. obiekt odbudowano, ale obniżono go o jedno piętro. Przez pewien czas mieściły się w zamkowych konnatach: manufaktura sukienicza, szkoła ewangelicka, a także łoża masoniska. Zamek był własnością rodziny von Haugwitz do roku 1945. Po wojnie został odrestaurowany i od 1947 r. mieści się w nim szkoła średnia.

Wokół rynku zachowały się niury miejskie z wieżą brany górnej oraz z basztą. Obecnie w baszcie znajduje się izba papiernicza, odbywają się w niej pokazy czerpania papieru.

 Pokaz po umówieniu telefonicznie
600 22 35 99

Dziedziniec zamku w Krapkowicach

Krapkowice. Rynek z fontanną z Meluzyną

W Otmęcie znajdują się ruiny XII-wiecznego zamku - obecnie są to mury obronne kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny.

W Krapkowicach odbywa się wiele imprez kulturalnych oraz sportowych, najważniejsze z nich mają miejsce w pierwszy weekend maja.

Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Otmęcie

Rogów Opolski

Nazwa wsi pojawia się w dokumentach na początku XIV w. Miejscowość była jedną z wielu wsi biskupstwa wrocławskiego. Zabytkiem jest wczesnogotycki - z elementami renesansowymi - kościół św. Filipa i Jakuba Starszego. W okresie wojny 30-letniej był on kościołem protestanckim. Najstarsza część świątyni pochodzi z 1300 r. Do najcenniejszych zabytków należą: barokowy ołtarz główny oraz romańska chrzcielnica z połowy XII w.

Renesansowy zamek zbudowany został w XVI w. Najstarszą jego część stanowią dwa renesansowe skrzydła mieszkalne z narożną basztą. Zamek usytuowany wśród terenów bagiennych i otoczony fosą dawniej pełnił funkcję zamku myśliwskiego. Budowla pochodzi z okresu średniowiecza. Legendy mówią, że był siedzibą zakonu templariuszy. Miał posiadać podziemne połączenie, przechodzące pod rzeką Odrą, z zamkiem w Otmęcie. Obecnie zamek jest filią Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu i tu przechowywane są najstarsze zachowane wydawnictwa i starodruki.

Do najcenniejszych należą: list lorda Byrona do właściciela zamku, najstarsza drukowana książka z 1486 r., mapy Śląska, akty nobilitacyjne, urbarze. Wystawa starodruków jest udostępniona do zwiedzania.

Zamek w Rogowie Opolskim

Informacje są udzielane pod numerem (+48) 77 467 21 08 oraz zamieszczone na stronie www.wbp.opole.pl/rogow/index.php

Dąbrówka Górna

To stara wieś, w której najciekawszym obiektem jest pałac wzniesiony w połowie XVII w. Jednak przypuszcza się, że już wcześniej istniała w tym miejscu budowla o charakterze obronnym. Jak podaje legenda, mieszkała tutaj królewna Dąbrówka, która została pochowana w srebrnym sarkofagu w starej części zamczyska. Pierwszym znanym właścicielem posiadłości była rodzina Rogoyskich, która zakupiła ją w 1490 r. i rezydowała niepodzielnie do XVIII w. Ostatni właściciele to rodzina von Teichmann-Logischen. Zamek otacza rozległy park, w którym znajdują się groby ostatnich właścicieli zamku. Po II wojnie światowej w pałacu mieściły się magazyny zbożowe, administracja PGR oraz przedszkole. W parku znajduje się staw o powierzchni 4, 30 ha oraz legendarne źródło św. Jadwigi. Jak głosi legenda, św. Jadwiga podczas podróży po Śląsku zatrzymała się przy nim i piła z niego wodę, która ma ponoć moc uzdrawiającą. Dziś pałac jest własnością prywatną, w trakcie remontu.

Pałac w Dąbrówce Górnej

Najważniejsze zabytki Krainy św. Anny

Pietna

Pietna. Wnętrze Izby Tradycji

Legendy związane ze wsią mówią o bardzo psotliwym diable Miłku, który, mieszkając na bagnach, mamił ludzi, czekając na nich przy rozwidleniu dróg – dusze wielu z nich błąkają się do dziś. Zło czynił aż do momentu, kiedy to mieszkańcy postawili w tym miejscu krzyż. Inna legenda mówi o wzgórzu nieopodal wsi, na którym miał stać piękny pałac. Jego właściciele jedyną córkę wydali za mąż wbrew jej woli. Ona im za to życzyła śmierci i wyjechała z mężem. Po wielu latach wróciła, ale na miejscu pałacu była już tylko porośnięta góra. Zrozpaczona, umarła i błąka się do dziś, szukając wejścia do pałacu, a śmiałków mami złotymi kluczami.

Pietna. Pomnik powodzi

Zabudowa wsi jest typowa – domy stoją wzdłuż głównej drogi, tworząc malowniczy szpaler otoczony dostojną zielenią starych drzew. Wieś ma dwie części: dolną (w dorzeczu Osobłogi) i górną, przy drodze. We wsi ciekawa jest kaplica – dzwonnica pw. Świętej Jadwigi, patronki Śląska z krzyżem z 1728 r. W budynku po starej szkole mieści się Izba Śląska, którą można zwiedzać po wcześniejszym umówieniu.

Ściborowice

Zabudowa wsi jednoznacznie wskazuje na to, że była to wieś folwarczna. Istnieją dowody na to, że jeszcze w połowie XIX w. był tu zamek. Pozostały okazałe zabudowania wykorzystywane w XX w. jako zabudowania PGR-u i budynki wielorodzinne dla pracowników. Przy drodze, na cokole, zobaczyć można okazałą postać św. Jana Nepomucena – tak lubianego na Śląsku patrona tajemnicy i dobrej spowiedzi – oraz kaplicę pw. Najświętszej

Ściborowice. Zabudowania folwarczne

Marii Panny, przy której odprowadzane są nabożeństwa związane z kultem maryjnym. Tu także, podobnie jak w innych miejscowościach, spotkamy tablice upamiętniające pamięć tych, co polegli.

Ściborowice. Pomnik św. Jana Nepomucena

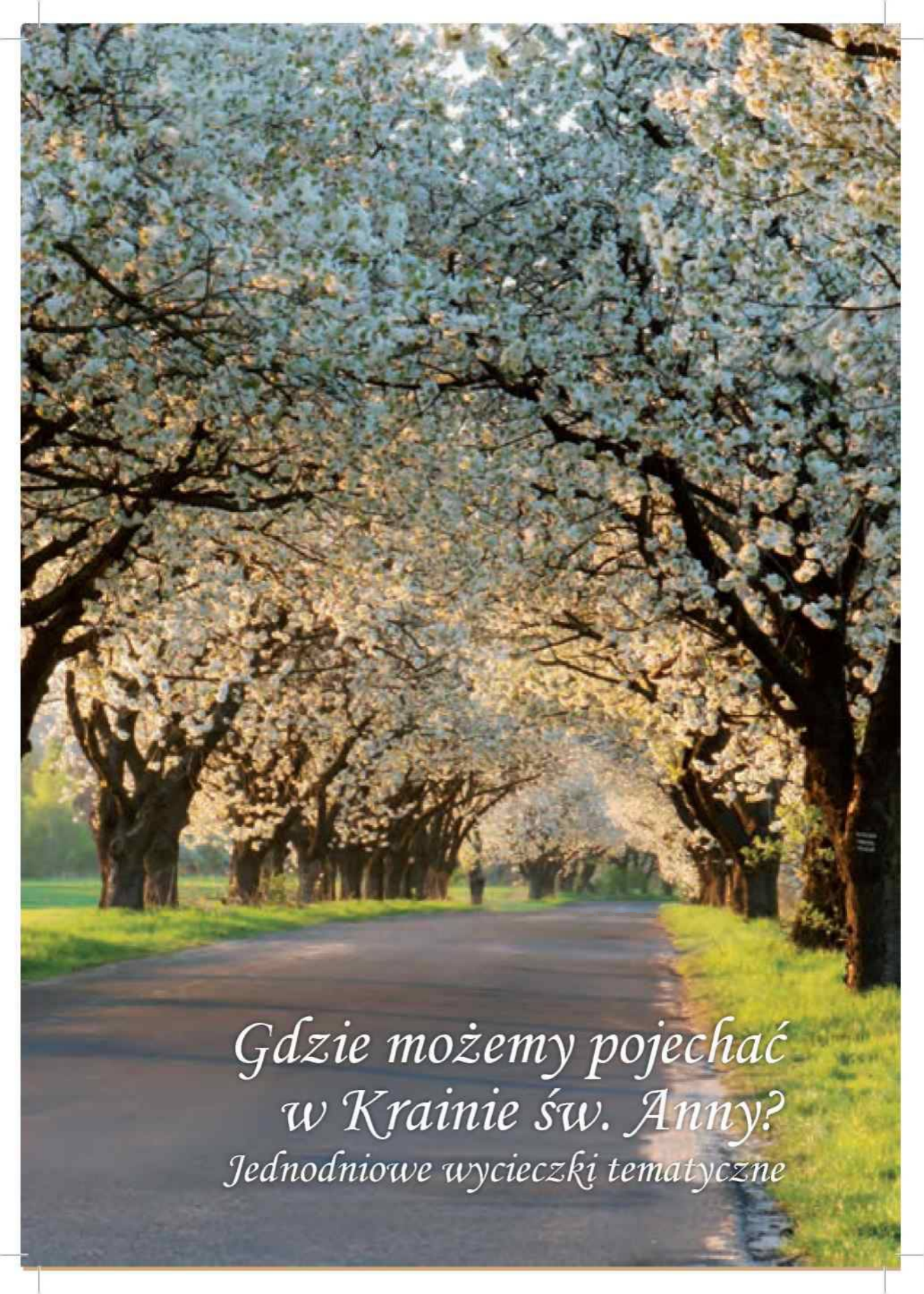
Kórnica

Wzmiankowana w dokumentach z 1323 r. Jej istnienie wiąże się z właścicielem – Wernerem Corniczem, potem jest ona w posiadaniu bogatych okolicznych rodzin, które dbają o jej rozwój. Dzisiejszą wieś tworzą przede wszystkim duże, dobrze zmechanizowane gospodarstwa rolne – mówi się, że jest to wieś gminnych rolników.

W prywatnym domu urządzono izbę regionalną i muzeum tradycji wiejskiej, co pozwala poznać dziedzictwo kulturowe i historyczne. W Kórnicy znajduje się zabytkowy kościół późnobarokowy św. Fabiana i Sebastiana, wzmiankowany w 1433 r., obecnie wzniesiono w 1795 roku jako murowany z cegły, otynkowany.

Kórnica. Izba Tradycji

*Gdzie możemy pojechać
w Krainie św. Anny?
Jednodniowe wycieczki tematyczne*

Gdzie możemy pojechać w Krainie św. Anny?

Jednodniowe wycieczki tematyczne

1

trasa

Szlak Odnowy Wsi - Wędrówka po „Najpiękniejszych Wsiach Opolskich”

Autor tekstu: Zbigniew Kawa

W województwie opolskim program *Odnowy Wsi* istnieje od roku 1997 i jest największym oraz najdłuższym działającym w Polsce regionalnym programem mającym na celu aktywizację lokalnych społeczności wiejskich. Do programu należy ponad sześćdziesiąt procent sołectw z prawie wszystkich gmin z terenu województwa. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu mieszkańców przy wsparciu ze strony samorządów gminnych wiele miejscowości odniosło sukces, ożywiono życie społeczno-kulturalne, zrealizowano wiele projektów mających na celu podniesienie ładu i estetyki wiosek oraz poprawę warunków życia mieszkańców.

W ramach programu *Odnowa Wsi* w województwie opolskim realizowany jest regionalny konkurs „Piękna Wieś Opolska”. Konkurs ma na celu wyłonienie i promowanie najlepszych wzorców działań podejmowanych przez sołectwa biorące udział w konkursie.

Na terenie LGD „Kraina Świętej Anny” znajduje się wiele miejscowości i osób indywidualnych wyróżnionych w tym konkursie. Proponujemy odwiedzenie miejscowości, które w konkursie były laureatami.

Kadłub – 1 miejsce 2008, gmina Strzelce Opolskie

Wieś liczy około 1 500 mieszkańców, powstała przed rokiem 1429. Sołectwo należy do czołówki w gminie w pracach na rzecz swojej miejscowości. Dużym wyzwaniem dla mieszkańców była przebudowa Domu Strażaka, w którym dzięki środkom gminy sponsorów i pracy mieszkańców powstało centrum kulturalno-rozrywkowe. Znajduje się w nim m.in. sala, filia biblioteki, świetlica, pracownia komputerowa, siedziba OSP, izba tradycji. Do ważniejszych zrealizowanych projektów należą również: budowa hali sportowej, wykonanie ścieżki rowerowej „Ocalić od zapomnienia - Kadłubskie miejsca modlitwy”, budowa centrum rekreacyjno-sportowego. Działają

Kadłubki

tutaj Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Kadłub, Ochotnicza Straż Pożarna, koła: Mniejszości Niemieckiej i Gospodyń Wiejskich. Od kilkunastu lat tradycje folkloru śląskiego prezentuje miejscowa grupa wokalna „Na chwilę”, złożona z dzieci i młodzieży szkolnej z terenu Kadłuba i Osieka. Od 2006 r. działają trzy grupy mažoretok AXIS. W Kadłubie znajduje się Dom Pomocy Społecznej dla dzieci specjalnej troski. Od 1999 r. mieszkańcy organizują Dni Kadłuba wraz z konkursem budowania kadłubków czyli domków dla szpaków (od którego prawdopodobnie wzięła się nazwa wsi).

Rozmierz – 2 miejsce 2006, gmina Strzelce Opolskie

Wystawa ukazująca byłych mieszkańców Rozmierzy

Wieś liczy około 500 mieszkańców. Mieszkańcy sołectwa należą do najaktywniejszych w gminie, uczestniczą w programie *Odnowa Wsi* od 2003 roku. Własnym sumptem wyremontowano m.in. nawierzchnie dróg transportu rolnego, ułożono chodniki na kilku ulicach, dużo pracy włożono w remonty obiektów sakralnych i cmentarza, w szczególności odtworzono zabytkowe mury i obiekty historyczne z kamienia wapiennego. Znany w całej okolicy jest tutejszy amatorski zespół ludowy Rozmierzanki. Wieś jest dobrze zurbanizowana - mieści się tutaj publiczne przedszkole, biblioteka, świetlica wiejska, stacja pomocy Caritas, punkt lekarski, sklep spożywczo-

przemysłowy, bar, aktywnie działa wielosekcyjna OSP, w obiekcie której mieszczą się pomieszczenia wykorzystywane w czasie okolicznościowych uroczystości.

Gdzie możemy pojechać w Krainie św. Anny?

Jednodniowe wycieczki tematyczne

Ciekawym projektem było „750 drzew na 750-lecie wsi”. Wieś Rozmierz współpracuje ściśle z mieszkańcami Teksasu (miejscowości: Bandera, San Antonio, Panna Maria), potomkami Ślązaków, którzy w połowie XIX wieku opuścili swoje rodzinne domy i wyruszyli za ocean. Rozmierz odwiedziło już ok. 600 osób, których rodzinne korzenie sięgają śląskiej ziemi. Także mieszkańcy Rozmierzy odwiedzili już kilkakrotnie Teksas. We wrześniu 2010 r. zakończyły się prace nad projektem utworzenia wystawy dotyczącej historii i tradycji miejscowości. Bogata ekspozycja Izby Tradycji została zgromadzona w budynku Caritasu i jest udostępniona zwiedzającym.

Krośnica – 1 miejsce 2000, gm. Izbicko

Obchody Dni Krośnicy

Miejscowość położona w Gminie Izbicko. Zamieszkuje ją około 900 mieszkańców. W czasie gdy regulamin konkursu umożliwiał wielokrotne nadawanie tytułu „Najpiękniejsza Wieś Opolska”, wioska wyróżniona pierwszym miejscem w konkursie w roku 1994 i 2002. Pierwsza wzmianka dotycząca Krośnicy pochodzi z 1297 r.

Na terenie miejscowości istnieją obiekty prawnie chronione, ujęte w ewidencji zabytków, najważniejsze z nich to:

- kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa,
- kapliczka dzwonnica,
- młyn.

W strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej swoją działalność prowadzi Koło Gospodyń Wiejskich oraz chór kobiecy „Echo Krośnicy”. W wiosce działa klub sportowy posiadający własne zaplecze. Jest to miejscowość z bardzo silnie rozwiniętą przedsiębiorczością, najwięcej jest zakładów ciesielskich. Największą imprezą kulturalną są „Dni Krośnicy” organizowane w pierwszy weekend sierpnia.

Kamień Śląski – 1 miejsce 2004, gm. Gogolin

Wieś licząca około 1 400 mieszkańców. Miejscowość o bogatej tradycji historyczno-kulturowej, liczy ponad 900 lat źródłowo udokumentowanych dziejów. Kamień Śląski to miejsce urodzenia św. Jacka, bł. Czesława i bł. Bronisławy z rodziny Odrowążów, tu też znajduje się Sanktuarium Świętego Jacka.

Przystąpienie do programu „Odnowa wsi” dało mieszkańcom możliwość zaangażowania we wspólne działania na rzecz miejscowości, wykazanie własnej inicjatywy i zainteresowania sprawami wsi. Na terenie sołectwa zostało zrealizowanych wiele projektów mających na celu poprawę warunków życia mieszkańców, poprawę estetyki miejscowości.

Wiodącym przedsięwzięciem kulturalnym jest Jarmark Odpustowy u św. Jacka – impreza o charakterze regionalnym (ok. 15 sierpnia). Działają tu organizacje pozarządowe, zespół folklorystyczny, orkiestra parafialna.

Kamień Śląski cechuje ładnie ukształtowane centrum wsi, eksponujące w budownictwie kamień wapienny – bogactwo tej ziemi. Mieszkańcy zagospodarowali i urządzili kilka skwerów, troszcząc się o nasadzenia krzewów ozdobnych i kwiatów. Ciekawym projektem zrealizowanym przez mieszkańców jest budowa centrum sportowego dla dzieci i młodzieży. W roku 2009 otwarto Izbę Tradycji, w której gromadzone są eksponaty ukazujące życie mieszkańców w przeszłości.

Izba Tradycji w Kamieniu Śląskim

Gdzie możemy pojechać w Krainie św. Anny?

Jednodniowe wycieczki tematyczne

Kamionek – 3 miejsce 2009, gm. Gogolin

Miejscowość ma około 650 mieszkańców, którzy niezwykle aktywnie działają na rzecz wsi. Powstało piękne centrum wsi, zachowujące elementy wapienia, które może stanowić wzorcową i wybitnie cenną przestrzeń wiejską. Również ważne dla mieszkańców jest kultywowanie tradycyjnych obrzędów wiejskich oraz dbałość o elementy ukwiecenia przestrzeni prywatnych i publicznych. W wiosce jest przedszkole, sklep i restauracja oraz dom spokojnej starości Świętej Barbary. W środku wsi nad stawem znajduje się kaplica z 1938 roku, przebudowana w latach 2004–2005. W latach 2006–2007 w ramach „Odnowy Wsi” zrealizowano projekt „Zagospodarowanie stawu

Przedszkole w Kamionku

wiejskiego przy Placu Stawowym” z przeznaczeniem stworzenia miejsca wypoczynku i relaksu mieszkańców i ich gości. W Domu Mieszkańców młodzież może korzystać ze stanowisk komputerowych. Prężnie działa też stowarzyszenie, które z sukcesem pozyskuje środki zewnętrzne na rozwój sołectwa.

Pietna – 1 miejsce 2005, gm. Krapkowice

Wies położona na rzekę Osobłoga, licząca około 320 mieszkańców. Na terenie wioski w budynku byłej

Pietna. Pomnik powodzi z 1997 r.

szkoły można zwiedzić Izbę Regionalną, w której znajduje się Dom Spotkań. To tu kobiety z tej miejscowości wykonują metodą ziarenkową piękne korony dożynekowe, z której słyną w całym regionie. Miejsce godne polecenia to zagospodarowane przez mieszkańców centrum wioski położone w dolinie, która została zalana w powodzi 1997 r. Na pamiątkę tego zdarzenia postawiono fontannę – pomnik, która ma poziom wypływu wody na poziomie powodzi w 1997 r. Jest tam dużo zieleni, stawów, minimalny ruch pojazdów samochodowych, co sprawia, że spacerowicze i rowerzyści mogą swobodnie poruszać

się po drodze wiejskiej. W wiosce znajdują się dwa gospodarstwa agroturystyczne oraz kompleks rozrywkowy z dużą dyskoteką. Pietna przystąpiła do „Odnowy Wsi” w 2000 roku.

Brozec – 2 miejsce 1999, gm. Walce

Wies liczy ok. 950 mieszkańców. To wieś typowo rolnicza, w związku z tym mieszkańcy od kilku lat realizują projekt, który przewiduje utworzenie wystawy starego sprzętu rolniczego. W Brozcu działa OSP, 50-osobowy chór mieszany przy kole TSKN oraz dziecięcy i młodzieżowy zespół tańca nowoczesnego.

Brozec. Kościół parafialny Wszystkich Świętych

Zyrowa – 1 miejsce 2002, gm. Zdzeszowice

Wies z ponad 700-letnią historią, licząca około 750 mieszkańców. W wiosce są liczne zabytki: pałac z parkiem, kościół pw. św. Mikołaja, przydrożne kapliczki i kaplica-studnia. Mieszkańcy są niezwykle aktywni. Działają

tu m.in. Stowarzyszenie „Nasze Dziedzictwo”, OSP, Ludowy Klub Sportowy. Zrealizowano wiele ciekawych projektów, między innymi: rewitalizacja stawu przeciwpożarowego w miejsce rekreacyjne oraz tzw. „Kozi Rynek” z pomnikiem kozy na pamiątkę miejsca, do którego z całej wsi przyprawiono kozy na wypas. W Zyrowej jest też izba regionalna urządzona przez mieszkańców. Największym projektem była adaptacja starego budynku obory na siedzibę OSP i salę wiejską. Wioska słynie również z dbałości o estetykę i ukwiecenie.

Strażnica OSP wraz z Domem Mieszkańców w Zyrowej

Dolna – 2 miejsce 2009, gm. Leśnica

Dolna. Zajęcia w świetlicy

Mieszkańcy w programie *Odnowa Wsi* uczestniczą od 2005 roku, pierwszym projektem, który zrealizowali była: „adaptacja wolnych pomieszczeń w budynku komunalnym przedszkola na świetlicę dla mieszkańców wsi Dolna”. Utworzono klub oraz świetlicę wiejską, która służy do codziennych spotkań oraz imprez okolicznościowych. We wsi działa Towarzystwo Przyjaciół Wsi Dolna, Związek Śląskich Kobiet Wiejskich, TSKN.

Mieszkańcy przywiązują wagę do historii i tradycji, kultywując obyczaje poprzez organizację imprez integracyjnych oraz twórczość miejscowych artystów. Eksponuje się i przywraca kamień wapienny w architekturze, odtwarzając specyficzny klimat miejscowości.

Niezdrowice - 2 miejsce 2007, gm. Ujazd

Mieszkańcy przystąpili do Odnowy Wsi w 2000 roku, utworzono Stowarzyszenie Odbudowy i Rozwoju Wsi Niezdrowice. Największym projektem była „Adaptacja istniejącego budynku szkoły podstawowej na cele kulturalno-społeczne”. Powstał Wiejski Dom Kultury, wcześniej w budynku zlokalizowana była szkoła podstawowa, nie użytkowana od czasu pożaru.

We wsi znajduje się m.in. przedszkole, OSP oraz LZS Naprzód Ujazd - Niezdrowice. Mieszkańcy realizują projekty poprawiające estetykę wsi, m. in. obecnie zakładają plac zabaw.

Niezdrowice. Dom Spotkań

Jaryszów - 2 miejsce 2010, gm. Ujazd

Miejscowość położona w Gminie Ujazd, zamieszkuje ją 812 mieszkańców. Do programu Odnowy Wsi przystąpiła w 1999 roku. Od tego czasu władze oraz mieszkańcy bardzo przyczynili się do jej rozwoju i odnowienia. Jednym z głównych projektów realizowanych dzięki programowi Odnowa Wsi było wyremontowanie hali sportowej wraz z zagospodarowaniem terenu. Przy hali sportowej znajdują się pomieszczenia, w których zlokalizowana jest biblioteka publiczna oraz małe zaplecze kuchenne. Natomiast teren przed pawilonem sportowym przeznaczony jest na integracyjne imprezy plenerowe. Na terenie wsi Jaryszów oprócz Stowarzyszenia „Odnowy i Rozwoju Wsi Jaryszów” pracuje bardzo aktywnie Koło DFK, pod patronatem którego prężnie działa zespół TĘCZA, jest także młodzieżowy zespół śpiewaczy, który umila lokalne uroczystości. Koło związku emerytów i rencistów organizuje dla ludzi starszych wycieczki i spotkania towarzyskie. Należy tu również wspomnieć o prężnie działającej Radzie Parafialnej, która pod okiem księdza proboszcza urządziła w budynku przy parafialnym salkę spotkań dla mieszkańców wsi.

Gdzie możemy pojechać w Krainie św. Anny?

Jednodniowe wycieczki tematyczne

Gąsiorowice - 3miejsce 2010, gm. Jemielnica

Wiesь zamieszkuje około 700 mieszkańców, jej początki datowane są na lata 1323-1327. Sołectwo należy do programu Odnowy Wsi od 2003 r. W tym czasie wykonano m.in. skwer rekreacyjny przy ul. Strzeleckiej obok młyna „PTOK”, renowację klombu przy ul. Szkolnej, odnowiono przystanek autobusowy oraz kapliczkę. Na terenie wsi możemy wyróżnić dwa obiekty, które pełnią ważną rolę w życiu społeczności wsi. Jest to między innymi budynek Ochotniczej Straży Pożarnej wybudowany w 1992 roku dzięki ogromnemu wsparciu mieszkańców Gąsiorowic oraz budynek byłej szkoły podstawowej. W budynku po byłej szkole podstawowej znajduje się oddział Publicznego Przedszkola w Jemielnicy, funkcjonuje świetlica socjoterapeutyczna, działka salka internetowa dostępna dla wszystkich zainteresowanych. W innej sali tego budynku swoje pomieszczenie posiadają: Rada Sołecka, Stowarzyszenie Odnowy Wsi Gąsiorowice, Stowarzyszenie Kobiet i Gospodyń Wiejskich. Docelowo sam budynek szkoły oraz jego otoczenie stanowić będą Wiejskie Centrum Kultury i Rekreacji. Natomiast na piętrze budynku OSP znajduje się duża sala przeznaczona na spotkania mieszkańców wsi, organizację imprez okazjonalnych oraz zabaw. Charakterystycznym wyróżnikiem Gąsiorowic jest utrwalony w tradycji kult św. Sebastiana, wywodzący się z przełomu XVII i XVIII stulecia, kiedy w okolicy szerzyła się zaraza. Choroba zaczęła ustępować, wg przekazów historycznych, w dniu 20 stycznia jednego z początkowych lat XVIII wieku i od tego czasu w intencji tego wydarzenia, przypadającego w imieniny Sebastiana, mieszkańcy Gąsiorowic wybierają się corocznie z procesją dziękczynną do kościoła parafialnego w Jemielnicy.

Przygotowanie korony zniwnej w Gąsiorowicach

Raszowa – 2 miejsce 2011, gm. Leśnica

Raszowa. Plac spotkań

Raszowa jest wsią o dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej. Zamieszkuje ją ponad 1000 osób. Doceniana jest m.in. za przeprowadzane szkolenia dla osób bezrobotnych, uczących się od rolników. Na terenie Raszowej działa Stowarzyszenie Odnowy Wsi. Współpracujące z organizacjami sołeckimi, takimi jak Koło Mniejszości Niemieckiej, Rada Parafialna, Rada Sołecka czy Ochotnicza Straż Pożarna. Stowarzyszenie oraz szkoła podstawowa wspólnie zrealizowały projekt ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki pod nazwą „Aktywizacja drogą do integracji mieszkańców wsi Raszowa.” W ramach zrealizowanego działania przebudowie poddano tamtejszy plac spotkań. Dzięki odnowie plac nabral nowego, bardziej estetycznego wizerunku. Do największych

atrakcji turystycznych wsi należy park wiejski. Teren parku, o powierzchni 27 ha, wyposażony jest w obiekty edukacyjno-sportowe dzięki czemu pełni on funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Znajdują się tutaj również zarybione zbiorniki wodne, pomiędzy którymi wije się wytyczona ścieżka rowerowa. Wśród ciekawych obiektów architektonicznych wyróżnić można: kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych z przełomu XIV i XV wieku, pomnik ku czci poległych podczas I wojny światowej mieszkańców Raszowej, drewniana wieża Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej pochodząca z 1926 roku oraz liczne przydrożne pamiątkowe krzyże. W Raszowej odbywają się również imprezy o charakterze cyklicznym, służące integracji lokalnej społeczności. W okresie zimowym jest to sylwester pod chmurką i kulg noworoczny, a gdy stopnieją śniegi odbywają się m.in. takie przedsięwzięcia jak: rodzinny rajd rowerowy, piknik na zakończenie lata, stawianie drzewka majowego i majówka dla wszystkich mieszkańców.

Kórnica – 1 miejsce 2012, gm. Krapkowice

Kórnica została ogłoszona Najpiękniejszą Wsią 2012 roku. Sołectwo liczy sobie 700 mieszkańców i zajmuje powierzchnię 14 km², obejmując swoim zasięgiem historyczną osadę Rajdyna. Ciekawe eksponaty i materiały piśmiennicze o historii, m.in. byłych osad, znajdują się w tutejszym Muzeum Tradycji Wiejskiej oraz Izbie Pamięci.

Kórnice zamieszkują osoby chętnie podejmujące się działań mających na celu pielęgnowanie miejscowych tradycji. Realizują zadania zmierzające do ulepszenia infrastruktury technicznej i społecznej, poprawy estetyki wsi oraz kształtowania przestrzeni wiejskiej. W Kórnicy prężnie działa Związek Śląskich Kobiet Wiejskich „Korniczanki”, Ochotnicza Straż

Pożarna, Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim, Ludowy Klub Sportowy „Nowy Dwór”, a nad wszystkimi powyższymi organizacjami trzyma pieczę, składające się z ich przedstawicieli, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Kórnica. Organizacje aplikują o środki pochodzące z funduszy unijnych m.in. PROW na lata 2007–2013 czy EFS na lata 2007–2013 oraz z Fundacji Wspomagania Wsi. Dzięki pozyskanym środkom na terenie wsi uruchomiono wiele przedsięwzięć. W ramach III etapu projektu „WIOSKA INTERNETOWA – kształcenie na odległość na terenach wiejskich” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego powstała na terenie wsi Wioska Internetowa. Z kolei Zespół Szkolno – Przedszkolny zrealizował projekt pn. „Wiedza + Kompetencje = Sukces” także współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz projekt pn. „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I – III szkół podstawowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Panie ze Związku Śląskich Kobiet Wiejskich aktywnie działają na terenie wsi, przy okazji aktywizując mieszkańców. „Korniczanki” organizują szkolenia. Jednym z nich były warsztaty florystyczne, w trakcie których uczestniczki nabywały umiejętności tworzenia przepięknych kompozycji kwiatowych. Drugim przedsięwzięciem, realizowanym przy współpracy z innymi związkami, był Kiermasz Smaków Domowych, podczas którego można było spróbować przetworów przygotowanych przez gospodynie. Wśród zabytków na uwagę zasługują budowle o charakterze sakralnym, m.in. zabudowany w latach 1794–1795 Kościół (przebudowany w 1851 roku) czy cztery kapliczki wybudowane przez gospodarzy Kórnicy jako ołtarze na obchody Bożego Ciała. Do obiektów, które także warto zobaczyć, należą: późnobarokowy kościół pw. św. Fabiana i Sebastiana (wzniesiony również w latach 1794–1795) oraz krzyż z 1893 roku.

Kórnica. Wioska internetowa

Stradunia - 3 miejsce 2012, gm. Walce

Stradunia. Plac zabaw dla dzieci

Stradunia to piękna i malownicza wieś w województwie opolskim, położona w pobliżu rzeki Odry i jej starego koryta, przekształconego w użytek ekologiczny. Raj dla wędkarzy, plectwa wodnego, roślin wodnych.

Charakterystycznymi punktami Stradunii są: kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, budynek OSP, park nad rzeką Stradnią z placem zabaw „Nivea” zdobyty w konkursie organizowanym przez firmę Nivea, na swoje 100 lecie w ramach projektu 100 placów zabaw na 100 lecie firmy - jest to miejsce gdzie można przyjść z rodzinami, zrelaksować się oraz odpocząć, wielkowy kasztan, budynek szkoły i boisko sportowe, w którego pobliżu znajduje

się boisko do siatkówki i kort tenisowy. Organizacje działające na terenie Wsi: Rada Sołecka, Ochotnicza Straż Pożarna, Ludowy Zespół Sportowy, koło Mniejszości Niemieckiej, Caritas, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Stradunia i Szkoła Podstawowa angażują się w życie mieszkańców przez aktywność, organizację imprez, festynów i warsztatów tematycznych. Już w 2007 roku wieś uzyskała wyróżnienie, a w 2012 roku III miejsce w kategorii „Najpiękniejsza wieś Opolska” doceniona została za umiejętność sięgania po środki zewnętrzne przyczyniające się do rozwoju wsi. Takie wyróżnienia motywują społeczność do dalszej pracy na rzecz wsi i jej mieszkańców. Organizacją z tradycjami jest Ochotnicza Straż Pożarna, która powstała w 1889 roku, a obecnie działa w Krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym.

Stradunia. Użytek ekologiczny Stara Odra

Walce - 3 miejsce 2013, gm. Walce

Walce - Miejscowość gminna, którą zamieszkuje ok 1900 mieszkańców. Sołectwo uczestniczy w programie „Odnowa wsi Opolskiej” już od 1997 r. Dzięki programowi nastąpiła aktywizacja i integracja społeczeństwa. Zapał mieszkańców doprowadził do „rozkwitnięcia” miejscowości. To lokalna społeczność dba o coroczne nasadzenia barwnych kwiatów na skwerach. W centrum wsi stworzono plac spotkań, rekreacji i wypoczynku – Kadłubek. W tym miejscu organizowane są festyny wiejskie, a od paru już lat mieszkańcy gromadzą się tam, by hucznie witać Nowy Rok. Na terenie wsi Walce działają liczne stowarzyszenia i organizacje: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Walce, Rada Sołecka, Związek Kobiet Śląskich, Związek Emerytów i Rencistów, Mniejszość Niemiecka i OSP. Mieszkańcy przywiązują dużą wagę do historii i tradycji. Kulturową dawną obyczaj i przybliżają młodzieży sztukę ludową m.in. podczas organizowanych warsztatów kroszonkarskich i wyplatania koron żniwnych. Miejscowość została wielokrotnie wyróżniona przez komisję konkursową Odnowy Wsi, a w 2013 r. zajęła III miejsce w kategorii „Najpiękniejsza wieś Opolska”. Te wyróżnienia mobilizują mieszkańców do dalszych działań na rzecz wsi.

Wycieczka tematyczna - Turystyka pielgrzymkowa

2
trasa

Droga św. Jakuba – Via Regia

W wielu krajach Europy od kilkunastu lat pojawiają się piesze i rowerowe szlaki oznaczone symbolem muszli. Są to Drogi św. Jakuba (Caminos de Santiago, Routes of St. James, Chemins de St. Jacques, Jakobsweg). Służą one mają pielgrzymom, którzy w samotności lub małej grupie pragną przemierzać Stary Kontynent w poszukiwaniu jego duchowej jedności. Pragną się modlić, przemyśleć swoje życie, odetchnąć od zabiegania, odkryć pierwotną spójność naszego kontynentu albo po prostu - zwiedzić ciekawe miejsca, poznać nowych ludzi.

Dla średniowiecznych Europejczyków istniały trzy odległe miejsca, które warto było odwiedzić: grób Chrystusa w Jerozolimie, Rzym oraz położony na końcu świata grób św. Jakuba - grób w hiszpańskim Santiago de Compostela (co oznacza: Święty Jakub na Polu Gwiazd). Jest to grób św. Jakuba Starszego - brata św. Jana Ewangelisty, pierwszego biskupa Jerozolimy i pierwszego z dwunastu Apostołów, który zginął śmiercią męczeńską (w 44 r.). Powracający stamtąd pielgrzymi opowiadali o niezwykłym miejscu, o drodze oraz przynosili ze sobą niespotykane w innych miejscach muszle, nazwane muszlami św. Jakuba.

W 1982 r. papież Jan Paweł II wygłosił Akt Europejski, w którym apelował do mieszkańców Europy, aby odkrywali źródła swojej kulturowej tożsamości. Cztery lata później Rada Europy uznała Drogę św. Jakuba za najważniejszy szlak kulturowy naszego kontynentu, zachęcając osoby i władze regionów do odtwarzania starych szlaków pątniczych. W przedsięwzięcie zaangażowały się władze naszego regionu, m.in. gminy Gogolin i Leśnica, a także organizacje pozarządowe, m.in. Stowarzyszenie Przyjaciół Kamienia Śląskiego.

W krajach Europy Zachodniej jest wiele szlaków oznakowanych symbolem muszli. W przeszłości Droga św. Jakuba prowadziła aż do Kijowa. Od kilku w Polsce oznakowana była trasa od Zgorzelca poprzez Legnicę, Wrocław do Brzegu. Jesienią 2009 roku oznakowano trasę od Góry św. Anny przez Kamień Śląski, Opole do Brzegu.

***Zachęcamy wszystkich chętnych do pielgrzymowania.
Ruszaj w drogę! Buen Camino!***

Na terenie Krainy św. Anny istnieją liczne oferty spędzania wolnego czasu dla dorosłych i dzieci. Jest oferta dla wędkarzy, rowerzystów, motocyklistów lub osób lubiących aktywność sportową i taniec. Na naszym terenie są wytyczone liczne ścieżki rowerowe oraz organizowane imprezy dla rowerzystów profesjonalnych i nieprofesjonalnych np. Zdieszowicach (maraton kolarstwa górskiego w maju) i wyścig rowerowy o Puchar Wójta Gminy Izbicko (wrzesień) oraz liczne rajdy rowerowe.

Wędkarze korzystają z wyznaczonych licznych miejsc do wędkowania – stawy i jeziora w Januskowicach, Gąsiorowicach, Rozwadzy, Straduni itp.

Staw w Rozwadzy

Dla wielbicieli pływania jest szeroka oferta kąpielisk otwartych oraz 4 krytych pływalni. Poniżej przedstawiamy ogólne informacje na temat krytych pływalni.

Kąpieliska otwarte

- **Kąpielisko Miejskie w Strzelcach Opolskich**
(czynne w sezonie letnim)
Strzelce Opolskie, ul. Opolska 46
tel. 77 461 37 10 lub tel. 0600 688 071
- **Kąpielisko „Jezioro Srebrne”**
(czynne w sezonie letnim), tel.: 77 406 46 60
tel.: 602 711 774, www.jeziorosrebrne.pl

Jezioro Srebrne w Januskowicach

- **Kąpielisko Miejskie w Zdieszowicach**
ul. Fabryczna 34 B

Kąpielisko Miejskie w Gogolinie

- **Kąpielisko Miejskie na Stadionie w Krapkowicach**
- **Otęcie**, czynne w sezonie letnim
od 11:00-18:00 Krapkowice, ul. Olimpijska 1
- **Kąpielisko Miejskie w Gogolinie**
Aleja Przyjaciół Dübendorf 1

Kryte pływalnie

Kryta pływalnia w Gogolinie

- Aleja Przyjaciół Dübendorf 1
8:00-14:00 - od wtorku do piątku dla uczniów
15:00-21:00 od poniedziałku do piątku
14:00-20:00 w soboty
Godziny na wejścia jednorazowe (nie kartonowe)
poniedziałek – godz. 17⁰⁰, wtorek – godz. 18⁰⁰
czwartek – godz. 17⁰⁰, sobota – godz. 18⁰⁰
Cennik oraz dodatkowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu: 77 40 76 930

Kryta pływalnia w Zdieszowicach

- **Kryta pływalnia przy Publicznym Gimnazjum im. Kardynała Wyszyńskiego, ul. Nowa 3**
poniedziałek – od godz. 17:00- 20:00
wtorek – godz. 17:00, 19:00, 20:00
środa – od godz. 17:00- 20:00
czwartek – od godz. 17:00- 20:00
piątek – godz. 19:15 oraz 20:00
Cennik oraz dodatkowe informacje można otrzymać pod numerem telefonu: 77 406 45 90 oraz www.pgzdieszowice.pl

Kryta pływalnia w Zdieszowicach

Rekreacja i sport w Krainie św. Anny

Kryta pływalnia w Krapkowicach

- Kryta Pływalnia „Delfin”, ul. Wrzosów

Godziny otwarcia:

poniedziałek - sobota - od 6.00 do godz. 22.00

niedziela - od godz. 8.00 do godz. 22.00

Cennik oraz dodatkowe informacje można

otrzymać pod numerem telefonu:

77 55 60 972 oraz www.krapkowice.pl

Kryta pływalnia w Krapkowicach

Kryta pływalnia w Kamieniu Śląskim

- „Sebastianum Silesiacum” ul. Parkowa 1B

Godziny otwarcia:

poniedziałek - wtorek - od godz. 15.00-20.00

środa - od godz. 15.00-19.00

czwartek - piątek - od godz. 15.00-20.00

sobota - niedziela - od godz. 15.00-20.00

Cennik oraz dodatkowe informacje można

otrzymać pod numerem telefonu:

77 46 71 104 oraz www.sebastianum.pl

Kryta pływalnia w Strzelcach Opolskich

- Centrum Rekreacji Wodnej i Sportu „Strzelec”
ul. Opolska 46

Godziny otwarcia:

od godz. 6.30-22.00

Cennik oraz dodatkowe informacje można

otrzymać pod numerem telefonu:

77 410 94 10 oraz www.crwis.strzelceopolskie.pl

Można korzystać z oferty hal sportowych i 2 ścian wspinaczkowych w Zdziechowicach i Gogolinie. Poniżej przedstawiamy wszelkie informacje umożliwiające wspinanie.

Ścianka wspinaczkowa w Zdziechowicach

- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Zdziechowicach
ul. Powstańców Śląskich

- Centrum Wspinaczkowe „Kuznia”

Godziny otwarcia:

poniedziałek - wtorek - godz. 17:00- 20:00

czwartek - piątek - godz. 17:00- 20:00

Cennik oraz dodatkowe informacje można

otrzymać pod numerem telefonu:

77 48 42 634 oraz www.zdzieszowice.pl

Centrum Wspinaczkowe „Kuznia”

Ścianka wspinaczkowa w Gogolinie

- Hala Sportowa im. B. i Z. Blautów,
ul. Krapkowicka 141 A, tel. 785 086 871 www.gogolin.pl

Godziny otwarcia:

wtorek - od godz. 16:50 - 19:50

czwartek - od godz. 17:50- 20:50

Ścianka wspinaczkowa w Gogolinie

Tenis

Do dyspozycji są liczne korty tenisowe, a w Krapkowicach małe pole golfowe (2ha).

Oto niektóre adresy kortów tenisowych:

Profesjonalny, pełnowymiarowy kort tenisowy w Straduni znajduje się obok boiska LZS 47-341 Stradunia

- Korty tenisowe przy Publicznym Gimnazjum w Gogolinie, ul. Szkolna 27, tel.: 466 62 94 oraz na www.gimnazjum.gogolin.pl czynne w godz. 9.00-14.00 oraz 15.00-19.00

Korty tenisowe w Straduni

Boiska przy Publicznym Gimnazjum w Gogolinie

- **Korty tenisowe** na Stadionie Miejskim w Zdzeszowicach, ul. Rozwadza tel.: 77 4842407 oraz na www.zdzeszowice.pl
- **Korty tenisowe** przy Obiekcie Rekreacyjno-Sportowym w Kamieniu Śl., Plac Myśliwca 30 Boisko czynne od stycznia do końca kwietnia oraz od października do końca grudnia we wszystkie dni tygodnia w godzinach od 8.00 do 20.00, a od maja do końca września od 8.00 do 21.00.
- **Korty tenisowe** przy Ośrodku Wodnym „Rybacówka” w Strzelcach Opolskich ul. Budowlanych, tel.: 77 461 21 81 oraz na www.powiatstrzelecki.pl
- **Korty tenisowe** na Kąpielisku Miejskim w Strzelcach Opolskich, ul. Opolska 46 tel.: 600 688 071, www.powiatstrzelecki.pl
- **Pole golfowe** w Krapkowicach, ul. Wrzosów Opolski Klub Golfowy, tel. 668 185 459, www.golf24.pl

Place zabaw dla dzieci

(największy to Stumilowy Las w Żyrowej)
Stumilowy Las otwarty jest w każdą niedzielę od godziny 13:00 do godziny 16:00 lub w innym terminie po wcześniejszym zgłoszeniu telefonicznym pod nr tel. 505 497 600 www.sosnowy-dworek.pl

Kluby muzyczne i dyskoteki

Dla lubiących rozrywkę wieczorne i taniec jest oferta klubów muzycznych i dyskotek. Do największych należą:

Stumilowy Las w Żyrowej

Pole golfowe w Krapkowicach

- **Discoplex A4** w Pietnej ul. Krapkowska 1a, 47-300 Krapkowice www.discoplexa4.pl
- **Klub muzyczny Ferre** ul. pl. F. Myśliwca 5, 47-325 Kamień Śląski tel. kom. +48 530 550 088, www.ferre.pl

Ponadto na terenie Krainy św. Anny istnieje bardzo rozwinięta **sieć infrastruktury rowerowej**, poniżej podajemy linki do stron, dzięki którym będą mogli Państwo bliżej się z nimi zapoznać: www.zdzeszowice.pl www.trasyrowerowe.krapkowice.pl

Wydarzenia w Krainie św. Anny

Do ważnych tradycji należą **pielgrzymki na Górę św. Anny**. Szczególnie uroczyste obchodzony jest odpust św. Anny w dniu 26 lipca oraz Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny (w połowie sierpnia), a także święto Aniołów Stróżów (pod koniec sierpnia) i Podwyższenia Krzyża Św. (w pierwszej połowie września). Odpusty te trwają 2-3 dni i połączone są z obchodami kalwaryjskimi zakończonymi nocnym nabożeństwem ze świecami w Grocie Lurdzkiej.

Więcej informacji na www.swanna.pl

Pielgrzymka na Górze św. Anny

Góra św. Anny. Nabożeństwo ze świecami w Grocie Lurdzkiej

Nabożeństwo w Grocie Lurdzkiej

Odpust św. Jacka w Kamieniu Śląskim – patrona Diecezji Opolskiej, uroczystości odpustowe odbywają się w niedzielę po 17 sierpnia i trwają trzy dni (piątek, sobota, niedziela).

Śląskie impresje

Wodzenie Niedźwiedzia – zwyczaj kultywowany pod koniec karnawału, gdzie grupa przebierańców z niedźwiedziem, prowadzonym przez leśniczego, odwiedza domy mieszkańców wsi. Wśród przebierańców jest ksiądz, bocian, śmierć oraz przedstawiciele wszystkich zawodów (lekarz, policjant, kominiarz itp.) Gospodyni musi zatańczyć z niedźwiedziem oraz przekazać dary dla przebierańców, całość kończy się zabawą.

Wodzenie Niedźwiedzia

Babski comber - impreza zwyczajowo odbywająca się w tłusty czwartek, w której biorą udział wyłącznie kobiety (prawdopodobnie wywodzi się od starego zwyczaju wprowadzania młodych dziewczyn na wesoło w dorosłe życie kobiet (mężatek).

Walce. Babski comber

Zdobienie kroszonek - przed Wielkanocą barwi się jajka (szczególnie na czerwono, niebiesko, żółto, brązowo, zielono), a następnie za pomocą specjalnych nożyków wydrapuje się misternie wzory kwiatowe.

Zdobienie kroszonek

Jest to regionalna ornamentyka, która została wykorzystana do zdobienia porcelany (wzory są malowane na porcelanie z tzw. wzorem opolskim).

Malowanie porcelany z opolskim motywem

Początki zdobienia ceramiki wiążą się z tradycją malowania „kroszanek”. W związku z tym, iż skorupka jajka jest bardzo nietrwała postanowiono wzornictwo przenieść na bardziej trwałą porcelanę. Pierwsze próby podjęto w latach 60. XX w. w Opolskiej Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego. Zaczęto zdobić talerzyki i filiżanki. Na białe naczynia nanoszono tradycyjne wzory innym sposobem. Wykonywano je farbami za pomocą obsadki ze stalówki. Pomalowane wzory na naczyniach utrwalano, wypalając je w piecu. Od ponad 40 lat malowana ceramika opolska stała się jednym z najbardziej znanych wytworów regionalnych.

Tradycyjne malowanie porcelany

Kwiatowe kobierce na Boże Ciało - w Kluczu i Zimnej Wódce, Zalesiu, Leśnicy cała droga przemarszu jest wysypana finezyjnymi kwiatowymi kobiercami, których szerokość na całej trasie przemarszu procesji jest taka sama. Zwykle mieszkańcy używają kwiatów polnych: łubinu, chabrów, dzwoniczków, a także piwonii.

Zdobienie ulic na uroczystość Bożego Ciała

Regionalny przegląd koni rasy śląskiej w Porębie (ok. 29 czerwca) - hodowcy koni ze Śląska zjeżdżają się do Poręby (gm. Leśnica) na pokazy i wycenę koni.

Poręba. Przegląd koni rasy śląskiej

Święto kołocza śląskiego w Rozwadzy (maj) i Gogolinie (sierpień)

Pieczenie kołocza śląskiego w Rozwadzy

Korony żniwne i zdobienie wsi - w wioskach jest bardzo żywa tradycja przygotowywania tzw. koron żniwnych (w sierpniu grupa kobiet plecie korony na metalowych stelażach, przygotowanych przez mężczyzn). Na terenie Krainy św. Anny wykonuje się korony w dwóch technikach (kłosowa i ziarenkowa).

Wydarzenia w Krainie św. Anny

Korona Dożynkowa

Konkurencja pomiędzy poszczególnymi wsiami jest duża, co wpływa na niezwykłość i staranność koron.

Żniwnioki (dożynki) z korowodami żniwnymi (Umzug) na dożynki, pochód na czele z koronami żniwnymi i pojazdami, na których są pokazy tematyczne (najczęściej humorystyczne) z życia wsi i kraju.

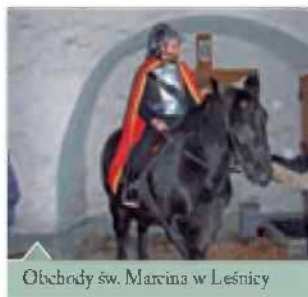

Żniwniok Gogolin

Żniwniok Gogolin

Obchody św. Marcina (11 listopada) - przez miejscowości przechodzą korowody z latarniami na czele z postacią św. Marcina na koniu.

Obchody św. Marcina w Leśnicy

Targi panińskie w Ujeździe (Heiratsmarkt)

Ujazdowski Heiratsmarkt był bardzo popularny na Opolszczyźnie i Górnym Śląsku w okresie międzywojennym, do wybuchu wojny w 1939 r. Przy drogach stały tablice z napisem „Fahr nach Ujest zum Heiratsmarkt”. Wedle tradycji, dzień wcześniej przebrana para młoda jeździła po okolicy strojną bryczką i zapraszała mieszkańców do zabawy. Targi zaczynały się od procesji i mszy świętej w kościółku pątniczym w Studzionce. Legenda głosi, że z tu-tejszego „cudownego źródelka” pili wodę narzeczeni, by przypieczętować swoją miłość. Po nabożeństwie młodzi udawali się na tzw. „Kaczy Rynek”, a stamtąd w orszaku do parku na zabawę. Taniec kotylionowy łączył ich nieraz na całe życie.... Obecnie tradycja jest odtwarzana w pierwszy weekend maja.

Targi Panińskie 2010 w Ujeździe

Noc Świętojańska w Grabowie - wianek na wodzie

Jantury Izbickie, czyli czerwcowe spotkania z tradycją i kulturą w Gminie Izbicko

Noc z 23 na 24 czerwca powszechnie nazywana świętojańską obchodzona jest przez chrześcijan od X w. Zapala się wtedy ogniska i puszcza wianki na wodę.

Przeгляд Orkiestr Dętych w Leśnicy

Noc Świętojańska w Grabowie odbywa się zawsze w pierwszym dniu obchodów „Jantur Izbickich”.

Przeгляд Orkiestr Dętych w Leśnicy

Górski maraton rowerowy w Zdziezowicach

Bike Maraton w Zdziezowicach

2. weekend maja

Krapkowicki Bieg Uliczny

Bieg Uliczny w Krapkowicach

odbywający się już od 27 lat w dniu 1 maja

Jarmark cysterski w Jemielnicy

Ponadto na terenie Krainy św. Anny odbywa się wiele imprez lokalnych, przyciągających nie tylko lokalną ludność, ale także i gości spoza Krainy....

Dni Krośnicy

Nordic walking w Gogolinie

Jarmark wielkanocny w Gogolinie

Regionalne kulinaria w Krainie św. Anny

Tradycyjnym ciastem obszaru naszej Krainy jest **kołocz śląski** – według tradycji kiedyś piekło się go na ważne uroczystości weselne bądź świąteczne takie jak: Święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc, dożynki, a czasem podczas odpustu albo stypy. Produkt ten stara się w Komisji Europejskiej o oznaczenie geograficzne – znak jakości dla produktu regionalnego.

Obecnie kołocz śląski można kupić praktycznie w każdej cukierni, jednak, by jego tradycyjna receptura nie zaginęła, w 2007 roku na Opolszczyźnie powstało Konsorcjum Kołocza Śląskiego, wśród członków którego siedmiu cukierników pochodzi z Krainy św. Anny...

„Ptyś” Cukiernia T. Wieczorek

ul. Dworcowa 2
47-330 Zdzieszowice
tel.: 77 472 60 90

godz. otwarcia pn-pt 8.00-18.00
sb 8.00-16.00, nd.10.00-16.00

GS „SCH” Zdzieszowice

Piekarnia-Ciastkarnia Rozwadza

ul. Szkolna 32, 47-330 Rozwadza
tel.: 77 484 42 93

Sklep: GS „SCH” Zdzieszowice
ul. Góry św. Anny 6
Rozwadza ul. Szkolna
Żyrowa

Cukiernia „Paweł”

Nowa Kolonia 77, 47-133 Jemielnica
tel.: 77 463 20 82
sklep: Jemielnica, ul. św. Wojciecha
godz. otwarcia pn-pt 7.00-16.00
sb. 7.00-13.00

Zdzieszowice
ul. Bolesława Chrobrego
Strzelce Opolskie
ul. Grunwaldzka 5
e-mail: ciastkarnia@wp.pl

Zakład Piekarniczo

- Cukierniczy Zimmermann

ul. Powstańców 50
47-320 Gogolin
tel.: 77 466 62 70

Sklep: Gogolin ul. Strzelecka 3
tel: 77 466 95 27
godz. otwarcia pn-pt 6.00-16.00
sb. 7.00-13.00

Sklepy w Krapkowicach:

- ul. Żeromskiego 11
- ul. Damrota 4
- Rynek 22

Sklepy w Strzelcach Opolskich:

- ul. Powstańców 1
- ul. Krakowska 53

Piekarnia. Drost Krzysztof

ul. Strzelecka 102

47-320 Gogolin

tel.: 77 466 62 44

godz. otwarcia pn-pt 5.00-13.00
sb. 5.00-12.00

Cukiernia

Józef i Ryszard Izydorczyk

Lange 11

47-100 Strzelce Opolskie

tel.: 77 462 13 35

godziny otwarcia:

pn-pt: 07:30-17:00

sb: 08:30-13:00

Piekarnia- Cukiernia Grabowski

ul. Kościuszki 67

47-180 Otmice

tel.: 77 461 73 40

piekarniagrabowski@interia.pl

godz. otwarcia pn-pt 6.30-17.00

sb. 6.30-13.00

- Strzelce Opolskie ul. Krakowska 28

- Kadłub ul. Młyńska 2

- Borycz ul. Waryńskiego 5

Kraina św. Anny może poszczycić się także innymi tradycyjnymi produktami, jak:

Domowy ser parzony z kminkiem – jego produkcję na Śląsku rozpoczęto w połowie lat 60. Jest to ser, którego surowcem jest chudy biały twaróg, kwaśny węglan, sól i kminek. Do jego produkcji nie używa się żadnych konserwantów.

Zakład Przetwórstwa

Spożywczego „Milka”

Breitscheidel Piotr

ul. Strzelecka 3, 47-133 Łaziska

tel. 77 463 24 73, 501 401 179

Chleb gogoliński

Bochenek ma kształt owalny oraz charakterystyczne nacięcie w kształcie znaku X. Ma aromatyczny swoisty zapach specyficzny dla chleba mieszanego wytwarzanego na naturalnym zakwasie. Chleb ten wypieka się w tradycyjnym piecu ceramicznym wykonanym z cegły. Zachowuje świeżość do pięciu dni.

Piekarnia Drost- Drost Krzysztof

ul. Strzelecka 102, 47-320 Gogolin

tel. 77 466 62 44

piekarnia.drost@neostrada.pl

Ważnym elementem na każdym obszarze jest *Rękodzieło* zarówno ludowe, jak i artystyczne. Kraina św. Anny również może się pochwalić bogatym i zróżnicowanym gatunkiem wyrobów, które przybliżają turystyce kulturę i piękno naszego regionu. Wśród lokalnych wytwórców *rękodzieła* na szczególną uwagę zasługują:

Twórczyni Ludowa Grażyna Czekala
zdobienie porcelany, kroszonkarstwo
Gogolin, tel.: 77 466 65 37, 692 707 889

Członek Zarządu Oddziału Opolskiego Stowarzyszenia Twórców Ludowych. W 1993 roku otrzymała tytuł Mistrza Rękodzieła Ludowego i Artystycznego nadany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki w Warszawie. Corocznie wygrywa konkursy na zdobienie Opolskiej Porcelany organizowane przez Cepelię Opolską. Swoje umiejętności skrupulatnie przekazuje córce Magdalenie.

Twórczyni Ludowa Teresa Sobota
kroszonkarstwo
Olszowa, tel. 77 463 71 93

W 1980 r. po raz pierwszy brała udział w Konkursie Kroszonkarskim, od 1996 r. członkini Stowarzyszenia Twórców Ludowych w Opolu. Jej prace znajdują się w niektórych muzeach w kraju i w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą. Za całokształt twórczości otrzymała nagrodę – Laur Ziemi Strzeleckiej w kategorii Działalność kulturalna. Chętnie przekazuje swoje umiejętności innym, np. na warsztatach szkolnych. Kroszonki wykonywane są techniką rytowniczą.

Kroszonki p. Soboty

Twórczyni Ludowa Maria Żmija - Głombik
kroszonkarstwo i haft krzyżykowy
Walce, tel. 77 466 01 21

Zajmuje się kroszonkarstwem i haftem krzyżykowym. Od 30 lat jest kierowniczką zespołu folklorystycznego „Walcanki”, ponadto jest Przewodniczącą Związku Śląskich Kobiet Wiejskich Regionu Opolskiego. Założycielka grupy Odnowa Wsi Walce i lider

Odnowy Wsi od 1997 do 2009 roku. Zdobywczyni I miejsca w konkursie Kryształowej Koniczyny – Najaktywniejszy Lider Społeczności Wiejskiej Województwa Opolskiego 2008 roku oraz laureatka konkursu Ogólnopolskiego – Kryształowej Koniczyny 2008 r. Dwukrotna zdobywczyni nagrody Marszałka Województwa Opolskiego dla animatorów kultury. Odznaczona odznaką Za zasługi dla Województwa Opolskiego. Zdobywczyni kilku nagród w Wojewódzkich Konkursach Kroszonkarskich. Prowadzi warsztaty kroszonkarskie na terenie naszego województwa.

Twórczyni Ludowa Anna Mrosek
kroszonkarstwo
Żywocice, tel. kontaktowy 798 202 376

Studentka pierwszego roku matematyki na UO. Kroszonki robi na całych jajkach. Jej pierwsze próby robienia kroszonek odbywały się w 2001 roku, jednak dopiero w 2003 r. udało jej się wydrapać pierwsze jajko w całości. Według Pani Ani nie ma żadnego tajnego sposobu na zrobienie pięknej kroszonki, wystarczy tylko ze swojego słownika wyrzucić słowo „Ja nie potrafię”, a wtedy wszystko stanie się prostsze...

Twórczyni Ludowa Barbara Herok
kroszonkarstwo
Malnia, tel. 77 467 17 49

Wielkanocne jajko 2010

Twórczyni Ludowa Gabriela Drzymała
koronki szydełkowe, klocekowe, frywolitki,
haft krzyżykowy makrama, witraże, mozaika
Jemielnica, tel. 781 963 111

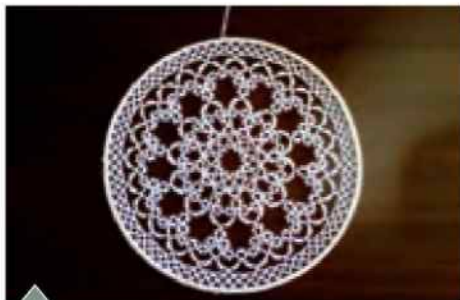
Twórczyni Ludowa Jolanta Grzesik
haft krzyżykowy, koronki szydełkowe,
kartki okolicznościowe
Jemielnica, tel. 665 831 792

Twórczyni Ludowa Sabina Pluta
malarstwo: obrazy regionalne
Centawa, tel. 506 872 818

Sztuka ludowa i jej twórcy w Krainie św. Anny

Gabriela Drzymala - koronki

Jolanta Grzesik - koronki

Norbert Siekierka - witraż

Sabina Pluta - malarstwo regionalne

Mirosław Respondek - rzeźba

Artur Schulwitz - rzeźba

Twórca Ludowy Artur Schulwitz - rzeźba
Zdzieszowice, tel. 77 484 41 16

Twórca Ludowy Norbert Siekierka- witraże
Rozwadza, tel. 606 496 323

Twórca Ludowy Mirosław Respondek
rzeźbiarstwo postacie, płaskorzeźby
Jemielnica, tel. 77 463 29 70

Oto adresy sklepów, w których można nabyć rzeczy związane z lokalnym rękodziełem

Sklep „Upominek” Róża Migas
Góra św. Anny
tel. 77 461 54 91

Sklep „Sztuka Ludowa”
Strzelce Opolskie
tel. 77 461 35 49

Turystyka i wypoczynek w Krainie św. Anny

- *szlaki rowerowe*
- *ścieżki przyrodnicze*
- *piesze wycieczki*

Szlaki rowerowe, piesze i ścieżki dydaktyczne

Szlaki rowerowe Krainy św. Anny

Autor tekstu: *Piotr Miczka*

Gmina Walce

Gmina Walce położona jest w południowo-zachodniej części powiatu krapkowickiego. Tworzą ją sołectwa: Brożec, Cwiercie, Dobieszowice, Grocholub, Kromolów, Rozkochów, Stradunia, Walce i Zabierzów. Obszar Gminy wynosi 6.929 ha, w tym 400 ha stanowią lasy. Gminę zamieszkuje 5800 mieszkańców.

Brożec

Jadąc drogą nr 416 relacji Krapkowice - Głubczyce za miejscowością Zywoćice znajduje się słynna na całe województwo dyskoteka A-4. To właśnie w tym miejscu skręcamy w lewo na charakterystyczną betonówkę wybudowaną w 1938 roku. Od tego czasu nie było potrzeby jej remontowania nawet w minimalnym stopniu. Jadąc betonówką, zbliżamy się do lasu, gdzie skręcamy w lewo i po 100 metrach zatrzymujemy się

nad średnim stawkiem na krótki odpoczynek. Las ten posiada swoją nazwę - Mosacz - wzmiankowaną już w dokumentach z 1571 roku. Około 1 km za lasem w zakręcie szosy skręcamy w lewo, dojeżdżając polną drogą do lasu. Skręcamy w prawo wzdłuż brzegu lasu i po około 300 m w lesie ukaże się miejsce zwane przez mieszkańców „studzionką”. Znajdujące się tam źródła krystalicznie czystej i zimnej wody w okresie od lat 50. XX wieku gasiły pragnienie dzieci pasące bydło, kozy i gęsi na pobliskich łąkach. O zapomnianych w następnych latach źródłach przypomniał mieszkańcom Brożca arcybiskup Nossol, który jako dziecko pasał kozy i korzystał z tych źródełek. W 2009 roku mieszkańcy zagospodarowali teren wokół źródelka, który aktualnie jest jednym z uroczych miejsc do relaksu. Wracając stąd na „betonówkę”, po chwili łagodnym zakrętem wjeżdżamy do wsi.

Wieża w 1228 roku przypisana była zakonowi cystersów w Lubiążu, a od 1282 roku zakonowi norbertanek z Czarnowasów, w rękach których znajdowała się do 1602 roku.

Od tego czasu właścicielem folwarku, a do 1811 roku również wsi, była rodzina Oppersdorff, hrabiowie z Głogówka. Z folwarku pozostały dwie stodoły, zabytkowy spichlerz oraz chlewnia. Na bazie pierwszych trzech budynków zapoczątkowano tworzenie muzeum maszyn, sprzętu rolniczego i rzemieślniczego.

W samej wsi z dala widoczny jest barokowy kościół pw. Wszystkich Świętych wybudowany w 1775 roku. W kościele warto zwrócić uwagę na XVIII-wieczny obraz *Kanonizacja Wszystkich Świętych*, barokową drewnianą chrzcielnicę, ambonę z 1721 roku z postaciami 4 ewangelistów i rzeźbą Chrystusa Salwatora na baldachimie, drewniany barokowy konfesjonał z tego samego okresu co ambona oraz barokowe rzeźby św. Piotra i Pawła. Na chórze znajdują się ponad 100-letnie organy. Na przykościelnym cmentarzu znajduje się wybudowana w 1976 roku Grota Lurdzka. Sam kościół z obejściem wygląda bardzo ciekawie po zmroku. Intensywnie oświetlony widoczny jest z daleka, a szczególnie jego „cebulowata” wieża. Największe wrażenie na zwiedzających robi umieszczona w przedsionku kościoła niewielka tabliczka upamiętniająca pobyt w kościele obecnego papieża Benedykta XVI w 1983 roku.

Naprzeciw kościoła znajduje się szkoła z 1910 roku, w centrum wsi pomnik ku czci poległych w I i II wojnie światowej. Obok pomnika podziwiać można wóz strażacki z 1936 roku.

Po drugiej stronie znajduje się kaplica z olejnym obrazem *Matki Boskiej Pocieszenia*, wybudowana przez Floriana Bartona.

Przedstawiając wieś Brożec i jej zabytki, nie sposób pominąć wydarzenie, jakie nastąpiło 17 sierpnia 1977 roku. W tym dniu, urodzony w Brożcu, ks. prof. dr hab. Alfons Nossol przyjął nominację na biskupa ordynariusza diecezji opolskiej. Jego ogromne osiągnięcia w ciągu 32 lat posługi biskupiej przedstawione zostały w paru publikacjach i znane są wszystkim mieszkańcom opolskiej diecezji.

Kromolów

Z Brożca drogą powiatową w kierunku Głogówka udajemy się do Kromolowa, najstarszej wsi w gminie. Pierwsza wzmianka o niej zapisana jako Cromolow miała miejsce 19 kwietnia 1193 roku. Dotyczyła stojącej na skrzyżowaniu dróg karczmy, z której część dochodów odprowadzano do zakonu św. Wincentego we Wrocławiu.

Lokowanie już wtedy karczmy na tym miejscu potwierdzałoby fakt, że wiódł tędy szlak „bursztynowy” z Opoła na Morawy.

W środku wsi znajduje się okazała kaplica wybudowana w 1870 roku. Na jednej ze ścian umieszczone są tablice upamiętniające poległych w II wojnie światowej. W centrum wsi obok budynku byłej szkoły znajduje się obelisk upamiętniający 800-lecie Kromołowa z napisem: Cromolow 1193-1993. Ciekawostką jest fakt, że druga miejscowość o tej samej nazwie znajduje się obok Zawiercia (dziś część miasta) i na tę samą datę przypisuje sobie pierwszą wzmiankę. Z tej też okazji obchodzono tam uroczystości 800-lecia.

Do wsi należy oddalony o 2 km przysiółek Czerniów, który warto zwiedzić ze względu na dzwonicę na drewnianym słupie.

Cwiercie

Przy drodze z Kromołowa do Rozkochowa położona jest najmniejsza wieś w gminie licząca 15 budynków. Pierwsza wzmianka o niej pochodzi z 1568 roku. Znajdujący się w tym czasie obok wsi folwark był częścią majątku ziemskiego w Rozkochowie. Sama wieś położona jest wśród łąk i pól oraz śródpolnych zagajników. Przejeżdżając przez wieś, mijamy kapliczkę, a następnie pomnik ku czci poległych w I wojnie światowej w formie murowanego cokołu zwieńczonego krzyżem z pamiątkową tablicą.

Zabierzów

Jadąc dalej w kierunku Walec, dojeżdżamy do typowo rolniczej wsi jaką jest Zabierzów. Po raz pierwszy wzmiankowana w 1282 roku jako Saberowo, a przypisana klasztorowi norbertanek w Czarnowąsach. W centrum wsi znajduje się kaplica – dzwonnica z XIX wieku z drewnianą rzeźbą św. Jana Nepomucena. Dalej mijamy pomnik ku czci poległych w obu wojnach światowych oraz kamień upamiętniający obchody 720-lecia istnienia wsi Zabierzów.

Rozkochów

Do Rozkochowa można dojechać z trzech stron: ul. Krzywą z Walec, także drogami z Cwierci i z Głogówka. Pierwszy zapis Roscochow pochodzi z 1290 roku, kiedy to Johanna Roscochowe wymienia się jako świadka w dokumencie klasztornym z Rud k. Raciborza. Późniejsza forma Rozkochow z 1679 roku jest już bardzo mocno zbliżona do obecnej. Na przestrzeni wieków wieś zmieniała właścicieli. Najpierw była własnością

Szlaki rowerowe Krainy

Szlaki rowerowe Krainy św. Anny

zakonu norbertanek z Czarnowásów, od 1496 roku władał nią Jan Rozkochoowski, a następnie rodziny von Redernów, rządcą Anton Winkler, graf Fryderyk von Harrach. Ostatnimi właścicielami Rozkochowa w latach 1853-1945 była rodzina von Seherr-Thoss.

Jeżeli do Rozkochowa wjedziemy od strony Walce i na skrzyżowaniu skręcimy w prawo, to natkniemy się na murowaną kaplicę z 1965 roku, którą wzniesiono w miejsce starej drewnianej sprzed 200 lat. Obok możemy podziwiać pomnik przyrody nieożywionej – olbrzymi głaz narzutowy, pozostałość po ładłodzie skandynawskim. Nieopodal znajduje się druga kaplica z 1972 roku. Jadąc dalej, dotrzemy wnet do wzmiankowanego już w 1330 roku kościoła św. Katarzyny i znajdującego się za nim klasztoru. Oficjalnie wiadomo, że od 1350 roku Rozkochoów posiadał już własny kościół i parafię. Obecna bryła kościoła murowanego pochodzi z 1817 roku. Ponownie ją odbudowano w latach 1947-1948, albowiem uległa uszkodzeniu w czasie działań wojennych. Wewnątrz zachowało się pierwotne prezbiterium. Spośród niezwykle cennych zabytków znajdujących się w świątyni należy zwrócić uwagę na: pochodzącą z pałacu wmurowaną w ścianę kościoła żeliwną płytę z płaskorzeźbą Sądu Salomona z 1702 roku, późnobarokowy krucyfiks oraz klacystyczne lichtarze na paschał z przełomu XVIII i XIX wieku.

Jadąc drogą główną w kierunku Głogówka, warto się zatrzymać przy zespole pałacowo-parkowym usytuowanym na północno-zachodnich krańcach wsi. Jego integralną częścią jest późnobarokowy pałac, wzniesiony w 1734 roku przez rodzinę Puckler. Został on wybudowany na murach poprzedniego, którego budowę przypisuje się kapitanowi Janowi Rozkochoowskiemu lub jego następcy Hansowi von Redern, który nabył Rozkochoów w 1568 roku. Po II wojnie światowej użytkownikiem była Stadnina Koni w Mosznej. Od lat 90. ubiegłego stulecia zamek jest w rękach prywatnych. Za pałacem znajduje się 8-hektarowy zabytkowy park z XVIII wieku, przez który przepływa rzeczka Swornica. W północno-wschodniej części parku mieszczą się zabudowania dawnego folwarku z gorzelnią.

Walce

Z Rozkochowa kierujemy się do Walce i siedziby gminy, ustanowionej w wyniku reformy administracyjnej z 1973 roku. Tu wita nas krzyż z 1921 roku z napisem Gemeinde Walzen (Mieszkańcy – Walcom). Do stolicy gminy można także dojechać od strony: Zabierzowa, Kromołowa, Grocholubia oraz Twardawy. Wieś Walce stanowiła bowiem od dawna ważne miejsce na szlakach komunikacyjnych między Głogówkiem a Krapkowicami, Koźlem i Strzelcami Opolskimi, także na handlowym szlaku „burztynowym” z Opola na Morawy, prawdopodobnie przez Brożec, Kromołów i Rozkochoów. Po raz pierwszy wzmianka o wsi pojawiła się w 1228 roku w dokumencie księcia opolskiego Kazimierza w formie Walchi. Na skrzyżowaniu warto udać się ul. Zamkową. Tu kiedyś znajdował się zamek. Wybudowała go w 1675 roku rodzina von Schweinichen. Wraz z majątkiem ziemskim stanowił on okazałą siedzibę. W 1815 roku całość nabyła rodzina Walliczek, a w 1847 roku rodzina von Seherr-Thoss. W 1929 roku utracili jednak zamek wraz z dobrami ziemskimi na rzecz państwa z tytułu zadłużenia.

Rozparcelowanie majątku doprowadziło do rozkwitu wsi – założono mnóstwo nowych gospodarstw, znacznie wzrosła liczba mieszkańców. W pałacu urządzono szkołę rolniczą dla dziewcząt, a pod koniec II wojny światowej w jego piwnicach zorganizowano skład amunicji, który eksplodował w lipcu 1945 roku. W latach 50. ubiegłego stulecia w miejscu pałacu wybudowano magazyny Gminnej Spółdzielni. Niestety, dziś obraz dawnej świetności tego obiektu możemy podziwiać jedynie na starych widokówkach. Stamtąd udajemy się na główną drogę, mijamy Gminny Dom Kultury, dojeżdżamy do skrzyżowania, skręcamy w lewo, potem w prawo i zatrzymujemy się na pobliskim wzniesieniu przy zespole podworskim z XVIII wieku o konstrukcji szachulcowej, krytym dachem czterospadowym. Liczne drzewa i krzewy ozdobne, m.in. jałowiec, czarna sosna, srebrny świerk czy żywotniki rosnące wokół dodają uroku obiektowi dawnego folwarku.

Spod dworu wracamy na główną drogę wiodącą przez wieś, przejeżdżamy obok budynku Ochotniczej Straży Pożarnej. Po lewej stronie mijamy herb Walce i tablicę upamiętniającą nawiązanie partnerstwa z bawarską gminą Berg koło Norymbergii oraz Mała Moravka z Czech. Przed nami wyłania się okazały, rokokowy kamienny posąg św. Jana Nepomucena, znajdujący się nieopodal pomnik ku czci mieszkańców poległych podczas II wojny światowej oraz jubileuszowy obelisk z pamiątkowym napisem Walce 1228-1998, Odnowa

Wsi 1997. Dalej wita nas wybudowany z czerwonej cegły w 1894 roku neogotycki kościół pw. św. Walentego. Właścicielem Walec był wówczas Franz von Kochtitzky. Warto wiedzieć, że pierwsze wzmianki o istnieniu kościoła i parafii Walec są dużo wcześniejsze i pochodzą z 1330 roku. Pierwsza świątynia była najprawdopodobniej drewniana i znajdowała się na starym cmentarzu. Za szczególnie cenne w obecnym kościele uważa się następujące zabytki ruchome: dzwon spiżowy z 1586 roku, późnobarokowy lichtarz na święcę paschalną. Swoim pięknem urzekają kolorowe witraże z podobiznami Świętych: Teresy, Agnieszki, Małgorzaty i Doroty. Z waleckim kościołem i parafią od dawien dawna związane są dwie sąsiednie wsie: Zabierzów i Grocholub. Na końcu wsi żegna nas krzyż dziękczynny, postawiony przez mieszkańców wsi na pamiątkę jubileuszu 2000 roku.

Grocholub

Podążając dalej w kierunku Straduni, w niedługim czasie dojedziemy do wsi o wdzięcznej nazwie Grocholub, do której należy przysiółek Swornica. Po raz pierwszy odnotowano ją w formie Grocholuba (1228) i, tak jak większość wiosek pomiędzy rzekami Oslobogą a Stradunią, należała najpierw do zakonu cystersów, a potem od 1282 roku do norbertanek w Czarnowásach. We wsi znajduje się także ponad stuletni budynek szkoły, obecnie przeznaczony na mieszkania. W centrum możemy podziwiać zabytkową czterokondygnacyjną XIX-wieczną kaplicę z dzwonnica, półkolisty murowany pomnik ku czci poległych w I wojnie światowej z figurą Jezusa Zmartwychwstałego, zaś na najbliższym skrzyżowaniu – wzniesiony w 1936 roku krzyż-pomnik ku czci Adolfa Barona (13.04.1866-17.01.1934), rodowitego grocholubianina, który przez 34 lata godnie piastował urząd burmistrza miasta Krapkowice w latach 1898-1932. Jego grób znajduje się na cmentarzu w Gogolinie.

Dobieszowice

Udając się z Walec do Twardawy, nie sposób pominąć wsi Dobieszowice. Po raz pierwszy wzmiankowano ją w 1267 roku jako Dobreschiezi. Na przestrzeni wieków zmieniali się właściciele wsi. W XV wieku Dobieszowice należały do Anny Dobierzowskiej, w XVI wieku do hrabiego von Puckler, a od 1669 roku do grafa von Redern - pana na Krapkowicach, w XVIII stuleciu do właścicieli Dobrej, rodziny von Scherr-Thoss, a przed wojną do rodziny Deloch. Przy majątku funkcjonował przez długie lata młyn i gorzelnia, a szkoła istniała od 1864 roku.

Obiektami godnymi uwagi są: kapliczka-dzwonnica z XIX wieku oraz wybudowany w nowoczesnym stylu kościół parafialny pw. św. Anny, a przed nim obelisk upamiętniający tzw. „szwedzką górkę” z tablicą upamiętniającą wojnę 30-letnią.

Stradunia

Przy bardzo ruchliwej drodze z Opola do Raciborza leży Stradunia, można także do niej dojechać drogą z Walec lub przepłynąć promem ze Zdieszowic do Mechnicy, a na drodze krajowej skręcić w prawo w kierunku Krapkowic. Jej nazwa jest niewątpliwie związana z rzeką Stradunia. Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1228 roku. Badania archeologiczne dowodzą jednak, że pierwsze formy osadnictwa miały tu miejsce w epoce kamiennej (6000-4500 lat p.n.e.). Jedno jest pewne, że w okresie średniowiecza osadnictwo było rozlokowane wzdłuż rzeki Straduni wpadającej do Odry.

Przejeżdżając przez wioskę, warto się zatrzymać przy budynku Ochotniczej Straży Pożarnej, przejść na drugą stronę do stosunkowo młodego, neogotyckiego kościoła pw. Serca Jezusowego, wybudowanego w 1922 roku przez mieszkańców wsi (wcześniej chodzili do kościoła do Brożca). Jak opowiadają starsi ludzie, z budową kościoła wiąże się pewna autentyczna historia. Prawdopodobnie 13 września 1921 roku stary młynarz Umlauf skończył pracę na godzinę przed północą. Zmęczony wyszedł z młyna i usiadł na ławce, wówczas nad stodołą ukazał się żarzący słup ognia, który długo utrzymywał się na niebie. Przerażony poszedł do swoich znajomych, a z nimi do bogatego karczmarza we wsi – Aleksandra Woszczyzny. Po długiej dyskusji doszli do wniosku, że ów słup ognia wskazał miejsce, gdzie powinna zostać wybudowana świątynia. Decyzja starego Woszczyzny była natychmiastowa. Przekazał on swoje zabudowania mieszkalne i gospodarcze rodzinie Smykałów, by w miejscu ich gospodarstwa, nad którym to ukazał się ognisty słup, wybudować kościół. Stary karczmarz rozpoczął też od zaraz budowę swojego nowego domu mieszkalnego (obecnie plebania), ale nie było mu dane w nim zamieszkać, bo zmarł, kiedy brukarz kończył kłaść chodnik wokół budynku.

Szlaki rowerowe Krainy św. Anny

Do najcenniejszych zabytków w kościele należą: obraz *Serca Pana Jezusa*, figury – Najświętszej Marii Panny i św. Józefa, ołtarz franciszkański z obrazem Chrystusa zdjętego z krzyża przez Józefa z Arymatei, ołtarz maryjny z figurami św. Agnieszki i św. Alojzego oraz obraz *Najświętszej Marii Panny*. Z wieży kościelnej w południe możemy posłuchać bicia dzwonów, z których jeden pochodzi z 1813 roku i został przeniesiony z pobliskiej kaplicy-dzwonnicy.

Na skrzyżowaniu skręcamy w prawo na drogę wiodącą do Walc. Nieopodal sklepu zlokalizowana jest kaplica-dzwonnica z 1. połowy XIX wieku. Jadąc dalej, minimy po lewej stronie drugą kapliczkę z 1921 roku, a między Stradunią a Grocholubem krzyż z 1909 roku.

Warto także zajrzeć na 1,5 kilometrowy użytek ekologiczny „Stara Odra” z przebogatą florą i fauną rzeczną, który powstał pod koniec XIX wieku, kiedy to dokonano regulacji tej rzeki. Koniecznie należy zwiedzić zabytkową służę z XVIII wieku i służę z XX wieku. Stamtąd wracamy do karczmy wiejskiej, gdzie możemy smacznie się posilić.

Informacje:

- ◆ Kościoły w gminie Walce są w czasie dnia otwarte, stąd nie trzeba podawać telefonów plebanii.
- ◆ Przewodnikiem turystycznym po gminie Walce jest Piotr Miczka
Brożec, ul. M. Konopnickiej 19, tel. 77 466 05 39

Autor tekstu: *Stefan Muthwił*

Z biegiem Odry, czyli rowerem po gminie Krapkowice i Walce

Trasy rowerowe Ziemi Krapkowickiej i dorzecza Osobłogi w różnej i ciekawej formie doczekały się w minionych latach kilku opracowań. Zamieszczone tutaj propozycje będą do nich nawiązywały z tą tylko różnicą, że będą obejmowały terytorium Krainy św. Anny, propagując jej walory historyczne, przyrodnicze, kulturowe. Trasy pozwolą zwiedzić ciekawe miejsca i obiekty miasta Krapkowice oraz gmin Krapkowice i Walce. Trasy są poprowadzone tak, by były bezpieczne dla rowerzystów.

1
trasa

Krapkowice – Krapkowice Otmęt – Gwoździec – Rogów Opolski – Dąbrówka Górna – Posilek – Leśniczówka Rogów – Krapkowice (długość 25 km)

Szlaki rowerowe Krainy

Szlaki rowerowe Krainy św. Anny

Na trasę ruszamy spod krapkowickiej baszty. Skręcamy w prawo i ul. 1 Maja dojeżdżamy do mostu na Odrze. Z mostu widok na Krapkowicki zamek oraz znajdujące się w pobliżu zamkowych murów ujście Osobłogi, na przeciwnym brzegu panorama Otmętu. Za mostem zjeżdżamy na, biegnącą wzdłuż ul. ks. Koziółka, ścieżkę rowerową. Na jej początku na pl. Eichendorffa pomnik wodowskaz z charakterystyczną kotwicą wzniesiony w 10. rocznicę wielkiej powodzi z 1997 r. Dojeżdżamy do świateł i skręcamy w lewo w ul. Piastowską, która prowadzi do znajdującego się na górze kościoła pw. Wniebowzięcia NMP. Pomiędzy kościołem a probostwem widoczne ruiny dawnego zamku templariuszy. Dalej trasa wiedzie ul. ks. Duszy. Na jej końcu za słupkami skręcamy w lewo na trasę po dawnej linii kolejowej i udajemy się przez odbudowany po powodzi z 1997 r. most kolejowy na lewy brzeg Odry. Z mostu widok na Odrę i znajdujące się na prawym brzegu zabudowania dawnych zakładów „Otmęt”. W biurówcu mieści się obecnie Starostwo Powiatowe, Urząd Pracy, ZUS oraz siedziba LDG Stowarzyszenia Krainy św. Anny. Za mostem po lewej stronie dawny cmentarz żydowski. Dojeżdżamy do ul. Opolskiej i skręcamy w prawo. Po prawej stronie Zakłady Papiernicze z charakterystyczną wieżą ciśnień, które kiedyś, podobnie jak „Otmęt”, były wizytówką Krapkowic. Obecnie na terenie zakładu działa kilka firm, przeważnie w branży papierniczej. Mijamy Krapkowice i drogą wojewódzką nr 415 jedziemy do położonej na skraju Borów Niemodlińskich z jednej i łęgów nadodrzańskich z drugiej strony miejscowości Gwoździec, w której już w XIX wieku w 6 stawach prowadzono znaczącą w regionie hodowlę pstrąga. W centrum wioski po prawej stronie kaplica pw. MB Różańcowej, w jej sąsiedztwie na słupie linii energetycznej znajduje się gniazdo bociana białego. Na końcu wioski po lewej stronie przy rozwidleniu dróg pomnik ku czci poległych i zaginionych w I i II wojnie mieszkańców wioski. W tym też miejscu spotykamy czarny szlak rowerowy, który dalej będzie nam towarzyszył do parku i zamku w Rogowie Opolskim. Dojeżdżamy do Rogowa Opolskiego i za znakami skręcamy w prawo w ulicę ks. Zuga a następnie w prawo do parku przyzamkowego z odnowionym mauzoleum rodziny von Haugwitz, ostatnich właścicieli Rogowa (do 1945 r.). W odnowionym zamku przechowywane są obecnie cenne zbiory Biblioteki Wojewódzkiej. Zamek, park przyzamkowy oraz pochodzący z początku XIV wieku kościół śś. Filipa i Jakuba to obiekty, które warto zwiedzić. Dalej trasa biegnie przez wieś ul. T. Kościuszki, po prawej stronie pomnik poległych w I i II wojnie mieszkańców Rogowa, a na domu pod nr. 45 gniazdo bociana białego. Drogą tą biegnie niebieski szlak rowerowy. Na skrzyżowaniu z ul. Bolesława Chrobrego skręcamy w lewo i po dojechaniu do drogi 415 skręcamy w prawo i przez wiadukt nad autostradą A4 kierujemy się w stronę Dąbrówki Górnej. Po dojechaniu do skrzyżowania ulic Opolskiej, Dolnej, Szkolnej i H. Sienkiewicza skręcamy w tę ostatnią i dojeżdżamy do zespołu zamkowo-parkowego oraz zabudowań Rogowskiej Hodowli Roślin. Wracamy do ul. Opolskiej, skręcamy za kapliczką w ul. Prószkowską, po lewej stronie mijamy wybudowany w latach 1957-60 kościół parafialny pw. św. Rocha – patrona Dąbrówki Górnej, a następnie, mijając budynki OSP, docieramy do skrzyżowania z drogą krajową nr 45. Po jej przekroczeniu kierujemy się w stronę lasu. Na jego skraju skręcamy w lewo zgodnie z drogowskazem „droga leśna nr 19” udajemy się drogą tłuczniową wzdłuż lasu pod linią energetyczną, odcinkiem do drogi asfaltowej doprowadzającej na wiadukt nad autostradą A4. Dalej prosto najpierw drogą asfaltową, a potem tłuczniową do skrzyżowania dróg leśnych, na którym skręcamy w lewo za zielono znakowanym Szlakiem Wzgórz Winowskich, docieramy do przysiółka Posilek. Po dojechaniu do drogi asfaltowej skręcamy w prawo obok kapliczki, po przejechaniu kilkudziesięciu metrów zjeżdżamy prosto na leśny dukt zgonie z drogowskazem „droga leśna nr 19”, zagłębiamy się w Obszar Chronionego Krajobrazu BORY NIEMODLIŃSKIE. Jadąc prosto, po przejechaniu 2,5 km napotykamy dochodzący z prawej strony szlak czerwony, a po kilkunastu następnych metrach szlak czarny prowadzący z Rogowa Opolskiego. Po lewej stronie pozostawiamy zabudowania leśniczówki Rogów i teraz już szlak czerwony będzie nam towarzyszył do końca trasy. Docieramy do płotu terenu wojskowego i dalej wzdłuż ogrodzenia po 2 km opuszczamy las i wzdłuż toru kolejowego przekraczamy drogę krajową nr 45 i dalej w stronę zabudowań Krapkowic. Ulicą Limanowskiego obok cmentarza dojeżdżamy do ul. Prudnickiej, skręcamy w lewo i dojeżdżamy do Baszty.

2
trasa

Krapkowice – Steblów – Pietna – Borek – Ściborowie – Kórnicza – Rozkochów – Zabierzów – Kromolów – Brozec – Żywocie – Krapkowice (długość 36 km)

Trasę rozpoczynamy na parkingu pod krapkowicką wieżą ciśnień. Udajemy się w stronę ronda i kierujemy się w lewo ul. Prudnicką, za salonem rowerowym skręcamy w lewo ul. Azalii dojeżdżamy do basenu, tam po spotkaniu szlaku czerwonego drogą Wrzosów jedziemy w stronę Steblowa. Po dojechaniu do pierwszych zabudowań obok boiska skręcamy w lewo na most na Osobłodze. Na skrzyżowaniu za mostem skręcamy

Szlaki rowerowe Krainy św. Anny

w lewo i krętą asfaltową drogą jedziemy w stronę Pietnej - malowniczo położonej wśród łąk i zagajników i stawów wioski na skraju Borów Niemodlińskich w dolinie Osobłogi. Po lewej stronie na wzgórzu z kapliczką cmentarz wiejski, na którym wszystkie groby skierowane są w stronę wioski. Po prawej stronie ładnie urządzone gospodarstwo agroturystyczne „Salve Amici” Państwa Iścińskich. Przy mostku w wiosce kapliczka pw. św. Jadwigi, patronki Pietnej, obok kapliczki skalniak z kamieniem upamiętniający 700 lat Pietnej. Za mostkiem po lewej plac spotkań z fontanną upamiętniającą powódź 1997 r. (góra fontanny to poziom wody podczas powodzi, zaznaczony także na kapliczce). Warto się tu choć na parę chwil zatrzymać, by podziwiać walory przyrodnicze i krajobrazowe wioski, która w roku 2005 wygrała konkurs na „Najpiękniejszą Wieś Opolską”. W górnej części wioski znajduje się budynek po dawnej szkole, w którym mieści się Sala DFK, Wiejska Izba Pamięci, Caffè Club. Obok plac zabaw dla dzieci, boiska, remiza OSP. Jeśli do tego dodamy sukcesy Związku Śląskich Kobiet (korony żniwne), partnerstwo z niemieckim Mittelhof oraz to, że wioska posiada własny herb, sztandar i pieczęć, to wyróżnienie to nie było dziełem przypadku. Dojeżdżamy do drogi nr 416, skręcamy w prawo, droga prowadzi przez las do drugiej części „Pietnej za lasem”. Po minięciu wioski skręcamy w lewo w kierunku najmniejszego sołectwa Borek. Po prawej stronie przy drodze ponad 250-letni dąb szypułkowy o obwodzie 470 cm i ponad 22 m wysokości. Borek został wybudowany w końcu XVIII wieku za czasów Oppersdorffów jako typowa wieś fryderycjańska. Po dojechaniu do wioski skręcamy w prawo, betonowa droga kończy się przy ostatnich zabudowaniach. Skręcamy w prawo w polną drogę, która ukośnie prowadzi nas do sąsiednich Ściborowic (wzdłuż linii elektrycznej). Przed Ściborowicami wjeżdżamy ponownie na drogę 416, by po dojechaniu do wioski skręcić w prawo w ul. Polną. Przejeżdżamy przez o wieś o 700-letniej historii, która po przystąpieniu do programu „Odnowy Wsi” mocno się zmobilizowała, a efekty działań mieszkańców są już widoczne. Środek wioski to zabudowania folwarku z okazałym dworem należącym od 2. połowy XVIII w. do Oppersdorffów. Przy skrzyżowaniu ul. Dębowej i Krapkowieckiej (droga 416) stoi figura św. Jana Nepomucena. Mijamy ją i jedziemy w kierunku Kórniczy. Po prawej stronie kilkanaście metrów od drogi kapliczka ku czci poległych w I wojnie wystawiona jako wotum dziękczynne za szczęśliwe ocalenie z wojennej zawieruchy i powrót do domu. Mijamy skrzyżowanie z drogą gminną (w prawo droga prowadzi do Komornik, a w lewo do dwóch ściborowickich przysiółków Jarszowice i Wesoła) trasa wiedzie lekko pod górę, podziwiać możemy uroki krajobrazu - od wschodniej strony dolinę Odry i grzbiet Chełmu,

Starorzecze Odry w Straduni

a od zachodniej dolinę dorzecza Osobłogi i Góry Opawskie z Kopą Biskupią. Dojeżdżamy do Kórnicy, dużej i zasobnej wsi o ponad 700-letniej historii. Skracamy w lewo przy centrum handlowym, mijamy kompleks szkolny, nową remizę OSP oraz 4 kapliczki, które w czasie obchodów Bożego Ciała pełnią rolę ołtarzy. Na rozwidleniu drogi pomnik upamiętniający ofiary I i II wojny. Wioska przez wieki była w posiadaniu starych śląskich rodów szlacheckich, a ostatnimi właścicielami byli hrabiowie von Seherr-Thoss z pobliskiej Dobrej. Dojeżdżamy do późnobarokowego kościoła św. Fabiana i Sebastiana wzniesionego w końcu XVIII wieku. Przy kościele znajduje się wiejski cmentarz. W posesji Pana Wernera Knury (ul. Główna 25) mieści się stworzone przez gospodarza Muzeum Tradycji Wiejskiej i Izba Pamięci. W wiosce aktywnie działają liderzy programu Odnowy Wsi. Ciekawym zdarzeniem było „Kórnickie Powstanie”, które miało miejsce w 1945 roku. W maju tegoż roku w Kórnicy przy drodze łączącej Krapkowiec z Głogówkiem w domu P. Kroll zamieszkało 10 milicjantów. W tym czasie w wiosce przeważały kobiety, dzieci i ludzie w podeszłym wieku, inwalidzi wojenni oraz robotnicy z Polski zesłani tu na roboty – wszak dopiero co zakończyła się straszna wojna, a od marca mieszkańcy nękanymi byli przez czerwonoarmistów mieszkających w folwarku w Ściborowicach i różnej maści szabrowników. Wbrew pierwszym obietnicom milicjanci niebawem pokazują prawdziwe oblicze. Przeszukania, konfiskaty, deportacje, aresztowania powracających z frontu, przesłuchania i tortury. W lipcu podczas sprzeczki mieszkańców z szabrownikami wezwani na interwencję „stróż prawa” aresztują... dwóch mieszkańców Kórnicy, a szabrownicy uciekają. To przelalo czarę goryczy. W proteście przeciwko szerzącemu się bezprawiu mieszkańcy solidarnie wystąpili przeciwko „przedstawicielom nowej władzy”, doszło do regularnej bitwy wręcz, a zaskoczeni i przestraszeni milicjanci salwowali się ucieczką do oddalonego o kilka kilometrów Głogówka. Przeprowadzone dochodzenie i tortury nie przyniosły efektu. Kórniczanie nie wskazali przywódców powstania, a jedyną jego konsekwencją było przeniesienie posterunku do centrum wioski. Na końcu wioski skręcamy w prawo w ul. Polną i jedziemy szutrową szeroką aleją w kierunku przysiółka Agnieszczyn (1,6 km). Po dojechaniu do przysiółka skręcamy w lewo w topolową drogę prowadzącą w kierunku Rozkochowa, po prawej stronie widać zabudowania Nowych Kotkowic, a w oddali wieże Głogówka. Droga topolowa kończy się na granicy gmin Krapkowiec i Walce, przechodzi w drogę tłuczniową, na poboczu której rosną kasztanowce i krzewy. Dojeżdżamy do Rozkochowa, miejscowości wzmiankowanej w 1290 r. w dokumencie klasztorным cystersów z Rud Raciborskich. Kiedyś stanowiła własność zakonu norbertanek z Czarnowąsów, potem kolejnymi właścicielami byli Jan Rozkochowski, rodziny von Redernów, Pucklerów, von Harrach, a ostatnimi do 1945 r. była rodzina von Seherr-Thoss. Dojeżdżamy do drogi asfaltowej i skręcamy w prawo, wzdłuż zabudowań gospodarczych jedziemy do wioski. Po prawej stronie park i budynki pałacowe (prywatny właściciel). Późnobarokowy pałac został wzniesiony na murach poprzedniego zamku. Za zamkiem znajduje się 8-hektarowy zabytkowy park z XVIII wieku. W wiosce po prawej stronie kościół pw. św. Katarzyny wzmiankowany już w 1330 r., obecna budowla pochodzi z początku XIX wieku. Wracamy z powrotem na drogę powiatową i jedziemy do najmniej miejscowości gminy Walce – Cwerci, położonej malowniczo pośród łąk i zagajników, następnie dojeżdżamy do Zabierzowa, starej wioski należącej w XIII wieku do norbertanek z Czarnowąsów, a od 1650 r. do hrabiego von Oppersdorff. Przy wjeździe do wioski na skrzyżowaniu z drogą polną skręcamy w lewo i pośród łąk i pól jedziemy w kierunku północno – wschodnim (1,8 km) do Kromołowa, najstarszej wsi w gminie, wzmiankowanej jako Cromolou w roku 1193. Wpis dotyczył opłaty z karczmy na rzecz zakonu św. Wincentego we Wrocławiu. Upamiętnia to napis obok budynku szkoły wykonany z okazji obchodów 800-letniej rocznicy. Jedziemy przez wioskę w kierunku północnym, w środku wioski kaplica z dzwonnica z 1870 r. Na południowej ścianie tablice upamiętniające poległych w II wojnie mieszkańców Kromołowa. Dojeżdżamy do drogi powiatowej i skręcamy w prawo w stronę wsi Brożec. Przed nami panorama Chelmu z szczytem Góry św. Anny i nieco z prawej kominami zakładów koksowniczych Zdieszowice. Po przejechaniu 1,5 km osiągamy wieś Brożec. Po lewej stronie w zabudowaniach dawnego folwarku znajduje się murowany z kamienia i cegły XIX-wieczny spichlerz. Ciekawą jest historia wioski założonej przez cystersów z Lubiąża na Dolnym Śląsku. Potem stała się ona własnością zakonu norbertanek z Czarnowąsów, co zaowocowało utworzeniem w 1319 r. w Brożcu parafii. Obecny kościół pw. Wszystkich Świętych został wybudowany w 1779 r. w stylu barokowym w miejscu starego drewnianego. Do najcenniejszych zabytków należą: obraz *Kanonizacja Wszystkich Świętych* z XVIII wieku, barokowa drewniana chrzcielnica, drewniana ambona z bogatą polichromią z 1721 r. z postaciami 4 ewangelistów i rzeźbą Chrystusa Salwatora na baldachimie, barokowy konfesjonał z XVIII wieku oraz barokowe rzeźby św. Piotra i Pawła. Przy kościele Grota Lurdzka. Naprzeciw kościoła budynek ponad stuletniej szkoły podstawowej, w pobliżu pomnik wzniesiony po I wojnie światowej upamiętniający poległych. Obok pomnika wóz strażacki

Szlaki rowerowe Krainy św. Anny

Szlaki rowerowe Krainy

po lewej stronie widzimy zabudowania Pietnej, a po prawej Ligoty Krapkowickiej i Żywocic z charakterystyczną wieżą kościoła. Po lewej stronie mijamy kompleks rozrywkowy „Discoplex A4” i dojeżdżamy do drogi wojewódzkiej 416, skręcamy w prawo i mijamy kościół pw. św. Floriana. Do parafii Żywocice należą wioski Pietna i Ligota Krapkowicka. Skręcamy w prawo w ul. Józefa, dojeżdżamy do skrzyżowania z ul. Kozelską. Przed nami remiza OSP z olbrzymim bocianim gniazdem. Skręcamy w lewo i jedziemy w stronę Krapkowic, po drodze mijamy wiejską kapliczkę, a po prawej stronie stary cmentarz, na którym zachowano wiele starych nagrobków i tablic. Dojeżdżamy do drogi 416, a następnie do drogi krajowej nr 45, skręcamy w lewo i jedziemy na parking przy wieży ciśnień.

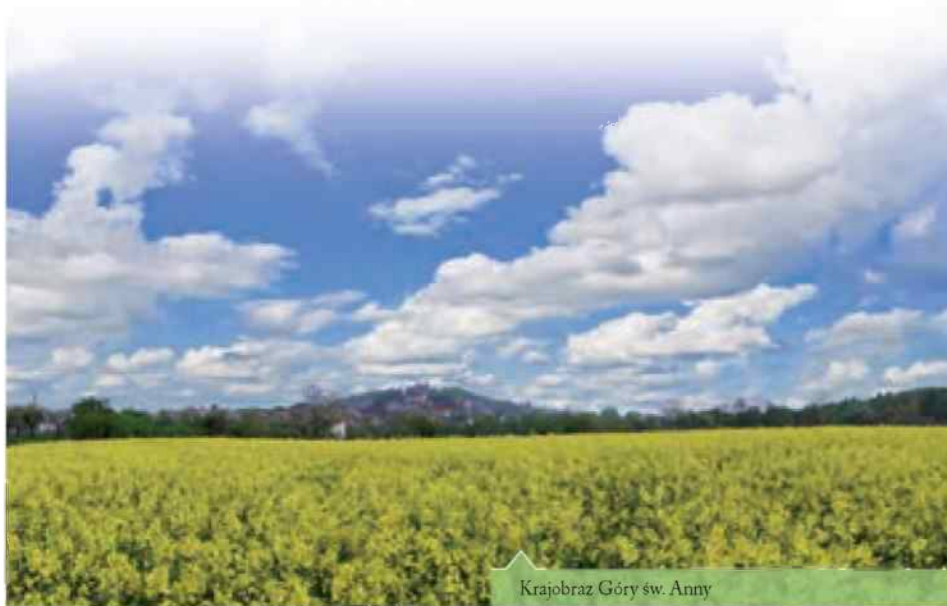
z lat 30. ubiegłego wieku. Opuszczamy Brozec i drogą z betonowych płyt jedziemy w kierunku Krapkowic. Po prawej stronie drogi mijamy przydrożny krzyż. **Uwaga!** Na najbliższym lewym zakręcie drogi jedziemy prosto połą drogą w kierunku lasu, a następnie skręcamy w prawo i żwirową drogą dojeżdżamy do „Źródłka” – ładnie zagospodarowanego miejsca, gdzie w leśnej ciszy możemy chwilę odechnąć i pokosztować orzeźwiającej zimnej źródlanej wody (600 m od betonówki). Wracamy z powrotem i kontynuujemy jazdę przez las. Po jego minięciu opuszczamy gminę Walce, dalej jedziemy drogą, po której stronach rosną stare czereśnie,

3 Krapkowice – Żywocice – Żużela – Brozec – Grocholub – Walce – Kromolów – Brozec – Pietna – trasa Steblów – Krapkowice (długość 33 km)

Do pokonania tej trasy startujemy z parkingu przy wieży ciśnień. Drogą krajową nr 45 jedziemy w kierunku Raciborza. Za mostem na Osoblodzie skręcamy w prawo na drogę wojewódzką nr 416, jesteśmy w Żywocicach na ul. Krapkowickiej, którą jedziemy aż do skrzyżowania z drogą powiatową biegnącą w stronę Walce. Żywocice to duża wioska wzmiankowana ok. 1300 r. w „Księdze uposażeń biskupstwa wrocławskiego”. Do 1985 roku należała, podobnie jak większość okolicznych wiosek, do parafii św. Mikołaja w Krapkowicach. Obecnie wioska liczy około 1000 mieszkańców. Działała w niej OSP, LZS, Koło DFK, Związek Śląskich Kobiet, orkiestra młodzieżowa, grupa monocyklistów. Wioska uczestniczy w programie Odnowy Wsi. W wiosce funkcjonuje szkoła podstawowa oraz przedszkole. Mijamy kościół parafialny pw. św. Floriana, ujęcie wody pitnej. Przed zabudowaniami „Dyskoplexu A4” skręcamy w lewo i jedziemy drogą betonową w stronę lasu. Przy stojącym pod lasem krzyżem skręcamy w lewo na drogę tłuczniową i jedziemy do widocznej przed nami Żużeli. Żużela to jedna z najstarszych osad kasztelanii opolskiej. Została ona wymieniona w średniowiecznych dokumentach. Na przełomie XII i XIII wieku została nadana przez biskupa Jarosława cystersom. Przez kilka wieków, podobnie jak inne okoliczne wioski, stanowiła własność norbertanek z Czarnowásów. W wiosce znajduje się stara kuźnia (po prawej stronie przy wjeździe do wsi od strony Krapkowic), kaplica z dzwonnica, a obok niej pomnik ku czci poległych. W wiejskim parku zachował się starodrzew. Znajdujący się w pobliżu dwór wybudował hrabia von Haugwitz. Skręcamy w prawo w ul. Szkolną i kierujemy się drogą w stronę Brozca. Żużela uczestniczy w programie Odnowy Wsi. Z drogi rozległa panorama południowej i zachodniej części Krainy św. Anny. Wjeżdżamy do Brozca i na skrzyżowaniu skręcamy w lewo w kierunku Walce. Po lewej stronie mijamy zabudowania przysiółka Swornica i czereśniową aleją wjeżdżamy do Grocholubia, wioski odnotowanej już w XIII wieku w dokumencie norbertanek z Czarnowásów, a od 1650 r. była własnością Oppersdorffów. W centrum wioski kaplica-dzwonnica z XIX w. oraz pomnik poległych w obydwu wojnach mieszkańców Grocholubia. W wiosce widoczne skwery, skalniaki i nasadzenia drzew. Wioska aktywnie uczestniczy w programie Odnowy Wsi. Na rozległym skrzyżowaniu skręcamy w prawo i jedziemy do wsi gminnej Walce. Pierwsza pisana informacja o miejscowości pochodzi

z roku 1228 w dokumencie księcia opolskiego Kazimierza. Miejscowość z tego względu, że znajdowała się na szlaku komunikacyjnym, mocno ucierpiała w swych dziejach, padła ofiarą historycznych zawirowań takich jak wojny husyckie w 1. połowie XV w, wojna 30-letnia (1618-1648), wojny śląskie 1740-1762. W Walcach znajdował się okazały zamek wraz z zabudowaniami gospodarczymi wybudowany pod koniec XVIII w. Dobra te nabyła w 1847 r. rodzina von Seherr-Thoss, jednak utraciła je na rzecz państwa w 1929 r. z tytułu zadłużenia. Losy zamku zostały przypieczętowane ostatecznie, gdy w lipcu 1945 roku nastąpiła eksplozja zgromadzonego w piwnicach materiału wybuchowego. O istnieniu zamku przypomina jedynie ulica Zamkowa. Po wjeździe do Walce mijamy cmentarz i skręcamy w lewo w ul. Lipową, jedziemy do zabudowań Folwarku Górnego i po skosie w dół dojeżdżamy do okazałego budynku GOK. Mieści się w nim między innymi sala widowiskowa, kawiarnia, izba regionalna, ośrodek twórczości ludowej, pomieszczenia biurowe DFK i Rady Sołeckiej. Dla lubiących wiejski klimat i dobrą śląską kuchnię polecam gospodarstwo agroturystyczne P. Kern w pobliskim przysiółku Antoszka (dojazd z Walce ul. Podgórną ok. 2 km). Walce od samego początku (1997 r.) z powodzeniem uczestniczą w programie Odnowy Wsi, sięgając po laury i wyróżnienia. Jedziemy ul. Opolską w stronę centrum, mijamy remizę OSP oraz wiejski plac spotkań, tzw. Kadubek, kamień partnerski z bawarskim Berg, okazały rokokowy posąg św. Jana Nepomucena, pomnik ku czci poległych w II wojnie światowej oraz pamiątkowy obelisk z napisem Walce 1228-1998. Jedziemy dalej i docieramy do okazałego kościoła pw. św. Walentego, wybudowanego z czerwonej cegły w roku 1894. Piękne witraże dopełniają uroku tej świątyni. Jedziemy dalej i na małym rondzie skręcamy w lewo w ul. Mickiewicza. W głębi po prawej stronie boisko sportowe, a trochę dalej mijamy budynek Urzędu Gminy. Po lewej stronie nowoczesne hale firmy zagranicznej B+K Polska, producenta folii aluminiowej. Na rozwidleniu dróg jedziemy prosto w stronę Kromolowa (*opis wioski przy trasie nr 2*). Jedziemy przez miejscowość, dojeżdżamy do drogi Rozkochów – Brożec, skręcamy w prawo i jedziemy do Brożca, skręcamy w lewo w ul. W. Reymonta. Na zakręcie ul. Reymonta jedziemy prosto szutrową drogą przez las do sołectwa Borek i dalej do drogi wojewódzkiej nr 416. Skręcamy w prawo do Pietnej. Jadąc przez górną część wioski wzdłuż ul. Krapkowickiej naprzeciw sklepu mijamy pomnik poległych w I i II wojnie (spalony w 1995 r. przez nieznaną sprawców), po prawej stronie gospodarstwo agroturystyczne P. Kopitza, którego specjalnością są konie i wszystko co się z tym wiąże. Na końcu wioski po lewej stronie drogi przy wjeździe na stację paliw znajduje się jeden z dwóch kamieni partnerskich i rosnąca obok pamiątkowa lipa. Dalej przez Żywocice dojeżdżamy do drogi 45, skręcamy w lewo i przez most na Osobłodze jedziemy w stronę parkingu przy wieży ciśnieni.

Krajobraz Góry św. Anny

Ścieżki przyrodnicze Krainy św. Anny

Dla aktywnej turystyki pieszej lub rowerowej

Niespotykana na jednym szlaku ilość wyjątkowo atrakcyjnych rezerwatów przyrody, fantastyczne krajobrazy masywu Góry Chełmskiej (Góra św. Anny – najwyższe położone miejsce Wyżyny Śląskiej), korzystny klimat i dobra infrastruktura. Szlak dostępny na wiele sposobów: jako pieszy na wycieczkę dwudniową z noclegiem na Górze św. Anny lub jako wycieczka jednodniowa rowerowa (wyjazd np. ze Strzelca Opolskich).

Szlak sześciu rezerwatów Szlak pieszy nizinny, rowerowy

 Ligota Dolna – rezerwat **roślinności kserotermicznej Ligota Dolna**
- rezerwat **Biesiec** - Oleszka   Żyrowa – rezerwat **Lesisko** - Góra św. Anny – rezerwat **geologiczny Góra św. Anny** [nocleg np. w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym] -
Leśnica - Poręba   - rezerwat **Grafik**
- rezerwat **Boże Oko** - Czarnocin - Olszowa (razem, po szlaku 26 km, dwa dni)

Zdzieszowice. Tablica turystyczna nad Odrą

Od przystanku autobusowego w Ligocie Dolnej idziemy drogą do nieczynnego kamieniołomu wapienia. Naprzeciw pieca wapienniczego z płaskorzeźbą Ikara znajduje się tablica opisująca walory położonego niedaleko rezerwatu przyrody. Udajemy się drogą w górę, w kierunku kamieniołomu na jego górny taras. Tutaj znajduje się jeden z najpiękniejszych punktów widokowych na Równinę Opolską. Przez nieduży las sosnowy dochodzimy do rezerwatu ścisłego „Ligota Dolna”. Rezerwat został powołany w 1959 roku. To florystyczny rezerwat przyrody o powierzchni 4,90 ha. Celem utworzenia rezerwatu była ochrona roślinności kserotermicznej z rzadkimi gatunkami roślin. Rezerwat usytuowany jest w północno-zachodnim krańcu Garbu Chełma, na zachodnim i południowo-zachodnim zboczu Ligockiej Góry (323 m n.p.m.). Czynniki, które przyczyniły się do wykształcenia roślinności kserotermicznej: ostańcowy charakter góry, liczne wychodnie skalne, skaliste urwiska, cienka warstwa gleby w większości złożona z rędzin, ekspozycja wzgórza, silne nasłonecznienie, duża dobową amplituda temperatury, duża siła wiatrów. Wszystkie te czynniki składają się na specyficzne warunki mikroklimatyczne i ekologiczne tego miejsca, co sprzyja utrzymaniu się roślinności ciepłolubnej. Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 181 gatunków roślin naczyniowych, 38 gatunków mszaków i 4 gatunki porostów. W latach 60. XX wieku na terenie rezerwatu zebrano 546 gatunków motyli, poza tym występują tu również unikalne bezkręgowce (mięczaki, pająki), płazy, gady, ptaki i ssaki. Z rezerwatu szlakiem zielonym wychodzimy na południowy wschód, w kierunku wzniesień rezerwatu Biesiec.

Rezerwat Biesiec położony jest na wzniesieniu z malowniczymi wychodniami wapienia. Według miejscowych podań tutaj dokonywano egzekucji złoczyńców przez powieszenie na szubienicy. Wzniesienie to nazwano Biesiec lub Wisielec. W pobliżu Biesca (350 m n.p.m.), po drugiej stronie drogi leśnej znajduje się nie mniej malownicze wzniesienie - Wysocka Góra (385 m n.p.m.). Teren rezerwatowy porasta 110-130-letni jednolity drzewostan bukowy, który tworzy zbiorowisko żywej buczyny sudeckiej, charakteryzujące się bujnym i wielogatunkowym runem. Rośnie tu wiele chronionych i rzadkich gatunków roślin: lilia złotogłów, wawrzynek wilczełyko, pokrzyk wilcza jagoda, pierwiosnka lekarska, paprotka zwyczajna, zanokcica skalna, czerniec gronkowy i storczyki: kruszczyk szerokolistny i rdzawoczerwony, buławnik mieczolistny, żłobik koralowy. W rezerwacie znajdują się stanowiska rzadkich grzybów: gwiazdosza potrójnego i frędzelkowanego. W sąsiedztwie „Biesca” na opadłych gałęziach bzu czarnego i olszy pojawiają się w okresie przedwiosennym owocniki czarki szkarłatnej. Po opuszczeniu rezerwatu udajemy się w dół południowego stoku Chełma. Przechodzimy nad autostradą, w stronę miejscowości Oleszka, i dalej do Żyrowej. Po zwiedzeniu miejscowości (wczesnogotycki kościół filialny św. Mikołaja, pałac manierystyczny z XVII w., klasycystyczna kaplica cmentarna z końca XVIII w.), szlakiem czerwonym podążamy w stronę trzeciego już rezerwatu.

Na południowych stokach Grzbietu Chełmskiego położony jest rezerwat „Lesisko”, gdzie ochroną objęto fragment buczyny karpackiej z udziałem dębów i modrzewi. Nazwa rezerwatu pochodzi od nazwy ciemnego lasu bukowego, który miejscowi nazywali Lesiskiem. Znaczne zróżnicowanie wysokości terenu sprawia, że

Ścieżki przyrodnicze Krainy św. Anny

Dla aktywnej turystyki pieszej lub rowerowej

jest on poprzecinany wąwozami. Na terenie całego rezerwatu jest ponad 20 buków o wymiarach obwodu ponad 320 cm. Teren rezerwatu to obszar z zachowanymi formami krasowymi, charakterystycznymi dla Chełmu. Zalegający tu wapienie muszlowy jest szczególnie podatny na procesy krasowe, które rozwinęły się w okresie przedplejstoceniowym. Większość form krasowych powstała w wyniku zapadnięcia się terenu. O tym, że procesy te trwają do dzisiaj, świadczy fakt szybkiej ucieczki wody oraz brak powierzchniowych okresowych spływów wód opadowych i roztopowych. Formy krasowe to: leje, misy zapadliskowe, jaskinie i wąwozy (np. w oddziale 59 b położony jest lej krasowy o średnicy 7 m i głębokości 2 m). Pozostałością moreny czołowej sięgającego tu zlodowacenia środkowopolskiego są zbudowane z grubo i średnio krystalicznych granitów barwy różowej glazy narzutowe. Jeden z głazów w oddziale 58 c na kształt wrzecionowaty i obwód 300 cm. Szlakiem czerwonym, przez jeden z największych w Europie amfiteatrów skalnych, docieramy do miejscowości Góra św. Anny. Tu Pomnik Czynu Powstańczego Xawerego Dunikowskiego, bazylika św. Anny (w stylu gotycko-barokowym), klasztor franciszkanów, Grota Lurdzka, zespół kaplic kalwaryjskich, pomnik papieża Jana Pawła II i Muzeum Czynu Powstańczego w dawnym Domu Polskim. Po bardzo aktywnie spędzonym dniu możemy odpocząć, wynajmując nocleg np. w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym.

Dругiego dnia mamy przed sobą również trzy rezerwaty przyrody. Pierwszym z nich jest rezerwat geologiczny Góra św. Anny. Interesujące nas miejsce znajduje się ok. 300 na południe od siedziby Parku Krajobrazowego Góra św. Anny. Rezerwat znajduje się w dawnym kamieniołomie nefelinitu (bazaltu) i charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem morfologicznym, wynikającym z poziomów wydobywczych. Po zejściu stromym progiem w dół dolinki obserwujemy pojawiające się gdzieniegdzie bloki nefelinitu. Za nim widoczny jest duży blok słabo zwięzłego piaskowca średnioziarnistego barwy jasnej zbudowanego w głównej mierze z ziaren kwarcu o spoiwieniu ilastym. Wiek piaskowca datuje się na górną kredę (cenoman). Schodzimy ze skarpy zejściem na najniższy poziom eksploatacyjny, gdzie u podstawy północnej ściany widać duże odsłonięcie nefelinitu. W tym miejscu obserwujemy dość dobrze zachowane słupy bazaltowe o przekroju około 15 – 20 cm. Nową odmianą litologiczną są margle. Jest to skała barwy białej, szarej, zbudowana z węgla wapnia z domieszką minerałów ilastych i ziaren kwarcu (margle piaszczyste). W skale tej zostały znalezione skamieniałości kredowe takie jak: gąbki, jeżowce, małże, amonity. Skład faunistyczny wskazuje, że jest to górna kreda (nuron). Krętą ścieżką wspinamy się zboczem w kierunku południowym i dochodzimy do ścieżki prostopadłej. Tym sposobem opuszczamy najniższą część kamieniołomu i udajemy się w kierunku wschodnim. Mijamy przystanek przy stożku tufowo lawowym, udając się dalej na wschód, aż do obniżenia terenu, gdzie widoczne są skały wapienne. Są to wapienie środkowo - triasowe formacji karchowickiej, dość często mylone z wapieniami warstw gogolińskich. Osady te charakteryzują fację rafową, łatwo ulegają krasowieniu. Charakteryzują się różnorodną i bogatą fauną, a cechą odróżniającą je od innych warstw wczesnego wapienia muszlowego jest występowanie w nich gąbki z rodziny Hyalospongiae. Ciekawostką tego miejsca jest również wystąpienie dużych rozmiarów buły jaspisowej, która jest przejawem działalności hydrotermalnej. Buła ta znajduje się w obrębie wapieni triasowych. Zbudowana jest z jasnobrązowego jaspisu porcelanowego. Wspinając się stromym podejściem około 15 m, dochodzimy do odsłonięcia zbudowanego z tufu, w którym tkwią pojedyncze bloki nefelinitu. Odsłonięcie ma wysokość 6 m i szerokość 10 m. Kolejno schodzimy zboczem w dół, kierując się na południe aż do stożka brekcji tufowo - lawowej. Tam podchodzimy w górę i obchodzimy stożek od strony południowej. Mijamy punkt widokowy, z którego widzimy panoramę na Góry Opawskie, zakłady koksownicze w Zdzieszowicach i Kędzierzyn Koźle. Ścieżka dydaktyczna w rezerwacie kończy się na południowym zboczu tuż przy ulicy.

Z Góry św. Anny szlakiem niebieskim i czarnym idziemy do Leśnicy lub szlakiem czerwonym udajemy się do Poręby (wywierzysko „Siedem źródeł”), skąd dalej szlakiem czerwonym i żółtym podążamy w stronę Czarnocina, gdzie dotrzemy jeszcze do dwóch rezerwatów. Bliżej usytuowany jest rezerwat „Grafik” (27, 43 ha). W rezerwacie dominuje 130 - letni buk rosnący na grubej warstwie lessu, podatnego na erozję wodną. Drzewostan bukowy jest jednopiętrowy, jedynie na niewielkich powierzchniach występują podrosty buka, jawora, graba i jarzębiny. Na jego terenie wyróżniono jeden typ siedliskowy - las wyżynny silnie świeży o glebach oglejonych. W rezerwacie wyróżniono dwa zbiorowiska leśne: kwaśną buczynę niżową (zbiorowisko chronione w Polsce) i żyzną buczynę kwaśną. Z gatunków chronionych wymienić należy: bluszcz pospolity, przytulię wonną, konwalię majową, kalinę koralową i kruszynę pospolitą. Występują tu również gatunki rzadkie i zagrożone w skali regionu, tj.: perlówka jednokwiatowa, przytulia okrągłolistna, przetacznik górski i tojeść gajowa. W lesie mijamy kamienny obelisk z napisem „Filio”, upamiętniający tragiczną śmierć na polowaniu młodego hrabiego Renarda, syna właściciela dóbr strzeleckich. Idąc dalej szlakiem, dochodzimy do mogiły powstańczej.

Ścieżki przyrodnicze Krainy św. Anny

Dla aktywnej turystyki pieszej lub rowerowej

Ostatnim rezerwatem na naszym szlaku jest, położony na zachód od miejscowości Klucz, rezerwat „Boże Oko” (68,94 ha). Nazwa pochodzi od kapliczki znajdującej się w pobliżu rezerwatu. Teren ten jest niezwykle malowniczy. Suche doliny o szerokich dnach i głębokie parowy o stromych zboczach oraz leje krasowe dodają mu swoistego uroku. Również tu dominuje buk w wieku 135 - 155 lat. W domieszcze zaś występuje modrzew, świerk, grab, brzoza i sosna. W buczynie wyróżniono las wyżynny w dwóch wariantach: świeży na glebach nieoglejonych i świeży na glebach oglejonych.

Z rezerwatu wychodzimy do miejscowości Klucz (kościół drewniany pw. św. Elżbiety Turyńskiej z ok. 1748 r.) lub Olszowa, z których dość łatwo dostać się do Strzelec Opolskich.

Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Góraźdże”

Propozycja ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej na terenie czynnej kopalni wapienia zakładu Góraźdże Cement Group

Teren kopalni „Góraźdże” jest miejscem występowania wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin, płazów, gadów oraz ptaków lęgowych, które w wyrobiskach poeksploatacyjnych znalazły sobie dogodne warunki do życia i rozwoju. W celu ochrony bioróżnorodności przyrodniczej na terenie czynnego kamieniołomu wapieni zakład przy współpracy z Uniwersytetem Opolskim utworzył ścieżkę przyrodniczo-dydaktyczną, ukazującą najciekawsze walory przyrodnicze tego terenu. Na liczącej dwa kilometry trasie umieszczone są tablice z opisami, znajdują się miejsca widokowe.

Początek ścieżki od strony wsi Kamionek.

Ścieżka dostępna jest dla grup zorganizowanych po uzyskaniu zgody Kierownika Kopalni.
tel. 77/446 85 55

Ścieżka przyrodnicza - Kamień Śląski ukazująca stanowiska susła moregowanego

Ścieżka przyrodnicza prowadząca przez byłe lotnisko w Kamieniu Śląskim ukazuje stanowiska susła moregowanego, który po ponad 30 latach nieobecności na opolskich ziemiach „powrócił” tu w 2005 r. Reintrodukcja tego gatunku była możliwa dzięki Polskiemu Towarzystwu Ochrony Przyrody „Salamandra”. Susel moregowany jest w Polsce pod ścisłą ochroną gatunkową. Jako ciekawostkę należy tu dodać, iż susły zamieszkujące okolice Kamienia Śląskiego przyjechały tu aż z Węgier!!!

Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Góraźdże”

Pieszne wycieczki po Krainie św. Anny

Autor tekstu: Nina Bober

Krapkowice – miasto powstałe z połączenia w 1962 r. dwóch miejscowości – Krapkowic i Otmętu. Były to dwa grody, powstałe być może jeszcze w czasach starożytnych, położone przy bursztynowym szlaku. Krapkowice były osadą rybacką i fisacką położoną na lewym brzegu rzeki Odry, która tworzyła tu bród, zaś położony na przeciwległym brzegu rzeki Otmęt był osadą rybacką i rolniczą. Poprzez wieki obie te miejscowości rozwijały się i rozbudowywały – Krapkowice przekształciło się w typowe miasto z rynkiem, ulicami, otoczone murami miejskimi. Otmęt miał, oprócz górującego na skarpie zamku, typowo wiejski wygląd. Prawa miejskie otrzymały Krapkowice ok. roku 1275 z rąk księcia opolskiego Władysława. Najstarszy pisany dokument pochodzi z roku 1294. Historia miasta to burzliwe dzieje miejscowości położonej na pograniczu. Ludność zamieszkująca te dwie miejscowości pochodziła od plemion lechickich – śląskich Opolan, ale wskutek migracji ludności, zmiennej przynależności państwowej, języków urzędowych obecni mieszkańcy to Ślązacy, którzy wykształcili na przestrzeni wieków własną mowę – gwarę powstałą na bazie języka polskiego, czeskiego i niemieckiego, oraz przesiedlona po wojnach ludność polska. Rozwój miasta przyspieszyły dwa ważne wydarzenia z 2. połowy XIX w. – wybudowanie mostu na Odrze w 1887 r. i wybudowanie kolei w 1896 r. oraz wybudowana w latach 30. XIX wieku fabryka butów Tomasa Baty. Wędrowka po mieście to przede wszystkim spacer ulicami i ścieżkami wzdłuż rzeki Odry czy Osobłogi oraz duktami porastających okolicę lasów sosnowych. Zabytków w mieście jest niewiele, gdyż w późniejsze dzieje zostały strawione przez pożary lub uległy zniszczeniom podczas wojen. Powojenne Krapkowice to miasto przemysłowe – ogromne zakłady Celulozowo – Papiernicze i Zakłady Oburwia „Otmęt” zdecydowały o zabudowie i tendencjach miasta.

1
trasa

dlugość trasy 5 km

czas przejścia 3 – 4 godz.

Rynek – ul. Wolności – baszta Bramy Górnej i mury miejskie – ulica Opolska – dawne Zakłady Papiernicze – most kolejowy – dawne Zakłady Obuwnicze „Otmęt” – Starostwo Powiatowe – park i Hala Sportowa – ul. ks. Duszy – Zakłady Chespa – kościół NMP i ruiny zamku w Otmęcie – ulica A. Mickiewicza – ulica 3 Maja – ulica ks. Koziółka – most na rzece Odrze – bulwary nadrzeczne i Błonia – ujście rzeki Osobłogi do Odry – ulica Rybacka i Zamkowa – zamek w Krapkowicach – kościół św. Mikołaja – ulica Kościelna – Rynek

1. Nasza wędrowkę zaczynamy na krapkowickim **Rynku**, który to „zajmował powierzchnię 4 mórg” czyli obecnie 0,56 ha. Podczas wielkiego pożaru w 1854 r. spaliła się drewniana zabudowa miasta i ratusz miejski. Miasto zostaje odbudowane już jako murowane z brukowanymi ulicami, a rajcowie urzędowali w budynku kupieckim. Kamienica ta przetrwała do czasów dzisiejszych – obecnie to nr 6 na rynku. Na jej fasadzie zachował się herb Krapkowic z 1406 r. Obecnie mieści się w niej restauracja Royal. Współcześnie centrum rynku to pięknie zadbane skwerek obsadzony kwiatami w lecie i kolorowo oświetlony zimą z fontanną w postaci syreny – miejsce, gdzie chętnie wypoczywają mieszkańcy i goście. Siedząc na ławeczce, możemy podziwiać odrestaurowane kamienice – późnobarokową, nr 4, z zachowanym oryginalnym XVIII-wiecznym frontonem, i te, które przetrwały zawieruchy wojenne oraz te wybudowane po wojnie, a architektonicznie wkomponowane tak, że nie psują zabudowy średniowiecznego rynku.
2. Z rynku wędrujemy ulicą Wolności w kierunku zachowanej XIV-wiecznej **Baszty Bramy Górnej** i fragmentów murów obronnych. Miasto posiadało pierwotnie cztery bramy wjazdowe – Górna, Odrzańską, Kozielską i Opolską – rozebrane w XVIII w. Wtedy też zasypano fosę miejską. Obecnie w gotycko – renesansowej Baszcie znajduje się wytwórnia papieru czerpanego, gdzie można samemu wykonać piękne kartki, a z tarasu na wieży podziwiać panoramę miasta i okolicy od Góry św. Anny aż po Góry Opawskie. Na poszczególnych kondygnacjach zorganizowana jest wystawa plastyczna – *Najciekawsze miejsca Krapkowic i okolicy*. W okresie letnim Baszta jest czynna codziennie, w pozostałych miesiącach wejście do środka możliwe jest po telefonicznym uzgodnieniu. Z wieży grany jest codziennie w południe krapkowicki hejnał, a sama wieża bardzo często przedstawiana jest jako symbol miasta. Wieczorową porą podświetlona Baszta mieni się girlandą lampek, które świecąc informują nas o dacie aktualnego roku.
3. Tuż obok baszty stoi jeszcze jeden znaczący dla miasta monument – **pomnik Wolności**. Pierwotnie był on poświęcony pamięci żołnierzy radzieckich poległych podczas wyzwolenia miasta i poległych przy tzw.

Pieszne wycieczki po Krainie św. Anny

przeprawach przez rzekę Odrę podczas działań wojennych w 1945 roku. Obecnie jest symbolem wszystkich walczących o wolność przez stulecia i to tu władze miejskie, gminne i powiatowe składają podczas uroczystości państwowych kwiaty.

4. Do wieży przylega fragment zachowanych XV-wiecznych **murów miejskich** z kamienia łamanego – przebudowywanych i remontowanych. Ostatnio konserwowane były w 2006 r. i to tak dobrze, że miasto otrzymało wyróżnienie ministerstwa kultury i sztuki – „Zadbany zabytek Anno Domini 2007” jako jeden z 18 w Polsce. Spacerując alejką wzdłuż zewnętrznych murów /od ul. Prudnickiej/ podziwiać możemy różnorodne krzewy, zadbane trawniki i umiejscowione na nich rzeźby – armatę i cokół wapienny – skały, która z okolicą jest związana niezmiennie – skały, która dawała ludziom pracę w okolicznych wapiennikach i cementowni, stanowiła materiał budulcowy oraz służy rolnictwu przy uprawie roli. Spacerując wzdłuż murów, dochodzimy do przejścia w murze, przy którym umieszczono tablicę pamiątkową upamiętniającą powódź w 1997 r. Idąc dalej, dochodzimy do skrzyżowania ze światłami obok budynku Banku Śląskiego – przechodzimy przez ulicę i wchodzimy na ulicę Opolską, która stanowi cel naszej dalszej wędrówki.
5. **Ulica Opolska** znajdowała się już poza murami miejskimi, ale dawniej zamieszkiwali ją rzemieślnicy i kupcy specjalizujący się głównie w handlu płodami rolnymi, i wraz z odległością od rynku zamieniała się ona w rejon wsi Oracze. Gospodarstwa rolne można zresztą przy tej ulicy spotkać do dzisiaj. Wędrując w kierunku widocznych w oddali Zakładów Papierniczych, mijamy budynek Banku Spółdzielczego i szereg kamienic, które dopiero doczekały się swojej „kolejki” na odnawianie i remont. Po prawej stronie mamy parking i w głębi widoczne targowisko, na którym to można zaopatrzyć się w różne akcesoria przemysłowe i ubraniowe. Są tu też kwaciarnie, w których florystki wyczarowują przepiękne kompozycje z kwiatów. Ceny co prawda nie odbiegają od tych sklepowych, ale za to mnóstwo osób ma pracę, a samo targowisko stanowi miejsce spotkań towarzysko – biznesowych mieszkańców gminy i tylko brak tu kawiarenki, gdzie można by było zrobić przerwę w zakupach – usiąść i wypić w spokoju herbatę. Tuż za targowiskiem budynek poczty. Wędrując dalej, mijamy już mniej zwartą zabudowę, a między budynkami prześwituje nam wstęga Odry. Z lewej strony będziemy mogli zobaczyć **kapliczkę** poświęconą **Najświętszemu Sercu Pana Jezusa** i kilkanaście metrów dalej pozostałość po starym piecu wapienniczym /jednym z 10/, w którym kiedyś wypalano wapno. Nasz spacer doprowadza nas w pobliże przejazdu kolejowego, gdzie droga się rozwidla i w jej rozwidleniu możemy podziwiać współczesną rzeźbę – leżącą kobietę. Przechodzimy przez pozostałość tego co dawniej przyczyniło się do rozkwitu miasta, a co po powodzi w 1997 r. uległo definitywnemu zniszczeniu – przejeździe kolejowym i torach. Smutny to widok – opustoszały budynek stacji, zarośnięte trawą tory.
6. Zmierzamy w kierunku wieży z zegarem, który przez wiele lat odmierzał pracownikom **Zakładów Papierniczych** czas ich pracy. Zakłady nie przetrwały czasu zmian ustrojowych i przemysłowych w Polsce. Obecnie część hal sprzedano różnym firmom, część opustoszałych stoi i czeka na nowych właścicieli. Trudno też jest zobaczyć dym z najwyższego punktu miasta – kolumna o wysokości 101 m. Oglądamy panoramę, która tworzą budynki i hale – budowle z końca XIX w.
7. Wracamy ok. 200 m i skręcamy w kierunku rzeki Odry. Trasa prowadzi nas na kładkę wybudowaną w miejscu dawnego **mostu kolejowego** i, przemierzając rzekę, podziwiamy panoramę Otmętu – widok budynku Starostwa Powiatowego, Hali Sportowej i budynków dawnych Zakładów Skórzanych „Otmęt” oraz budynków osiedla przyfabrycznego.
8. Dochodzimy przez park na plac przed dawną Fabryką Butów Baty /z 1930 r./ Zakłady też nie przetrwały próby czasu i podzieliły los wielu fabryk w Polsce. W okresie świetności zatrudniano tu ponad 6000 osób – buty nosił cały świat /eksport do ponad 60 krajów/, teraz mieszczą się w niej różnorodne firmy, nawet rozlewnia win, ale żadna nie produkuje butów. W budynku biurowca obecnie ma swoją siedzibę Starostwo Powiatowe. Tuż przy Starostwie w budynku dawnej przyzakładowej mleczarni obecnie mieści się restauracja Tawerna – tu możemy odpocząć przed dalszą wędrówką i wypić filiżankę kawy.
9. Kontynuujemy nasz spacer po mieście. Alejami parku z bogatym drzewostanem przechodzimy obok Hali Sportowej i ulicą upamiętniającą postać najbardziej znanego proboszcza w Otmęcie – **księdza Duszy** – zmierzamy w kierunku widocznej wieży kościelnej. Idąc, mijamy z prawej strony budynki Chespy – prężnego zakładu produkującego farby i opakowania spożywcze. Tuż obok budynki dawnej „szkoły skórzanej”, obecnie liceum ogólnokształcącego, a z drugiej strony ulicy – budynek nr 8, w którym mieszkał

- podpułkownik Zbigniew Wydrych poległy w Kosowie podczas pełnienia służby w oddziałach KFOR. Na budynku tablica pamiątkowa.
10. Dochodzimy do parku położonego na skarpie nadrzecznej i u stóp kościoła oraz ruin dawnego **zamku rycerskiego w Otmęciu**. Zamek był budowlą typowo obronną. Postawiony w XII w. przetrwał, zmieniając właścicieli, aż do połowy XIX w., kiedy to niezamieszkały popadł w ruinę. Legendy mówią, że zamek otmęcki ma podziemne połączenie pod korytem Odry z zamkiem w Rogowie Opolskim i należał kiedyś do zakonu templariuszy. Do czasów obecnych przetrwała tylko wieża zamkowa – sprzedana w 1723 r. parafii i dołączona do budynku kościelnego.
 11. **Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny** – był pierwotnie kaplicą zamkową, dopiero od XIV w. jest samodzielnym kościołem. Wielokrotnie spalony wskutek pożarów był odbudowywany i przebudowywany. Obecnie jest przykładem wszystkich głównych stylów występujących w architekturze. W przykościelnych grobowcach pochowani są wszyscy zasłużeni dla parafii proboszczowie.
 12. Z dziedzińca kościelnego **ulicą A. Mickiewicza** udajemy się na ulicę 3 Maja i podążamy w kierunku Krapkowic. Po naszej lewej stronie mijamy cmentarz parafialny, a tuż za nim dwa budynki Urzędu Miasta i Gminy. Przy chodniku podziwiać możemy glazy narzutowe – dowód na to, że w Krapkowicach gościł kiedyś lodowiec skandynawski. Z umieszczonych przy chodniku drogowskazów poznać możemy miejscowości, z którymi miasto ma kontakty partnerskie.
 13. Dochodzimy do **ulicy Księdza Karola Koziółka** – zasłużonego obywatela miasta, urodzonego w 1856 r. w Otmęciu - prezesa Związku Polaków w Niemczech, broniącego polskości na ziemiach Śląska Opolskiego /jego grób znajduje się na cmentarzu parafialnym/. Jesteśmy na najbardziej dziwnym skrzyżowaniu w mieście – szczególnie dla nieznanomych kierowców. To właśnie tu możemy wyczytać z drogowskazów, że droga do Opola jest oznaczona dokładnie w dwóch przeciwległych kierunkach. Dla nieorientowanych jest to zagadka, dla miejscowych nie – jedziemy przecież do Opola bądź to przez Kąty i Przywory nie przekraczając rzeki Odry lub przejeżdżając przez most na Odrze wjeżdżamy do Opola od strony zachodniej.
Nasz spacer nabiera kolorytów – dochodzimy do szerokich polderów nadodrzańskich – to tu przez stulecia rzeka wylewała nadmiar wody. Obecnie znajduje się tu plac, na którym „w środku miasta” organizowane są imprezy i festyny. Przed nami rozciąga się przepiękny widok rozłożonego po drugiej stronie rzeki miasta z górującym nad Odrą zamkiem.
 14. Dochodzimy do **mostu** łączącego dwie dzielnice Krapkowic, który posiada swoją własną bogatą historię. Pierwszy, drewniany most z XVI w. istniał do 1741 r. Zapiski głoszą o konfliktach pomiędzy właścicielami Krapkowic i Otmętu wynikających z pobierania cła za przeprawę. Następny, żelazny, wybudowano w 1887 r. Zniszczony w wyniku działań wojennych w 1945 r., po odbudowie oddany do użytku w roku 1960 stoi do dziś, przy czym po powodzi w 1997 r. przeszedł gruntowny remont. Jeżeli będziemy mieli szczęście, to, stojąc na moście, zobaczymy przepływające rzeką barki. Piękna jest też panorama Otmętu widzianego z mostu.
 15. Z mostu schodzimy na powstałe bulwary nadrzeczne z tarasem widokowym na rzekę, wieczorem pięknie oświetlone. Brakuje tu kawiarenki, która to piękne miejsce by dopełniała podczas spacerów. Podążamy w kierunku **ujścia rzeki Osobłogi**, która kończy swój bieg i łączy się z Odrą w rozwidleniu, tworząc Krapkowieckie Błonia – ostoję ptactwa i drobnych zwierząt. Nad nami majestatycznie góruje krapkowicki zamek.
 16. Wracamy około 100 m i wchodzimy na ulicę Rybacką, a następnie ulicą Zamkową dochodzimy do **zamku**. Zamek to budowla z końca XIII w. Znajdował się poza murami miasta i posiadał własne mury obronne. Prawdopodobnie zamieszkiwał go namiestnik księcia opolskiego. Ta budowla też na przestrzeni lat stanowiła towar handlowy i często zmieniała właścicieli. Najświetniejszy okres zamek przechodził na początku XVIII w., kiedy należał do rodziny von Redern. Był niszczoney pożarami, modernizowany, rozbudowywany. W latach międzywojennych w zamku urządzono szkołę. Podczas II wojny światowej budynek uległ znacznym zniszczeniom. W roku 1947 utworzono w nim Szkołę Przysposobienia Zawodowego i Zasadniczą Szkołę Papierniczą, a od 1970 roku mieści się w nim Zespół Szkół Zawodowych. Barokowa bryła zamku po licznych adaptacjach i remontach straciła swój stylowy wygląd. W pałacowym ogrodzie zachowało się przepięknie kwitnące wiosną olbrzymie drzewo magnolii, a na dziedzińcu zamku – lipa.
 17. Tuż obok zamku kościół pw. św. Mikołaja – patrona żeglarzy i podróżników. Powstał w XIII w. Obecny

Pieszne wycieczki po Krainie św. Anny

pochodzi z początków XIV wieku i posiada cechy stylu romańskiego z przeróbkami w stylu gotyckim. Do najstarszych elementów świątyni należą – krucyfiks gotycki z 1400 r., kamienna chrzcielnica z XVI w., kamienne płyty nagrobne, barokowo - klasycystyczna ambona, monstrancja oraz obrazy z XVIII w.

18. Wychodzimy z kościoła - tu warto zwrócić uwagę na piękny okaz tulipanowca rosnącego na dziedzińcu plebanii. Ulicą Kościelną dochodzimy do miejsca naszego startu – na Rynek. Tu po spacerze możemy wejść do kawiarni Kwinta lub restauracji Rogal i odpocząć przy lampce wina i dobrym deserze.

2

trasa

Pieszna wycieczka po Dąbrówce Górnej

Autor tekstu: I. Kirsch-Iścińska

Informacje:

- ♦ gmina Krapkowice, powiat krapkowicki
- ♦ przez Dąbrówkę przebiega droga nr.415
- ♦ do Opola 23 km
- ♦ do Krapkowic 6 km
- ♦ wschodnia strona wioski graniczy z Odrą, zachodnia z drogą 45
- ♦ przez północną część przebiega autostrada A-4 z węzłem
- ♦ Wyjeżdżając z Rogowa Opolskiego, należy się kierować w stronę Opola, przejechać estakadą nad autostradą i dotrzeć do wsi Dąbrówka Górna.

Dąbrówka Górna wzmiankowana była w 1403 r. Jej nazwa nawiązuje do dąbrowy (zarosła dębowe), choć legenda głosi, że w grodzie mieszkała królowa Dąbrówka, pochowana w srebrnym sarkofagu w najstarszej części pałacu. W połowie XIX w. we wsi istniał dwór (zbudowany w 2. połowie XVII w.), folwark browar, gorzelnia, młyn parowy, cegielnia, piec wapienniczy oraz szkoła.

Zwiedzając wioskę ulicą Opolską w kierunku z Rogowa do Opola po lewej stronie przystańmy na chwilę przy kaplicy wiejskiej, której architektura nawiązuje do małego kościółka z dzwonnica umieszczoną w małej wieżyczce. Ciekawa historia i powód budowy kaplicy nakłania do chwili zadumy nad tym miejscem. Jedna z wersji mówi o pochowanych tutaj wyciercionych żołnierzach Wielkiej Armii Napoleona powracających z tragicznego odwrotu z Moskwy w 1812 r. Inna wersja informuje o pochowanych w tym miejscu mieszkańcach Dąbrówki zmarłych w czasie epidemii cholery z 1831 r. Patronem wioski i kościoła wybudowanego w latach 1957-1960 jest Święty Roch chroniący od zarazy. Mając na uwadze zgodność obydwu wersji, należałoby uznać, że pod kaplicą znajduje się zbiorowa mogiła. Przodkowie współczesnych mieszkańców Dąbrówki zakazem przestrzegali przed spożywaniem jabłek z jabłoni rosnącej wówczas przy kaplicy.

Pałac

Poruszając się główną drogą, nie sposób dostrzec ceglanego muru o ciekawej architekturze, prowadzącego do budynku bramnego. Jeżeli skupimy uwagę na budynku, zobaczymy umieszczony herb rodu Teichmann-Logischen z datą 1912. Pod herbem ukazującym mężczyznę trzymającego w prawej ręce rybę jest napis w języku niemieckim w tłumaczeniu: „To co trzymam w ręku trzymam mocno”. Brama prowadzi do usytuowanego na skarpie nad Odrą zamku otoczonego rozległym parkiem. Historia zamku sięga XI w., w tym czasie stała tutaj drewniana warownia. W XV w. majątek Dąbrówka zakupiła rodzina Rogoyskich z Rogoźnika na Morawach. Zamek został zniszczony w czasie wojny 30-letniej. Rogoyscy zbudowali w tym miejscu dwór. W 1742 r. po przyłączeniu Śląska do Prus część szlachty śląskiej wyemigrowała na teren państwa austriackiego na znak protestu. Podobnie uczynili potomkowie Rogoyskich. W latach 1850-1945 dwór należał do rodu Teichmann-Logischen. Poza majątkiem ród posiadał cegielnię, gorzelnię, pod budynkiem dworu znajdowała się chłodnia, a w parku oranżeria. Z rozległego pałacowego tarasu widokowego prowadzą schody do parku i stawu, w którym woda nigdy nie zamarza - pod nim znajduje się źródło. W stronę Odry wiodą dwie stare aleje, lipowa i kasztanowa, kończące się w polu, za polem płynie Odra. Na parkowych mokradłach znajduje się legendarne źródło św. Jadwigi. Według przekazywanej legendy patronka Śląska zatrzymała się przy nim w czasie swoich podróży. W parku znajdują się mogiły hrabiów z Dąbrówki, po wojnie płyty nagrobne zostały

rozrzucone, a groby splądrowane. Uporządkowaniem miejsca pochówku zajął się obecny właściciel pałacu. Po wojnie od 1945 r. pałac był magazynem zbożowym, mieściły się w nim biura, przedszkole, obecnie znajdują się w rękach prywatnych.

Po przeciwnej stronie zamkowej bramy na cokole stoi kamienny barokowy posąg św. Jana Nepomucena z 1719 r. Na gzymsie umieszczony kartusz herbowy fundatora posągu, Wacława Leonarda Rogowskiego, pisarza księstwa opolsko-raciborskiego, fałszywie oskarżanego przez miejscową ludność o zabójstwo brata, współwłaściciela majątku, który zginął śmiercią samobójczą. Figura męczennika, patrona tajemnicy dobrej powieści i dobrej chwały miała oczyścić fundatora od stawianych mu zarzutów.

Informacje:

- ♦ przy wiosce węzeł z autostrady A-4
- ♦ przystanek PKS- połączenia linii autobusowej Krapkowice-Opole
- ♦ Agroturystyka „Pensjonat pod bocianim gniazdem”, Maksymilian Bieluta, Gwoźdźcice ul. Opolska 33, tel. +48 /77 466 42 97
- ♦ Agroturystyka „Opolska Zagroda”, Barbara Borończyk, Gwoźdźcice, ul. Dolna 3 tel. +48 /77 466 43 20
- ♦ Gastronomia Stacja Paliw „Lotos” przy drodze 45
- ♦ sklepy spożywczo - przemysłowy w Dąbrówce i Rogowie Opolskim
- ♦ stacje benzynowe „Lotos” przy drodze 45
- ♦ oznakowane trasy rowerowe

3 trasa

Pieszna wycieczka po Rogowie Opolskim

Informacje:

- ♦ gmina Krapkowice, powiat krapkowicki.
- ♦ do Opola 23 km
- ♦ do Krapkowic 6 km
- ♦ wschodnia strona wioski graniczy z Odrą, zachodnia z drogą 45
- ♦ przez północną część przebiega autostrada A-4 z węzłem w Dąbrówce Górnej

Pierwsze wzmianki o wiosce pochodzą z 1305 r. w księdze uposażeń biskupów wrocławskich. Nazwa wioski może pochodzić od nazwiska pierwszego właściciela lub położenia u „rogu” płynącej w pobliżu rzeki Odry. W czasach zamierczliwych Rogów miał być w posiadaniu zakonu templariuszy, choć dokumenty tego faktu nie potwierdzają. W 1335 po raz pierwszy odnotowano istnienie murowanego kościoła parafialnego, z dokumentu wynika, że właściciel Rogowa Herfert Pause sprzedał rycerzom braciom Adamowi i Janowi Bessom dom w Rogowie wraz z całą wioską z ziemią, lasami, łąkami, wodą, stawami, młynami oraz cłem na Odrze. Ostatnimi właścicielami wioski (do 1945 r.) był ród von Haugwitzów, który przebudował i rozbudował zamek, czyniąc zeń rezydencję otoczoną ogrodem i parkiem krajobrazowym. Od 1810 r. Rogów posiadał własną szkołę, dwa młyny wodne, dwóch kowali, łodziarza, browar, gorzelnię oraz innych rzemieślników. Nad Odrą znajdował się piec wapienniczy. Po II wojnie światowej zamek i dobra dworskie zostały upaństwowione.

Kościół pw. św. Filipa i Jakuba

Budowla pochodzi z końca XIII w., choć wybór św. Jakuba Starszego za patrona, powszechny w XII w., może świadczyć o wcześniejszych początkach rogowskiego kościoła. Z tego okresu zachowało się wczesnogotyckie prezbiterium ze sklepieniem żebrowo-krzyżowym. Kościół jest murowany z cegły, otynkowany, orientowany - wytyczona oś wzdłużna kościoła z kierunkiem wschód-zachód tak, żeby ołtarz zwrócony był ku wschodowi, ku Ziemi Świętej czy też wschodzącemu słońcu. Wieża kościoła pochodzi z końca XVI w., od północy do prezbiterium przylega sklepiona krzyżowo stara zakrystia. W krypcie prezbiterium, pokrytej płytą nagrobną ozdobioną postacią rycerza, pochowano Rogowskich, właścicieli Rogowa i sąsiedniej Dąbrówki. W kaplicy

Piesze wycieczki po Krainie św. Anny

zbudowanej od strony północnej kościoła spoczywają szczątki kolejnych właścicieli Rogowa - Wrbskich (kaplicę wybudowali dla siebie). Kościół utrzymany jest w stylu wczesnogotyckim z elementami renesansowymi, ołtarz barokowy. Najstarszym zachowanym dziełem sztuki sakralnej kościoła jest chrzcielnica. Na niej wyrzyty napis tłumaczony z łacińskiego „naczynie chrztu świętego” z datą 1140 r., co wskazuje, że wykonano ją w epoce romańskiej przed budową kościoła. Czara górna chrzcielnicy wykonana jest z kamienia wapiennego o kształcie półkola, brzegi ma zabezpieczone żelazną obręczą. Wewnątrz misa na wodę święconą z rzeźbioną kopułkową pokrywą. Cała chrzcielnica pokryta jest rzeźbioną symboliką (krzyża, księżyca i słońca), co nadaje jej wygląd jednolitej całości. W końcu XVII w. przy kościele znajdował się ogrodzony kamiennym murem cmentarz, przy którym było wydzielone miejsce na mogiły nieochrzczonych i samobójców. Gdy na cmentarzu zaczęło brakować miejsc, szczątki zmarłych z likwidowanych grobów umieszczano w murowanej kostnicy. Mur wraz z kostnicą nie zachował się.

W czasie wojny 30-letniej kościół znajdował się w rękach protestantów. Potem przez długie lata nie był samodzielną parafią, dopiero w 1926 erygowano parafię w Rogowie.

msze św. niedziele 7³⁰ i 10⁰⁰, soboty 18⁰⁰
po mszy można zwiedzać świątynię

Po południowej stronie kościoła znajdują się budynki folwarczne zlokalizowane wokół prostokątnego dziedzińca. Ściany zewnętrzne zabudowań tworzą ogrodzenie folwarku, wewnątrz znajdowały się browar, gorzelnia i magazyny. Obiekty nie są dostępne do zwiedzania. Warto zwrócić uwagę na ciekawe ceglane obramowania w kształcie luków otworów okiennych i drzwiowych.

Za kościołem skręcamy w lewo ul. T. Kościuszki, następnie w prawo w ul. Bolesława Chrobrego

Wiatrak, ul. Bolesława Chrobrego

Wiatrak pochodzi z 2. połowy XIX w. W tym okresie młynarstwo było jedną z najstarszych i najpowszechniejszych dziedzin przemysłu na wsi. Rogowski wiatrak to typ holendra murowany z kamienia wapiennego, jego skrzydła mogły pracować w wietrzne dni. Jest to najnowocześniejszy typ XVIII-wiecznego młyna wiatrowego. Pracę wiatraka zawieszono w latach 20. XX w. po tragicznej śmierci dziecka jego właścicieli. Od tego wydarzenia pozbawiony skrzydeł.

Wyrobiska po kamieniołomach

Poruszamy się dalej ul. Bolesława Chrobrego, tunelem pod autostradą droga doprowadzi nas do wyrobiska po kamieniołomie, obecnie zarybionego na staw komercyjny.

Po prawej stronie drogi pola w dolinie Odry i wał przeciwpowodziowy, po lewej wyrobiska. Kierując się na północ, docieramy do zabudowań. Przy ostatnim budynku znajduje się prostokątny wapiennik. Omijamy domostwo, kierując się w lewo kamienną drogą (z XIX w.) na wzniesienie - z tej strony ukaże się druga strona wapiennika. Do 1930 r. wypalano tutaj wapno z kamienia wapiennego.

Gdy przejdziemy na drugą stronę drogi, natkniemy się na ścieżkę prowadzącą w dół nieczynnego kamieniołomu. Północną część zaprzestano eksploatować 70 lat temu, a z południowej części wybierano urobek do 1975 r. W okresie międzywojennym kamieniołom był dzierżawiony od właścicieli zamku. Początkowo kamień łupano ręcznie kilofami, potem zaczęto stosować dynamit. Do wywózki urobku wykorzystywano konie, później zbudowano wąskotorową kolejkę, dalszy transport odbywał się Odrą barkami. Kamienie wykorzystywano przeważnie do utwardzania dróg.

Drogą kamienną kierujemy się w kierunku wioski, na poboczu drogi rosną dęby i jawory, po lewej symbolicznie mogiła żołnierza zaginionego we Francji w czasie I wojny światowej.

Kierujemy się drogą do skrzyżowania na ul. T. Kościuszki. Znajduje się tutaj kapliczka wybudowana w 1850 r. przez kowala Fessera jako wotum dziękczynne za ocalenie od klęsk nieurodzaju, głodu i epidemii tyfusu. Wewnątrz kaplicy figury św. Jana i Nepomucena.

Ulicę T. Kościuszki przecina główna ulica Opolska.

Z wioski z ulicy Opolskiej kierujemy się na ul. Leśną (obok przystanku autobusowego). Zabudowania po lewej stronie należały do owczarni, która była własnością hrabiów Wrbskich, następnie Haugwitzów. Za owczarnią znajduje się miejsce eksploatacji gliny dla nieistniejącej cegielni. Tą drogą dojdziemy do Posiłku - osady założonej na bazie folwarku przez właścicieli Dąbrówki. Obecnie osada należy do Rogowa, przedzielona od wioski drogą nr 45. W danych statystycznych z końca XIX w. Posilek był osadą po części należącą do Dąbrówki (4 domy) i Rogowa (5 domów). Granicę wyznaczała figura św. Floriana. Obecnie w miejscu figury znajduje się kapliczka wybudowana w stylu barokowym, figurka św. Floriana jest umieszczona u szczytu w elipsowatej wnęce. Przez Posilek do parku zamkowego w Rogowie biegnie szlak turystyczny „Szlak Winowskich Wzgórz”.

Wracamy do Rogowa. Kierujemy się ulicą Opolską w kierunku Gwoździec.

Zespół parkowo - zamkowy

Za zabudowaniami po prawej stronie tereny stawów hrabiowskich (powstały w starorzeczu Odry), po lewej dom wybudowany z cegły i kamienia wapiennego, znajdowała się w nim leśniczówka, a wcześniej młyn. Przed domem pozostałości bramy z ceglаныmi słupami, prowadzącej do 11-hektarowego zamkowego parku.

Park z przełomu XVIII i XIX w. założony został w stylu angielskim przez hrabiego Kurta Haugwitza. W parku przy wjeździe rósł olbrzymi dąb, pod którym w 1800 r. podczas wizyty u Haugwitzów miała odpoczywać i posilać się żona króla pruskiego Fryderyka III, Luiza. Dąb ów nosił jej imię, w początkach XX w., mocno spróchniały, został zniszczony przez burzę.

Zwiedzanie parku zadowoli turystów aktywnych i lubiących obcowanie z przyrodą. Znajdziemy w nim doskonałe warunki do spacerów oraz krótkich przerw na odpoczynek w plenerze. Park porasta różnogatunkowe starodrzewie pochodzenia rodzimego i obcego. Rosną tu okazałych rozmiarów dęby szypułkowe, platany, tulipanowiec amerykański, buki, miłorząb dwuklapowy.

W koronach drzew możemy obserwować różne gatunki dzięciołów, wilgę, sójkę, kukulki. Wiosną w parku zakwitają chronione rośliny: czosnek niedźwiedzi, białe zawilce, ziarnopłon. Podłoże i pnie starych drzew porasta bluszcz pospolity.

W parku znajduje się rodzinny grobowiec Haugwitzów pełniący swą funkcję od 1856 r.

Budowla prostokątna, od zachodu półokrągły wykusz z dwoma oknami. Ściany boczne ozdobione z bonionowanymi filarami. Dach mansardowy z elipsowatymi lukarnami. Znajdujące się w nim trumny po II wojnie światowej ze względu na częste profanacje zostały wywiezione na cmentarz w Krapkowicach.

Część przypałacowa parku ciągnie się wzdłuż trójpoziomych murów oporowych z kamienia wapiennego, tworzących tarasy widokowe. Teren zdobią neobarokowe płaskorzeźby przedstawiające myśliwych z upolowanym odyncem czy grupę wojowników. Do zamku prowadzą schody lustrzane z barokowymi balustradami, w bocznej ścianie rodzaj fontanny w półkolistym obramowaniu zdobionej płaskorzeźbami dwóch psów, powyżej betonowy odlew kosza róż. Od strony południowej na najniższym poziomie tarasów obronny wypust bastionowy z uchwytnymi do cumowania barek. Wyjście z tarasów na ulicę prowadzi obok „Domu z kogutkiem” przez otwór w murze ozdobiony tympanonem z płaskorzeźbami plectwa domowego: koguta z kurami i kurczętami. Obok wmurowany wskaźnik poziomu wody z powodzi w 1997 r.

Na chwilę zadumy zaprasza widokowa altana - glorieta. Ta kolistą budowlą osadzona jest na siedmiu kolumnach podtrzymujących kopułowy dach.

Po zachodniej stronie folwarku park ma charakter krajobrazowego. W starorzeczu Odry z tego miejsca rozciąga się widok na skrzydło południowe zamku z murem oporowym. Teren ten, podtapiany, porośnięty jest roślinnością bagienną z rozwijającymi się łgiem wierzbowo-topolowym i dębowo-wiązowym. Na łąkach rosną kaczęce, kozłek lekarski, śnieżyczki, wierzba biała.

Dom pod Kogutkiem

Eklektyczny dom z ciekawą elewacją pomalowaną na zielono. Budynek istniał w tym miejscu w 1865 r. w początkach XX w. prawdopodobnie został przebudowany do stanu dzisiejszego. Po stronie południowej - wschodniej posiada wieżę pokrytą ceramiczną karpówką, na niej metalowy kogutek pełniący funkcję wiatrowskazu, stąd nazwa domu. Architektura domu jest ciekawa i bogata, uwagę przyciągają kunsztownie

Pieszne wycieczki po Krainie św. Anny

zdobione szczyty schodkowe, po bokach zdobione esownicami, pod dachem wysunięty gzyms, w jego narożnikach płaskorzeźby delfinów. Ściana wschodnia wtopiona w ogrodzenie.

Dom początkowo przeznaczony był dla gości, potem pełnił funkcję biurowo-mieszkalną zarządcy folwarku.

Zamek

Stare legendy przekazują, że w zamierzonych czasach rogowski zamek należał do zakonu templariuszy, a tajemniczy tunel łączył go z zamkiem w leżącym po drugiej stronie Odry Otmęcie. W XIII-wiecznych dokumentach zamek wymieniany jest jako obronny z prostokątną wieżą, otoczony fosą. Wybudowany na wzgórzu u brzegu koryta Odry miał bronić i kontrolować żeglugę na rzece. Murowany, otynkowany z boniowaniem na narożach wieży zachodniej, składa się z trzech pokrytych dwuspadowymi dachami skrzydeł i dwóch wież. Od strony południowej i wschodniej otoczony Odrą, z północnej i zachodniej fosą. Zamkiem władało wiele rodów, ostatnimi właścicielami był ród Haugwitzów. Najstarszą zachowaną częścią zamku jest jego obecne skrzydło wschodnie pochodzące z budowli z XIV w.

W okresie panowania rodu Beesów wybudowano skrzydło południowe i wieżę, którą połączono skrzydła południowe z wschodnim. Kolejni właściciele, Rogojscy z Rogoźnika (Morawy), przebudowali rogowski zamek w stylu renesansowym, dobudowując krużganki i wieżę wschodnią. Po tych przebudowach pozostał kamienny most na fosie - przedtem był drewniany. Najwięcej zmian wprowadzili ostatni właściciele zamku, Haugwitzowie, uczyniwszy z majątku majorat, do którego, poza Rogowem, należały Krapkowice, Żywocice, Stradunia, Górażdże, Ligota Bialska, Ścinawa. Postawiono wtedy skrzydło północne w stylu klasycystycznym, zamurowano krużganki, umieszczając w nich okna, zwieńczeniu szczytów nadano styl neogotycki. W końcu XIX w. hrabia Heinrich Kurt Haugwitz odbudował zamek w Krapkowicach i tam przeniósł swą siedzibę, a rogowski zamek służył za rezydencję letnią. Po wojnie zamek upaństwowiono. Obecnie w zamku ma siedzibę Oddział Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, gromadzący średniowieczne rękopisy (najstarsze z XIV w.), starodruki, zabytkowe grafiki i mapy.

Zwiedzanie 7 dni w tygodniu od. 9⁰⁰ do 17³⁰

bilety: normalny – 4,00 zł, ulgowy – 2,00 zł

W krainie spizowego strzelca...

Autor tekstu: *Henryk Mielcarz*

Strzelce Opolskie

Mury miasta

W dobie średniowiecza przez Strzelce przebiegał stary szlak handlowy Wrocław - Opole - Kraków. U wlotu szlaku do miasta na zachodzie stała Brama Opolska, u wylotu Brama Krakowska. Mury miasta biegły od Bramy Krakowskiej do dzwonnicy (w pobliżu kościoła parafialnego), a dalej linią dzisiejszych murów okalających powyższy kościół, przez ogród farmy do Bramy Opolskiej. Stąd przez plac kościoła pw. Bożego Ciała do zamku.

Rolę umocnień miejskich od strony południowej spełniał zamek strzelecki, za którym rozciągały się rozległe bagna. Stawy i bagniska otaczały miasto od południa i zachodu, dlatego też w tym miejscu wykopanie głębokiej fosy okazało się zbyteczne. Stanowiła ona natomiast ważny element umocnień miasta od strony północnej i wschodniej, pozbawionych naturalnych przeszkód w dostępie do strzeleckiego grodu.

W latach 1816-25, z powodu rozbudowy drogi Wrocław - Opole - Strzelce - Bytom, przerwano mury miejskie. Dziś istnieją jedynie fragmenty muru średniowiecznego, który okalał miasto - naprzeciw kościoła pw. Bożego Ciała przy ul. Opolskiej oraz od strony północnej - wzdłuż ul. T. Kościuszki, otaczając kościół pw. św. Wawrzyńca.

Pomnik Myśliwca w Rynku

Historia pomnika nierozdzielnie wiąże się z pochodzeniem nazwy miasta - Strzelce. Jedną z wersji utrzymuje, że miasto zawdzięcza swą nazwę zamieszkującym na tych terenach we wczesnym średniowieczu strzelcom książęcy, myśliwym, którzy w strzeleckich lasach polowali wraz z księciem na licznie występującą tu zwierzynę. Stulecia mijaly, brak było symbolu miasta. W 1929 r., na zlecenie strzeleckiego magistratu, gliwicka firma Entw. U. Geg. im Hüttenamt wybudowała studzienkę ze średniowiecznym strzelcem, myśliwym ze spiżu. Pomnik po współczesne czasy mieszkańcom i turystom kojarzy się z powstaniem miejscowości i symbolizuje rodowód nazwy: Strzelce.

Baszta

W dobie średniowiecza, kiedy powstające miasto zostało obwarowane murami obronnymi, obok kościoła parafialnego św. Wawrzyńca i obok ówczesnego cmentarza katolickiego postawiono także basztę w celach obronnych - datowaną na XV wiek. Dopiero na przełomie XVII i XVIII w. parafianie przebudowali basztę na dzwonnice kościelną. Baszta jest murowana z kamienia, w szczycie z cegły, otynkowana. U dołu w kształcie prostokąta, górne kondygnacje osmioboczne, nieregularne. Samo wejście zamknięte jest lukiem koszowym, w którym umieszczono drzwi klepkowe. Dach dzwonnicy namiotowy, łamany, pokryty łupkiem.

Dzwonnica ulokowana po stronie wschodniej kościoła - szarzała przez wieki - widziała wiele zniszczeń w naszym mieście. W jej cieniu oglądamy stare mury miasta.

Ruiny zamku

Najstarsze wiadomości o zamku pochodzą z 1303 roku. Prawdopodobnie gród książęcy był usytuowany w tym miejscu, gdzie obecnie znajdują się ruiny zamku. Trudno dziś jednoznacznie odpowiedzieć, czy nastąpiło to przez wzmocnienie drewnianej budowli (pierwotnej chaty myśliwskiej), czy też przez nowo wzniesioną budowę. Osada być może w połączeniu z zamkiem myśliwskim była miejscem osiedlania się myśliwych książąt opolskich. W roku 1323 za panowania księcia Alberta (syna księcia Bolka I) miasto zostało umocnione. Książę na swym zamku urządzał tzw. dni dworskie, na które zapraszał swoich rycerzy i co znamienitszych mieszczan. Książę zawsze przewodniczył spotkaniom. Dawał często dowody łaski, darował mienie lub rozdawał przywileje na rzecz rycerzy i duchowieństwa. Zatwierdzał kupno i sprzedaż gruntu, był rozjemcą w sprawach spornych. Wszelkie dokumenty wypisywał dworski notariusz lub kapłan. W zależności od epoki były pisane po polsku, po czesku lub po niemiecku. Na dokumentach - dla uwierzytelnienia - zawsze przewieszano książęcą pieczęć w wosku. Za czasów margrabiego brandenburskiego (Georga Hohenzollerna von Brandenburg-Ansbach) zamek popadł w ruinę. Mówi o tym urbarz miejski z 1534 r., odnotowując jego zły stan. W latach 1562-1596 przystąpiono do odbudowy zrujnowanego zamku. Zdaniem niemieckiego historyka J. J. Reichela J. von Redern (senior) dość solidnie odbudował zamek. Choć nie cały zamek odbudowano od fundamentów, lecz tylko jego prawe skrzydło (wjeżdżając od strony miasta). Natomiast starsze części, gdzie były umieszczone drewniane schody, zlecił odrestaurować. Zamek pokryto dachem gontowym (z drewna). We wnętrzu zamku wybudowano nową kuchnię, lecz już w nowej części przybudówki. W piwnicach magazynowano wino. Na parterze zamku znajdował się m.in. jeden pokój dla dam dworu, a na pierwszym piętrze skarbiec rodzinny. Prace ciesielskie w zamku wykonywał cieśla z kopalni w Tarnowskich Górach, prace murarskie - niejaki mistrz Tomasz, szyby natomiast wprawił mistrz Dawid z Opola.

Ratusz

Pierwsze informacje na temat strzeleckiego ratusza można odnaleźć w urbarzu miejskim z 1581 r. Istnienie tej ważnej dla miasta budowli na środku rynku w XVIII-wiecznych Strzelcach potwierdził także późniejszy kronikarz miasta J. J. Reichel. W połowie tego stulecia, 24 listopada 1754 r. wybuchł w mieście groźny pożar, którego ofiarą padł także ratusz miejski wraz z wieżą. Jednak już w 1758 r. siedziba władz miejskich została odbudowana. Kolejny pożar w mieście, jaki miał miejsce 21 lipca 1826 r., również zniszczył częściowo ratusz, a następny - 18 czerwca 1827 r. - strawił go całkowicie. Nowy ratusz postawiono w latach 1844-46 według planów budowniczego Rocha. Wieżę wybudowano na starych fundamentach i nakryto ją hełmem klasycystycznym - neogotyckim.

Piesze wycieczki po Krainie św. Anny

Park

Historia strzeleckiego parku sięga początków XIX w., kiedy to na zamku rezydował hrabia Andreas Maria Graf von Renard, który po pobytach w Anglii zafascynował się nowym trendem w sztuce ogrodniczej - parkiem angielskim. Hrabia zatrudnił ogrodnika Schmidta, ucznia twórcy założenia krajobrazowego dla księcia Puckler-Muskau w Bad Muskau - Park Mużakowski (obecnie założenia są wpisane na listę światowego dziedzictwa Unesco). Zakładanie parku rozpoczęto w 1832 r. Najpierw założono tzw. „mały park”, na południe od ruin zamku. Ulica Parkowa odgradza go od obszaru dużo młodszego, zwanego „dużym parkiem”.

Obok zamku znajduje się tzw. góra kasztanowa, powstała przy okazji tworzenia stawów. Ziemia z wybranych na stawy dolów utworzyła wzgórze. Setki robotników taczkami przewoziło ziemię, tworząc górę i stawy. Tzw. góra świątyni (współcześnie wzniesienie „trzech ławek”) powstała także w sposób sztuczny. Dziesiątki lat temu teren był tu równinny. Drzewa wyciągano z korzeniami z okolicznych lasów (należących do majątku). Piękniejsze okazy transportowano nawet z lasów lublińskich. Doskonałe warunki glebowe, ich pielęgnacja po zasadzeniu spowodowały, że większość tych drzew rośnie po dzień dzisiejszy (prawie 180 lat). Obszar parku ma 62 ha. Całość prac, założenie alejek i zalesienie grup zagajnikowych zajęło ok. 25 - 30 lat. W małym parku rośnie wiele zabytkowych drzew, np. czerwony buk, srebrny klon, wielkolistna lipa, cisy, tulipanowce, miłorząb, platany, sosny, dęby, klony, graby, biały buk, biała topola. W dużym parku spotykamy: kasztany, białe buki, wierzyby, amerykańskie białe jodły i inne. Pośrodku stawu jest wyspa, gdzie stada dzikiego ptactwa znajdują swoje schronienie. Nieco dalej widzimy domek myśliwego (tzw. leśniczówka). Na „górze świątyni” przed laty stał pawilon w stylu greckim. Stąd obserwujemy rozległe łąki i grupy zagajników (tzw. remizy). Od roku 1887 systematycznie przeprowadzano znaczne przecinki drzewostanu, aby tworzyć miejsca pod nowe sadzonki drzew. O ogromie prac niech świadczy fakt, że rokrocznie sadzono od 8 do 10 tysięcy nowych krzaków oraz niezliczoną ilość drzew iglastych. W ten sposób wzbogacono park przez nowe gatunki w drzewostanie. Ścieżki i dróżki co pewien czas były odnawiane. Strzelecki Park i dziś stanowi osobliwość botaniczną, historyczną i turystyczną. Ma wiele wspaniałej urody i stanowi atrakcję miasta i Ziemi Strzeleckiej. Od kilku lat trwają prace nad zagospodarowaniem parku. Odtwarzane są nawierzchnie ścieżek spacerowych, wykonano plac zabaw. W 2003 roku studenci Politechniki Krakowskiej wykonali szczegółową inwentaryzację drzew i krzewów, która jest pierwszym etapem rewitalizacji parku. Miłośnicy dendrologii powinni wybrać się na spacer „Szlakiem Hrabiego Renarda”, wzdłuż którego znajdują znaki i tablice informujące o gatunkach i pochodzeniu drzew.

Masztalarnia

Idąc na spacer - od strony ruin zamku - w głąb małego parku, spotykamy budowlę nazwaną masztalarnia, w której mieściła się stajnia dla koni. Kiedy w 1815 r. hrabia Andreas Maria von Renard objął Strzelce w dziedziczne władanie, to jego zainteresowanie, obok rozwoju przemysłu w tym regionie, hodowlą owiec było ukierunkowane również na hodowlę koni. Hodował konie pełnej krwi w Olszowej. Stadnina w Olszowej, założona w 1825 r., znana była w całej Europie. Hodowano tu konie wyjazdowe i do konnej jazdy. W wybudowanej przez niego stajni w Strzelcach trzymał 50 koni, w tym sprowadzane z Anglii ogiery pełnej krwi, z przeznaczeniem na tory wyścigowe.

Kościół pw. św. Barbary

Szczególne miejsce wśród zabytków sakralnych na terenie Strzelc zajmuje drewniany kościółek św. Barbary, ulokowany na cmentarzu katolickim i datowany na 1505 rok. Znajduje się przy rozwidleniu dróg do Opola i Krapkowic. Święta Barbara jako patronka budowli sakralnych była bardzo popularna w średniowieczu i cieszyła się wielką czcią nie tylko jako patronka górników, lecz także jako orędowniczka w godzinie śmierci. W XVII wieku kościółek całkowicie podupadł z powodu braku mecenasa, który zająłby się remontem i jego utrzymaniem. Dopiero około 1680 r. wdowa po radcy kościelnym, Anna Bassa, zadeklarowała się go odbudować i konserwować, zgodnie z ostatnią wolą swego zmarłego małżonka. W roku 1683 kościół został odbudowany. Nad nawą ulokowana jest wieżyczka na sygnaturę w stylu barokowym, datowana po 1720 roku, z latarnią i baniastym hełmem. Chór muzyczny jest drewniany, wsparty na 2 kolumnkach. Na strychu znajdują się fragmenty ołtarzowe, pochodzące z 1. połowy XVII w. Ambona jest w stylu późnorennesansowym, z początku XVII w., natomiast organy (uszkodzone) datowane są na przełom XVII-XVIII wieku. Ściany kościoła są zbudowane z belek, ułożonych jedna na drugą. Spójność w narożnikach uzyskano nie przy

pomocy gwoździ, lecz wzajemnie pasujących do siebie wyłobień na końcach belek. Dach ma pokrycie gontowe, co jeszcze bardziej podnosi malowniczość wyglądu. Rzut nawy jest niemalże kwadratowy, a do wschodniej ściany przylega nieco węższe, z trzech stron zamknięte, prezbiterium. Kościółek nie posiada dzwonnicy. Nad belką główną, podobnie jak w kościołach średniowiecznych, wisi drewniany krzyż. Kościół św. Barbary jest pomnikiem budownictwa sakralnego i wysokiej klasy zabytkiem.

Kościół pw. Bożego Ciała

Kościół ewangelicki powstał w latach 1825-26 według planów Ernesta Samuela Friebla, z fragmentarycznym wykorzystaniem propozycji Krzysztofa Worbsa. Wież kościoła wybudowano około 1888 roku. Budowla nie posiada określonego stylu. Jest murowana z cegły i otynkowana. Okna są zamknięte półkoliste. Chór muzyczny jest wykonany z drewna, wsparty na 4 słupach. Dach świątyni jest siodłowy i był nakryty dachówką. W 1982 r. ówczesny proboszcz kościoła parafialnego św. Wawrzyńca - ksiądz prałat Jerzy Stellmann - przejmuje budowlę na rzecz społeczności katolickiej. Jego staraniem w latach 1982-85, dokonano całkowitego remontu kościoła, a dach pokryto blachą. Uroczyste poświęcenie kościoła jako świątyni katolickiej odbyło się w 1985 roku.

Kościół św. Wawrzyńca

Wybudowanie kościoła katolickiego pod wezwaniem św. Wawrzyńca należy datować przed 1290 r., kiedy to odnotowany został pierwszy znany proboszcz strzelecki Mikołaj, również notariusz księcia Bolka I opolskiego. Kościół i proboszcz administracyjnie podlegali archiprezbiteriatowi w Opolu. Świątynia znajdowała się w obrębie murów miejskich. W roku 1697 kościół otrzymał nowy, główny ołtarz. Wykonawcą rzeźb był stolarz Walek z Tworoga. Kiedy proboszczem został Ernest Joachim von Strachwitz, to przeprowadzono renowację kościoła parafialnego (1731-32), a w 1736 r. zakupiono nowe organy, rozbudowano plebanię. W listopadzie 1754 r., podczas pożaru centrum miasta, częściowo ucierpiał również kościół. Proboszcz Franz von Strachwitz całkowicie go odrestaurował. W XVII i XVIII w. kazania w kościele parafialnym głoszone były po polsku. Dopiero na polecenie króla Fryderyka II proboszcz Adam Joseph von Larisch (9 marca 1764 r.) zarządził, by w czasie wielkich świąt kościelnych odprawić jedną mszę świętą z kazaniem w języku niemieckim.

Największe zasługi dla strzeleckiej parafii wniósł proboszcz Maksymilian Ganczarski. Na początku XX w. najważniejszym zadaniem w życiu katolików było wybudowanie nowego kościoła farnego. Stary kościół św. Wawrzyńca był skromną budowlą barokową, z 3 podłużnymi nawami. 19 kwietnia 1904 r. rozpoczęto pierwsze prace budowlane przy nowym kościele. Jesienią 1905 r. nowa budowla była gotowa w stanie surowym. Uroczystym dniem dla strzeleckich parafian był dzień 3 czerwca 1907 r., kiedy to kardynał J. Kopp poświęcił nowy kościół. Świątynia jest w stylu neobarokowym. Natomiast ołtarz główny jest w stylu barokowym i został wykonany w 1712 r. przez Jana Kōniga z Wrocławia. W ołtarzu znajdują się rzeźby świętych: Jerzego, Floriana, Michała Archanioła i 2 nieznanymi niewiast. W centrum mieści się obraz Matki Boskiej Snieżnej z Dzieciątkiem w ozdobnej ramie. Ponadto w kościele usytuowane są ołtarze boczne, także w stylu barokowym. Ambona zbudowana w stylu późnobarokowym pochodzi z 1. połowy XVIII w.

Podczas I wojny światowej w 1915 r. armia niemiecka skonfiskowała 4 dzwony. Rozbito je na samych wieżach. 3 grudnia 1922 roku wciągnięto nowe dzwony na wieżę kościoła, wykonane przez firmę Geitner z Wrocławia (Jan, Maria i Barbara). Nowy kościół św. Wawrzyńca jest wykonany z cegieł, od zewnątrz otynkowany. Długość kościoła wynosi 58 m, szerokość środkowej nawy - 12,8 m, wysokość - 14 m. Sklepienie jest beczkowe, łączy się w skrzyżowaniu w efektywną kopułę. Wieża sięga 62 m wysokości, ukoronowana jakby czepkiem barokowym. Spoglądając do góry, można zobaczyć 7 wielkich obrazów sufitowych: *Zwiastowanie*, *Narodziny Chrystusa*, *Nauczanie Jezusa w świątyni*, *Uzdrowienie chorych*, *Chrystus jako przyjaciel dzieci*, *Ostatnia Wieczerza* (w chórze) oraz *Wniebowstąpienie Chrystusa* (na skrzyżowaniu naw). Artysta malarz Klink z Babic koło Głubczyc wykonał powyższe obrazy w duchu barokowym. Najcenniejsze przedmioty przejęto ze starego kościoła.

Bryła świątyni prezentuje się imponująco. Jej smukła wieża wraz z wieżą ratuszową i wieżą zamkową są symbolem centrum miasta.

Projekty współpracy w Krainie św. Anny

Tablica informacyjna w Centawie

Tablica informacyjna w Żimnej Wódce

Opolskie szlakiem LGD (OSLGD) to partnerska inicjatywa 9 Lokalnych Grup Działania zapoczątkowana w 2012 r., której celem jest promocja walorów turystycznych oraz przyrodniczo-kulturowych obszaru województwa opolskiego. Piękno przyrody, malowniczo położone jeziora i rzeki oraz niezliczona ilość zabytkowych miejsc to walory województwa opolskiego, które pragniemy wspólnie promować. Szlak wyznacza szereg tablic informacyjnych, które zostały umieszczone przez wszystkich uczestników projektu. Tablice zawierają m.in. informacje o tym, co na danym terenie jest najciekawsze, unikatowe i godne polecenia. W ramach wspólnego projektu stworzona została strona internetowa www.opolskieszlakiemlgd.pl, na której umieszczono interaktywną mapę turystyczną – przedstawiono na niej zasoby kulturowe, zabytki i walory przyrodnicze poszczególnych obszarów. W ramach projektu wydano mapę i folder zawierające po kilka propozycji spędzenia wolnego czasu na Opolszczyźnie.

Gra komputerowa dla całej rodziny

Opolskie skarby geologiczne (GEOskarby) to partnerska inicjatywa 2 Lokalnych Grup Działania zapoczątkowana w 2013 roku, której celem jest promocja zasobów geologiczno – paleontologicznych Stowarzyszeń: Kraina św. Anny oraz Kraina Dinozaurów. Obecnie coraz więcej osób ukierunkowuje się na określony rodzaj turystyki. Ze względu na bogate zasoby Opolszczyzna sprzyja turystyce geologicznej. W ramach projektu przy współpracy z Uniwersytetem Opolskim stworzona została edukacyjna gra komputerowa oraz jej odpowiednik terenowy. Gra w sposób przystępny i zrozumiały przedstawia walory geologiczne i paleonto-

logiczne. Ciekawa oprawa graficzna zachęca do dalszej eksploracji gry i przeniesienia wiedzy zdobytej w świecie wirtualnym do świata realnego. W ten sposób zachęcamy wszystkich, aby z osobna lub rodzinnie wyruszyli na poszukiwanie i odkrywanie skar-bów. Gra jest dostępna na stronie www.gra.annaland.pl.

Poszukiwanie GEOskar-bów – gra terenowa dla całej rodziny

Projekty współpracy w Krainie św. Anny

Materiały wypracowane w trakcie projektu współpracy w ramach Opolski ETNOdizajn

Logo Opolski ETNOdizajn

Sztuka ludowa na Opolszczyźnie – od analiz do dizajnu (Opolski ETNOdizajn) to partnerska inicjatywa 2 Lokalnych Grup Działania zapoczątkowana w 2013 roku, której celem jest promocja dziedzictwa kulturowego, a w szczególności Sztuki Ludowej Opolszczyzny i pokazaniu jej w innowacyjnym ujęciu. Województwo opolskie to region o bogatej kulturze i tradycjach ludowych.

W dzisiejszych czasach twórczość ta zanika. Jej propagatorami są w dużej mierze osoby starsze. Wraz z partnerem projektu, Brzeską Wsią Historyczną, zachęcamy kolejne pokolenia do zastosowania sztuki opolskiej we wzornictwie przemysłowym i przedmiotach codziennego użytku. Pomocne w tym są wyniki badań i analiz kodów kulturowych, które zostały zebrane przez instytucję kultury - Zamek Cieszyń (przy udziale Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie i Katowicach oraz Instytutu Sztuki w Opolu) i zawarte w dokumencie pn: Raport końcowy. Wszystkie wypracowane materiały są dostępne na stronie www.annaland.pl (zakładka Projekty współpracy).

Gabriela Puzik i Gabriela Drzymala wraz z dziećmi w strojach śląskich

Czas wolny w Krainie św. Anny

Punkty informacji turystycznej

- **Centrum informacji turystycznej w Kamieniu Śląskim**, pl. F. Myśliwca 5, tel. 77 467 13 29
czynny od poniedziałku do piątku 9.00-14.00
- **Punkt informacji turystycznej, Góra św. Anny**
Rynek 8, tel. 77 40 26 558
(czynny od kwietnia do końca października)
- **Oddział PTTK Ziemi Strzeleckiej**
Strzelce Opolskie, ul. Rynek 4, tel. 77 461 37 31
- **Punkt informacji turystycznej - Urząd Miejski w Zdziechowicach** (Referat promocji i funduszy UE)
ul. Bolesława Chrobrego 34, tel. 77 40 64 413
e-mail: promo@zdziechowice.pl (pn.-pt. 8.00-15.00)

Muzea i obiekty wystawiennicze

- **Muzeum Czynu Powstańczego**
Oddział Muzeum Śląska Opolskiego
ul. Leśnicka 28, 47-154 Góra św. Anny
tel. 77 461 54 66, www.muzeum.opole.pl
- **Muzeum Wiejskie w Raszowie**
Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Tarnowie Opolskim
ul. Nakielska 1, Raszowa, tel. 77 464 57 26
www.gbp-tarnowopolski.wbp.opole.pl
- **Wystawa zbiorów misyjnych i klasztornych**
Góra św. Anny
Czynne codziennie oprócz poniedziałku 9:30-15:30
tel. 77 463 09 26, e-mail: osrmis@poczta.onet.pl
- **Galeria Sztuki - wystawa obrazów poplenerowych z Góry św. Anny** w starym spichlerzu w Leśnicy
(czynna w weekendy 14:00-18:00), tel. 77 461 53 91)

Zwiedzanie Baszty od 1 maja do 15 października
od poniedziałku do piątku w godz. 11:00 - 15:00
ul. Basztowa /Baszta/ 47-300 Krapkowice
tel: 600 223 599, www.papierowabaszta.pl

Kina

Zdziechowice

- **Kino objazdowe** w Miejsko - Gminnym Ośrodku Kultury, Sportu i Turystyki, ul. Powstańców Śląskich 7
tel. 77 484 26 34, www.zdziechowice.pl

Krapkowice

- **Kino w Krapkowickim Domu Kultury**
ul. Prudnicka 7, tel. 77 44 60 310,
www.domkultury.krapkowice.pl

Domy kultury

- **Wystawa starodruków i książek**
Oddział Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych
ul. Parkowa 38, 47-312 Rogów Opolski
tel. 77 467 21 08, 467 23 80, www.wbp.opole.pl/rogow/
- **Izba Pożarnictwa w Strzelcach Opolskich**
Strzelce Opolskie ul. Zakładowa 1
teren straży pożarnej (państwowej i OSP)
Wystawę można zwiedzać we wszystkie dni tygodnia
po wcześniejszym umówieniu się, tel. 602 763 898
- **Izba Tradycji Lotniczych w Ligocie Dolnej** (klucz u sołtysa)
Izba oficjalnie została otwarta po wielu latach w 2009 r.
Już w czasach niemieckich istniało tu lotnisko i szkoła
szybowcowa, potem po 1945 r. zorganizowano na
nowo polskie lotnisko i szkołę pilotów.
- **Izba Tradycji w Walcach**
tel. kom.: +48 797 714 614 (Gminny Ośrodek Kultury)
- **Galeria Sztuki w Rozwadzy** w kościele poewangelickim
(własność prywatna), tel. Norbert Siekierka 606 496 323
- **Izby tradycji śląskiej:**
 - **Kamień Śląski** (tel. 77 467 13 29)
 - **Izbicko** (tel. 77 461 72 84)
 - **Grodzisko** (tel. 77 463 64 92)
 - **Otmice** (tel. 77 461 72 83)
 - **Rozmierz i Pietna**

Wytwórnica Papierów Czerpanych „Czerpus”
znajdująca się w Wieży Bramy Górnej (Baszty)

Strzelecki Ośrodek Kultury

ul. S. Żeromskiego 7, 47-100 Strzelce Opolskie
tel. 77 463 00 50, www.sok.strzelceopolskie.pl

Krapkowicki Dom Kultury

ul. Prudnicka 7, 47-300 Krapkowice
tel. 77 44 60 310, www.domkultury.krapkowice.pl

Gminny Ośrodek Kultury w Walcach

ul. Opolska 32 A, 47-334 Walce
tel. 77 46 60 113, www.gokwalce.pl

Gminne Centrum Kultury w Gogolinie

Plac Dworcowy 5, 47-320 Gogolin
tel. 77 554 50 21, www.gog-gogolin.pl

Leśnicki Ośrodek Kultury i Rekreacji

ul. Nad Wodą 15, 47-150 Leśnica
tel. 77 461 53 91, http://lesnica.pl/lokir/

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Zdziechowicach

ul. Powstańców Śląskich, 47-330 Zdziechowice
tel. 77 48 42 634, www.zdziechowice.pl

Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Ujeździe

ul. 3 Maja 5, 47-143 Ujazd, tel. 77 40 48 715

Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowie Opolskim

Osiedle Zakładowe 7, 46-050 Tarnów Opolski
tel. 77 46 44 781, www.goktop.cba.pl

Rosół z makaronem

Rolada z jajkiem

Kolocz śląski

Schab z kapustą

Śląska rolada, kluski i modra kapusta

Gastronomia w Krainie św. Anny

Miasto i Gmina Leśnica

Restauracja „ALBA”

Rynek 4
47-154 Góra św. Anny
tel./fax +48 77 461 54 25
tel. kom. 509 67 45 52
e-mail: alba.rezerwacja@op.pl
www.pensjonatalba.pl

*czynne codziennie od 10.00 do 22.00
60 miejsc, klimatyzacja, ogródek
piwny latem
restauracja oferuje kuchnię śląską,
prowadzi catering
obsługa zna język niemiecki oraz
angielski*

Restauracja „Harcówka”

ul. Planetorza 2
47-154 Góra św. Anny
tel. kom. +48 664 753 403
www.restauracjaharcowka.pl

*60 miejsc
możliwość płatności kartą,
klimatyzacja, latem ogródek piwny
w lokalu oferuje się kuchnię śląską,
obsługa zna język niemiecki*

Restauracja „POD JELENIEM”

ul. Strzelecka 1
47-154 Góra św. Anny
tel. +48 77 463 53 45
tel. kom. +48 508 179 065
e-mail: restauracja@podjeleniem.eu
www.podjeleniem.eu

*czynne codziennie od 11.00 do 22.00
60 miejsc oraz 70 miejsc na imprezy
zamknięte
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca pieczeń z jelenia
oraz inne dania z dziczyzny
obsługa zna język niemiecki, do dyspo-
zyycji również karta w tym języku*

Restauracja „ALEKSANDRA”

ul. Rynek 2a
47-154 Góra św. Anny
tel. +48 77 463 51 31
www.ealeksandra.pl

*czynne codziennie od 11.00 do 22.00
70 miejsc oraz 80 miejsc na imprezy
okolicznościowe
możliwość płatności kartą, ogródek
piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering*

Restauracja-Galeria „ANNA”

ul. Rynek 2
47-154 Góra św. Anny
tel. +48 77 461 54 12
arestauracja@gmail.com

www.noclegi-anna.pl

*czynne codziennie od 11.00 do 22.00
latem, od 15.00 do 21.00 zimą
60 miejsc oraz 40 miejsc w piwnicze
ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską,
oprócz tego solę w sosie szpinakowym
obsługa zna język niemiecki
i angielski, do dyspozycji również
karta w tych językach*

DOM PIELGRZYMA

Al. Jana Pawła II 7
47-154 Góra św. Anny
tel. + 48 77 462 53 01
e-mail: dompielgrzymia@op.pl
www.dompielgrzymia.pl

od godz. 7.00 do 20.00

*450 miejsc
Dom Pielgrzymia prowadzi usługi
gastronomiczne, oferuje śniadania,
dania obiadowe kuchni śląskiej
organizowane są przyjęcia, są
prowadzone usługi cateringowe*

Restauracja KARCZMA W DOLINIE

Raszowa, ul. Góry św. Anny 86
47-150 Leśnica
tel. +48 77 463 50 11
tel. kom.: +48 606 305 966
www.karczmaiania.pl

*czynne codziennie od 12.00 do 22.00
70 miejsc oraz 70 miejsc na imprezy
okolicznościowe
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „NA SZLAKU”

ul. Góry św. Anny 8a
47-150 Leśnica
tel. + 48 77 461 53 38

*czynne codziennie od 10.00 do 22.00
120 miejsc oraz 300 miejsc na
imprezy okolicznościowe
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
oraz polską
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „NOWA ZALESIANKA”

Zalesie Śląskie, ul. św. Jadwigi 1
47-150 Leśnica
tel. +48 77 461 52 13
www.zalesianka.xtl.pl

*czynne codziennie od 10.00 do 22.00
200 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
obsługa zna język angielski*

Miasto i Gmina Zdzeszowice

Restauracja „MONTANARO”

ul. Bolesława Chrobrego 10
47-330 Zdzeszowice
tel. +48 77 484 59 11
restauracja@montanaro.com.pl
www.montanaro.com.pl

*czynne pn. od 14.00 do 23.00
wt. - czw. Od 12.00 do 23.00
pt., sb., nd. od 12.00 do 24.00
ilość miejsc - 30
klimatyzacja, ogródek piwny latem,
kręgielnia, bilard
restauracja oferuje kuchnię śląską -
szef kuchni poleca 3 gotowane mięsa
obsługa zna język niemiecki*

Restauracja „KAMERALNA”

ul. Filarskiego 1
47-330 Zdzeszowice
tel. +48 77 484 27 27

*czynne codziennie od 13.00 do 23.00
36 miejsc + 30 na imprezy
okolicznościowe
klimatyzacja, ogródek piwny latem
restauracja oferuje kuchnię śląską
oraz pizzę z pieca, prowadzi catering*

Restauracja „BAZYLIA”

ul. Pionierów 2A
47-330 Zdzeszowice
tel. +48 77 484 50 01
e-mail: bazylia@bazylia.info
www.bazylia.info

*czynne pn. do sb. od 14.00 do 23.00
nd. od 12.00 do 23.00
ilość miejsc - 40 oraz 40 na sali
bankietowej
ogródek piwny latem
restauracja oferuje kuchnię śląską
oraz włoską, prowadzi catering
obsługa zna język niemiecki
oraz angielski*

Tawerna „ALBA”

Rozwadza, ul. Korfantego 33A
47-330 Zdzeszowice
tel. kom. + 48 509 057 994
e-mail: alba.rezerwacja@op.pl
www.tawernaalba.pl

*czynne codziennie od 14.00 do 23.00
ok. 30 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
lokal oferuje dania kuchni greckiej
oraz pizzę, prowadzi catering*

Restauracja „ASTORIA”

ul. Góry św. Anny 5
47-330 Zdzeszowice
tel. +48 77 484 76 49

Miasto i Gmina Strzelce Opolskie

Restauracja „ALTER EGO”

ul. Opolska 40
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 461 31 82
restauracja@alterego-strzelce.pl
www.alterego-strzelce.pl

*czynne codziennie od 10.00 do 22.00
100 miejsc oraz 30 miejsc na imprezy okolicznościowe
możliwość płatności kartą
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
oraz polską, polecane danie:
kotlet po kawalersku
obsługa zna język niemiecki
oraz angielski
restauracja prowadzi catering*

Pizzeria BELLA ITALIA

ul. kard. S. Wyszyńskiego 16
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 461 35 19

*czynne codziennie od 12.00 do 24.00
możliwość płatności kartą
klimatyzacja
w lokalu poleca się pizzę*

KAWIARNIA LETNIA

Irena Tomczyk
ul. Parkowa 1
47-100 Strzelce Opolskie
tel. kom. +48 601 179 479

*czynne od maja do września
od 10.00 do 21.00
30 miejsc
kawiarnia prowadzona jest
na wolnym powietrzu
poleca się napoje i przekąski*

„KRAKUS” Restauracja

ul. Krakowska 33
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 462 15 95
e-mail: biuro@ssspiast.com.pl
www.ssspiast.com.pl

*czynne codziennie od 11.00 do 22.00
w niedziele od 13.00 do 22.00
130 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca m.in.
placek po węgiersku
restauracja prowadzi catering*

Restauracja Centrum Browar

ul. Kościuszki 4
47-100 Strzelce Opolskie
tel: +48 77 / 462 11 09 wew.122
e-mail: info@centrumbrowar.pl
www.centrumbrowar.pl

*czynne od poniedziałku do piątku
12.00 – 23.00*

sobota od 14.00 – 22.00

niedziela od 11.30 – 21.00

Przestronna, klimatyzowana sala restauracyjna utrzymana w stylu Starego Browaru, urozmaicona kolekcją maiowideł ściennych oraz gustownych lamp. Proponujemy kuchnię myśliwską, jak i naszą tradycyjną kuchnię regionalną.

PPHU „REGNUM” Dariusz Król

ul. Osiedle Piastów Śl. 6
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 461 40 28

*czynne codziennie od 9.00 do 23.00
50 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca dania barowe
typu fiaczki, fasolka po bretońsku
i przekąski*

Restauracja „U HALINY”

ul. Piękna 12
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 463 19 41
tel. kom. +48 693 063 475

*czynne codziennie od 12.00 do 22.00
60 miejsc
ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską oraz
dania: gyros i gotonko po barwarsku
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „RATUSZOWA”

ul. Rynek 6, 47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 463 00 64
tel. kom. +48 510 697 711

*czynne codziennie od 12.00 do 22.00
latem od 10.00 do 22.00
100 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca urozmaiconą
kuchnię śląską
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „REZYDENT”

PPHU Lupo Janusz Wilk
ul. Strzelców Bytomskich 3
47-100 Strzelce Opolskie
tel. kom. + 48 604 063 821
e-mail: bartosz.wilk@gmail.com
www.restauracjarezydent.pl

*organizowane są tylko przyjęcia
na zamówienie
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „U Jana”

Warmatowice, ul. Strzelecka 2
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 461 70 65
e-mail: biuro@ujana.pl
www.ujana.pl

*organizowane są tylko przyjęcia
na zamówienie*

BAR PHUTOM T. i M. Mróz

Kadlub, ul. Powstańców Śl. 12
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 463 64 27
tel. kom. +48 606 706 550

*czynne codziennie od 10.00 do 22.00
40 miejsc oraz sala na 100 osób
na imprezy okolicznościowe
ogródek piwny latem
polecane są dania barowe typu
fiaczki oraz przekąski
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „NOVA” Janusz Szopa

Kadlub, ul. Piaskowa 9
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 546 75 13
tel. kom. +48 602 332 608

*organizowane są tylko przyjęcia
na zamówienie do 120 osób*

Restauracja „Zielona Oberża”

Osiek, ul. Powstańców Śl. 10
47-100 Strzelce Opolskie
tel. +48 77 / 463 64 41
tel. kom. +48 508 813 562
zielonaoberza@zielonaoberza.pl
www.zielonaoberza.pl

*czynne od 16.00 do 24.00
w niedziele od 12.00 do 24.00
40 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca m.in. gotonko
obsługa zna język niemiecki*

Pizza – Bar Amigo

Kalinów, ul. Gogolińska 2
tel. +48 77 / 463 10 32
e-mail: amigo@amigokalinow.pl
www.amigokalinow.pl

*czynne poniedziałek
– sobota od 16.00 – 23.00
niedziela od 12.00 – 23.00
Lokal przystosowany do obsługi
osób niepełnosprawnych.*

Restauracja „Perla”

Sucha, ul. Opolska 19
47-171 Rozmierz
tel. +48 77 / 463 63 06
tel. kom. +48 605 358 110
e-mail: karwot@interia.pl
www.restauracjaperla.com.pl

*czynne codziennie od 12.00 do 22.00
180 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca
m.in. gulasz z dzika
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering*

Gastronomia w Krainie św. Anny

Restauracja WIKTORIA

Grażyna Bubała

ul. Wolności 5, 47-161 Rożniątów
tel. +48 77 1461 93 15
tel. kom. +48 602 113 943
+48 509 457 073
kontakt@restauracja-wiktoria.pl
www.restauracja-wiktoria.pl
organizowane są tylko przyjęcia na zamówienie

Gmina Izbicko

Restauracja „IZBICZANKA”

ul. Powstańców Śląskich 26
47-180 Izbicko
tel. +48 77 146 17 292
tel. kom. +48 516 722 228

*czynne codziennie od 12.00 do 23.00
50 miejsc oraz 70 na imprezy okolicznościowe
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „Del Villaggio”

Cafe Bar PIK
ul. Powstańców Śl. 1, 47-180 Izbicko
tel. +48 77 / 461 74 96
tel. kom. +48 696 249 287
delvillaggio.restauracja@gmail.com
www.delvillaggio.pl

*Restauracja czynna pon.-czw. 13.00 do 21.00, pt.-sob. 13.00 do 22.00
ndz. 12.00 do 21.00
Pizzeria czynna pon.-czw. 10.00 do 22.00, pt.-sob. 10.00 do 24.00
to prawdziwa gratka dla miłośników śródziemnomorskich klimatów
zaprojektowana na wzór Toskańskiej trattorii
w menu obok świetnie wypiekanej pizzy specjalty kuchni włoskiej, makarony, łazanie, ryby, grillowane mięsa i warzywa
do tego wspaniałe tiramisu i wino prosto z beczki
dla miłośników kuchni regionalnej przygotowano dania śląskie*

Restauracja „ZŁOTY BAŻANT”

ul. Leśna 1, 47-180 Izbicko
tel. kom. +48 784 037 827
www.zlotybazant.pl

*czynne od wt. do pt.
od 17.00 do 24.00
w soboty od 15.00 do 24.00
w niedziele od 12.00 do 23.00
80 miejsc
ogródek piwny latem
szef kuchni poleca m.in. pieczeń z dzika
obsługa zna język niemiecki i angielski*

Pałac „IZBICKO”

ul. Stawowa 3, 47-180 Izbicko
tel. +48 77 456 19 00
e-mail: palacizbicko@vip-palm.pl
www.palacizbicko.pl

Obiekt świadczy usługi w zakresie organizowania konferencji, bankietów, przyjęć weselnych.

Kawiarnia „Morena”

Suchodaniec, ul. Mickiewicza 3a
47-180 Izbicko
tel. +48 77 / 461 74 52
tel. kom. +48 500 581 815

*Czynne codziennie od 9.00 do 19.00
Kawiarnia świadczy usługi w zakresie organizowania imprez okolicznościowych oraz prowadzi catering.*

Gmina Tarnów Opolski

Bar „U IRENY” Irena Mrozik

ul. os. Zakładowe 8
46-050 Tarnów Opolski
tel. kom. +48 500 239 799

*czynne codziennie od 14.00 do 22.00
lokal oferuje tylko piwo i napoje*

Restauracja „JOANNA”

ul. Kościelna 13
46-050 Kąty Opolskie
tel. +48 77 / 453 11 15
77 / 423 00 70
tel. kom. +48 506 726 333
www.joannarestauracja.pl

Restauracja „MYŚLIWSKA”

– Krzysztof Zadorski
Walidrogi, ul. Opolska 48
46-050 Tarnów Opolski
tel. kom. +48 530 301 500
+48 696 453 857

*czynne tylko w soboty i niedziele
od 12.00 do 22.00
40 miejsc
ogródek piwny latem
szef kuchni poleca m.in. golonko po barwarsku
restauracja prowadzi catering*

Pub „VICTORIA”

– Radosław Denisz
Kosorowice, ul. Opolska 69
46-050 Tarnów Opolski

Restauracja „RUMCAJS” – Urszula Wolnicka

Przywory Opolskie, ul. Wiejska 46
46-050 Tarnów Opolski
tel. +48 77 1464 33 93

*czynne codziennie od 11.00 do 22.00
80 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
obsługa zna język niemiecki*

BAR PIWNY - Mariusz Pupek

Kąty Opolskie, ul. Kościelna 11
46-050 Tarnów Opolski
tel. +48 77 1464 34 24
lokal oferuje tylko piwo i napoje

Miasto i Gmina Gogolin

Restauracja „MAXIM”

Malnia, ul. Opolska 53
47-316 Górażdże
tel. +48 77 / 40 26 445
tel. kom. +48 605 410 659
www.maxim-malnia.pl

*czynne codziennie od 11.00 do 23.00
80 miejsc oraz 140 na sali
bankietowej
klimatyzacja, ogródek bez obstugi
szef kuchni poleca kuchnię śląską
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „EWA”

ul. Plac Myśliwca 15
47-325 Kamień Śląski
tel. +48 77 146 71 161
e-mail: uewy@uewy.pl
www.uewy.pl

*czynne od kwietnia do października
od 12.00 do 23.00*

*120 miejsc
ogródek piwny latem
szef kuchni poleca urozmaiconą kuchnię śląską
obsługa zna język niemiecki*

Restauracja „KAMIENIEC”

ul. Plac Myśliwca 7-8
47-325 Kamień Śląski
tel. kom. +48 507 160 605
+48 723 969 929
www.restauracjakamieniec.pl

*czynne codziennie od 15.00 do 23.00
latem od 12.00 do 23.00
50 miejsc
ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską
obsługa zna język niemiecki*

Restauracja „DEGU-STACJA”

w hotelu Vertigo
Plac Benedyktynski 1
47-320 Gogolin

Restauracja CAFFETERIA CAPPUCINO

ul. Powstańców Śl. 50
47-320 Gogolin
tel. +48 77 1466 62 70
tel. kom. +48 600 389 927
www.zimmermann.pl

*czynne od 17.00 do 23.00,
w niedziele od 12.00 do 23.00
100 miejsc
możliwość płatności kartą*

*klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię grecką
włoską oraz danie z grilla
w niedziele od godz. 12.00 do 15.00
obiady śląskie
obsługa zna język niemiecki oraz
angielski*

Restauracja „KAROLINKA”
ul. Kasztanowa 30, 47-320 Gogolin
tel. +48 77 /400 94 60
tel. kom. +48 609 324 424
e-mail: hotel@zajazdkarolinka.pl
www.zajazdkarolinka.com

*czynne codziennie od 13.00 do 22.00
160 miejsc
możliwość płatności kartą
klimatyzacja
szef kuchni poleca kuchnię śląską,
dania z grilla, dania z ryb
obsługa zna język niemiecki oraz
angielski
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „Kasztelanka”
ul. Szkolna 23, 47-325 Kamionek
tel. +48 77 /467 11 57
+48 77 /467 12 58

*czynne od 18.00 do 21.00, latem od
10.00 do 22.00
40 miejsc 120 na sali bankietowej
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca dania obiadowe
oraz przekąski
obsługa zna język niemiecki*

Gmina Jemielnica

Restauracja FKA
ul. Strzelecka 60, 47-133 Jemielnica
tel. +48 77 /463 23 51
e-mail: familieurban@tlen.pl

*czynne od 12.00 do 20.00
oprócz poniedziałków
40 miejsc
ogródek piwny latem
szef kuchni poleca urozmaiconą
kuchnię śląską, m. in. „panschkraut”
oraz „kassler”
obsługa zna język niemiecki oraz angielski*

Restauracja „ISKRA”
ul. Strzelecka 3a, 47-133 Jemielnica
tel. +48 77 /463 27 66
tel. kom. +48 604 424 290
www.restauracja-iskra.com.pl
*lokal działa jako dom weselny
restauracja prowadzi catering*

„OSWALD ARENA”
ul. Chłopickiego 27
47-133 Jemielnica

tel. +48 77 / 463 00 64
tel. kom. +48 510 697 711
e-mail: oswald_arena@yahoo.de
www.oswaldarena.pl

Restauracja „BAWARSKA”
ul. Św. Wojciecha 3
47-133 Jemielnica
tel. kom. +48 694 360 128

Pizzeria „PALLERMO”
ul. Tulipanowa 3
47-133 Jemielnica
tel. kom. +48 502 642 981

Gospoda „AGRO PYTTEL”
ul. Zielona 2, 47-133 Gąsiorowice
tel. +48 77 / 463 27 02
tel. kom. +48 505 092 918
e-mail: agropyttel@o2.pl

Gospoda „POD DEBEM”
ul. Wiejska 49; 47-133 Barut
tel. +48 77 / 463 21 49

Restauracja „UDREWNIOKA”
ul. Wolności 47, 47-133 Gąsiorowice
tel. kom. +48 609 787 734

Bar „URBANA”
Łaziska, ul. Strzelecka 45
47-133 Jemielnica
tel. +48 77 /463 24 45
*czynne codziennie od 10.00 do 22.00
12 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
poleca się dania barowe i przekąski
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „NEUMAN”
Piotrówka, ul. T. Kościuszki 111
47-133 Jemielnica
tel. +48 77 /463 22 61
tel. kom. +48 606 653 027
e-mail: neuman@compil.pl
www.restauracijaneuman.pl

*organizowane są tylko przyjęcia
na zamówienie do 150 osób
restauracja prowadzi catering*

Miasto i Gmina Ujazd

Smażalnia Ryb, Irena Dylla
ul. Traugutta 57a
47-143 Ujazd
tel. +48 77 /462 05 20
e-mail: irenadylla@wp.pl
*czynne codziennie od 10.00 do 20.00
50 miejsc
ogródek piwny latem
poleca się dania z ryb*

Restauracja „SŁONECZNA”
ul. 3 Maja 19, 47-143 Ujazd
*czynne codziennie od 12.00 do 24.00
60 miejsc
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca kuchnię śląską*

Gmina Walce

Pizzeria „DK BISTRO CAFE”
ul. Opolska 23A, 47-344 Walce
tel. kom. +48 533 072 273
*lokal oferuje pizzę, przekąski oraz
napoje.*

Restauracja „KOSTKA”
Kromolów 5
47-344 Walce
tel. +48 77 / 466 04 29

*lokal do wynajęcia na imprezy
okolicznościowe.*

Restauracja „BAVARIA”
Brożec, ul. Marii Konopnickiej 16
47-341 Żużela
tel. kom. +48 502 519 370
+48 506 174 740

*czynne codziennie od 16.00 do 22.00
50 miejsc
ogródek piwny latem
poleca się przekąski
lokal oferuje salę na przyjęcia na około
100 osób - na zamówienie
obsługa zna język niemiecki
i holenderski
restauracja prowadzi catering*

Restauracja „DONITZA”
Brożec, ul. W. Reymonta 34
47-341 Żużela
tel. +48 77 /466 01 77
e-mail: donitza@interia.eu
www.donitza.pl

*lokal do wynajęcia na imprezy
okolicznościowe
restauracja prowadzi catering*

**Karczma Wiejska
– Ryszard Bezpalko**
Stradunia, ul. Opolska 60
47-341 Żużela
tel. +48 /77 466 03 28

*czynne codziennie od 10.00 do 23.00
100 miejsc
istnieje możliwość płatności kartą
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca m. innymi kłuskę
po bawarsku
obsługa zna język niemiecki
karczma prowadzi catering*

Gastronomia w Krainie św. Anny

Miasto i Gmina Krapkowiec

Restauracja „ROYAL”

ul. Rynek 1/4, 47-300 Krapkowiec
tel. +48 77/ 466 33 28
e-mail: wagast@o2.pl

czynne od 11.00 do 23.00
w nd. od 12.00 do 23.00
48 miejsc oraz do 100
istnieje możliwość płatności kartą
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca dania regionalne
oraz staropolskie
karta w języku niemieckim
restauracja prowadzi catering

Restauracja „TAWERNA”

ul. Kilińskiego 1
47-303 Krapkowiec
tel. +48 77 /466 15 25
restauracja@tawerna.krapkowiec.pl
www.tawerna.krapkowiec.pl

czynne codziennie od 12.00 do 22.00
100 miejsc
istnieje możliwość płatności kartą
klimatyzacja, ogródek piwny latem
szef kuchni poleca dania regionalne
oraz staropolskie
obsługa zna język niemiecki
restauracja prowadzi catering

Restauracja „ZAMKOWY MEYN”

ul. Młyńska 3, 47-300 Krapkowiec
tel. +48 77 446 11 00
tel. kom. +48 535 414 799
repcja@zamkowymlyn.pl
www.zamkowymlyn.pl

Kawiarnia „KWINTA”

ul. Rynek 10
47-300 Krapkowiec
tel. +48 77 / 466 97 29
kawiarnia.kwinta@gmail.com
www.kawiarnia-kwinta.pl

czynne od 10.00 do 23.00
w nd. od 14.00 do 23.00
100 miejsc
klimatyzacja
w kawiarni polecane są dania typu:
pizza, makarony, ciasta, lody oraz
desery

Bar „U WANDY”

ul. Rynek 26/4, 47-300 Krapkowiec
tel. kom. +48 505 066 636

czynne codziennie od 10.00 do 16.30
20 miejsc
w barze poleca się dania kuchni
śląskiej

Pizzeria VERONA

ul. Podgórna 4 (obok PKS)
47-300 Krapkowiec
tel. +48 77 /466 22 01
www.pizzeria-verona.com.pl

czynne codziennie od 10.00 do 23.00
30 miejsc + około 40 na sali
bankietowej
klimatyzacja, latem ogródek piwny
w lokalu oferuje się kuchnię włoską -
pizze oraz kuchnię śląską
obsługa zna język niemiecki i
angielski
restauracja prowadzi catering

Pizzeria „GREEN CLUB”

ul. Różana 1
47-300 Krapkowiec
tel. +48 77 /466 27 11
rezerwacje@green-club.com.pl
www.green-club.com.pl

czynne od 12.00 do 23.00
oprócz poniedziałków
80 miejsc
klimatyzacja, latem ogródek piwny
w lokalu oferuje się kuchnię grecką,
pizze, oraz kuchnię śląską
obsługa zna j. niemiecki i angielski
lokal prowadzi catering w zakresie
ograniczonym

Pizzeria „PERFECT”

ul. os. 30-lecia 17
47-303 Krapkowiec
tel. +48 77 /466 48 40
www.pizzeriaprfect.pl

czynne codziennie od 13.00 do 23.00
40 miejsc
klimatyzacja
w lokalu oferuje się pizzę

Pizzeria Red Pepper

47-300 Krapkowiec
ul. Szkolna 6a
tel. +48 /77 44 67 452
www.redpepper.pl

czynne codziennie od 11.00 do 23.00
w niedziele od 13.00 do 23.00
12 miejsc
klimatyzacja, latem ogródek piwny
w lokalu oferuje się pizzę
obsługa zna j. niemiecki i angielski

Bar „U Zigi” Urszula Gajda

ul. Krapkowicka 14
47-341 Żużela
tel. +48 77 /440 49 67
czynne pn. - pt. od 17.00 do 23.00
sb. od 16.00 do 23.00

nd. od 10.00 do 23.00
20 miejsc + ok. 30 na imprezy
okolnicowościowe
latem ogródek piwny
lokal oferuje przekąski i dania
barowe, organizuje przyjęcia na
zamówienie

Restauracja „Daniels”

ul. Prudnicka 57
47-300 Stebłów
tel: 77 4665 305
tel. kom. + 48 508 114 653
e-mail: restauracja.daniels@wp.pl

czynne codziennie
od 10.00 do 22.00
jest możliwość płatności kartą
180 miejsc
klimatyzacja, latem ogródek piwny
w lokalu oferuje się pizzę
obsługa zna j. niemiecki i angielski
restauracja prowadzi catering

Zajazd „Krapkowiec”

47-300 Krapkowiec
ul. Prudnicka 29
tel.: +48 77 466 13 64
tel. kom. +48 691 114 747
+48 691 115 152
www.zajazdkrapkowiec.pl

czynne od pn. do pt. od 6.00
do 23.00
w soboty 7.00 do 23.00
w niedziele od 8.00 do 23.00
80 miejsc, do tego sala bankietowa
na 50 osób
jest możliwość płatności kartą
klimatyzacja, latem ogródek piwny
kuchnia oferuje śniadania, dania
obiadowe, w tym dania kuchni
śląskiej
restauracja prowadzi catering

Restauracja „LOTOS”

ul. Posiłek 1A
47- 300 Rogów Opolski
tel. +48 77 / 420 13 63
restauracja jest czynna całodobowo
przy stacji paliw
70 miejsc
jest możliwość płatności kartą
klimatyzacja, latem ogródek piwny
kuchnia oferuje dania obiadowe,
w tym dania kuchni śląskiej

Hotele i pensjonaty

Hotel „Zajazd Krapkowiec”

ul. Prudnicka 29, 47-300 Krapkowiec
tel.: + 48 77 / 466 18 77
+48 77 / 466 13 64
tel. kom. +48 691 114 747
+48 691 115 152
recepca@zajazdkrapkowiec.pl
www.zajazdkrapkowiec.pl

Oferujemy pokoje 1-, 2- i 3-osobowe oraz 3 apartamenty z łazienką, balkonem, TV-sat, radiem i telefonem (100 miejsc noclegowych). Sala bankietowo-konferencyjna na 30 i 100 osób oraz salon myśliwski. Sauna, solarium, stół do gry w ping-ponga, drink bar i restauracja.

Zamkowy Młyn

ul. Młyńska 3; 47-300 Krapkowiec
tel. +48 77 / 466 11 00
tel. kom. + 48 535 414 799
e-mail: recepca@zamkowymlyn.pl
www.zamkowymlyn.pl

Zajazd „Karolinka”

ul. Kasztanowa 30, 47-330 Gogolin
tel.: +48 77 / 400 94 60
tel. kom. +48 609 324 424
e-mail: hotel@zajazdkarolinka.pl
hotel@zajazdkarolinka.pl
www.zajazdkarolinka.com

Hotel trzygwiazdkowy dysponuje 17 pokojami 2- i 3-osobowymi (w sumie 40 miejsc noclegowych) z łazienką i prysznicem, TV-sat, radiem, telefonem i Internetem.

Dwa domki campingowe mieszczące 16 osób. Możliwość organizowania imprez plenerowych, spotkań biznesowych, wesel i bankietów. Elegancka restauracja z międzynarodowym menu.

Hotel „VERTIGO”

Plac Benedyktynski 1
47-320 Gogolin
tel.: +48 77 / 474 91 04
tel. kom. +48 785 923 679
www.hotel-vertigo.pl

Sanktuarium św. Jacka

ul. Parkowa 1a, 47-325 Kamień Śląski
tel.: +48 77 / 46 71 120
e-mail: zamek@kamien.biz
www.kamien.biz

Do dyspozycji 73 miejsc noclegowych w 37 pokojach i 4 apartamentach.

Wyposażone w TV-sat, łazienkę, radio. Możliwość wykupienia posiłku, korzystania z sanatorium, kaplic. Kawiarnia Gościniec, organizacja konferencji, szkoleń, seminariów, spotkań integracyjnych, uroczystości okolicznościowych, smaczna śląska kuchnia.

Sebastianium Silesiacum Zespół turystyczno-wypoczynkowo-rehabilitacyjny

ul. Parkowa 1b
47-325 Kamień Śląski
tel.: +48 77 / 46 71 104
e-mail: info@sebastianium.pl
www.sebastianium.pl

Dysponuje 141 miejscami noclegowymi – 68 pokoi i 2 apartamenty (Internet, łazienka, TV, radio). Możliwość wykupienia wyżywienia. Do dyspozycji ogród zielony i zimowy, baseny, sauna, solarium, siłownia, grotta solna z tężniami solankowymi, przejażdżki konne i bryczką, smaczna kuchnia. Pakiet rehabilitacyjny z hydroterapią metodą ks. Sebastiana Kneippa, odnowa biologiczna i psychiczno- duchowa.

Hotel Aviator

ul. Lotnicza 5-7
47-325 Kamień Śląski
tel.: +48 77 / 40 88 130
tel. kom. +48 609 700 066
e-mail: hote@opole.airport.aero
www.opole.airport.aero

Do dyspozycji 36 miejsc noclegowych w 20 pokojach (1-, 2-, 3 - osobowe i 2 apartamenty) z łazienką, TV Internetem i klimatyzacją. Do dyspozycji parking, miejsce na ognisko, plac zabaw dla dzieci i restauracja. Możliwość organizacji przyjęć, imprez okolicznościowych i spotkań integracyjnych.

Hotel Linder

ul. Opolska 46, 47-316 Malnia
tel.: +48 77 / 440 45 12
fax +48 77 / 440 45 13
e-mail: info@hotellinder.pl
www.hotellinder.pl

Do dyspozycji 6 apartamentów (2- i 4-osobowych) i 16 pokoi (1- i 2-osobowych). W sumie 43

miejsc noclegowych 3- i 4-gwiazdkowych, wyposażonych w luksusowe, włoskie materace ortopedyczne, z łazienką i podgrzewaną podłogą, TV-sat, klimatyzacja, telefon, Internet i minibar. Do dyspozycji restauracja i bar.

Gościniec Joanna

ul. Pawła 9, 47-320 Gogolin
tel.: +48 77 / 46 67 322
(tylko w sezonie)
tel. kom. : +48 660 476 649
+48 660 661 320
e-mail: joannajendrusch@op.pl
www.restauracjajoanna.pl

Oferujemy 3 pokoje 2-osobowe – 8 miejsc noclegowych z węzłami sanitarnymi i TV. W cenę wliczone jest śniadanie. Na parterze znajduje się restauracja i drink bar. Organizacja imprez okolicznościowych i plenerowych.

Restauracja „Maxim”

ul. Opolska 53, Malnia 47-316
tel. +48 77 / 40 26 445
kom. 605 410 659

3 pokoje dwuosobowe i apartament dla nowożeńców

Pensjonat „U Ewy”

pl. F. Myśliwca 15, 47-325 Kamień Śl.
tel.: +48 77 / 46 71 161
e-mail: uewy@uewy.pl
www.uewy.pl

Do dyspozycji 15 pokoi 2 – osobowych, w sumie dysponujemy 35 miejscami noclegowymi. Pokoje wyposażone w łazienkę i TV. Hotel położony w zacisznym miejscu koło parku. Organizujemy wesela, komunie, przyjęcia okolicznościowe – do wyboru 3 sale.

Pałac w Izbicku

ul. Stawowa 3, 47-180 Izbicko
tel.: + 48 77 / 45 619 00
e-mail: palacizbicko@vip-palm.pl
www.palacizbicko.pl

Noclegi w klimatyzowanych 1-, 2-, 3- i 4-osobowych pokojach z łazienką (prysznic lub wanna z hydromasażem), telewizor, telefon i Internet. Łącznie 110

Noclegi w Krainie św. Anny

miejsc noclegowych. Organizacja konferencji, wesel i imprez okolicznościowych. Wynajem aut, dorożki. Bowling/sauna/jacuzzi.

Pensjonat „Anna”

ul. Rynek 2
47-154 Góra św. Anny
tel.: +48 077 /461 54 12
e-mail: arestauracja@gmail.com
www.noclegi-anna.pl

Do dyspozycji 38 miejsc noclegowych z łazienką w 3 pokojach 1-osobowych, 13 pokojach 2-osobowych oraz w 3 apartamentach.

Pokoje wyposażone są w bezprzewodowy Internet. Restauracja z kuchnią śląską, włoską i tradycyjną. Organizacja imprez okolicznościowych, bankietów i przyjęć biznesowych, a także konferencji i szkoleń. Profesjonalna galeria sztuki.

Noclegi „Róża”

ul. Szkolna 6, 47-154 Góra św. Anny
tel.: +48 77 /461 54 91
e-mail: rosi.migas@wp.pl

Oferujemy 5 pokoi z łazienką i aneksem kuchennym (1-, 2- i 3-osobowe). W sumie 15 miejsc noclegowych. Część pokoi posiada TV, wszystkie radio, Internet. Możliwość organizacji grilla, ogniska, rożna, rowery do dyspozycji. W budynku znajduje się izba regionalna.

Zajazd „Pod Górą Chełmską”

ul. Leśnicka 26a
47-154 Góra św. Anny
tel.: +48 77 /461 54 84
tel. kom. 500 003 860
e-mail: zajazd-noclegi@wp.pl

Oferujemy 17 miejsc noclegowych: 8 pokoi i 1 apartament, każdy z TV-sat i z prysznicem. Część pokoi ze wspólnym wc na korytarzu. W 2 pokojach łódzka i nowoczesny sprzęt TV. Możliwość wykupienia wyżywienia. Restauracja na 120 osób, sala konferencyjna na 30 osób. Organizacja szkoleń i imprez okolicznościowych. Ognisko/grill/rożen/gokarty.

Obok zameczek wyposażony w salę z kominkiem i taras widokowy.

Dom Pielgrzyma

al. Jana Pawła II 7
47-154 Góra św. Anny
tel.: +48 77 /462 53 01
e-mail: dompielgrzyma@op.pl
www.dompielgrzyma.pl

Oferujemy noclegi w 2-, 4- i 5-osobowych pokojach. W sumie 205 miejsc noclegowych, każdy pokój z łazienką. W standardzie schroniska oferowane są pokoje 4- lub 8-osobowe na łóżkach piętrowych. W sumie 200 miejsc noclegowych. Możliwość wykupienia wyżywienia. Do dyspozycji sale konferencyjne oraz barwiarnia dla dzieci.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe

ul. Szkolna 1, 47-154 Góra św. Anny
tel.: +48 77 /461 54 73
schronisko@ssm-goraswanny.pl
www.ssm-goraswanny.pl

Do dyspozycji 50 miejsc noclegowych w pokojach 1-, 2-, 3-, 4- i 8-osobowych. W pełni wyposażona kuchnia samoobsługowa z jadalnią, świetlica (TV, DVD, gry zręcznościowe i planszowe), zaplecze sanitarne z natryskami, ogródek grillowy (z miejscem na ognisko).

Zajazd „Piast”

ul. kard. S. Wyszyńskiego 10
47-100 Strzelce Opolskie
tel.: +48 77 /461 39 40
recepca@zajazd.strzelceopolskie.pl
www.zajazd.strzelceopolskie.pl

Oferujemy 134 miejsca noclegowe, 60 pokoi; 1-, 2-, 3- i 4-osobowe i apartamenty z dostępem do Internetu. Część pokoi wyposażona w TV-sat, łódzki i łazienki. Codzienne wyżywienie, świetlica, organizacja imprez okolicznościowych (3 sale konferencyjno-bankietowe). Sale bankietowe są klimatyzowane, jedna z nich posiada własny taras.

Centrum Browar

ul. Kościuszki 4
47-100 Strzelce Opolskie
e-mail: info@centrumbrowar.pl
www.centrumbrowar.pl
tel.: +48 77 / 462 11 09 wew.103

Wszystkim naszym gościom oferujemy 24 komfortowe pokoje: 1-osobowe, 2-osobowe, 3-osobowe, 4-osobowe, wszystkie posiadają: łazienkę, TV, dostęp do Internetu, klimatyzację.

Stary Młyn

ul. Mickiewicza 17, 47-100 Strzelce Opolskie
tel. kom. +48 725 552 700
recepca@noclegstrzelce.eu

Nasze pokoiki do wynajęcia mieszczą się w spokojnej okolicy blisko parku miejskiego. Na tyłach hoteliku znajduje się duży park z zabytkowymi ruinami zamku, starawami i alejami do spacerowania.

Hotel „Leśny”

ul. Opolska 40, 47-100 Strzelce Opolskie
tel.: +48 77 /462 15 55 - 57
e-mail: hotel@ssspiastrzelce.com.pl
www.ssspiastrzelce.com.pl

Do dyspozycji 45 miejsc noclegowych w 25 pokojach 1-, 2-, 3-, i 5-osobowych i 2 apartamenty 2-osobowe. W cenie pokoju śniadanie, dostęp do Internetu. Restauracja, sala bankietowa na 20 osób, bar, sprzedaż kosmetyków w recepcji, korzystanie z telefaksu.

Rogów Opolski

Zespół zamkowo – parkowy
ul. Parkowa 36-38, 47-312 Rogów Opolski
tel.: +48 77 /467 21 08, +48 77 / 467 23 80
zamek.rogow@wbp.opole.pl
www.rogow.wbp.opole.pl

Do dyspozycji 17 miejsc noclegowych z jadalnią i nowoczesną kuchnią w Domu pod Kogutkiem oraz 11 miejscami noclegowymi w zamku - w wydzielonym pokoju można spożywać posiłki. Wszystkie pokoje mają wysoki standard. Na życzenie gości śniadania podawane są do pokoi.

Pensjonat „Pod Bocianim Gniazdem”

ul. Opolska 33, 47-312 Gwoździec
tel.: +48 77 /466 42 97
tel. kom.: +48 605 274 486
www.active-trio.pl

Pokoje 2, 3, 4, 5 - osobowe, wyposażone w telewizor, łódzkę oraz łazienkę - 12 miejsc noclegowych. Do dyspozycji kuchnia, pokój gościnny. Możliwość zamówienia wyżywienia. Organizujemy ogniska, grille, przejazd bryczką, rejs jachtem, kąpiel w basenie, rowery. Odnowa biologiczna - jacuzzi, sauna, solarium, siłownia, fitness.

Gospodarstwo Agroturystyczne Stary Młyn

ul. Krapkowska 57; 47-320 Gogolin
tel. kom. +48 503 417 925

Gospodarstwo dysponuje 5 pokojami i 15 miejscami noclegowymi. Na jego terenie znajduje się boisko, kort tenisowy, grill, bar, sad, łowisko ryb oraz zwierzęta. Organizujemy grille, imprezy okolicznościowe.

Gospodarstwo agroturystyczne SALVE AMICI

Ingeborga Kirsch-Iścińska
Pietna, pl. Stawowy 10
47-300 Krapkowie
tel. +48 77 1466 43 39
krzysztof.iciski@neostrada.pl

Noclegi w niezintegrowanym z gospodarzami mieszkaniu – 2 pokoje, 6 miejsc noclegowych, WC, wyposażona kuchnia, imprezy integracyjne, wędkowanie, udostępnianie miejsca na grilla i ognisko, plac zabaw, pole namiotowe.

Gospodarstwo agroturystyczne

Jolanta Staś, Wierchlesie
ul. Leśna 3, 47-133 Jemielnica
tel.: +48 77 1462 63 51

Gospodarstwo położone w samym lesie. 3 pokoje z łazienką – 8 miejsc noclegowych. W pełni wyposażona kuchnia, śniadania na życzenie. Do dyspozycji hol z bilardem, otwarty basen, boisko do siatkówki, duży ogród, rowery i altana – możliwość zrobienia grilla, rożen.

Agroturystyka BWS Spółka z o.o. Stajnia Koni Sportowych

Olszowa, ul. Janków 1
47-143 Ujazd

tel. kom.: +48 600 437 588
Oferujemy 3 apartamenty, w każdym z nich 2 pokoje z łazienką i kuchnią. Razem 9 miejsc noclegowych. Do dyspozycji TV sat, radio, na zewnątrz altana zadaszona, grill, ognisko, duży ogród zimowy – oranżeria. Możliwość jazdy konnej.

Gospodarstwo agroturystyczne „Muszkiet”

47-143 Zimna Wódka
ul. Ujazdowska 7
tel.: +48 77 1463 78 23
wera_muszkiet@o2.pl

Budynek zabytkowy – 3 pokoje, 2 apartamenty z łazienkami i aneksami kuchennymi (20 miejsc noclegowych).

Sala tradycji i salon biesiadny z kominkiem – wieczory przy muzyce granej na instrumentach gospodarzy. Możliwość spożywania posiłków na bazie żywności z gospodarstwa. Wędkowanie, jazda konna, grill, teleskop astronomiczny.

Gospodarstwo agroturystyczne

Irena Kois, Niezdrowice
ul. Wiejska 32, 47-143 Ujazd
tel.: +48 77 1463 74 94

Do dyspozycji 4 pokoje (jeden 5-osobowy, dwa 4-osobowe, jeden 3-osobowy) w sumie 16 miejsc noclegowych z aneksem kuchennym, dostępem do Internetu, TV-sat, radiem i telefonem. W pełni wyposażona wspólna kuchnia, 3 łazienki. Grill, ognisko, rożen, rowery, kajak. Śniadania na życzenie.

Noclegi w Domu Spotkań w Niezdrowicach

Niezdrowice, ul. Wiejska 37
47-143 Ujazd
tel.: +48 77 1463 74 94

Oferujemy 4 pokoje 2-osobowe (8 miejsc noclegowych) z łazienką i Internetem. W sali spotkań wspólny telewizor, wspólna kuchnia do samodzielnego przygotowania posiłków. Barwalna dla dzieci, sala komputerowa i 2 sale bankietowe. Organizacja konferencji szkoleń, imprez okolicznościowych. Możliwość zorganizowania grilla, ogniska, rożna.

Noclegi, smażalnia ryb

Irena Dylla, 47-143 Ujazd
ul. R. Traugutta 57a
tel.: +48 77 1462 05 20
e-mail: irenadylla@wp.pl

Do dyspozycji 3 pokoje, w sumie 11 miejsc noclegowych. Wyposażone w TV. Możliwość wykupienia wyżywienia.

Gospodarstwo agroturystyczne „Na Granicy”

Krystyna i Janusz Wnuk
47-150 Czarnocin, ul. Wiejska 3
tel.: +48 77 1463 50 15
e-mail: nagranicy@wp.pl

Oferujemy 12 miejsc wczasowych

(pokoje 2-, 3- lub 4-osobowe), 22 miejsca noclegowe dla wycieczek, aneks kuchenny. Salon / jadalnia / sala biesiadna z kominkiem. Miejsce na ognisko, biwak, wycieczki piesze i rowerowe, przejażdżki bryczką.

Działalność agroturystyczna Teresa Kern

47-344 Walce, ul. Antoszka 1
tel.: +48 77 146 60 894
e-mail: agro.teresa.kern@op.pl

Do dyspozycji 5 pokoi z TV – 2 wspólne łazienki. W sumie 10 miejsc noclegowych. W pełni wyposażona wspólna kuchnia. Możliwość wykupienia wyżywienia, organizowania grilla, ogniska, jazdy konna, bilard, rowery, wędkowanie.

Gospodarstwo agroturystyczne „Jezioro Srebrne” Jan Płonka

47-330 Januskowice
ul. Lesiany 2, tel. +48 602 711 774
e-mail: info@jeziorosrebrne.pl
www.jeziorosrebrne.pl

Do dyspozycji dom weselny – sala bankietowa, bar gastronomiczny. Plaża, brodzik dla dzieci, boiska do siatkówki, baza sprzętu motorowodnego, pole namiotowe i kempingowe.

Gospodarstwo agroturystyczne Zielony Gaik, Patrycja Klossek

47-330 Zdzieszowice, ul. Za Odrą 2
tel/fax: +48 77 1484 78 60
e-mail: k_patrycja66@o2.pl

Do dyspozycji 4 pokoje – 10 miejsc noclegowych, dwie łazienki, kuchnia do wspólnego użytku turystów. Możliwość przywiezienia ze sobą zwierząt domowych. W okolicy dużo zabytków, są ścieżki rowerowe, w rzecze możliwość łowienia ryb.

Gospodarstwo Agroturystyczne Sabina i Dariusz Król

Szymiszów, ul. Wolności 51
47-100 Strzelce Opolskie
tel. 77 461 77 27
e-mail: regnum@regnum.com.pl

Do dyspozycji 5 apartamentów dwupokojowych z łazienkami, TV, Internet WiFi, 30 miejsc noclegowych. Możliwość korzystania z posiłków gotowych lub przygotowywania własnych, dostęp do kuchni. Gospodarstwo graniczy bezpośrednio z parkiem i lasem. Możliwość korzystania z tras rowerowych i konnych. Istnieje możliwość rozbicia namiotu, ustawienia campingu, ogniska,

Noclegi w Krainie św. Anny

Gospodarstwa agroturystyczne

przywiezienia swojego pupila. W gospodarstwie są psy, kury, własna stajnia z trzynastoma konikami. Oferta catoroczna. Zimą organizujemy kuligi.

Gospodarstwo agroturystyczne WESTERN RANCH PIETNA

Małgorzata i Wilhelm Kopitza
Pietna, ul. Krapkowicka 29
47-300 Krapkowiec
tel. +48 77 1466 43 41
tel. kom. +48 600 903 569
malgorzata.kopitza@wp.pl
www.pietna-ranch.pl

Oferujemy noclegi, jazdy konne, hipoterapie, pensjonat dla koni, przejażdżki bryczką, imprezy okolicznościowe, ponny express, konne pokazy kaskaderskie i rajdy konne.

Gospodarstwo agroturystyczne OPÓLSKA ZAGRODA

Barbara i Gerard Borończyk
Gwoździce, ul. Dolna 3
47-300 Krapkowiec
tel. +48 77 1466 43 20
tel. kom. +48 889 826 200
agroturystyka.zagroda@gmail.com
www.opolskazagroda.pl

Oferujemy 2-piętrowy domek z 3 pokojami - 5 miejsc noclegowych. Wyposażona kuchnia - do dyspozycji jaja, mleko, masło, swojska kiełbasa, przetwory owocowe i prawdziwy miód. Na ogródku wypełnionym kwiatami i małą sadzawką można zorganizować ognisko, grilla.

Gospodarstwo agroturystyczne „U Edyty”

Odroważ, ul. Wiejska 10a
47-316 Góraźdże
tel. +48 77 1467 71 69
www.edyty.obitur.pl

Do dyspozycji 3 pokoje 4-osobowe, 1 pokój 3-osobowy i 1 pokój 2-osobowy. W sumie 17 miejsc noclegowych. Możliwość wykupienia posiłków, dobra śląska kuchnia oparta o własne produkty. Możliwość zorganizowania grilla lub ogniska.

Gospodarstwo Agroturystyczne „Grabowski”

47-180 Krośnica
ul. Odrodzenia 14a
tel. +48 77 1421 83 63
tel. kom. +48 602 102 493
e-mail: agro.grabowski@o2.pl
www.grabowski.agro.prv.pl

Oferuje 26 miejsc noclegowych w 11 pokojach ze statym łączem internetowym. Dysponuje 6 łazienkami, 1 dużym pokojem gościnnym, 3 aneksami

kuchennymi. Są 2 sale bankietowe z kominkiem i bilardem. Jest możliwość wykupienia wyżywienia. Można zabrać psa lub kota.

Agroturystyka „MIKA” Łucja Mika

47-180 Borycz
ul. L. Waryńskiego 3
tel. +48 77 1461 72 32
tel. kom. +48 513 306 491
e-mail: mika@borycz.eu
www.borycz.eu

Oferujemy 3 pokoje z balkonem, wspólna kuchnia i łazienka. W sumie 6 miejsc noclegowych. Do dyspozycji 2 konie islandzkie, rowery, ogród, możliwość zorganizowania grilla. Istnieje możliwość wykupienia śniadania.

Pokoje gościnne „U Puzików”

47-175 Kadłub, ul. Okólna 11
tel. +48 77 1463 64 87
gabrielapuzik@neostrada.pl

Do dyspozycji 4 pokoje - 13 miejsc noclegowych. Pokoje posiadają Internet, TV, radio. W dwóch pokojach znajduje się łazienka, dla dwóch kolejnych łazienek jest wspólna.

W pełni wyposażona kuchnia. Możliwość wykupienia śniadań, zorganizowania ogniska, grilla, rożna.

Gospodarstwo agroturystyczne „Agro-Pyttel” Gąsiorowice

ul. Zielona 2, 47-133 Jemielnica
tel. +48 77 1463 27 72 po 17.00
tel. kom. +48 505 092 918
www.agropyttel.ovh.org

Oferujemy 4 pokoje - 13 miejsc noclegowych. W każdym pokoju znajduje się łazienka.

Do dyspozycji gości jest sauna i w pełni wyposażona kuchnia do samodzielnego przygotowania posiłków. Możliwość organizacji ogniska, grilla, rożna i przejażdżki bryczką po okolicy.

APARTAMENTY ISKRA

ul. Krótka 1; 47-133 Jemielnica
tel. +48 77 1463 27 66
tel. kom. +48 604 424 290
restauracja@restauracja-iskra.com.pl
www.apartamenty-iskra.com.pl

Oferuje apartamenty stylizowane na wzór kulturowych miast i postaci.

Hotel OSWALD ARENA

ul. Chłopickiego 27
47-133 Jemielnica
tel. kom. +48 510 697 711

e-mail: oswald_arena@yahoo.de
www.oswaldarena.pl

Oferuje 25 kameralnych i komfortowych pokoi.

Hotel „U URBANA”

ul. Strzelecka 45; 47-133 Łaziska
tel. kom. +48 698 200 045

Gospodarstwo agroturystyczne Krystyna i Jerzy Knopek

Centawa, ul. Powstańców Śląskich 4
47-134 Błonica Strzelecka
tel.: +48 77 1463 21 14
tel. kom.: +48 510 461 047
e-mail: agrocentawa@o2.pl
www.agrocentawa.ovh.org

Do dyspozycji 3 pokoje - 10 miejsc noclegowych. Każdy pokój z łazienką, Internet. Bogato wyposażony aneks kuchenny z jadalnią. Na życzenie przygotowujemy śniadania. Garaże do dyspozycji. Można zorganizować ogniska, grille, możliwość wędkowania, przejażdżki bryczką.

Gospodarstwo agroturystyczne „AGRO GREUPNER”

ul. Wiejska 77, 47-133 Jemielnica
tel.: +48 77 1463 23 70
rezerwacja@agrojemielnica.pl
www.agrojemielnica.pl

Do dyspozycji gości jest 5 pokoi dwuosobowych - wszystkie wyposażone w łazienkę z Internetem, TV i telefonem. W ofercie śniadania podawane w jadalni, w której znajduje się stary okazaty piec. Można też pojeździć konno albo wypożyczyć dorożkę z woznicą.

Gospodarstwo agroturystyczne ZIMNA WÓDKA

47-143 Zimna Wódka
ul. Ujazdowska 7
tel. kom. +48 600 319 803
tel.: +48 77 1463 78 23
wera_muszkiet@o2.pl

Budynek zażytkowy - 3 pokoje, 2 apartamenty z łazienkami i aneksami kuchennymi (20 miejsc noclegowych). Sala tradycji i salon biesiadny z kominkiem - wieczory przy muzyce granej na instrumentach gospodarzy. Możliwość spożywania posiłków na bazie żywności z gospodarstwa. Wędkowanie, jazda konna, grill, teleskop astronomiczny.

Gmina Jemielnica

• Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MED-JEM

Jemielnica, ul. Nowa Kolonia 14
tel. 77 463 83 93

• Prywatna Praktyka Lekarska Stefania i Roman Kolek

Jemielnica, ul. K. Pułaskiego 6
tel. 77 463 23 58

• Prywatny Gabinet Stomatologiczny Robert Jelito

Jemielnica, ul. Długa 9
tel. 77 404 85 36

• Apteka - EWA

Jemielnica, ul. Nowa Kolonia 14
tel. 77 463 25 69

Gmina Leśnica

• Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "MEDICA" s.c.

Leśnica, pl. G. Narutowicza 27
tel. +48 77 461 53 24

• Prywatne Laboratorium Analityczne

Leśnica, pl. G. Narutowicza 27
tel. +48 77 461 52 42

• Apteki

Leśnica, pl. Narutowicza 2
tel. +48 77 461 53 14

Gmina Krapkowie

• Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Krapkowie

ul. Szkolna 7
tel. 77 446 70 00-02

• Szpital Rejonowy w Krapkowicach

ul. Kozielska 1
tel. 77 446 09 07-09

• Szpital Zespolony

w Krapkowicach-Otmęt
os. XXX-lecia 21
tel. 77 446 72 00

• Apteka "DADA - FARM"

Krapkowie-Otmęt
os. XXX-lecia (Pawilon)
tel. 77 466 15 61

• Apteka "SELENIUM"

Krapkowie-Otmęt
ul. K. Damrota 2
tel. 77 466 26 65

• Apteka "POD ARKADAMI"

Krapkowie, Rynek 26
tel. 77 466 16 61

• Apteka "NOWA"

Krapkowie, ul. Szkolna 5
tel. 77 466 53 71

• Apteka "W ŚRODKU MIASTA"

Krapkowie-Otmęt
ul. ks. K. Koziółka 20
tel. 77 446 66 80

Gmina Gogolin

• Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „OMEGA” –

Ośrodek Zdrowia Górażdże
ul. Główna 23

• Samodzielny Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Omega" -

Wiejski Ośrodek Zdrowia Malnia
ul. Powstańców 2

• Wiejski Ośrodek Zdrowia w Kamieniu Śląskim

ul. Klasztorna 5

• Gminny Ośrodek Zdrowia

w Gogolinie ul. Szkolna 2
tel. 77 40 76 969

Gmina Walce

• Samodzielny Publiczny Ośrodek Zdrowia w Walcach

ul. Zamkowa 85
tel. 77 466 01 11, 77 466 09 99

• Apteka w Walcach

ul. Mickiewicza 7
tel. 77 466 01 23

Gmina Ujazd

• Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Med-Ujazd"

ul. A. Mickiewicza 3
tel. 77 463 70 89

• Apteka "Pod Witrazem"

ul. 1. Maja 9
tel. 77 463 70 22

Gmina Tarnów Opolski

• Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "TAR-MED" s.c.

w Tarnowie Opolskim
ul. K. Świerczewskiego 1
Tarnów Opolski
tel. 77 403 22 95

• ZDROWIE S.C w Przyworach

ul. Wiejska 67
tel. 77 4 643 377

• TAR-MED. w Nakle

ul. Przedszkolna 1
tel. 77 4 644 114

Strzelce Opolskie

• Zespół Opieki Zdrowotnej

ul. Opolska 36A, tel. 77 461 33 80

• Apteka Pod Ratuszem, Rynek 2

Strzelce Opolskie, tel.: 77 461 29 24

• Punkt Apteczny Bernacka

Kadlub ul. Młyńska 2
Kadlub tel. 77 463 61 04

• Apteka ALGA ul. M. Prawego 9

Strzelce Opolskie tel.: 77 440 28 20-2

• Apteka Flos ul. Ks. Wajdy 6

Strzelce Opolskie tel.: 77 463 88 39

• Szpital Powiatowy

im. Pralata J. Glowatzkiego

w Strzelcach Opolskich

ul. Opolska 36A 47-100 Strzelce Opolskie tel. 77 40 70 100
e-mail: szpital@szpital.strzelce-op.pl

Gmina Izbicko

• "Med-Izb" S.C. Niepubliczny

Zakład Opieki Zdrowotnej, Izbicko

ul. Powstańców Śl. 34, tel. 77 4617288
e-mail: nzo.medizb@neostrada.pl

Gmina Zdzeszowice

• NZOZ Grupowa Praktyka Lekarska

Rodzinnego, Zdzeszowice
ul. Filarskiego 19, tel. 77 484 27 46

• NZOZ Poradnia Medycyny

Rodzinnej s.c., Zdzeszowice
ul. Filarskiego 19, tel. 77 484 27 45

• Apteka „Lek”, Zdzeszowice

ul. Filarskiego Hotel A1
tel. 77 484 42 01

• Apteka „Remedium”, Zdzeszowice

ul. Góry św. Anny 1, tel. 77 484 41 65

• Apteka „Grosik”, Zdzeszowice

ul. Filarskiego 6, tel. 77 484 50 59

• Apteka „Prima”, Zdzeszowice

ul. Filarskiego 15, tel. 77 484 60 50

Bezpieczeństwo

Stacje benzynowe w Krainie św. Anny

Bezpieczeństwo w Krainie św. Anny

Gmina Leśnica

Policja Rewir Dzielnicowych
Policji Leśnica, ul. 1 Maja 9
tel. +48 77 461 52 22
kom. 0602 686 62
+48 77 461 22 22 (Strzelce Op.)

Straż pożarna OSP Leśnica
ul. Strażacka 1
tel. +48 77 461 52 44

OSP Wysoka
ul. Strzelecka 65
tel. +48 77 461 55 26
PPSP Strzelce Opolskie
tel. +48 77 404 99 00

Gmina Krapkowice

Komenda Powiatowa Policji
w Krapkowicach
47-300 Krapkowice
ul. Sądowa 25
tel. +48 77 407 97 23

Straż Miejska w Krapkowicach
os. XXX-lecia 23a
47-303 Krapkowice
tel. +48 77 46 61 300
kom. 0606 448 422

Gmina Jemielnica

Referat Dzielnicowy Policji
47-133 Jemielnica
ul. Strzelecka 67
tel. +48 77 463 23 77

Gmina Ujazd

Urząd Dzielnicowy Policji
Ujazd, ul. Sławięcicka 19
tel. +48 77 463 70 77
kom. 0604 490 683
dyżury w siedzibie: poniedziałki
i piątki godz. 8.00 - 10.00
wtorki i czwartki godz. 18.00 - 20.00

Gmina Walce

Policja. Rewir Dzielnicowych
47-344 Walce
ul. Zamkowa 42
tel. 77 466 01 07

Gmina Tarnów Opolski

Policja. Rewir Dzielnicowy
ul. M. Kopernika 5, Tarnów
Opolski, tel. +48 77 46 44 277

Ochotnicza Straż Pożarna
ul. ks. C. Klimasa, Tarnów Opolski
tel. +48 77 46 44 288

Ochotnicza Straż Pożarna

ul. Opolska 102, Kosorowice
tel. +48 77 4 644 815

Ochotnicza Straż Pożarna

ul. Ozimska, Raszowa

Strzelce Opolskie

Powiatowa Komenda Policji
ul. J. Piłsudskiego 3
47-100, Strzelce Opolskie
tel.: +48 077 462 19 03

Powiatowa Komenda Straży
Pożarnej, ul. Zakładowa 1
47-100, Strzelce Opolskie
tel.: +48 077 404 99 03

Gmina Izbicko

Policja. Rewir Dzielnicowych
47-180 Izbicko
Powstańców Śląskich 16
tel. +48 77 461 72 77

Gmina Zdzeszowice

Policja. Komisariat
ul. Filarskiego 17, Zdzeszowice
tel. +48 77 484 42 07

Straż Miejska Zdzeszowice
ul. Bolesława Chrobrego 34
47-330 Zdzeszowice

Stacje benzynowe w Krainie św. Anny

Gmina Krapkowice

- **STW. Stacja paliw Spółdzielni Usługowo - Handlowej**
ul. ks. K. Koziółka 2, Krapkowice
- **Stacja Paliw Shelly**
ul. ks. K. Koziółka 10a, Krapkowice
- **Stacja paliw BLISKA**
ul. Maja 34, 47-303 Krapkowice
- **Stacja paliw PKN Orlen SA**
ul. Prudnicka 6, 47-300 Krapkowice
- **Stacja paliw Wiwa**
ul. Krapkowicka 2, Pietna
- **Stacja Paliw LOTOS**
ul. Posiłek 1A 47-300 Rogów Op.

Gmina Zdzeszowice

- **Stacja paliw PKN Orlen SA**
ul. Kozielska 1, Zdzeszowice
- **Stacja paliw Vita Sp. z o.o.**
Wojska Polskiego 15, Zyrowa
- **Stacja paliw PKN Orlen SA**
ul. Strzelecka, Leśnica

Gmina Tarnów Opolski

- **Stacja Paliw „ER”**
ul. Cmentarna 5, Tarnów Opolski
- **Stacja Paliw** ul. Strzelecka 22, Nakło

Gmina Strzelce Opolskie

- **Stacja paliw BLISKA PKN Orlen SA**
ul. Opolska 12, Strzelce Opolskie
- **Stacja paliw**
ul. Maja 99, Strzelce Opolskie
- **Stacja paliw**
pl. Targowy 4, Strzelce Opolskie
- **Stacja paliw PKN Orlen SA**
ul. Toszecka, Strzelce Opolskie
- **Stacja Paliw NESTE**
ul. Strzelców Bytomskich

Gmina Jemielnica

- **Stacja paliw PKN Orlen SA**
ul. Strzelecka 1, Jemielnica

Gmina Ujazd

- **Stacja paliw PKN Orlen SA**
Pl. 1 Maja 22, Ujazd

Gmina Leśnica

- **Stacja benzynowa**
ul. 1 Maja 9, Leśnica

Gmina Izbicko

- **Stacja paliw w miejscowości**
Grabów przy drodze Krajowej nr 94
(Strzelce Opolskie -> Opole)

Gmina Krapkowice

- **ING Bank Śląski SA Oddział w Krapkowicach**
ul. 1 Maja 2, 47-300 Krapkowice
bankomat:
- ul. 1 Maja
- ul. 3 Maja
- **PKO Bank Polski SA Oddział w Krapkowicach**
ul. Basztowa 8/1, Krapkowice
bankomat:
- os. XXX-lecia
- ul. Prudnicka
- ul. Basztowa
- **Bank Pekao SA Filia w Krapkowicach**
ul. Szkolna 7, Krapkowice
bankomat:
- ul. Szkolna
- **Bank Spółdzielczy w Krapkowicach**
ul. Opolska 12, Krapkowice
bankomat:
- ul. Opolska
- ul. Prudnicka (sklep Biedronka)
- **Filia BS w Otmęcie**
ul. J. Kilińskiego 1, Krapkowice
Punkt Obsługi Klienta:
- ul. J. Kilińskiego 1, tel. 77 466 90 85
- Kórnicza, ul. Łąkowa 8
- **Bank Zachodni WBK SA I Oddział w Krapkowicach**
ul. Wolności 1, Krapkowice
bankomat:
- ul. Wolności
- os. XXX-lecia (Pawilon)
- **Bank Spółdzielczy w Gogolinie**
Filia w Otmęcie
ul. Hotelowa 4, Krapkowice
- bankomat:
ul. Hotelowa 4
- Stacja Paliw LOTOS (Rogów Opolski)
- **Bank Spółdzielczy w Leśnicy**
Filia w Krapkowicach
ul. M. Drzymały 2, Krapkowice
- **Kredyt Bank SA**
Oddział w Opolu
Filia nr 9 w Krapkowicach
ul. Wolności 2, Krapkowice

bankomaty:
- ul. Opolska
- ul. 3 Maja
- ul. J. Słowackiego

Gmina Gogolin

- **Bank Spółdzielczy „Gogolin”**
ul. Strzelecka 13, Gogolin
bankomaty:
- Gogolin, ul. Strzelecka 13
- Kamień Śląski, pl. F. Myśliwca 24
- **ING Bank Śląski SA**
ul. Strzelecka 1
bankomat:
ul. Strzelecka 1

Gmina Zdzeszowice

- **Bank Spółdzielczy w Leśnicy**
Filia w Zdzeszowicach
ul. Fabryczna 24, Zdzeszowice
bankomaty:
- **Bank Spółdzielczy**
ul. Bolesława Chrobrego 2
- **Bank Śląski**
ul. Powstańców Śląskich
- **SKOS**, ul. Powstańców Śląskich
- **PKO BP**, ul. Filarskiego

Gmina Strzelce Opolskie

- **PKO**, bankomaty:
- ul. Marka Prawego 24
Strzelce Opolskie
- Osiedle Piastów Śląskich
Strzelce Opolskie
- Placówki Bankowe:**
 - **Bank Pekao SA** ul. Ludowa 4
Strzelce Opolskie
 - **Bank PKO BP**
pl. S. Żeromskiego 10
Strzelce Opolskie
 - **Bank Polskiej Spółdzielczości**
Wałowa 5, Strzelce Opolskie
 - **Bank Spółdzielczy Krapkowice o. Strzelce Opolskie**
ul. Bursztynowa 2
Strzelce Opolskie
 - **Bank Śląski** ul. Krakowska 30
Strzelce Opolskie
 - **Bank Zachodni WBK O/Strzelce Opolskie**
ul. Zamkowa 1
Strzelce Opolskie
 - **BGŻ SA Oddział w Strzelcach Opolskich** Rynek 5
Strzelce Opolskie

- **Kredyt Bank**
Rynek 4, Strzelce Opolskie

Gmina Leśnica

- **Bank Spółdzielczy w Leśnicy**
o. Strzelce Opolskie
ul. Gogolińska 2, Leśnica
- **Bank Spółdzielczy Leśnica**
pl. G. Narutowicza 9

Gmina Jemielnica

- **Bank Spółdzielczy w Leśnicy Oddz. Jemielnica**
ul. Strzelecka 50b, Jemielnica

Gmina Ujazd

- **Bank Spółdzielczy w Leśnicy**
Oddz. Ujazd
ul. 3 Maja 14
tel. 77 463 70 74, 463 76 48

Gmina Walce

- **Bank Spółdzielczy w Krapkowicach oddział Walce**
ul. Opolska 65, 47-344 Walce
tel./fax 77 466 01 06, 466 07 50
e-mail: walce@bskrapkowice.pl

Gmina Izbicko

- **Bank Polskiej Spółdzielczości SA Bankomat**
ul. Powstańców Śląskich 8
Izbicko
- **Bank Spółdzielczy w Leśnicy Filia w Izbicko**
ul. Powstańców Śląskich 8

Tarnów Opolski

- **Bank Spółdzielczy w Krapkowicach oddz. w Tarnowie Opolskim**
ul. ks. C. Klimasa 46
tel./fax 77 40 32 210
- **Bank Zachodni SA I Oddział w Tarnowie Opolskim**
ul. Powstańców Śląskich 2
tel. 77 46 44 260
- **Bank Spółdzielczy w Krapkowicach Filia w Przyworach**
ul. Wiejska 85 Przywory
tel. 77 45 35 074

Spis treści

Charakterystyka przyrodnicza	str. 4
Burzliwe dzieje	str. 15
Najważniejsze zabytki	str. 24
Gdzie możemy pojechać? Jednodniowe wycieczki tematyczne	str. 63
Rekreacja i sport	str. 71
Wydarzenia	str. 74
Regionalne kulinaria	str. 78
Sztuka ludowa i twórcy	str. 79
Turystyka i wypoczynek	str. 81
- mapa szlaków	str. 82
- szlaki rowerowe	str. 84
- ścieżki przyrodnicze	str. 94
- piesze wycieczki	str. 97
Projekty współpracy w Krainie św. Anny	str. 108
Informacje	str. 110
Regionalne dania	str. 111
Gastronomia	str. 112
Noclegi	str. 117
Zdrowie	str. 121
Bezpieczeństwo Stacje benzynowe	str. 122
Banki i bankomaty	str. 123

Wydawca: Stowarzyszenie Kraina św. Anny

ul. Kilińskiego 1, 47-303 Krapkowie
tel.: +48 77 44 67 131, tel./fax: +48 77 44 67 130, www.annaland.pl

Redakcja: Klaudia Klucznik, Ewa Maria Piłat, Tina Juchniewicz

Korekta i uzupełnienia wydania II: Julia Feliniak

Teksty: Stanisława Nina Bober, Jerzy Gorzelik, Zbigniew Kawa, Ingeborga Kirsch -Iścińska, Henryk Mielcarz, Piotr Michalik, Piotr Miczka, Stefan Muthwill, Piotr Smykała, Beata Wielgosik

Kartografia: Studio Plan - www.plan.pl

Fotografie: Błażej Duk, Bogdan Kurys, Krzysztof Klucznik, Tomasz Kozik, Jarosław Małkowski, Piotr Smykała, Beata Wielgosik, Marek Zarankiewicz
Zasoby własne Stowarzyszenia Kraina św. Anny oraz Urzędów Gmin: Krapkowie, Zdzieszowice, Gogolin, Walce, Strzelce Opolskie, Tarnów Opolski, Leśnica, Jemielnica, Ujazd, Izbicko, Anna Faszynka, Zbigniew Zaręba oraz zasoby Punktu Informacji Turystycznej w Jemielnicy

Skład: Studio Plan - www.plan.pl

Wydanie II 2015

ISBN 978-83-64893-84-1

W publikacji wykorzystano grafikę firmy Art. Engine – design studio.

Informacje zawarte w niniejszym wydawnictwie są prawnie chronione. Żadna część tego wydawnictwa nie może być w jakikolwiek sposób powielana ani wykorzystana do innej publikacji bez zgody Stowarzyszenia Kraina św. Anny oraz Studia Plan.